Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas en versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

portugāļu

Swipe to change

Mantošana

Mantošanas tiesību normas dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras (piemēram, attiecībā uz to, kas var mantot, kādas ir mantojuma daļas un neatņemamās daļas, kā pārvaldāma mantojuma masa, cik plaša ir mantinieku atbildība par parādiem utt.).

Vispārīga informācija

Nozīmīgs solis, lai atvieglotu pārrobežu mantošanu, bija jaunu Eiropas Savienības (ES) noteikumu pieņemšana 2012. gada 4. jūlijā, kuru mērķis ir atvieglot iedzīvotājiem juridisko jautājumu risināšanu saistībā ar starptautisku mantošanu. Šos jaunos noteikumus piemēros mantošanai, ja mantojuma atstājējs miris 2015. gada 17. augustā vai vēlāk.

Regula nodrošina, ka pārrobežu mantošanas lietas izskatīs saskaņoti viena iestāde, piemērojot vienas valsts tiesības. Parasti mantošanas lietās jurisdikcija būs tās dalībvalsts tiesām, kurā atradās mirušās personas pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta, un tiks piemērotas attiecīgās dalībvalsts tiesības. Tomēr persona var izvēlēties, lai tās mantojumam tiktu piemērotas personas pilsonības valsts tiesības. Tas, ka pārrobežu mantošanas lietās viena iestāde piemēros vienas valsts tiesības, ļauj izvairīties no paralēlām tiesvedībām un savstarpēji pretrunīgiem tiesu nolēmumiem. Tas arī nodrošina to, ka vienā dalībvalstī pieņemts nolēmums tiek atzīts visā Savienībā un tam nav nepieciešama īpaša procedūra.

Ar regulu tiek ieviesta arī Eiropas mantošanas apliecība (*ECS*). Šo dokumentu, ko izsniedz iestāde, kura nodarbojas ar konkrēto mantošanas lietu, var izmantot mantinieki, legatāri, testamenta izpildītāji un mantojuma masas administratori, lai apliecinātu to statusu un viņi varētu īstenot savas tiesības un pilnvaras citās dalībvalstīs. Šādi izsniegtu mantošana apliecību atzīs visās dalībvalstīs un tam nebūs nepieciešama īpaša procedūra.

Komisija 2014. gada 9. decembrī pieņēma Īstenošanas regulu, ar ko izveido veidlapas, kuras izmantojamas saskaņā ar Mantošanas regulu:

Word (280 Kb) lv

PDF (738 Kb) lv

Šeit varat tiešsaistē aizpildīt un PDF formātā ģenerēt V veidlapu (Eiropas mantošanas apliecību).

Dānija un Īrija nepiedalās šajā regulā. Tādējādi pārrobežu mantošanas lietām, ko skata iestādes šajās divu dalībvalstīs, arī turpmāk piemēros attiecīgās valsts noteikumus.

Jautājumi par tiesību aktiem saistībā ar mantojuma nodokli ir izslēgti no šīs regulas piemērošanas jomas.

Šajā tīmekļa vietnē atradīsiet informāciju par jaunajiem ES noteikumiem mantošanas jomā.

Noklikšķiniet uz attiecīgās valsts karodziņiem šajā lappusē, lai piekļūtu informatīvajām lapām par **valsts mantojuma tiesībām un procedūrām katrā dalībvalstī**.

Informatīvās lapas sagatavoja Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls civillietās un komerclietās (*EJN*-civillietas) sadarbībā ar ES Notāru padomi (*CNUE*).

ES Notāru padomes piedāvātā tīmekļa vietne Mantošana Eiropā var palīdzēt jums atrasts atbildes uz jautājumiem par mantošanu 22 dalībvalstīs.

Ja jūs vēlaties atrast notāru kādā no dalībvalstīm, jūs varat izmantot meklēšanas rīku Atrast notāru, ko nodrošina Eiropas Komisija sadarbībā ar iesaistīto notāru apvienībām.

Valstu noteikumi par testamentu reģistrēšanu ievērojami atšķiras. Dažās dalībvalstīs personai, kura taisa testamentu, ("testatoram") ir pienākums testamentu reģistrēt. Citās dalībvalstīs reģistrēšana tiek ieteikta vai attiecas vienīgi uz konkrētiem testamentu veidiem. Dažās dalībvalstīs nepastāv nekāds testamentu reģistrs.

Ja jums nepieciešams noskaidrot, kā reģistrēt testamentu kādā dalībvalstī vai informāciju par to, vai mirusi persona ir atstājusi testamentu, jūs varat aplūkot informatīvās lapas, ko sagatavojusi Eiropas testamentu reģistru tīkla asociācija (*ENRWA*) un kas ir pieejamas 3 - 4 valodās. Šajās informatīvajās lapās ir paskaidrots, kā reģistrēt testamentu katrā dalībvalstī un sniegti daži padomi, kā katrā dalībvalstī atrast testamentus.

Noderīgas saites

Pilsoņa rokasgrāmata: kā ES noteikumi vienkāršo starptautiskos mantojumus

Projekta “Attīstības tendences testamentu reģistru starpsavienojumu jomā“ rezultāti; projekts vērsts uz iespējām, kā pārrobežu mantošanas procedūras ar elektronisko līdzekļu palīdzību padarīt efektīvākas, un to vadīja Igaunijas Tieslietu ministrija un, savstarpēji sadarbojoties, īstenoja Eiropas testamentu reģistru tīkla asociācija, Eiropas Savienības Notāru padome, Igaunijas Notāru padome, Igaunijas Reģistru un informācijas sistēmu centrs , kā arī Eiropas Savienības dalībvalstis:

Priekšizpēte (755 Kb) en

Nobeiguma ziņojums (507 Kb) en

Ieteikumi (153 Kb) en

Lapa atjaunināta: 16/01/2023

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdzu skatīt juridiskajā paziņojumā.

Mantošana - Beļģija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Beļģijas tiesībās pastāv šādi trīs galvenie testamentu veidi: **publisks testaments** jeb **notariāli apliecināts testaments**, **pašrocīgi uzrakstīts testaments** (kam jābūt rakstītam, datētam un parakstītam ar testatora roku) un **starptautiskais testaments**.

Testatoram ir jāspēj likumīgi un brīvi paust savu gribu (Civilprocesa kodeksa 901. līdz 904. pants).

Parasti, izņemot izņēmuma gadījumus, mantojuma līgumi ir aizliegti.

Pārrobežu gadījumā testaments parasti ir spēkā esošs Beļģijā, ja tas atbilst tā sastādīšanas vietas tiesību aktiem ("*locus regit actum*") vai kādam citam tiesību aktam, kas minēts 1961. gada 5. oktobra Hāgas Konvencijā.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Notāram, pie kura tiek sastādīts publisks testaments vai starptautisks testaments vai kuram ir nodots glabāšanā **pašrocīgi uz**rakstīts testaments, ir pienākums to reģistrēt testamentu centrālajā reģistrā, ko pārvalda Karaliskā Beļģijas Notāru federācija (*Fédération Royale du Notariat belge*/*Koninkljke Federatie van het Belgisch Notariaat*). Testators var nepiekrist, ka reģistrā tiek reģistrēts pašrocīgi uzrakstīts testaments, kas nodots glabāšanā notāram.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Beļģijas tiesībās ir ietverts neatņemamās mantojuma daļas princips, saskaņā ar kuru minimālu mantojuma daļu (neatņemamo daļu) manto attiecīgā gadījumā mirušo pārdzīvojušais laulātais, bērni vai tēvs un māte.

Bērniem (vai viņu pēcnācējiem) šī neatņemamā daļa ir puse no mantojuma, ja ir viens bērns, divas trešdaļas no mantojuma divu bērnu gadījumā un trīs ceturtdaļas no mantojuma trīs vai vairāk bērnu gadījumā.

Tēvam un mātei katram ir tiesības uz vienu ceturtdaļu no mantojuma, ja nav lejupējo radinieku. Tomēr minētajā gadījumā dāvinājums pārdzīvojušajam laulātajam var ietvert visu mantojumu.

Taču pārdzīvojušais laulātais vienmēr saņem vai nu lietojuma tiesības uz pusi no mantas, kas veido mantojuma masu, vai arī lietojuma tiesības uz nekustamo īpašumu, kas kalpojis par pastāvīgo dzīvesvietu, kā arī uz tajā esošajām mēbelēm, pat ja tas pārsniedz pusi no mantojuma.

Ja testators ir izvēlējies savā testamentā neņemt vērā mantojuma neatņemamo daļu un ja mantinieki piekrīt respektēt viņa gribu, testamentu var izpildīt. Bet tie mantinieki, kuru neatņemamā daļa nav tikusi ņemta vērā un kuri vēlas to pieprasīt, var sniegt prasību tiesā.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja mantojuma atstājējs ir bijis neprecēts un viņam nav bērnu, vispirms manto augšupējie radinieki un privileģētie sānu līnijas radinieki (brāļi un māsas). Tēvs un māte katrs saņem ceturto daļu, bet brāļi/māsas vai attiecīgā gadījumā viņu pēcnācēji — pārējo. Ja viens vai abi vecāki ir miruši, viņu daļa pāriet brāļiem un māsām. Ja nav ne augšupējo radinieku, ne brāļu un māsu, vienu pusi mantojuma saņem radinieki pa mātes līniju, bet otru – radinieki pa tēva līniju (tēvocis, tante, brālēns, māsīca).

Ja mantojuma atstājējs ir bijis neprecēts, bet viņam ir bērni, manto tikai viņi, izslēdzot visus pārējos ģimenes locekļus. Viņi sadala visu mantojumu līdzīgās daļās. Taču, ja kāds no bērniem ir miris pirms mantojuma atstājēja (vai atsakās no mantojuma, vai ir necienīgs to saņemt), atstājot pēcnācējus, viņi saņem mantojumu mirušā, atteikumu paudušā vai mantojumu saņemt necienīgā bērna vietā.

Ja mantojuma atstājējam paliek laulātais un bērni, pārdzīvojušais laulātais saņem lietojuma tiesības (tiesības lietot mantu un saņemt tās augļus) uz visu mantu, kas veido mantojuma masu. Bērni vienādās daļās manto īpašumtiesības bez lietojuma tiesībām.

Ja mantojuma atstājējam paliek laulātais un viņam nav bērnu, pārdzīvojušais laulātais kļūst par vienīgo mantinieku, ja mantojuma atstājējam nav lejupējo un augšupējo radinieku un radinieku sānu līnijā līdz ceturtajai pakāpei. Ja šādi radinieki ir, pārdzīvojušais laulātais parasti saņem lietojuma tiesības, bet pārējie mantinieki – īpašumtiesības bez lietojuma tiesībām. Tomēr daļa, ko saņem pārdzīvojušais laulātais, ir atkarīga arī no mantiskajām attiecībām, kādas pastāvējušas starp laulātajiem: ja dzīvesbiedri ir bijuši laulībā un viņiem ir noslēgts līgums par kopīgu īpašumu, pārdzīvojušais laulātais pilnībā manto attiecīgajā līgumā minēto mirušā laulātā īpašuma daļu.

Ja mantojuma atstājējam paliek persona, ar kuru viņam bijušas reģistrētas partnerattiecības, Beļģijā atzītais reģistrētu partnerattiecību veids ir "likumīga kopdzīve". Pārdzīvojušajam likumīgās kopdzīves partnerim ir tiesības mantot lietojuma tiesības uz nekustamo īpašumu, kas kopdzīves laikā izmantots kā ģimenes kopīgā dzīvesvieta, kā arī uz tajā esošajām mēbelēm. Tomēr pārdzīvojušajam likumīgās kopdzīves partnerim šo uzufruktu var atņemt ar testamentu vai dāvinājuma līgumu par labu citām personām.

Ja mantojuma atstājējam paliek partneris, ar kuru viņam nav bijušas reģistrētas partnerattiecības — brīvā kopdzīve (faktiska, nereģistrēta savienība), partneris var kļūt par mantinieku tikai gadījumā, ja mantojuma atstājējs to paredzējis testamentā. Beļģijas tiesību akti viņam nepiešķir nekādas automātiskas mantojuma tiesības.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Par mantošanas procedūru nav atbildīga neviena konkrēta iestāde.

Tomēr likumā ir paredzēta notāra piesaistīšana **pašrocīgi uz**rakstīta vai starptautiska testamenta gadījumā. Turklāt noteiktos gadījumos var tikt pieprasīta pirmās instances tiesas (vai miertiesas) iesaistīšanās, proti, tiesas nozīmēts notārs iesaistās tādos mantošanas gadījumos, ja mantinieki ir tiesībnespējīgi (nepilngadīgi u.c.), ja mantojums tiek pieņemts ar inventāra tiesībām, bezmantinieka mantas gadījumā, ja ir nepieciešama tās nodošana īpašumā vai mantojuma izsniegšana, strīdā iesaistīta mantojuma sadales gadījumā.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Pēc personas nāves īpašums, kas veido tās mantojuma masu, tiek nodots mantiniekiem.

Tomēr mantiniekiem ir izvēles iespēja: mantojumu patiešām var pieņemt vienkārši bez atrunām vai ar inventāra tiesībām, vai arī atteikties no tā.

Pieņemšana var būt skaidri izteikta vai ar noklusējumu: skaidri izteikta pieņemšana ir gadījumā, kad mantinieka mantotspēja vai statuss tiek nostiprināts ar publisku vai privātu aktu; pieņemšana ar noklusējumu ir, kad mantinieks veic kādu darbību, kas noteikti norāda uz viņa nodomu mantojumu pieņemt un kuru viņš būtu tiesīgs veikt tikai kā mantinieks.

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 793. un turpmākajos pantos paredzēto procedūru pastāv iespēja pieņemt mantojumu "ar inventāra tiesībām".

Mantiniekam, kas vēlas pieņemt mantojumu ar inventāra tiesībām, ir jāiesniedz īpašs paziņojums tā rajona **pirmās instances tiesas kancelejā,** kurā mantojums ir atklājies, vai pie **notāra**.

Pastāv arī iespēja mantojumu atraidīt, šim nolūkam ar miršanas apliecības kopiju jāierodas attiecīgajā **pirmās instances tiesas kancelejā** atbilstīgi mirušā dzīvesvietai un tur jāparaksta mantojuma atraidīšanas akts (Civilprocesa kodeksa 784. un turpmākie panti), vai arī tas jāizdara **pie notāra**.

Paziņojumus reģistrē mantojuma atklāšanās vietas tiesas kancelejas reģistrā.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Skatīt turpmāk (7. punkts).

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Īpašas procedūras nav (skatīt iepriekš 3. punktu).

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Beļģijas Civilprocesa kodeksā ir ietverts princips, saskaņā ar kuru mantojuma tiesības tiek piešķirtas automātiski, bez jebkādas procedūras.

Pēc personas nāves tās mantiniekiem tiek piešķirtas pilnīgas tiesības uz viņas īpašumu, tiesībām un prasījumiem, nomaksājot mantojuma nodokli (Civilprocesa kodeksa 718. un 724. pants). [Tomēr ir izņēmumi: skatīt turpmāk, 7. punkts].

Ja mantojuma sadale notiek tiesā, mantošanas procedūru izpilda tiesas nozīmēts notārs, un tā tiek pabeigta, sastādot sadales aktu. Ja sadale notiek pēc savstarpējas vienošanās, notariāls akts nepieciešams tikai nekustama īpašuma sadalei.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Beļģijas tiesības regulē princips, saskaņā ar kuru pēc nāves mantiniekiem tiek piešķirts viss mantojuma masā ietvertais īpašums (aktīvi un pasīvi). Tomēr:
vienīgajiem legatāriem, kas norādīti **pašrocīgi uz**rakstītā vai starptautiskajā testamentā, ir jāsaņem ģimenes tiesas priekšsēdētāja atļauja "pārņemt īpašumu" (Civilprocesa kodeksa 1008. pants);
īpašu mantojuma daļu legatāriem (Civilprocesa kodeksa 1014. pants), daļas legatāriem (Civilprocesa kodeksa 1011. pants) un neatraidāmo mantinieku klātbūtnē publiskā testamentā norādītiem vienīgajiem legatāriem (Civilprocesa kodeksa 1004. pants) ir jāpieprasa "mantojuma daļu izsniegšana";
konkrētu kategoriju legatāriem ir arī jāsaņem no valsts iestādes atļauja pieņemt viņiem atstāto legātu (piemēram, legātu uz kādu publiski izmantojamu vai sabiedriski nozīmīgu ēku un dažos gadījumos — uz nodibinājumu vai bezpeļņas organizāciju).

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Jā, ja viņi mantojumu pieņem bez atrunām. Šajā gadījumā mantinieki sedz visas mantotās izmaksas un parādus (Civilprocesa kodeksa 724. pants).
Ja mantinieki pieņem mantojumu ar inventāra tiesībām, viņi sedz ar mantojumu pārņemtos parādus tikai tādā apmērā, cik liels ir viņu iegūtie aktīvi (Civilprocesa kodeksa 802. pants). Mantiniekam, kas vēlas pieņemt mantojumu ar inventāra tiesībām, ir jāiesniedz īpašs paziņojums tā rajona **pirmās instances tiesas kancelejā,** kurā mantojums ir atklājies, vai **notāram**.
Nē, ja viņi atsakās no mantojuma, iesniedzot paziņojumu minētās **pirmās instances tiesas kancelejā** vai notāram (Civilprocesa kodeksa 785. pants).
Turklāt – atšķirībā no vienīgā legatāra un no daļas legatāra – īpašas mantojuma daļas legatāram parasti nav pienākuma segt ar mantojumu saistītos parādus (Civilprocesa kodeksa 1024. pants).

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

1851. gada 16. decembra Likums par ķīlām regulē darījumu ar nekustamajiem īpašumiem publiskošanu, un tā 1. pantā ir norādīts, ka "visi akti, kuri bez maksas vai par atlīdzību noslēgti starp dzīvām personām un ar kuriem tiek nodotas īpašumtiesības vai kuros tiek ziņots par patiesajām tiesībām uz nekustamo īpašumu, izņemot izņēmuma tiesības un ķīlas, tiek reģistrēti attiecīgā reģistrā ķīlu birojā tajā rajonā, kurā īpašumi atrodas".
Šā likuma 2. pantā ir precizēts, ka "reģistrēti tiek tikai tiesas spriedumi, tiesas vai notāra apliecināti vai sagatavoti publiski akti un privāti akti. Uz šo aktu pamata izsniegtās pilnvaras iesniedzamas tādā pašā veidā".
1851. gada 16. decembra likums tomēr neregulē publiskošanu, ja īpašumtiesību nodošana notiek sakarā ar nāves gadījumu.
Likums tomēr paredz aktu par īpašumu sadalīšanu reģistrāciju. Šādā gadījumā visi mantinieki neatkarīgi no tā, vai viņi ir vai nav nekustamo īpašumu saņēmēji, tiek norādīti aktā, ko reģistrē ķīlu reģistros. Tāpat tiek darīts gadījumos, kad mantinieku kopīpašumā esošie nekustamie īpašumi tiek pārdoti izsolē vai pēc savstarpējas vienošanās.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Beļģijā principā nepastāv mantojuma pārvaldes sistēma.
Taču Civilprocesa kodeksa 803.a pantā noteikts, ka mantinieks, kas ir pieņēmis mantojumu ar inventāra tiesībām, var atteikties personīgi īstenot mantojuma pārvaldi un sadali. Vispirms viņam jāpieprasa, lai ar ģimenes tiesas priekšsēdētāja rīkojumu tiek iecelts administrators, kura rīcībā viņš nodod visu mantoto mantu, savukārt administrators apņemas mantojumu sadalīt, ievērojot konkrētus nosacījumus.
Turklāt 804. pantā paredzēts, ka gadījumā, kad mantinieku kreditoru vai legatāru intereses varētu tikt apdraudētas mantojuma saņēmēja paviršības dēļ vai nejaušības dēļ, jebkura ieinteresētā persona var pieprasīt viņa aizstāšanu ar administratoru, kura pilnvarās būtu mantojumu sadalīt. Šo administratoru ieceļ ar steidzamu rīkojumu, ar mantinieka piekrišanu vai iepriekš ar viņu sazinoties.
Turklāt testators var iecelt testamenta izpildītāju, kurš nodrošina testamenta pienācīgu izpildi.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Skatīt iepriekšējo jautājumu.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Saskaņā ar 803.a un 804. pantu ieceltajam administratoram ir tādas pašas pilnvaras, kādas ir bijušas pašam mantojuma saņēmējam. Uz viņu attiecas tādas pašas saistības, kādas attiecas uz mantinieku; bet viņa pienākumos nav sniegt nodrošinājumu.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Mantinieka statusu pierāda ar notariālu aktu vai mantošanas apliecību/aktu (kas ir visizplatītākais gadījums). To izsniedz notārs vai noteiktos apstākļos – par mantojuma nodokļa iekasēšanu atbildīgās iestādes darbinieks, kas tiesīgs deponēt mantojuma atstājēja mantojuma nodokļa deklarāciju (Civilprocesa kodeksa 1240.a pants).
Notariāls akts ir akts, kas atspoguļo patiesību. Tam ir neapgāžama pierādījuma spēks: informācija, ko norādījusi persona, kura to sagatavo, ir uzskatāma par pareizu. Notārs apliecina noteiktus faktus, konstatējot pie viņa ieradušos personu identitāti un norādot to, ko tās viņam lūdz izdarīt. Notariālais akts ir pierādījums tā saturam. Turklāt apliecinātā aktā norādīts datums nav apstrīdams. Pierādīt ar apliecinājumu aizsargāta konstatējuma nepareizumu var vienīgi, iesniedzot tiesā iesniegumu par dokumenta viltojumu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 14/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Bulgārija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Jebkura vismaz 18 gadus veca un rīcībspējīga persona ar testamentu var novēlēt savu īpašumu pēc nāves.

Testators testamentā var novēlēt visu savu īpašumu. Īpaša Bulgārijas tiesību iezīme ir nosacījums, ka testatora vai personas, kas mirusi, neatstājot testamentu, īpašuma neatņemamā daļa vienmēr ir neatkarīga no testamentāriem rīkojumiem, un tādējādi tiek uzskatīts, ka testamentāri rīkojumi attiecas tikai uz to īpašuma daļu, kuru var brīvi iekļaut novēlējumā.

Testamentāri rīkojumi var attiekties uz visu testatora īpašumu, uz tā daļu vai uz konkrētu mantu.

Testamentāri rīkojumi var arī ietvert nosacījumus.

Mantošanas likumā (*Zakon za nasledstvoto*) noteikts, ka testamentāri rīkojumi jāsagatavo noteiktā formā un akti, kas nav sagatavoti šādā formā, ir nederīgi. Jāņem vērā, ka Bulgārijas tiesību normas nepieļauj, ka divas vai vairākas personas savstarpējam labumam vai trešās personas labā sniedz testamentārus rīkojumus vienā un tajā pašā testamentā.

Tiesību aktos noteiktas divas testamenta formas: pašrocīgs testaments un notariāli apliecināts testaments.

Pašrocīgam testamentam pilnībā jābūt uzrakstītam ar testatora paša roku. Tajā jānorāda datums, un uz tā jābūt testatora parakstam. Parakstam jāatrodas zem testamentārajiem rīkojumiem. Testamentu aizzīmogotā aploksnē var nodot notāram glabāšanai. Tādā gadījumā notārs uz aploksnes uzraksta glabātāja apliecinājumu. Šo apliecinājumu paraksta testators un notārs, un to reģistrē īpašā reģistrā.

Pašrocīgu testamentu var nodot glabāšanā vai nu notāram, vai citai personai, kuras pienākums ir, tiklīdz šī persona uzzina par testatora nāvi, iesniegt testamentu notāram publicēšanai.

Ja šī persona to neizdara, jebkura ieinteresētā persona var vērsties pie rajona tiesas tiesneša mantojuma atklāšanās vietā, lai noteiktu termiņu, kādā testaments jāiesniedz notāram publicēšanai.

Lai publicētu testamentu, notārs sagatavo paziņojumu, kurā apraksta testamenta stāvokli un paziņo par tā atvēršanu. Šo paziņojumu paraksta persona, kura iesniedz testamentu, un notārs. Dokuments, kas satur testamentu, tiek pievienots šim paziņojumam, un iepriekš minētās personas uz katras tā lappuses atzīmē savus iniciāļus.

Notariāli apliecinātu testamentu sagatavo notārs divu liecinieku klātbūtnē.

Testators mutiski nodiktē savu testamentu notāram, kurš to pieraksta un pēc tam vēlreiz nolasa testatoram liecinieku klātbūtnē. Notārs testamentā atzīmē minēto formalitāšu izpildi, norādot testamenta sastādīšanas vietu un datumu. Pēc tam testators, liecinieki un notārs testamentu paraksta.

Ja testators nevar parakstīt testamentu, viņam jānorāda iemesls, un notārs atzīmē šo norādi pirms testamenta nolasīšanas.

Publicējot notariāli apliecinātu testamentu, notārs, kuram tas nodots glabāšanā, sagatavo paziņojumu, kurā apraksta testamenta stāvokli un paziņo par tā atvēršanu. Šo paziņojumu paraksta notārs. Dokuments, kas satur testamentu, tiek pievienots šim paziņojumam, un iepriekš minētās personas uz katras tā lappuses atzīmē savus iniciāļus.

Testamentu var nepārprotami atsaukt, sagatavojot jaunu testamentu vai notariālu aktu, kurā testators skaidri norāda, ka pilnīgi vai daļēji atsauc savus iepriekšējos novēlējumus.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Spēkā esošajos Reģistrācijas noteikumos ir prasīts reģistrēt tādu publicēto testamentu norakstus, kuri attiecas uz nekustamo īpašumu vai nekustamā īpašuma tiesībām.

Papildus tam katrā reģistrācijas dienestā tiek uzturēts alfabētisks saraksts par notariālām lietām un testamentiem. Šajā sarakstā reģistrē arī to testatoru vārdus, kuru notariāli apliecinātos testamentus notāri ir izpildījuši, kā arī testamentu atsaukumus un tos testatorus, kuru pašrocīgie testamenti ir iesniegti notāriem glabāšanai. Šādā gadījumā pie testatora vārda reģistrē arī tā notāra vārdu, kurš glabā attiecīgo notariālo lietu vai pašrocīgo testamentu.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Kā minēts iepriekš, Bulgārijas tiesību sistēmā brīvība rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā tiek ierobežota. Šie ierobežojumi noteikti testatora tuvinieku labā; šādi tuvinieki ir pārdzīvojušais laulātais, bērni un — ja testatoram nav pēcnācēju (bērnu vai mazbērnu) — mirušā vecāki.

Šie ierobežojumi ir noteikti Mantošanas likuma 28. un 29. pantā un attiecas tikai uz gadījumiem, kad testatoram ir pēcnācēji, pārdzīvojuši vecāki vai laulātais. Šādos gadījumos testators nevar novēlēt vai dāvināt īpašumu, ja šāds novēlējums vai dāvinājums samazina minēto personu neatņemamo daļu. Īpašuma daļa, kas neietilpst neatņemamajā daļā, ir testatora novēlējumā iekļaujamā daļa.

Ja testatoram nav pārdzīvojuša laulātā, tiesību aktos paredzētā neatņemamā daļa ir šāda:

1) vienam bērnam (arī adoptētam bērnam) vai šā bērna pēcnācējiem — viena puse;

2) diviem vai vairāk bērniem vai viņu pēcnācējiem — divas trešdaļas no testatora īpašuma.

Pārdzīvojuša vecāka vai pārdzīvojušu vecāku neatņemamā daļa ir viena trešdaļa. Laulātā neatņemamā daļa ir viena puse gadījumos, kad laulātais ir vienīgais mantinieks, vai viena trešdaļa gadījumos, kad mirušajam ir pārdzīvojuši vecāki.

Ja ir pēcnācēji un pārdzīvojušais laulātais, laulātā neatņemamā daļa ir vienāda ar katra bērna neatņemamo daļu. Šādā gadījumā novēlējumā iekļaujamā daļa ir vienāda ar vienu trešdaļu mantojuma, ja ir viens bērns, ar vienu ceturtdaļu mantojuma, ja ir divi bērni, un ar vienu sestdaļu mantojuma, ja ir trīs vai vairāk bērnu.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja mirušais nav atstājis testamentu, mantojumu manto likumiskie mantinieki saskaņā ar turpmāk izklāstītajiem noteikumiem.

Ja mirušais bijis neprecējies un bez bērniem, pārdzīvojušie vecāki vai pārdzīvojušais vecāks saņem vienādas mantojuma daļas (Mantošanas likuma (*ZN*) 6. pants).

Ja mirušajam paliek tikai otrās vai tālākas pakāpes augšupēji radinieki, vienādas daļas manto mirušajam tuvākie radinieki (*ZN* 7. pants).

Ja ir tikai pārdzīvojuši brāļi un māsas, viņi manto vienādas daļas (*ZN* 8. panta 1. punkts).

Ja ir pārdzīvojuši brāļi un māsas un otrās vai tālākas pakāpes augšupēji radinieki, brāļi un māsas manto divas trešdaļas mantojuma un augšupējie radinieki — vienu trešdaļu (*ZN* 8. panta 2. punkts).

Ja mirušais nebija laulībā, bet ir pārdzīvojuši bērni (arī adoptēti bērni), viņi manto vienādas daļas (*ZN* 5. panta 1. punkts). Iepriekš miruša bērna daļa tiek nodota viņa pēcnācējiem pēctecības (pārstāvības) kārtībā.

Ja ir pārdzīvojušais laulātais, bet nav bērnu, augšupēju radinieku, brāļu un māsu vai to pēcnācēju, laulātais manto visu īpašumu (*ZN* 9. pants).
Gadījumā, kad mantošana notiek mazāk nekā 10 gadus pēc laulībām un laulātais manto mirušā īpašumu kopā ar augšupējiem radiniekiem vai brāļiem un māsām vai to pēcnācējiem, laulātais manto pusi īpašuma. Pretējā gadījumā laulātais manto divas trešdaļas īpašuma. Ja laulātais manto mirušā īpašumu kopā ar augšupējiem radiniekiem un brāļiem un māsām vai to pēcnācējiem, laulātais manto vienu trešdaļu īpašuma pirmajā gadījumā un pusi otrajā gadījumā.
Ja ir pārdzīvojušais laulātais un bērni, laulātais un bērni manto vienādas daļas (*ZN* 9. panta 1. punkts).
Ja iepriekš aprakstītajos gadījumos nav personu, kas būtu tiesīgas mantot, vai ja visi mantinieki atraida mantojumu vai zaudē tiesības to pieņemt, mantojumu saņem valsts. Izņēmums ir kustamā manta, dzīvojamās mājas, darbnīcas un garāžas, kā arī zemes gabali un nekustamais īpašums, kas primāri paredzēti dzīvojamajai apbūvei, — šādi īpašumi kļūst par tās pašvaldības īpašumu, kuras teritorijā tie atrodas.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Mantojumu var pieņemt, iesniedzot rakstisku pieteikumu tā rajona tiesas tiesnesim, kurā mantojums atklājies. Šādā gadījumā pieņemšanu reģistrē speciālā reģistrā.
Mantojums uzskatāms par pieņemtu arī gadījumā, kad mantinieks neiesniedz rakstisku pieteikumu, bet veic darbību, kas skaidri apliecina viņa nodomu pieņemt mantojumu, vai kad mantinieks noslēpj mantoto īpašumu. Noslēpšanas gadījumā mantinieks zaudē tiesības uz savu daļu noslēptā īpašuma.
Mantojumu var arī pieņemt, pamatojoties uz inventāra sarakstu, un šādā gadījumā mantinieks ir atbildīgs tikai tādā apmērā, kas nepārsniedz saņemtā mantojuma apmēru.
Šādā gadījumā mantojuma pieņemšana, pamatojoties uz inventāra sarakstu, ir rakstveidā jādeklarē rajona tiesas tiesnesim trīs mēnešu laikā pēc dienas, kad mantinieks uzzinājis par mantojuma atklāšanos. Rajona tiesas tiesnesis var pagarināt šo termiņu par maksimāli trim mēnešiem.
Darbojoties pēc jebkuras ieinteresētas personas lūguma, rajona tiesas tiesnesis uzaicina personu, kurai ir tiesības mantot, un pēc tam nosaka termiņu, kurā minētajai personai jāpaziņo par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu. Ja mantinieks ir iesaistīts tiesvedībā kā atbildētājs, šo termiņu nosaka tiesa, kas izskata lietu. Ja mantinieks noteiktajā termiņā neiesniedz atbildi, viņš zaudē tiesības pieņemt mantojumu.
Mantinieka paziņojumu reģistrē speciālā reģistrā, kurā tiek apkopotas ziņas par mantojumu pieņemšanu un atraidīšanu.
Personām, kas jaunākas par 18 gadiem, personām, kas atzītas par rīcībnespējīgām, valstij un publiskā sektora organizācijām mantojums obligāti jāpieņem, pamatojoties uz inventāra sarakstu, un par pieņemšanu rakstiski jāpaziņo trīs mēnešu laikā no dienas, kad mantinieks uzzinājis par mantojuma atklāšanos.
Pieņemšanu reģistrē speciālā reģistrā tā rajona tiesā, kurā mantojums atklājies.
Testamenta gadījumā — personai, kuras rīcībā ir testatora pašrocīgs testaments, jāvēršas pie notāra, lai to publicētu, tiklīdz šī persona uzzina par testatora nāvi.
Jebkura ieinteresēta persona var vērsties pie rajona tiesas tiesneša mantojuma atklāšanās vietā, lai tiktu noteikts termiņš, kādā testaments jāiesniedz notāram publicēšanai.
Lai publicētu testamentu, notārs sagatavo paziņojumu, kurā apraksta testamenta stāvokli un paziņo par tā atvēršanu. Šo paziņojumu paraksta persona, kura iesniedz testamentu, un notārs. Dokuments, kas satur testamentu, tiek pievienots šim paziņojumam, un iepriekš minētās personas uz katras tā lappuses atzīmē savus iniciāļus.
Ja testaments bijis nodots glabāšanā notāram (*ZN* 25. panta 2. punkts), iepriekš minētās darbības veic attiecīgais notārs.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantošana notiek, ja mantojums tiek pieņemts. Pieņemšana stājas spēkā, atklājot mantojumu.
Papildus gadījumiem, kad par pieņemšanu ir skaidri paziņots īpašā rakstiskā pieteikumā, mantojums uzskatāms par pieņemtu arī gadījumā, kad mantinieks neiesniedz rakstisku pieteikumu, bet veic darbību, kas skaidri apliecina viņa nodomu pieņemt mantojumu, vai kad mantinieks noslēpj mantoto īpašumu. Noslēpšanas gadījumā mantinieks zaudē tiesības uz savu daļu noslēptā īpašuma.
Darbojoties pēc jebkuras ieinteresētas personas lūguma, rajona tiesas tiesnesis uzaicina personu, kurai ir tiesības mantot, un pēc tam nosaka termiņu, kurā minētajai personai jāpaziņo par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu. Ja mantinieks ir iesaistīts tiesvedībā kā atbildētājs, šo termiņu nosaka tiesa, kas izskata lietu.
Ja mantinieks noteiktajā termiņā neiesniedz atbildi, viņš zaudē tiesības pieņemt mantojumu.
Mantinieka paziņojumu reģistrē speciālā reģistrā, kurā tiek apkopotas ziņas par mantojumu pieņemšanu un atraidīšanu.
Mantojuma atraidīšana notiek tādā pašā veidā, un to reģistrē tāpat.
Jāņem vērā arī Pašvaldību nodokļu un nodevu likuma (*Zakon za mestnite danatsi i taksi*) 43. pantā noteiktā prasība, ka bankas, apdrošināšanas sabiedrības un citas sabiedrības vai citas personas, kas ir noguldījumu turētāji vai saistību pildītāji attiecībā uz vērtspapīriem, naudu vai citiem īpašumiem, kas ietilpst mantojumā, par kura atklāšanos tiem ir zināms, nosūta attiecīgā īpašuma inventāra sarakstu pašvaldībai, kuras teritorijā mantojums atklājies, pirms šāds īpašums tiek apmaksāts, nodots vai pārņemts.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Piemēro mantojuma pieņemšanas vai atraidīšanas procedūru.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Nav īpašas procedūras, kā atraidīt vai pieņemt neatņemamo daļu. Mantinieks, kuram ir tiesības uz neatņemamo daļu, bet kurš to nevar saņemt pilnā apmērā citu novēlējumu vai dāvanu dēļ, var vērsties tiesā ar prasību samazināt šos novēlējumus un dāvanas tādā mērā, lai viņš varētu saņemt savu neatņemamo daļu pilnā apmērā pēc tam, kad no attiecīgā mantinieka ir atgūti novēlējumi un dāvanas, izņemot parastas dāvanas.
Ja mantinieks, kura neatņemamā daļa ir samazināta, izmanto mantošanas tiesības, vēršoties pret personām, kas nav likumiski mantinieki, šim mantiniekam vispirms jāpieņem mantojums, pamatojoties uz mantojuma inventāra sarakstu.
Lai varētu noteikt novēlējumā iekļaujamās daļas un mantinieka neatņemamās daļas apmēru, visa manta, kas piederējusi testatoram nāves brīdī, tiek apkopota kā mantojuma masa pēc tam, kad atskaitīti parādi un ņemts vērā mantojuma pieaugums saskaņā ar Mantošanas likuma 12. panta 2. punktu. Tad pieskaita dāvanas, izņemot parastas dāvanas, atkarībā no to stāvokļa dāvināšanas brīdī un vērtības mantojuma atklāšanās brīdī (ja dāvināts nekustamais īpašums) vai dāvināšanas brīdī (ja dāvināta kustama manta).
Testamentārajos rīkojumos minētos novēlējumus samazina proporcionāli, atsevišķi neizdalot mantiniekus un legatārus, ja vien testators nav noteicis citādi.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Mantojumu sadala vai nu ar tiesas nolēmumu, vai brīvprātīgi.
Visiem līdzīpašniekiem ir tiesības pieprasīt sadalīšanu, neatkarīgi no viņu daļas lieluma. Katrs mantinieks var pieprasīt savu daļu natūrā, ja tas ir praktiski īstenojams, un daļas izlīdzina ar naudu.

Brīvprātīga sadalīšana notiek ar visu līdzīpašnieku piekrišanu. Par to noslēdz līgumu. Saskaņā ar Īpašumtiesību likuma 35. panta 1. punktu kustamās mantas, kuras vērtība pārsniedz 50 BGN, vai nekustamā īpašuma brīvprātīga sadalīšana jānoformē rakstiski un paraksti ir notariāli jāapliecina. Brīvprātīgas sadalīšanas gadījumā katra līdzīpašnieka domājamā daļa no kopīgās mantojuma masas kļūst par atsevišķām un patstāvīgām īpašumtiesībām uz kopīpašumā esošās mantas reālu daļu.
Sadalīšana ar tiesas nolēmumu notiek īpašā procesā, ko regulē Civilprocesa kodeksa 341. pants un turpmākie panti. Laiks, kad var pieprasīt mantas sadalīšanu, nav ierobežots. Strīdus procedūrai ir divi posmi.
Pirmais posms attiecas uz sadalīšanas pieļaujamību.
Līdzmantinieks, kurš pieprasa sadalīšanu, iesniedz rakstveida iesniegumu rajona tiesā, pievienojot tam šādus dokumentus:
1) testatora miršanas apliecību un mantojuma apliecību;
2) apliecību vai citu rakstveida pierādījumu attiecībā uz mantojuma masu;
3) iesnieguma un tā pielikumu kopijas pārējiem līdzmantiniekiem.
Pirmās tiesas sēdes laikā jebkurš cits līdzmantinieks var rakstveidā pieprasīt citas mantas iekļaušanu mantojuma masā. Pirmās tiesas sēdes laikā jebkurš līdzmantinieks var arī apstrīdēt citu līdzmantinieku tiesības piedalīties sadalīšanā, savas daļas lielumu vai noteiktas mantas iekļaušanu mantojuma masā. Sadalīšanas procesā tiesa uzklausa prasības par izcelsmi, pieņemšanu, testamentiem, rakstveida pierādījumu autentiskumu vai pieprasījumus samazināt testamentā noteikto novēlējumu vai dāvanu apmēru.
Pirmā posma beigās tiek pieņemts nolēmums par sadalīšanas pieļaujamību. Tiesa nosaka, kura manta tiks sadalīta starp kurām personām un kāda būs katra līdzmantinieka daļa. Nolēmumā atzīstot, ka kustamās mantas sadalīšana ir pieļaujama, tiesa arī lemj par to, kurš līdzmantinieks ir tās turētājs.
Tajā pašā vai turpmākā nolēmumā, ja viens vai vairāki mantinieki nelieto mantojumu atbilstoši savām mantošanas tiesībām, tiesa pēc mantinieka pieprasījuma var noteikt, kuriem mantiniekiem kura manta jālieto, kamēr sadalīšana nav pabeigta, vai kādas summas lietotājiem jāmaksā citiem mantiniekiem par šādu lietošanu.
Otrais posms ir pati sadalīšana. Tiek noteiktas daļas, un katram līdzmantiniekam tiek piešķirta konkrēta manta, uz kuru tas iegūst ekskluzīvas īpašumtiesības. Tas tiek īstenots, sagatavojot sadales aktu un rīkojot izlozi. Tiesa sagatavo sadales aktu, pamatojoties uz ekspertu slēdzienu saskaņā ar Mantošanas likumu. Kad ir sagatavots sadales akta projekts, tiesa uzaicina puses, lai tās iepazīstinātu ar šo aktu un uzklausītu pušu iebildumus. Pēc tam tiesa sagatavo un pasludina galīgo sadales aktu, pieņemot tiesas spriedumu. Kad spriedums par sadales aktu ir stājies spēkā, tiesa uzaicina puses uz izlozi.
Tiesa var sadalīt mantoto mantu starp līdzmantiniekiem arī bez izlozes, ja daļu noteikšana un izloze ir neiespējama vai pārāk neērta.
Ja kāda konkrēta manta nav sadalāma un to nevar iekļaut nevienā daļā, tiesa uzdod to pārdot publiskā izsolē. Sadalīšanas procesā iesaistītie mantinieki var piedalīties šajā publiskajā izsolē.
Ja nedalāmā manta ir māja, kas iepriekš atradās laulāto kopīpašumā, un mantas kopība ir beigusies laulātā nāves vai laulības šķiršanas rezultātā, bet pārdzīvojušajam laulātajam vai bijušajam laulātajam, kam pieder vecāku tiesības pret laulībā dzimušajiem bērniem, nav pašam sava mājokļa, tiesa pēc šā laulātā lūguma var noteikt minēto māju par viņa daļu, izlīdzinot citu līdzmantinieku daļas ar citu mantu vai naudu.
Ja nedalāmā manta ir māja, jebkurš līdzmantinieks, kurš tajā dzīvojis mantojuma atklāšanās brīdī un kuram nav cita mājokļa, var pieprasīt, lai māju iekļauj viņa daļā, izlīdzinot citu līdzmantinieku daļas ar citu mantu vai naudu. Ja šiem nosacījumiem atbilst vairāki līdzmantinieki un tie pieprasa minēto īpašumu, priekšroku dod tai personai, kura piedāvā augstāko cenu.
Iesniegumu par mantas piešķiršanu var iesniegt ne vēlāk kā līdz pirmajai tiesas sēdei pēc tam, kad kļuvis izpildāms tiesas nolēmums par sadalīšanas pieļaujamību. Mantu novērtē pēc tās faktiskās vērtības.
Ja sadalīšana notiek naudā, maksājums kopā ar tiesību aktos noteiktajiem procentiem jāveic sešu mēnešu laikā pēc dienas, kad stājies spēkā nolēmums par piešķiršanu.
Līdzmantinieks, kurš kā savu daļu saņem konkrētu mantu, kļūst par tās īpašnieku, kad paredzētajā termiņā samaksā norēķinu naudā kopā ar tiesību aktos noteiktajiem procentiem. Ja samaksa netiek veikta noteiktajā termiņā, nolēmums par piešķiršanu zaudē juridisku spēku un attiecīgā manta tiek piedāvāta pārdošanai publiskā izsolē. Šo mantu var nepiedāvāt pārdošanai publiskā izsolē, bet piešķirt citam līdzmantiniekam, kurš atbilst prasībām un ir noteiktajā termiņā pieprasījis īpašuma piešķiršanu, ar nosacījumu, ka minētais līdzmantinieks nekavējoties samaksā novērtēto cenu, no kuras atskaita viņa paša daļas vērtību šajā īpašumā. Ieņēmumus proporcionāli sadala starp citiem līdzmantiniekiem.
Sadalīšanas ar tiesas nolēmumu procedūru var izbeigt, un mantojuma masu var sadalīt pēc pušu vienošanās, kuru apstiprina tiesa.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Mantošana notiek, ja mantojums tiek pieņemts. Pirms mantojuma pieņemšanas persona, kurai ir tiesības mantot, var pārvaldīt mantojuma masu un veikt valdījuma darbības tās saglabāšanai.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Iegūstot attiecīgu daļu (nedalāmu daļu) no mirušā atstātā mantojuma, katrs mantinieks vai legatārs iegūst domājamo daļu no testatora mantas un parādiem, kas iekļauti mantojuma masā.
Atbilstoši savu daļu lielumam mantinieki, kuri pieņēmuši mantojumu, ir atbildīgi par parādiem, kas apgrūtina mantojumu.
Mantinieks, kurš pieņēmis mantojumu, pamatojoties uz inventāra sarakstu, ir atbildīgs tikai tādā apmērā, kas nepārsniedz saņemtā mantojuma apmēru.
Mantojuma pieņemšana, pamatojoties uz inventāra sarakstu, ir rakstveidā jādeklarē rajona tiesas tiesnesim trīs mēnešu laikā pēc dienas, kad mantinieks uzzinājis par mantojuma atklāšanos. Rajona tiesas tiesnesis var pagarināt šo termiņu par maksimāli trim mēnešiem. Pieņemšanu reģistrē īpašā tiesas reģistrā.
Rīcībnespējīgas personas, valdība un nevalstiskās organizācijas pieņem mantojumu tikai, pamatojoties uz inventāra sarakstu.
Ja viens mantinieks pieņem mantojumu, pamatojoties uz inventāra sarakstu, pārējie mantinieki var to izmantot, neierobežojot savas tiesības pieņemt mantojumu vai to atraidīt.
Inventāra sarakstu sagatavo, kā noteikts Civilprocesa kodeksā.
Īpašuma kreditori un legatāri var trīs mēnešu laikā no mantojuma pieņemšanas prasīt, lai mirušā īpašums tiek nodalīts no mantinieka īpašuma. Nekustamu īpašumu šādi nodala, reģistrējot mirušās personas nekustamo īpašumu saskaņā ar Kadastra un īpašumu reģistra likumā (*Zakon za kadastara i imotniya registar*) noteikto procedūru, bet kustamu mantu nodala, iesniedzot pieteikumu rajona tiesas tiesnesim un reģistrējot to speciālajā reģistrā, kurā tiek apkopotas ziņas par mantojumu pieņemšanu un atraidīšanu.
Īpašuma kreditoriem un legatāriem, kas lūguši nodalīšanu, ir prioritāte pār tiem, kuri to nav lūguši. Ja nodalīšanu ir lūguši gan kreditori, gan legatāri, kreditoriem ir priekšroka pār legatāriem.
Pret mirušo izdotu izpildrakstu var izpildīt, vēršot piedziņu pat pret mirušā mantinieku īpašumu, ja vien mantinieki nepierāda, ka ir atraidījuši mantojumu vai ir to pieņēmuši, pamatojoties uz inventāra sarakstu. Ja mantinieks mantojumu nav pieņēmis, tiesu izpildītājs saskaņā ar Mantošanas likuma 51. pantu nosaka termiņu, kurā mantinieka paziņojums jāiesniedz attiecīgās rajona tiesas tiesnesim, lai paziņojumu varētu pienācīgi reģistrēt.

Īpašs gadījums, kurā mantinieks atbild par mirušā parādiem, ir minēts Likuma par korupcijas apkarošanu un nelikumīgi iegūta īpašuma konfiskāciju (*Zakon za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo*) 150. pantā, kurā noteikts, ka nelikumīgi iegūtu īpašumu konfiscē arī no mantiniekiem vai legatāriem, nepārsniedzot apmēru, ko tie saņēmuši.
Šādā gadījumā likumā noteiktās valsts tiesības izbeidzas, kad pagājis 10 gadu noilguma periods, kurš sākas īpašuma iegūšanas dienā. Tomēr noilguma periods tiek apturēts uz laiku, kamēr notiek tā paša likuma IV daļā minētā procedūra.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Ir jāreģistrē tādu publicēto testamentu noraksti, kuri attiecas uz nekustamo īpašumu un nekustamā īpašuma tiesībām. Universālo testamentu gadījumā nekustamā īpašuma esību attiecīgajā tiesas rajonā apliecina ar paziņojumu, uz kura ir notariāli apliecināts labuma guvēja paraksts un kurā uzskaitīti nekustamie īpašumi, kas atrodas attiecīgajā tiesas rajonā un par ko labuma guvējs ir informēts. Šo paziņojumu kopā ar testamentu iesniedz reģistrācijas tiesnesim rajonā, kur atrodas īpašums.
Reģistrācijas tiesnesis dod rīkojumu reģistrācijas birojam nekustamā īpašuma atrašanās vietā reģistrēt to, iekļaujot reģistrējamos aktus publiski pieejamos reģistros.
Reģistrācijas pieteikumam pievieno divas notariāli apliecinātas kopijas no testamentiem, kas attiecas uz nekustamo īpašumu un nekustamā īpašuma tiesībām.
Citi reģistrējami akti ir līgumi par nekustamā īpašuma sadali, tiesas noteiktas sadales akti, kas attiecas uz šādiem īpašumiem, tiesas galīgie nolēmumi, kas aizstāj minētos aktus, un mirušās personas kreditoru un legatāru iesniegumi par mirušās personas nekustamā īpašuma nodalīšanu.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Mantojuma pārvaldnieka iecelšana nav obligāta. Testators var iecelt vienu vai vairākas rīcībspējīgas personas par pārvaldniekiem.
Pēc jebkuras ieinteresētas personas lūguma rajona tiesas tiesnesis mantojuma atklāšanās vietā var noteikt termiņu, kurā izraudzītajai personai jāpiekrīt šai iecelšanai. Ja termiņš beidzas un izraudzītā persona nav piekritusi iecelšanai, uzskatāms, ka izraudzītā persona ir atteikusies no iecelšanas.
Rajona tiesas tiesnesis var atcelt pārvaldnieku, ja tas rīkojas nolaidīgi vai ir rīcībnespējīgs, vai darbojas tādā veidā, kas nav savienojams ar pārvaldniekam dāvāto uzticēšanos.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Skatīt atbildi uz iepriekšējo jautājumu.
Principā — ja mirušais ir nomiris, neatstājot testamentu vai neieceļot testamenta pārvaldnieku, jebkura persona, kam ir tiesības mantot, var pārvaldīt mantojumu un iesniegt valdījuma prasības tā saglabāšanai līdz mantojuma pieņemšanas brīdim.
Mantinieks, kurš pieņēmis mantojumu, pamatojoties uz inventāra sarakstu, pārvalda mantojumu ar tādu pašu rūpību kā savas personīgās lietas. Šis mantinieks nevar atsavināt nekustamo īpašumu piecus gadus pēc mantojuma pieņemšanas un nevar atsavināt kustamo mantu trīs gadus, ja vien viņam to neatļauj rajona tiesas tiesnesis; pretējā gadījumā mantinieks uzņemas pilnu atbildību par mirušā parādiem. Šim mantiniekam ir jāatskaitās par pārvaldīšanu kreditoriem un legatāriem.
Ja nav zināma mantot tiesīgās personas dzīvesvieta vai ja dzīvesvieta ir zināma, bet šī persona nav uzņēmusies mantojuma pārvaldīšanu, rajona tiesas tiesnesis pēc savas iniciatīvas vai pēc ieinteresēto personu pieprasījuma ieceļ mantojuma pārvaldnieku.
Pārvaldniekam ir jāsagatavo mantojuma inventāra saraksts. Pārvaldnieks ceļ prasības un atbild uz prasībām saistībā ar mantojuma masā ietilpstošo mantu un parādiem. Pārvaldniekam jāsaņem rajona tiesas tiesneša atļauja ar mantojumu saistīto parādu atmaksai, legātu izpildei un nekustamā īpašuma pārdošanai.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Pārvaldniekam jāsagatavo mantojuma inventāra saraksts, uzaicinot piedalīties mantiniekus un legatārus.
Pārvaldnieks pārņem mantojumu savā valdījumā un pārvalda to tik ilgi, cik nepieciešams testamentāro rīkojumu izpildei.
Pārvaldniekam nav tiesību atsavināt mantu, izņemot gadījumus, kad tas ir nepieciešams un to atļauj rajona tiesas tiesnesis, kurš pieņem nolēmumu pēc mantinieku uzklausīšanas.
Informācija par gadījumiem, kad pārvaldnieku ieceļ rajona tiesas tiesnesis, ir sniegta atbildē 9.2. punktā.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Ja testators atstāj pašrocīgu testamentu, notārs publicē šo testamentu, pievienojot paziņojumu, kurā apraksta testamenta stāvokli un paziņo par tā atvēršanu.
Likumiskie mantinieki tiek apstiprināti ar mantojuma apliecību, ko izsniedz tās pašvaldības vadītājs, kuras teritorijā ir mirušā pēdējā pastāvīgā adrese.
Mantojuma apliecības izsniedz tikai tad, ja persona savā nāves dienā bijusi reģistrēta iedzīvotāju reģistrā un ir izdota šīs personas miršanas apliecība.
Ja mirusī persona nav Bulgārijas pilsonis, bet ir reģistrēta iedzīvotāju reģistrā ārpus Bulgārijas un šīs personas miršanas apliecība ir izdota ārpus Bulgārijas teritorijas, lai saņemtu apliecību, ir jāiesniedz kopija vai izraksts no nāvi apliecinošā akta, ko sagatavojusi ārvalsts vietējā civilstāvokļa aktu reģistra amatpersona. Ja iedzīvotāju reģistrā nav visu nepieciešamo datu apliecības izdošanai, jāiesniedz oficiāls dokuments, ko izdevušas kompetentās iestādes valstī, kuras pilsonis ir attiecīgā persona, un kas apliecina šīs personas ģimenes stāvokli, ziņas par laulāto un pirmās pakāpes asinsradiniekiem taisnā līnijā, kā arī par otrās pakāpes sānlīnijas radiniekiem.
Šīs apliecības izdod saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 24. panta 2. punktu un 9. pantu Noteikumos par apliecību izdošanu, pamatojoties uz iedzīvotāju reģistra datiem. Šīs apliecības izdod likumiskajiem mantiniekiem, viņu juridiskajiem pārstāvjiem vai trešām personām, ja tām šīs apliecības nepieciešamas likumīgo pilnvaru īstenošanai vai tās ir nepārprotami pilnvarotas ar notariāli apliecinātu pilnvaru.
Apliecības saņemšanai jāiesniedz šādi dokumenti:
- iesniegums, kurš sagatavots uz Civilstāvokļa aktu reģistra (*GRAO*) Informācijas centra veidlapas un kurā norādīta informācija par mirušās personas mantiniekiem; šo iesniegumu iesniedz mantinieks vai mantinieka pilnvarota persona,
- miršanas apliecības kopija (ja to izdevusi cita pašvaldība),
- iesniedzēja personu apliecinošs dokuments,
- notariāli apliecināta pilnvara, ja iesniegumu iesniedz pilnvarots pārstāvis.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 03/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Čehija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Vispārēji veidi, kā taisīt testamentu

Neskaitot izņēmuma apstākļus, testamentus taisa rakstiski. Juridiskās noteiktības labad testamentam jābūt datētam. Saskaņā ar Čehijas tiesību aktiem vairāku personu kopīgi testamenti nav pieļaujami.

Čehijas tiesību akti nosaka, ka testamentu var taisīt kādā no šiem veidiem:

a) testaments, ko pašrocīgi uzrakstījis un parakstījis testators;

b) testators var arī taisīt testamentu citādi, nevis uzrakstot to pašrocīgi, ja vien testators to ir pats parakstījis un ja testators ir diviem vienlaicīgi klātesošiem lieciniekiem apliecinājis, ka dokumentā ir izklāstīta viņa vai viņas pēdējā griba. Liecinieki paraksta dokumentu un pievieno paziņojumu, ka viņi ir liecinieki, norādot arī informāciju, pēc kuras viņus var identificēt;

c) testators, kurš ir neredzīgs, taisa testamentu trīs vienlaicīgi klātesošu liecinieku klātbūtnē, to noformējot kā dokumentu, ko balsī nolasa liecinieks, kurš nav uzrakstījis testamentu. Ja testatoram ir invaliditāte citu sensoru traucējumu dēļ un viņš nevar lasīt vai rakstīt, testamenta saturs jāatstāsta viņam ar tādiem saziņas līdzekļiem, kas ir saprotami gan testatoram, gan visiem lieciniekiem;

d) testators var arī taisīt testamentu kā notariālu aktu.

Testamenta taisīšana īpašos gadījumos

Ja testamentus taisa ārkārtējos apstākļos, jo īpaši apstākļos, kad ir apdraudēta dzīvība, piemēro īpašus noteikumus.

a) Ja neparedzētu apstākļu dēļ testatora dzīvība ir acīmredzami un nenovēršami apdraudēta vai ja testators atrodas vietā, kur ārkārtas situācijas (kara, dabas katastrofas u. tml.) dēļ sociālie sakari ir paralizēti tiktāl, ka testamentu nav iespējams taisīt citādi, testators var izklāstīt testamentu mutiski trīs vienlaicīgi klātesošu liecinieku klātbūtnē. Mutisks testaments zaudē spēku divas nedēļas pēc tā izklāstīšanas dienas, ja testators paliek dzīvs.

b) Ja ir pamatotas bažas, ka testators var nomirt, pirms testaments tiek taisīts pie notāra, testamentu divu liecinieku klātbūtnē var pierakstīt tās pašvaldības mērs, kurā testators atrodas. Šāds testaments ir derīgs trīs mēnešus no pirmās reizes, kad testatoram rodas iespēja taisīt testamentu pie notāra. Šāds testaments ir zināms kā “dorf testament”.

c) Testamentu var pierakstīt, atrodoties Čehijas gaisa kuģī vai uz jūras kuģa, ja tam ir pamatoti iemesli, divu liecinieku klātbūtnē, un to dara par gaisa kuģi vai jūras kuģi atbildīgā persona vai tās pārstāvis. Arī šāds testaments ir derīgs trīs mēnešus.

d) Karavīra pēdējo gribu, ja karavīrs ir iesaistīts bruņotā konfliktā, var pierakstīt vienības komandieris vai cits virsnieks divu liecinieku klātbūtnē. Tāpat kā iepriekšminētajos gadījumos, šāds testaments ir derīgs ne ilgāk kā trīs mēnešus.

Mantojuma līgums

Mantojuma līgumā testators, kurš ir pilngadīgs un kuram ir pilnīga tiesībspēja un rīcībspēja, var iecelt mantinieku vai legatāru, kas var būt otra līgumslēdzēja puse vai trešā persona. Testators nevar vienpusēji atcelt mantojuma līgumu.

Ar mantojuma līgumu testators var nodot ne vairāk kā trīs ceturtdaļas sava mantojuma — vienai ceturtdaļai mantojuma jāpaliek brīvai, lai gan testators var sagatavot testamentu par šādu mantojuma atlikušo daļu.

Laulātie mantojuma līgumā var iecelt viens otru par mantiniekiem. Var vienoties, ka laulības šķiršanas gadījumā mantojuma līgumā noteiktās tiesības un pienākumi zaudē spēku.

Mantojuma līgumu ir iespējams noformēt tikai kā publisku aktu, t. i., kā notariālu aktu.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Centrālais testamentu reģistrs tika izveidots 2001. gadā. No 2014. gada 1. janvāra, pēc privāttiesību atkārtotas kodifikācijas Čehijas Republikā, testamentu reģistrs tika aizstāts ar Miršanas aktu reģistru. Šis reģistrs ir privāts, datorizēts saraksts, ko uztur, vada un pārvalda Čehijas Republikas Notāru kamera.

Miršanas aktu reģistrā reģistrē dokumentus par šādiem testatora tiesiskiem aktiem, kas izpildāmi nāves gadījumā:

a) testaments, kodicils vai mantojuma līgums;

b) paziņojums par atstumšanu no mantojuma un paziņojums, kurā norādīts, ka mantinieks, kas noteikts saskaņā ar likumisko pārmantošanas kārtību, nepārņems valdījumā mantojumu;

c) rīkojums par savstarpējo norēķinu kārtību attiecībā uz mantotu daļu, ja vien šāds rīkojums nav ietverts testamentā;

d) pārvaldnieka iecelšana, ja vien tas nav iecelts testamentā;

e) līgums par atteikšanos no mantošanas tiesībām;

f) no a) līdz e) apakšpunktam minēto tiesisko aktu atcelšana.

Ja notārs sagatavo vienu no minētajiem dokumentiem kā notariālu aktu vai ja notārs ir pieņēmis glabāšanā šādu dokumentu, kas nav noformēts kā notariāls akts, viņš ievada informāciju par attiecīgo dokumentu un tā sagatavotāju iepriekšminētajā reģistrā, elektroniski nosūtot datus.

Dokumentus par testatora tiesiskajiem aktiem nāves gadījumā, kas nav notariāli akti, reģistrē tikai tad, ja tie nodoti notāram glabāšanā.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Neatņemamā daļa — vispārēja informācija

Testatora neatraidāmie mantinieki ir viņa lejupējie radinieki. Neatraidāmais mantinieks, kurš *i)* nav atteicies no mantošanas tiesībām vai tiesībām uz neatņemamo daļu; *ii)* ir tiesīgais mantinieks un *iii)* nav faktiski atstumts no mantojuma, ir tiesīgs saņemt neatņemamo daļu vai tās papildinājumu, ja testators pēdējās gribas rīkojumā nav viņam neko paredzējis, t. i., viņš ne mantotas daļas, ne legāta veidā nesaņem mantojumu, kura vērtība ir vienāda ar viņa neatņemamo daļu. Pārdzīvojušais laulātais un augšupējie radinieki nav neatraidāmie mantinieki. Nepilngadīgiem lejupējiem radiniekiem jāsaņem vismaz daļa, kas ir vienāda ar trīs ceturtdaļām no tiem likumā paredzētās mantojuma daļas; pieaugušiem lejupējiem radiniekiem jāsaņem vismaz viena ceturtdaļa no tiem likumā paredzētās mantojuma daļas. Ja testaments ir pretrunā minētajiem noteikumiem un ja testators nav atstūmis neatraidāmo mantinieku no mantojuma likumā noteiktu iemeslu dēļ, neatraidāmais mantinieks ir tiesīgs saņemt naudas summu, kas atbilst viņa neatņemamās daļas vērtībai. Ja testators ir atraitnis un viņam ir divi bērni, katrs bērns saņem pusi mantojuma. Ja viens no bērniem ir nepilngadīgais, viņa neatņemamā daļa ietver trīs astotdaļas; pieaugušam lejupējam radiniekam neatņemamā daļa ir viena astotdaļa.
Tāpat Civilkodeksa 704. pants nosaka: “Ja, veicot mantojuma dalīšanu, tiesai jādala ģimenes uzņēmums, tad prioritārās tiesības tiek piešķirtas ģimenes loceklim, kas iesaistīts tā vadīšanā.”

Īpaši gadījumi

Ja neatraidāmais mantinieks (apzināti) netiek iekļauts testamentā, neatraidot to no mantojuma, bet ir iesaistījies darbībās, kas atbilst jebkuram no likumā noteiktajiem iemesliem atraidīšanai no mantojuma, šādu neiekļaušanu testamentā uzskata par likumīgu atraidīšanu no mantojuma, kas izteikta ar noklusējumu, un šādā situācijā lejupējam radiniekam nav tiesību uz neatņemamo daļu.
Ja neatraidāmais mantinieks nav iekļauts testamentā vienīgi tāpēc, ka testators, sagatavojot pēdējās gribas rīkojumu, nav par viņu zinājis (piemēram, testatoram šķitis, ka šis lejupējais radinieks ir miris, vai viņš nav zinājis, ka konkrētā persona ir viņa lejupējais radinieks), neatraidāmais mantinieks ir tiesīgs saņemt neatņemamo daļu, uz ko viņam ir tiesības saskaņā ar likumu.

Iespēja atteikties no tiesībām uz neatņemamo daļu

Neatraidāmais mantinieks var atteikties no tiesībām uz neatņemamo daļu, noslēdzot ar testatoru oficiālu vienošanos, ko noformē kā notariālu aktu. Tādā pašā veidā no tiesībām uz mantojumu var arī atteikties par labu citai personai. Atteikšanās par labu citai personai ir spēkā, ja šāda persona kļūst par mantinieku.
Atteikšanās no mantojuma vai mantojuma atraidīšana (mantojuma var atraidīt mantinieks, kurš no tā nav atteicies) būtu jānošķir no atteikšanās no tiesībām mantot vai tiesībām saņemt neatņemamo daļu saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar testatoru (kamēr viņš vēl ir dzīvs) un noformēts kā notariāls akts. No mantojuma nevar atteikties un to nevar atraidīt, kamēr testators ir dzīvs.

Citi ierobežojumi

Testators testamentā var paredzēt nosacījumus, norādījumus attiecībā uz laiku vai rīkojumus vai noteikt, ka pēc mantinieka nāves mantojums pāriet citam [konkrētam] mantiniekam (fideikomiss jeb neatsavināmā daļa). Tomēr šādu klauzulu mērķis nedrīkst būt klaja kaitēšana mantiniekam vai legatāram acīmredzamas testatora patvaļības dēļ, un tās nedrīkst būt klajā pretrunā sabiedriskajai kārtībai.
Testators nevar likt mantiniekam vai legatāram stāties vai nestāties laulībā vai saglabāt laulību, bet viņš var noteikt personai tiesības, kuras ir spēkā līdz brīdim, kad attiecīgā persona stājas laulībā.
Ja visi mantinieki (vai pēcteči fideikomisa līnijā) ir testatora vienaudži, secība, kādā šie mantinieki atbilstoši testatora pēdējās gribas rīkojumam pārmanto mantojumu cits no cita (ievērojot konkrētus nosacījumus), nav ierobežota. Ja testatora nāves brīdī mantinieks vēl nav piedzimis, testatora noteiktā mantinieku secība izbeidzas, kad pirmais šāds mantinieks pārņem mantojumu.
Fideikomiss beidzas ne vēlāk kā simts gadus pēc testatora nāves. Tomēr, ja mantiniekam fideikomisa līnijā ir jāpārņem mantojums pēc tāda mantinieka nāves, kurš ir testatora vienaudzis, fideikomiss beidzas tikai pēc tam, kad pirmais šāds mantinieks līnijā pārņem mantojumu.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja mirušais nav taisījis testamentu vai kodicilu, vai nav noslēdzis mantojuma līgumu, viņa mantojumu manto likumiskie mantinieki, kas iedalīti sešās mantinieku šķirās. Šajās šķirās iekļautās personas ņem vērā kā mantiniekus pa pakāpēm, pamatojoties uz to šķiru. Mantinieki no zemākajām šķirām izslēdz mantiniekus no augstākajām šķirām; piemēram, ja mantojumu manto pirmās šķiras mantinieki, otrā šķira nemanto neko. Mantojums pāriet otrās šķiras mantiniekiem tikai tad, ja to nemanto pirmās šķiras mantinieki. Likumā noteiktās mantojuma daļas ir piemērojamas tikai tad, ja mantinieki tiesā nevienojas citādi. Ja mirušais nav sagatavojis pēdējās gribas rīkojumu (testamentu, mantojuma līgumu vai kodicilu) vai ja mirušais to ir atļāvis (nav aizliedzis) pēdējās gribas rīkojumā, mantinieki var sadalīt mantojumu jebkādā veidā pēc savstarpējas vienošanās, kas panākta tiesā.

Mantošanas šķiras

Pirmajā mantošanas šķirā mirušā bērni un laulātais manto vienādas daļas. Ja mirušajam un viņa laulātajam piederējusi kopīga laulāto manta, tiesa vispirms sadala laulāto kopīgo mantu tā, lai daļa šādas mantas paliktu pārdzīvojušajam laulātajam un daļa (parasti puse) būtu iekļauta mantojumā. Mantu, ko iekļauj mantojumā, manto mirušā laulātais un bērni vienādās daļās. Laulātā daļa neietver priekšmetus, ko laulātais ieguvis kopīgās mantas sadalē. Čehijas Republikas Civilkodeksā nav nošķirti bērni, kuri dzimuši laulībā vai ārlaulībā, vai savi (bioloģiskie) bērni un adoptētie bērni.
Ja kāds no mirušā bērniem nemanto mantojumu (piemēram, atsakās no savas daļas testatora dzīves laikā, atsakās no mantojuma vai mirst pirms testatora), mantojuma daļu, kas pienākas attiecīgajam bērnam, manto viņa bērni vienādās daļās. Tas pats noteikums attiecas uz attālākiem lejupējiem radiniekiem.
Ja mirušajam nav laulātā, bet ir bērni, visu mirušā mantojumu manto viņa bērni (vai viņu lejupējie radinieki — sk. iepriekš). Tomēr, ja mirušajam ir laulātais, bet nav bērnu, mirušā laulātais nemanto visu mantojumu, bet manto tā daļu kopā ar otrās šķiras mantiniekiem.
Otrās šķiras mantinieki ir mirušā laulātais, mirušā vecāki un personas, kuras dzīvojušas vienā mājsaimniecībā kopā ar mirušo vismaz vienu gadu pirms viņa nāves un rūpējušās par mājsaimniecību, kas viņām bija kopīga ar mirušo, vai kuras ir bijušas atkarīgas no mirušā, jo tas viņas uzturējis. Visas šīs personas, izņemot laulāto, manto vienādas daļas. Tomēr mirušā laulātais manto vismaz pusi mantojuma, tāpēc, ja mirušajam ir bijis laulātais un abi vecāki, laulātais manto pusi, bet katrs no vecākiem manto ceturto daļu mantojuma.
Laulātais un jebkurš no vecākiem otrajā mantošanas šķirā var mantot visu mantojumu. Tomēr, ja mirušajam ir bijis kopdzīves partneris, bet nav bijis ne laulātā, ne vecāku, kopdzīves partneris neiegūst visu mantojumu, bet manto to kopā ar citiem trešās šķiras mantiniekiem.
Trešajā mantošanas šķirā mirušā brāļi un māsas un kopdzīves partneris manto vienādas daļas. Ja kāds no brāļiem vai māsām nemanto mantojumu, brāļa vai māsas daļu manto viņa(-s) bērni, t. i., mirušā māsu vai brāļu dēli vai māsu vai brāļu meitas (arī vienādās daļās). Jebkurš no šiem mantiniekiem var mantot visu mantojumu.
Ja mantojumu nesaņem mirušā brāļi vai māsas vai kopdzīves partneris, ceturtajā mantošanas šķirā mantojumu iegūst mirušā vecvecāki vienādās daļās.
Ja mantojumu nesaņem neviens no mirušā vecvecākiem, piektajā mantošanas šķirā mantojums pāriet mirušā vecāku vecvecākiem (t. i., mirušā vecvecvecākiem). Mirušā tēva vecvecāki saņem pusi mantojuma, savukārt mirušā mātes vecvecāki saņem otru pusi mantojuma. Abi vecvecāku pāri sadala tiem pienākošos pusi vienādās daļās.
Ja viens no partneriem pārī mantojumu neiegūst, brīvā astotdaļa piekrīt otram partnerim. Ja mantojumu neiegūst neviens no partneriem pārī, attiecīgā ceturtdaļa pāriet otram pārim no tās pašas puses. Ja mantojumu nemanto neviens pāris no tās pašas puses, mantojums piekrīt pāriem no otras puses tādā pašā proporcijā kā tā, kas izmantota, lai sadalītu pusi mantojuma, kura tiem pienākas tieši.

Visbeidzot, sestajā mantošanas šķirā, ja mantojumu nemanto neviens no iepriekšminētajiem mantiniekiem, mantojums pāriet mirušā brāļu un māsu bērnu bērniem (brāļu vai māsu dēlu un brāļu vai māsu meitu bērniem) un mirušā vecvecāku bērniem (onkuļiem un tantēm). Ja kāds no onkuļiem vai tantēm neiegūst mantojumu, viņu daļu manto viņu bērni (mirušā brālēni un māsīcas).
Ja neviens no mantiniekiem nemanto mantojumu, manta pāriet valstij, ko uzskata par mantinieci.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Rajona tiesas kompetencē ir visas mantojuma procedūras (tostarp saistībā ar atteikšanos no mantojuma vai tā pieņemšanu, legātu vai neatņemamās daļas pieprasīšanu). Atbilstoši iepriekš noteiktam darba grafikam tiesa norīko notāru pārvaldīt mantojuma procedūru. Šāds notārs mantojuma procedūrā rīkojas un pieņem lēmumus tiesas vārdā. Čehijas tiesību akti neļauj mantojuma procedūras pusēm izvēlēties savu notāru.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Piekritība

Ja kompetentā iestāde ir Čehijas tiesa, mantojuma procedūra ir piekritīga tai rajona tiesai, kurā atradusies mirušā pastāvīgā vai cita dzīvesvieta, kas reģistrēta attiecīgajā informācijas sistēmā. Ja mirušajam nav bijis reģistrētas pastāvīgas vai citas dzīvesvietas, mantojuma lieta ir piekritīga tā rajona tiesai, kurā mirušais faktiski dzīvojis (ja var noskaidrot viņa dzīvesvietas adresi). Ja arī šo dzīvesvietu nevar noskaidrot, kompetentā tiesa ir tā rajona tiesa, kurā mirušais pēdējoreiz redzēts.
Ja mirušais nedzīvoja Čehijas Republikā, lieta ir piekritīga tā rajona tiesai, kurā mirušajam piederējis nekustamais īpašums. Ja mirušajam nav piederējis nekustamais īpašums Čehijas Republikā (un piekritību nevar noteikt, izmantojot kādu no iepriekšminētajām metodēm), piekritība ir tā rajona tiesai, kurā mirušais miris (kurā atrasts mirušā ķermenis).

Mantojuma procedūra, ko uzsāk Čehijas tiesa

Tiesa uzsāk mantojuma procedūru pēc savas iniciatīvas, tiklīdz tā uzzina par mirušā nāves faktu. Par personu nāves faktu kompetento iestādi informē reģistrs. Tomēr tiesa var uzzināt par mirušās personas nāvi citos veidos, piemēram, no policijas, veselības aprūpes iestādes vai mantiniekiem.
Tiesa uzsāk mantojuma procedūru arī tad, ja to šādi rīkoties lūdz persona, kurai ir tiesības uz mantojumu kā mantiniekam. Ja tiesa konstatē, ka tai nav teritoriālās piekritības, tā mantojuma lietu nodod kompetentajai tiesai. Mantojuma lietas var nodot citai tiesai arī tad, ja tas ir atbilstoši, piemēram, ja mirušā mantinieki dzīvo rajonā, kas ir citas tiesas jurisdikcijā.

Mantojuma procedūras norise

Vispirms tiesa pirmstiesas izmeklēšanā noskaidro informāciju par mirušo, viņa mantu un parādiem, mantinieku loku un to, vai mantinieks ir atstājis testamentu vai citu pēdējās gribas rīkojumu. Parasti tiesa iegūst šādu informāciju no publiskiem sarakstiem, no miršanas aktu reģistra, no laulāto mantas dokumentu reģistriem, kā arī iztaujājot par mirušā apbedīšanu atbildīgo personu.
Ja to paredz likums vai citu iemeslu dēļ, tiesa arī veic steidzamus pasākumus, lai aizsargātu mantojumu, t. i., jo īpaši veicot mantojuma masas inventarizāciju un to aizzīmogojot.
Kad pirmstiesas izmeklēšana ir pabeigta, tiesa nosaka tiesas sēdi un informē iespējamos mantiniekus par viņu tiesībām uz mantojumu un viņu tiesībām pieprasīt, lai tiek veikta mantojuma masas inventarizācija. Ja kāds no mantiniekiem pieprasa mantojuma masas inventarizāciju, tiesa dod rīkojumu to veikt.
Ja mirušajam bijusi kopīga manta ar laulāto, tiesa, saņemot paziņojumu no attiecīgajām pusēm, sagatavo šādu aktīvu un kopīgo pasīvu sarakstu un nosaka aktīvu vērtību. Aktīvus, par kuriem pastāv pušu strīds, neņem vērā. Tad pārdzīvojušajam laulātajam ir iespēja vienoties ar mantiniekiem par laulāto kopīgās mantas sadali. Šāda vienošanās nosaka, kura manta ir piekritīga mantojuma masai un kura manta paliek pārdzīvojušajam laulātajam (nav nepieciešams ievērot principu, ka abu laulāto daļas ir vienādas). Ir arī iespējams noslēgt vienošanos, saskaņā ar kuru visa kopīgā manta paliek pārdzīvojušajam laulātajam un nekas no šādas mantas neveido daļu no mantojuma.
Vienošanās par laulāto kopīgās mantas sadali, kas noslēgta starp mantiniekiem un pārdzīvojušo laulāto, nedrīkst būt pretrunā likumam vai mirušā norādījumiem, kas izklāstīti pēdējās gribas rīkojumā. Pretējā gadījumā tiesa šādu vienošanos neapstiprinās.
Ja tiesa neapstiprina vienošanos par laulāto kopīgās mantas sadali vai ja šāda vienošanās netiek noslēgta, tiesa pati sadala laulāto kopīgo mantu, ievērojot šādus noteikumus:
a) abu laulātos daļas no sadalāmās mantas ir vienādas;
b) katrs laulātais atmaksā līdzekļus no kopīgās mantas, kas iztērēti tikai viņam piederošam īpašumam;
c) katram laulātajam ir tiesības pieprasīt kompensāciju par līdzekļiem no viņam piederoša īpašuma, kas iztērēti kopīgajai mantai;
d) tiesa ņem vērā apgādājamo bērnu vajadzības;
e) tiesa ņem vērā, kā katrs no laulātajiem ir rūpējies par ģimeni un jo īpaši kā laulātais ir rūpējies par bērniem un ģimenes mājsaimniecību;
f) tiesa ņem vērā, kāds ir bijis katra laulātā ieguldījums kopīgās mantas iegādē un uzturēšanā.
Pēc laulāto kopīgās mantas sadales tiesa sagatavo mantojuma aktīvu un pasīvu sarakstu. Sagatavojot sarakstu, tiesa par pamatu izmanto galvenokārt no mantiniekiem saņemto informāciju un — ja ir tikusi pieprasīta mantojuma masas inventarizācija — šādas inventarizācijas rezultātus. Visus strīdīgos aktīvus vai pasīvus neņem vērā.
Tiesa mantojuma aktīvu vērtību parasti nosaka saskaņā ar mantinieku līdztekus iesniegtajiem paziņojumiem. Ekspertu atzinumus šādai vērtības noteikšanai pieprasa ļoti reti.
Ja mirušais nav atstājis pēdējās gribas rīkojumu, mantinieki var vienoties, kā sadalīt mantojumu jebkādā veidā, kā tie vēlas. Tiesa apstiprina mantojuma pārņemšanu saskaņā ar šādu vienošanos. Ja šādas vienošanās nav, tiesa apstiprina mantinieku mantojumu atbilstoši proporcionālajām daļām, kas aprēķinātas atbilstoši likumam. Pēc mantinieku pieprasījuma tiesa sadala mantojumu starp pašiem mantiniekiem.
Ja testators pēdējās gribas rīkojumā sniedz norādījumus par to, kā sadalīt mantojumu, tiesa apstiprina mantojuma pāriešanu mantiniekiem atbilstoši šādiem norādījumiem. Citos gadījumos mantinieki var vienoties, kā sadalīt mantojumu starp tiem. Tomēr mantinieki var vienoties par atšķirīga lieluma mantojuma daļām tikai tad, ja šādu iespēju ir skaidri pieļāvis testators.
Ja neatraidāmais mantinieks aizstāv savas tiesības uz neatņemamo daļu, pārējie mantinieki var vienoties ar šādu mantinieku par neatņemamās daļas sadali (atteikšanās maksājums). Citos gadījumos, lai aprēķinātu neatņemamo daļu, jāpieprasa mantojuma masas inventarizācija.
Pirms tiek pieņemts lēmums par mantojumu, jāiesniedz pierādījumi tiesai, ka ir noskaidroti attiecīgie legāti un ka citi legatāri ir informēti par viņu tiesībām uz legātu.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Testatora nāves gadījumā viņa mantiniekiem ir tiesības uz mantojumu. Ja vien mantojuma aktīvu pārņemšana netiek atlikta saskaņā ar testatora pēdējās gribas rīkojumu, piemēram, kāda nosacījuma (mantinieks iegūst mantojumu, kad viņš absolvē universitāti) vai noteikta laikposma dēļ (beidzoties termiņam), pēc testatora nāves mantojumu iegūst viens vai vairāki mantinieki. Tiesa, pamatojoties uz mantojuma procedūras rezultātu, izlemj, kam jāiegūst mantojums šādā veidā. Ja testators savā pēdējās gribas rīkojumā ir noteicis, ka mantošana tiek atlikta (kāda nosacījuma vai laikposma dēļ), testatora nāves gadījumā mantojumu iegūst viens vai vairāki galvenie mantinieki, savukārt viens vai vairāki pakārtotie mantinieki manto mantojumu, kad ir izpildīts attiecīgais nosacījums (vai beidzies noteiktais termiņš). Par mantojuma pāriešanu no galvenajiem mantiniekiem uz pakārtotajiem mantiniekiem tiesa lemj atsevišķā procedūrā.
Lēmumus par mantošanu tiesas vārdā pieņem notārs, ko nolīgusi kompetentā rajona tiesa mantojuma procedūras darbību izpildei. Izpildot tiesas komisāra aktus mantojuma procedūrā, notāram, notāra palīgam un kandidātam ir visas tiesas privilēģijas kā publiskai struktūrai tiesiskuma īstenošanā.
Legatārs iegūst tiesības saņemt legātu pēc testatora nāves, un viņš jāinformē par šīm tiesībām pirms mantojuma procedūras beigām. Attiecīgajiem legātiem jābūt piešķirtiem līdz mantojuma procedūras beigām.

Atteikšanās no tiesībām uz mantojumu, atraidīšana

No tiesībām uz mantojumu var iepriekš atteikties, noslēdzot ar testatoru vienošanos notariāla akta formā.
Pēc testatora nāves mantinieks var atteikties mantojumu, iesniedzot tiesai skaidri formulētu paziņojumu viena mēneša laikā no dienas, kad mantinieks informēts par šādām tiesībām. Mantinieks, kurš dzīvo ārvalstī, var atteikties no mantojuma trīs mēnešu laikā no brīža, kad tas informēts par šādām tiesībām. Šo termiņu var pagarināt svarīgu iemeslu dēļ, bet to nevar pagarināt, kad tas ir beidzies (galīgo termiņa nevar atlikt). Beidzoties minētajam termiņam, pieņem, ka mantinieks nav atteicies no mantojuma.
Neatraidāmais mantinieks var atteikties no mantojuma, vienlaikus saglabājot iespēju saņemt neatņemamo daļu, piemēram, viņš var atteikties no mantojuma tiesībām, kas izriet no pēdējās gribas rīkojuma, nezaudējot tiesības uz neatņemamo daļu. Savā ziņā tas ir izņēmums no vispārējā noteikuma, kas paredz, ka mantinieks nevar atbrīvoties no pienākuma, kurš noteikts ar pēdējās gribas rīkojumu, atsakoties no mantojuma tiesībām, kas izriet no šāda rīkojuma, un tajā pašā laikā uzstāt uz savām kā likumiskā mantinieka tiesībām — viņš var kļūt par mantinieku, pamatojoties uz pēdējās gribas rīkojumu, vai atteikties no šāda mantojuma. Paziņojumu par atteikšanos no mantojuma vai tā pieņemšanu nevar atsaukt.
No mantojuma nevar atteikties persona, kura ar savām darbībām liek skaidri saprast, ka tai nav nodoma atteikties mantojumu, jo īpaši rīkojoties ar aktīviem, kas pieder pie mantojuma.
Mantojumu var arī atraidīt par labu citam mantiniekam. Neatraidāmais mantinieks, kurš atraida mantojumu, zaudē arī tiesības uz neatņemamo daļu; šis lēmums ir spēkā arī attiecībā uz lejupējiem radiniekiem. Mantojuma atraidīšana par labu citam mantiniekam stājas spēkā, ja otrs mantinieks tam piekrīt.
Mantinieks, kurš atraida mantojumu, ar šādu darbību netiek atbrīvots no pienākuma izpildīt rīkojumus, norādījumus saistībā ar legātu vai citus pasākumus, ko saskaņā ar testatora testamentu var izpildīt — kas būtu jāizpilda — tikai personīgi.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Mantinieki var izvēlēties, vai izmantot savas tiesības pieprasīt mantojuma masas inventarizāciju. Mantinieki, kuri nepieprasa mantojuma masas inventarizāciju, uzņemas saistības par mirušā parādiem pilnā apmērā. Ja vairāki mantinieki neizmanto tiesības pieprasīt mantojuma masas inventarizāciju, viņi uzņemas saistības solidāri. Mantinieks, kurš nepieprasa mantojuma masas inventarizāciju, uzņemas saistības par visiem parādiem, pat ja tiesa veic šādu inventarizāciju citu iemeslu dēļ (piemēram, jo cits mantinieks izmanto tiesības pieprasīt inventarizāciju).
Ja mantinieks pieprasa mantojuma masas inventarizāciju, tiesa veic mantojuma masas inventarizāciju. Mantinieks, kurš pieprasa inventarizāciju, uzņemas saistības par mirušā parādiem tikai tādā apmērā, kas nepārsniedz saņemtā mantojuma vērtību. Ja šādas tiesības izmanto vairāki mantinieki, viņi uzņemas saistības solidāri, bet katram no viņiem ir šādas saistības tikai tāda apmērā, kas nepārsniedz saņemtā mantojuma vērtību.
Dažos gadījumos tiesa dod rīkojumu veikt mantojuma masas inventarizāciju arī tad, ja neviens mantinieks no nepieprasa, rīkojuma mērķis ir galvenokārt lai aizsargātu nepilngadīgus mantiniekus, mantiniekus, kuru dzīvesvieta nav zināma, un testatora kreditorus.
Atsevišķos gadījumos tiesa var nolemt, ka mantojuma masas inventarizācija ir jāaizstāj ar mantojuma aktīvu sarakstu, ko sagatavojis pārvaldnieks, vai ar kopīgu paziņojumu par mantojuma aktīviem, ko sagatavojuši un parakstījuši visi mantinieki.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Tiesību reģistrāciju īpašuma reģistrā reglamentē Likums Nr. 256/2013 par īpašuma reģistru (Kadastra likums).
Īpašuma reģistrā reģistrē:
zemes gabalus;
būves, kam piešķirts būves numurs vai zemesgrāmatas atsauces numurs, ja vien tās nav zemes tiesību vai apbūves tiesību daļa;
būves, kam nav piešķirts būves numurs vai zemesgrāmatas atsauces numurs, ja vien tās nav zemes tiesību vai apbūves tiesību daļa, ar nosacījumu, ka tās ir galvenās būves uz zemes un nav klasificētas kā “mazas konstrukcijas”;
vienības, kas definētas saskaņā ar Civilkodeksu;
vienības, kas definētas saskaņā ar Likumu Nr. 72/1994, kurš reglamentē konkrētas līdzīpašuma attiecības saistībā ar būvēm un konkrētas īpašumattiecības saistībā ar dzīvokļiem un nedzīvojamām telpām un ar kuru groza dažus tiesību aktus (Mājokļu īpašuma likumu), ar grozījumiem;
apbūves tiesības;
hidrotehniskas būves.
Lietu tiesības, kas iegūtas mantojot, reģistrē īpašuma reģistrā atbilstoši lēmumam vai publiskam mantojuma aktam, kas izdots dalībvalstī, un ar apliecību, ko izdevusi izcelsmes dalībvalsts tiesa vai kompetentā iestāde, vai Eiropas mantošanas apliecību (“akti”).
Zemesgrāmata, kuras apgabalā nekustamais īpašums atrodas, ir kompetenta vietējā mērogā veikt reģistrācijas procedūru.
Nekustamajam īpašumam jābūt norādītam aktos, ko izmanto tiesību reģistrācijai īpašuma reģistrā (mantojuma lēmumā, publiskajā aktā un/vai Eiropas mantošanas apliecībā), saskaņā ar Likuma Nr. 256/2013 8. pantu.
Zemi identificē pēc zemes gabala numura un norādes, vai tas ir apbūves gabals, un pēc tās kadastra grupas nosaukuma, kurā zeme atrodas.
Zemi, kam piemēro vienkāršotu reģistrāciju, identificē pēc zemes gabala numura atbilstoši iepriekšējai zemesgrāmatai, norādot, vai tas ir zemes gabala numurs, kas piešķirts atbilstoši zemesgrāmatai, piešķiršanas plānam, apvienošanas plānam vai īpašuma reģistram, un pēc tās kadastra grupas nosaukuma, kurā zeme atrodas.
Būvi, kas nav klasificēta kā daļa no zemes tiesībām vai apbūves tiesībām, identificē pēc tā zemes gabala numura, uz kura būve atrodas, mājas numura vai zemesgrāmatas atsauces numura (ja numurs nav piešķirts, norāda būves izmantošanas veidu), un pēc tā ciema nosaukuma, kurā būve atrodas.
Vienību identificē pēc tās būves apzīmējuma, kuras robežās tā ir atzīmēta, vai pēc zemes tiesību vai apbūves tiesību apzīmējuma, ja būvi, kuras robežās tā ir atzīmēta, klasificē kā daļu no šādas zemes, pēc vienības numura un nosaukuma un — attiecīgā gadījumā — pēc norādes, ka tā ir nepabeigta vienība.
Apbūves tiesības identificē pēc zemes gabala numura, norādes, vai tas ir apbūves zemes gabals, un pēc tās kadastra grupas nosaukuma, kurā tiesības nodibinātas.

Hidrotehnisku būvi identificē pēc zemes gabala numura, norādes, vai tā ir apbūves zemes gabals, pēc kadastra grupas nosaukuma un pēc izmantošanas metodes.
Aktiem, ko iesniedz tiesību reģistrācijai īpašuma reģistrā, jāatbilst prasībām, ko piemēro aktam, kurš paredzēts īpašuma reģistra nolūkiem — tā saturam jāpamato ierosinātā tiesību reģistrācija, un ierosinātajai tiesību reģistrācijai jāpierāda nepārtrauktība ar iepriekšējiem ierakstiem īpašuma reģistrā.
Aktos jānorāda mantinieku vai citu mantojuma saņēmēju vārds, dzīvesvietas adrese, personas kods vai dzimšanas datums (juridiskai personai — nosaukums, juridiskā adrese un reģistrācijas numurs, ja tāds ir piešķirts). Aktā jānorāda daļas, atbilstoši kurām katrs mantinieks iegūst tiesības uz nekustamo īpašumu, un — attiecīgā gadījumā — kuras lietu tiesības tiek nodibinātas, un atbilstošie saņēmēji un atbildīgās personas. Mantojuma procedūrā papildus īpašumtiesībām var nodibināt arī apbūves tiesības, servitūtu, ķīlu tiesības, turpmākas ķīlu tiesības, ķīlu apakštiesības, pirmpirkuma tiesības, turpmākas mūža tiesības, papildu līdzīpašumtiesības, trasta fondu un nodošanas vai apgrūtinājuma aizliegumu.
Ja tiesības, kas jāreģistrē īpašuma reģistrā, pamatojoties uz konkrēto aktu, attiecas tikai uz daļu zemes gabala, aktam jāpievieno zemes iemērīšanas plāns, kurā iezīmēta attiecīgā zemes daļa. Zemes iemērīšanas plāns ir akta sastāvdaļa.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Testators savā pēdējās gribas rīkojumā var iecelt pārvaldnieku un/vai testamenta izpildītāju.
Tiesa ieceļ pārvaldnieku pēdējās gribas izpildei pēc tā mantinieka pieteikuma, kurš nevēlas veltīt laiku un pūles pēdējās gribas izpildei. Šādā pieteikumā jābūt ietvertām vispārējām ziņām, t. i., jābūt skaidri norādītai tiesai, kam pieteikums adresēts, pieteikuma iesniedzējs, uz kādu jautājumu pieteikums attiecas un kāds ir tā mērķis, un pieteikumam jābūt parakstītam un datētam.
Tiesa var arī iecelt pārvaldnieku pēc savas ierosmes šādos gadījumos:
a) nav iecelts testamenta izpildītājs, vai arī tas atsakās pārvaldīt mantojumu vai ir acīmredzami nepiemērots mantojuma pārvaldīšanai, kā arī ja mantinieki nespēj pienācīgi pārvaldīt mantojumu;
b) ir jāsagatavo mantojuma aktīvu saraksts vai
c) ir citi svarīgi iemesli, lai to darītu, vai
d) līdzšinējais pārvaldnieks ir miris, atbrīvots no amata, atkāpies no amata, vai arī viņa tiesībspēja un rīcībspēja ir tikusi ierobežota un joprojām ir vajadzīgs kāds, kurš veiktu šos pienākumus.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Par testatora pēdējās gribas izpildi atbild testamenta izpildītājs (ja to ir iecēlis testators). Ja nav iecelts pārvaldnieks, testamenta izpildītājs atbild arī par mantojuma pārvaldīšanu.
Ja ir iecelts gan testamenta izpildītājs, gan pārvaldnieks, pārvaldnieks pārvalda mantojumu atbilstoši testamenta izpildītāja norādījumiem.
Ja ir iecelts pārvaldnieks, bet ne testamenta izpildītājs, pārvaldnieks pārvalda mantojumu. Pēc mantinieka ierosinājuma tiesa arī norīko pārvaldnieku uzņemties atbildību par testatora pēdējo gribu.
Ja nav iecelts ne pārvaldnieks, ne testamenta izpildītājs, visi mantinieki atbild par kopīgu mantojuma pārvaldību. Mantinieki var arī vienoties, ka mantojumu pārvaldīs tikai viens no viņiem.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Pārvaldnieks atbild tikai par mantojuma pārvaldību. Tas nozīmē, ka pārvaldnieks dara tikai to, kas ir vajadzīgs aktīvu saglabāšanai. Veicot šo pienākumu, pārvaldnieks var īstenot visas tiesības, kas saistītas ar pārvaldītajiem aktīviem. Pārvaldnieks var nodot mantojuma lietas vai izmantot tās par nodrošinājumu vai atlīdzību, ja tas vajadzīgs, lai saglabātu pārvaldāmo aktīvu vērtību vai saturu. Ar tādiem pašiem nosacījumiem tas var mainīt mērķi, kādam pārvaldāmie aktīvi paredzēti.
Ja tam piekrīt mantinieki, mantojuma pārvaldnieks vai testamenta izpildītājs var veikt jebkādas plašākas darbības, kas nav tikai vienkārša pārvaldība. Ja mantinieki nevienojas vai ja kāds no mantiniekiem ir atzīts par personu, kam piemēro īpašu aizsardzību, vajadzīgs tiesas apstiprinājums.
Testamenta izpildītājs atbild par testatora pēdējās gribas izpildi, ievērojot pienācīgu rūpību. Viņš var īstenot visas tiesības, kas vajadzīgas viņa uzdevumu izpildei, tostarp tiesības aizstāvēt testamenta derīgumu tiesā un tiesības pierādīt mantinieka vai legatāra kompetences trūkumu, kā arī nodrošināt, ka tiek izpildīti visi testatora norādījumi. Savā testamentā testators var noteikt papildu pienākumus testamenta izpildītājam.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Mantojuma procedūras beigās izdod mantojuma rīkojumu, kurā ir skaidri izklāstītas ar mantojumu saistītās tiesības un pienākumi. Pusēm ir tiesības pārsūdzēt šādu rīkojumu 15 dienu laikā no tā izdošanas dienas. Nolēmums kļūst galīgs, ja minētajā termiņā netiek iesniegtas pārsūdzības. Galīgais rīkojums apliecina tajā noteiktās tiesības un pienākumus. Rīkojumam ir publiska akta statuss.
Tiesa var sniegt oficiālu apstiprinājumu par faktiem, kas zināmi no lietas materiāliem, pirms ir beidzies mantojuma procedūras termiņš. Arī šāds apstiprinājums ir publisks akts.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 14/12/2020
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas de

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.
Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: en.

Mantošana - Vācija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Testamentu var sagatavot divējādi — kā pašrocīgi sagatavotu testamentu vai kā publisku testamentu.
Pašrocīgu testamentu var sagatavot personas, kuras ir vismaz 18 gadus vecas, un tam jābūt rakstītam pašrocīgi no sākuma līdz beigām un parakstītam. Ja testaments rakstīts ar rakstāmmašīnu vai datoru, ja tajā nav paraksta vai ja testaments ir nodiktēts (piemēram, skaņas ieraksts), tas ir nederīgs, un attiecīgi tikai likumīgie mantinieki var mantot mantojumu, ja nav cita derīga testamenta, kurā iecelts alternatīvs mantinieks. Lai testamentam būtu pierādījuma spēks, ļoti svarīgi ir, lai testators to parakstītu, norādot pilnu savu vārdu (t. i., priekšvārdu un uzvārdu), lai nebūtu šaubu par to, kurš ir uzrakstījis testamentu.
Visbeidzot, ir ļoti vēlams testamentā norādīt tā uzrakstīšanas laiku un vietu, lai būtu skaidrs, kur un kad minētais oficiālais rakstiskais dokuments ir sagatavots. Tas ir būtiski, jo agrāku testamentu var pilnībā vai daļēji atsaukt un aizstāt ar jaunu. Ja vienā vai, iespējams, pat abos testamentos nav datuma, bieži vien ir neiespējami noteikt, kurš no tiem ir jaunāks un uzskatāms par derīgu.
Laulāti pāri un reģistrēti partneri var sagatavot arī kopīgu pašrocīgu testamentu. Šādā gadījumā pašrocīgais testaments, ko uzrakstījis viens vai abi no laulātajiem vai partneriem, jāparaksta abiem laulātajiem vai partneriem kopā (plašāku informāciju sk. atbildē uz jautājumu *“Was ist ein gemeinschaftliches Testament?”* [“Kas ir kopīgs testaments”] 28. lpp., brošūrā *“Erben und Vererben”* [“Mantošana un novēlēšana”], ko sagatavojusi Federālā tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrija [*Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz*]).
Ja, rakstot testamentu, vēlaties izvairīties no kļūdām, vēlams sagatavot publisku testamentu (dēvētu arī par “notariālu testamentu”). Šajā procesā jūs mutiski atstāstāt savu testamentu notāram, kurš to pieraksta, vai uzrakstāt to pats un rakstiski iesniedzat notāram (plašāku informāciju sk. sadaļā *“Das öffentliche Testament”* [“Publisks testaments”] 26. lpp., brošūrā *“Erben und Vererben”* [“Mantošana un novēlēšana”], ko sagatavojusi Federālā tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrija). Šāda veida testamentu var sagatavot arī nepilngadīgie, kuri sasnieguši vismaz 16 gadu vecumu.
Lai noslēgtu mantojuma līgumu, abām līgumslēdzējām pusēm jāierodas pie notāra vienlaicīgi (plašāku informāciju sk. sadaļā “*Der Erbvertrag*” [“Mantojuma līgums”] 34. lpp., brošūrā “*Erben und Vererben*” [“Mantošana un novēlēšana”], ko sagatavojusi Federālā tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrija).

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Lai izvairītos no riska, ka pašrocīgais testaments tiek noslēpts, nozaudēts vai aizmirsts pēc attiecīgās personas nāves, bieži vien ir ieteicams (bet nav obligāti) iesniegt testamentu rajona tiesā [*Amtsgericht*] vai — Bādenē–Virtembergā līdz 2017. gada beigām — notariātā [*Notariat*] glabāšanai seifā.
Notariālu testamentu vienmēr glabā seifā. Tāda pati kārtība attiecas uz mantojuma līgumu, ja vien līgumslēdzējas puses konkrēti nenorāda, ka līgums nav nododams glabāšanai seifā — tādā gadījumā dokumentu nodod glabāšanai notāram. Testamenti un mantojuma līgumi, ko glabā seifā, jāatver pēc tās personas nāves, kura sniegusi tajos aprakstīto pēdējās gribas rīkojumu (likumā šī persona ir dēvēta par “testatoru”).
No 2012. gada 1. janvāra visus pašrocīgos testamentus un notariāli apstiprinātos pēdējās gribas rīkojumus (testamentus un mantojuma līgumus), kas tiek glabāti seifā rajona tiesās vai — Bādenē–Virtembergā līdz 2017. gada beigām — notariātos, elektroniski reģistrē Centrālajā testamentu reģistrā, ko uztur *Bundesnotarkammer* [Federālā notāru kamera]. Par pēdējās gribas rīkojumiem, kas sagatavoti pirms minētā datuma un nodoti glabāšanai seifā, attiecīgās reģistrācijas biroju ziņas tiks pārsūtītas reģistram.
Federālo notāru kameru kā reģistra iestādi informē par visiem valstī notikušajiem nāves gadījumiem, un tā informē kompetento testamentu tiesu [*Nachlassgericht*] par to, kuri pēdējās gribas rīkojumi ir reģistrēti, un par to nodošanu glabāšanai seifā, lai varētu atvērt glabāšanai seifā nodotos pēdējās gribas rīkojumus.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Tuvākie radinieki var tikt atstumti no mantojuma ar testamentu. Tomēr tāda situācija, kad pārdzīvojušais laulātais, bērni un bērnu bērni vai vecāki nesaņem vispār nekādu mantojumu, lai gan viņi būtu bijuši likumīgie mantinieki, ja nepastāvētu testamentārais rīkojums, vienmēr ir uzskatīta par netaisnīgu. Tas pats attiecas uz pārdzīvojušiem reģistrētiem viena dzimuma partneriem, ņemot vērā viņu oficiāli atzīto un likumā nostiprināto savstarpējās atbildības pieņemšanu. Šā iemesla dēļ saskaņā ar tiesību aktiem šai šauri definētajai personu grupai ir piešķirama tā dēvētā “neatņemamā daļa”. Neatņemamās daļas saņēmēji ir tiesīgi pieprasīt no mantinieka(-iem) naudas maksājumu, kas vienāds ar pusi no likumīgās daļas vērtības.
Piemērs. Ir mirusi testatore, kurai ir vīrs (ar kuru pastāvēja mantiskās attiecības – laulāto mantas kopība; saskaņā ar šo kārtību katrs laulātais saglabā īpašumtiesības uz savu mantu, bet laulāto kopējās neto mantas vērtības palielinājums laulības laikā tiek vienlīdzīgi sadalīts) un meita. Savā testamentā testatore norādījusi savu vīru kā vienīgo mantinieku. Mantojuma vērtība ir EUR 100 000. Meitas neatņemamā daļa ir ¼ (savukārt viņas likumīgā daļa ir ½ — tāda pati kā vīram, kurš dzīvojis kopā ar testatori laulāto mantas kopībā). Lai aprēķinātu naudas summu, ko meita ir tiesīga saņemt, neatņemamā daļa jāreizina ar mantojuma vērtību mantošanas brīdī. Tas nozīmē, ka meita var pieprasīt no mātes vīra neatņemamo daļu EUR 25 000 (¼ × EUR 100 000) apmērā.
Testatori nevar likt šķēršļus šādas neatņemamās daļas pieprasīšanai, iekļaujot savos testamentos neatņemamās daļas saņēmējus, bet atvēlot tiem vien mazāk nekā pusi no to likumīgās daļas. Šādos gadījumos neatņemamās daļas saņēmējs ir tiesīgs saņemt papildu summu, lai palielinātu savu neatņemamo daļu līdz pusei no likumīgās daļas.
Piemērs. Testators savā testamentā ir norādījis savu sievu (ar kuru pastāvēja mantiskās attiecības – laulāto mantas kopība) un meitu kā mantiniekus, kuri ir tiesīgi saņemt attiecīgi ⅞ un ⅛ no viņa mantojuma. Mantojuma vērtība ir EUR 800 000. Meitas neatņemamā daļa ir ¼ (EUR 200 000). Ņemot vērā to, ka meita ir iekļauta testamentā un tādējādi jau manto EUR 100 000 (⅛ no EUR 800 000), viņa ir tiesīga saņemt papildu summu, lai kompensētu iztrūkumu (EUR 100 000).
Neatņemamo daļu prasījumi ir jāizvirza trīs gadu laikā no brīža, kad jebkuri neatņemamās daļas saņēmēji uzzina par mantojumu un par viņam nelabvēlīgo rīkojumu, un katrā ziņā ne vēlāk kā trīsdesmit gadus pēc mantojuma atklāšanās.
Mantinieki var prasīt, lai neatņemamās daļas prasījums tiek atlikts, ja prasījuma tūlītēja apmierināšana radītu tiem būtisku netaisnīgu ietekmi. Tiesību aktos kā piemērs minēta situācija, kad ģimenes māja pretējā gadījumā būtu jāpārdod. Tomēr tik un tā ir pienācīgi jāņem vērā mantojuma saņēmēja vai saņēmēju intereses. Atlikšana nozīmē, ka neatņemamā daļa nav jāsamaksā nekavējoties. Tiesa katrā atsevišķā gadījumā izlemj, uz cik ilgu laiku atliekama neatņemamās daļas izmaksa un vai ir jāiesniedz nodrošinājums par neatņemamās daļas prasījumu.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja nav testamenta vai mantojuma līguma, piemēro normas par likumisko mantošanu.
Saskaņā ar Vācijas mantojuma tiesībām par mantiniekiem uzskata tikai testatora radiniekus, t. i., personas, kurām ir tie paši vecāki, vecvecāki vai vecvecvecāki, kā arī personas, kurām ir attālāki kopīgi senči ar testatoru. Saskaņā ar minēto definīciju par radniecību ar testatoru neuzskata svainības attiecības, un tādējādi uz tām neattiecas likumiskā mantošana, piemēram, par radiniekiem nav uzskatāma sievasmāte/vīramāte, znots, patēvs, pameita, vīra vai sievas tante, vīra vai sievas onkulis u. tml., jo viņiem nav kopīgu senču ar testatoru.
Radniecība var izrietēt arī no adopcijas (adoptējot bērnu), jo šis process rada pilntiesīgas un likumīgas ģimenes attiecības starp bērnu un adoptētāju, kā arī ar adoptētāja radiniekiem, ar visām no tā izrietošajām tiesībām un pienākumiem. Līdz ar to adoptētiem bērniem pārsvarā ir tādas pašas tiesības kā bioloģiskajiem bērniem (īpaši nosacījumi var būt piemērojami gadījumos, kad tiek adoptēti pilngadīgi "bērni").
Izņēmums attiecībā uz principu, ka mantojums pienākas tikai radiniekiem, ir laulātie. Lai gan laulātos parasti nesaista savstarpējas radniecības saites, un tādējādi viņiem nav kopīgu senču, tomēr viņiem ir tiesības uz laulātā mantojumu. Ja laulātie ir šķīrušies, tiesību uz mantojumu nav. Noteiktos apstākļos minētais attiecas arī uz laulātajiem, kuri vēl nav šķīrušies, bet dzīvo atsevišķi.
Saskaņā ar mantojuma tiesībām reģistrētiem partneriem ir tādas pašas tiesības uz mantojumu kā laulātajiem. Turpretī citu kopdzīves veidu gadījumā likumīgu tiesību uz mantojumu nav.

Mantojuma tiesības attiecībā uz radiniekiem

Ne visiem radiniekiem ir vienādas tiesības uz mantojumu. Likumā tie ir iedalīti dažādās mantinieku šķirās.
Pirmā šķira
Pirmās šķiras mantinieki ir tikai mirušā pēcnācēji, t. i., bērni, mazbērni, mazmazbērni utt.
Ārlaulības bērni ir savas mātes un tēva un savu attiecīgo radinieku mantinieki. (Piemēro izņēmumu attiecībā uz mantošanas gadījumiem, kad testators miris pirms 2009. gada 29. maija, ja ārlaulības bērns dzimis pirms 1949. gada 1. jūlija — sk. zemsvītras piezīmes Federālās tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrijas brošūras *"Erben und Vererben"* ["Mantošana un novēlēšana"] 11. un 15. lpp.
Ja vien var atrast personu, kura pieder pie šīs ļoti tuvu radinieku grupas, visi attālākie radinieki nesaņem neko, un viņiem nepienākas mantojuma daļa.
Piemērs. Testatoram ir viena meita un vairāki māsas vai brāļa dēli un māsas vai brāļa meitas. Māsas vai brāļa dēli un māsas vai brāļa meitas nemanto neko.
Bērnu bērni (t. i., mazbērni, mazmazbērni utt.) parasti var saņemt mantojumu tikai tad, ja viņu vecāki ir jau miruši vai ir atteikušies no mantojuma.
Piemērs. Mirušajam ir viena meita, kā arī trīs mazbērni no dēla, kurš arī ir miris. Meita saņem pusi mantojuma, savukārt mazbērniem savā starpā jāsadala otra puse, tas ir, puse, kas citā gadījumā pienāktos viņu tēvam. Tas nozīmē, ka katrs mazbērns saņem 1/6 mantojuma.
Otrā šķira
Otrās šķiras mantinieki ir mirušā vecāki, kā arī viņu bērni un bērnu bērni, t. i., testatora brāļi un māsas, māsu vai brāļu dēli un māsu vai brāļu meitas. Arī šajā gadījumā testatora vecāku bērni manto tikai tad, ja testatora vecāki jau ir miruši. Viņi manto daļu, kas pienākas viņu mirušajam tēvam vai mirušajai mātei.
Otrās šķiras radinieki var saņemt mantojumu tikai tad, ja nav pirmās šķiras radinieku.
Piemērs. Testatoram ir māsas vai brāļa meita un māsas vai brāļa dēls. Testatora māsas un vecāki jau arī ir miruši. Tādējādi māsas vai brāļa meita un māsas vai brāļa dēls katrs manto pusi mantojuma.
Trešā un zemākas šķiras
Trešās šķiras radinieki ir vecvecāki un viņu bērni un bērnu bērni (tante, onkulis, brālēns, māsīca u. c.), savukārt ceturtās šķiras radinieki ir vecvecvecāki un viņu bērni un bērnu bērni, utt. Likumiskās mantošanas pamatā būtībā ir tādi paši noteikumi kā attiecībā uz iepriekšminētajām šķirām. Tomēr, sākot no ceturtās šķiras, ja vecvecāku pēcnācējs(-i) jau ir miris(-uši), šāda(-u) pēcnācēja(-u) lejupējie radinieki vairs nav pirmie rindā; persona(-s), kas ir vistuvākais(-ie) radinieks(-i), kļūst par vienīgo(-ajiem) mantinieku(-iem) (šajā brīdī notiek pāreja no izcelšanās sistēmas (pārbauda katru lejupējo radinieku līniju (*parentela*), kas cēlušies no priekšteča, līdz tiek atrasts mantinieks) uz radniecības pakāpju sistēmu (tiek apzināts vistuvākais radinieks, pamatojoties uz radniecības pakāpēm)).
Vienmēr piemēro šādu principu: jābūt dzīvam tikai vienam iepriekšējās šķiras radiniekam, lai tiktu izslēgti visi iespējamie zemākas šķiras mantinieki.

Laulātie un reģistrēti partneri

Neatkarīgi no attiecīgā laulāto mantisko attiecību regulējuma pārdzīvojušo sievu, vīru vai reģistrēto partneri klasificē kā likumīgo mantinieku, kurš ir tiesīgs saņemt ¼ mantojuma kopā ar visiem pēcnācējiem un ½ mantojuma kopā ar visiem otrās šķiras radiniekiem (t. i., testatora vecākiem, brāļiem un māsām, māsu vai brāļu dēliem vai māsu vai brāļu meitām) un visiem vecvecākiem.
Ja starp laulātajiem pastāvējusi laulāto mantas kopība (ko pieņem ar noklusējumu, ja vien laulātie pirmslaulību vai pēclaulību līgumā nav vienojušies par citu mantisko attiecību kārtību), iepriekšminētā daļa palielinās par ¼. Tas pats attiecas uz reģistrētiem partneriem.
Ja nav ne pirmās vai otrās šķiras radinieku, ne vecvecāku, pārdzīvojušais laulātais/partneris saņem visu mantojumu.
Piemērs. Testatoram ir sieva (ar kuru pastāvēja laulāto mantas kopība) un vecāki. Sieva saņem ¾ (½ + ¼), un vecāki kā otrās šķiras mantinieki katrs saņem ⅛ mantojuma. Turklāt gadījumos, kad pārējie mantinieki ir otrās šķiras mantinieki (kā minētajā piemērā) vai vecvecāki, sieva iegūst t.s. preferenciālās tiesības (*"Großer Voraus")*, kas parasti attiecas uz mājsaimniecības priekšmetiem un kāzu dāvanām (gadījumos, kad pārējie mantinieki ir pirmās šķiras mantinieki, pārdzīvojušais laulātais saņem šādus priekšmetus kā likumīgais mantinieks un tikai tādā apmērā, kādā tie viņam vajadzīgi mājsaimniecības pienācīgai uzturēšanai).

Valsts likumīgās tiesības uz mantojumu

Ja nav laulātā vai partnera un ja nevar apzināt nevienu radinieku, par likumīgo mantinieku kļūst valsts. Tās atbildību vienmēr ierobežo mantojuma apjoms.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Principā kompetentā tiesa mantojuma jautājumos ir rajona tiesas testamentu tiesa testatora pēdējā pastāvīgajā dzīvesvietā (Bādenē–Virtembergā līdz 2017. gada beigām tas ir attiecīgais notariāts).

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

No mantojuma var atteikties, iesniedzot deklarāciju testamentu tiesai. Deklarācijai jābūt sagatavotai testamentu tiesā un jāreģistrē šādā tiesā, vai jāiesniedz tiesā pēc tam, kad to apstiprinājis notārs (plašāku informāciju sk. turpmāk).
Deklarāciju par mantojuma pieņemšanu nav nepieciešams sagatavot kādā īpašā formā, un nav vajadzīgs saņemšanas apstiprinājums. Ja noteiktajā termiņā nav notikusi atteikšanās no mantojuma, uzskata, ka tas ir pieņemts.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Legātu vai novēlējumu pieņem vai no tā atsakās (t.s. mantojuma atteikums), iesniedzot deklarāciju personai, kuras pārziņā atrodas legāts vai novēlējums. Tā var būt mantinieks vai legatārs.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Vācijas mantojuma tiesībās nav paredzēts, ka ir jādeklarē neatņemamās daļas pieņemšana vai atteikšanās no tās.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Testamenta atvēršana

Testamentāru rīkojumu, kas iesniegts testamentu tiesai vai izņemts no seifa, pēc testatora nāves oficiāli atver testamentu tiesa. Par to oficiāli informē mantiniekus.

Mantojuma apliecības izsniegšanas procedūra

Mantojuma apliecību izsniedz testamentu tiesa (vai — Bādenē–Virtembergā līdz 2017. gada beigām — notariāts), un tajā norāda, kas ir mantinieks, viņa mantojuma tiesību apjomu, un attiecīgā gadījumā apliecībā var norādīt arī tālāku mantošanu vai testamenta izpildi.

Pēc pieprasījuma testamentu tiesa izdod mantojuma apliecību. Pieteikuma iesniedzējam jāpierāda, ka visi likumā paredzētie dati ir pareizi, vai arī jāiesniedz likumā paredzēta deklarācija, kas apliecina, ka nav pamata apšaubīt datu pareizību. Pieteikuma iesniedzējs likumā paredzēto deklarāciju var noformēt, ierodoties pie notāra vai tiesā, izņemot gadījumus, kad attiecīgās federālās zemes tiesību akti paredz, ka šis jautājums ir tikai notāru kompetencē.

Eiropas mantošanas apliecības izdošana

Starptautiskajā testamentu pārvaldības likumā [*Internationale Erbrechtsverfahrensgesetz, IntErbRVG*] ir noteikta Eiropas mantošanas apliecības izdošanas procedūra. Eiropas mantošanas apliecība ir derīga gandrīz visās Eiropas Savienības valstīs (izņemot Īriju un Dāniju). To izdod arī pēc testamentu tiesas pieprasījuma kā notariālu kopiju, kam ir ierobežots derīguma termiņš. Apliecības galvenais mērķis ir vienkāršot mantojuma jautājumu risināšanu ES.

Mantas sadalīšana

Ja ir vairāki mantinieki, mantojums kļūst par visu mantinieku kopīpašumu. Tādējādi līdzīpašniekiem ir atļauts rīkoties ar individuālām mantojuma lietām tikai kopīgi, piemēram, pārdot testatora automobili, kas vairs nav vajadzīgs. Arī mantojums viņiem ir jāpārvalda kopīgi. Bieži tas rada būtiskus sarežģījumus, jo īpaši tad, ja mantinieki dzīvo atsevišķi un nevar vienoties. Šāda "piespiedu kopība" parasti ir ļoti neizdevīga, un principā katrs no mantiniekiem var pieprasīt, lai mantas kopība tiek izbeigta, pieprasot mantojuma sadalīšanu. Vissvarīgākais izņēmums šajā ziņā ir gadījums, kad testators savā testamentā ir noteicis, ka mantojums noteiktu laiku nav dalāms, piemēram, lai varētu turpināt ģimenes uzņēmuma darbību.

Ja testators ir iecēlis testamenta izpildītāju, tas tad ir atbildīgs par mantojuma sadali. Pretējā gadījumā mantiniekiem tas jādara pašiem. Šajā nolūkā viņi var vērsties pie notāra pēc palīdzības. Ja mantinieki nevar vienoties, kaut arī ir iecēluši notāru par starpnieku, atliek vienīgais risinājums – sākt tiesvedību.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Plašāku informāciju par likumisko mantošanu sk. iepriekš.

Ja mirušais ir atstājis testamentu, tam ir prioritāte pār likumiskās mantošanas noteikumiem. Attiecīgi manto tikai testamentā minētās personas, ja testators savā testamentā ir sniedzis norādījumus par visu mantojumu. Plašāku informāciju par to, kurš ir tiesīgs saņemt neatņemamo daļu, sk. iepriekš.

Pēc testatora nāves mantojums likumīgi pāriet mantiniekam vai mantiniekiem (automātiskās mantojuma pārņemšanas princips). Tomēr mantinieki ir tiesīgi atteikties no mantojuma (sk. iepriekš).

Testators savā testamentā var arī būt paredzējis legātu vai novēlējumu, piemēram, atsevišķu priekšmetu vai noteiktu naudas summu piešķiršanu konkrētām personām. Šādos gadījumos legāta vai novēlējuma saņēmējus ("legatārus") neuzskata par mantiniekiem, tomēr viņi var pret atbildētāju(-iem) izvirzīt prasījumu par legātu, kas viņiem novēlēts testamentā.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Atteikšanās no mantojuma

Mantinieki neuzņemas mantojuma saistības, ja viņi ir atteikušies no mantojuma noteiktajā termiņā. Parasti attiecīgais mantinieks var atteikties no mantojuma sešu nedēļu laikā no brīža, kad viņš informēts par mantojuma atklāšanos un par viņa kā mantinieka statusa pamatojumu, iesniedzot oficiālu deklarāciju testamentu tiesā. Deklarāciju var iesniegt tieši testamentu tiesā, kas to reģistrē, vai iesniegt tiesā pēc tam, kad to apliecinājis notārs. Pēdējā minētajā gadījumā ir pietiekami, ja iesniedz vēstuli, tomēr mantinieka paraksta autentiskums ir jāapliecina notariāli. Atteikšanās no mantojuma vai tā pieņemšana parasti ir saistoša.

Saistības, ja mantojumu pieņem

Ja mantinieki pieņem mantojumu, viņi no juridiskā viedokļa būtībā ieņem testatora vietu. Tas nozīmē, ka viņi manto arī testatora parādus, un viņiem principā arī jāsedz tie no saviem līdzekļiem.

Tomēr mantinieki var ierobežot savas saistības attiecībā uz mantotajiem parādiem tādā apmērā, kas nepārsniedz t.s. mantojuma masu [*"Erbmasse"*]. Tas nozīmē, ka jebkurš no mirušā kreditoriem var vērst piedziņu pret mantojuma masu, bet mantinieku pašu līdzekļi pret trešo personu prasībām ir aizsargāti. Mantinieki šādu saistību ierobežojumu var saņemt divējādi — viņi var iesniegt pieteikumu testamentu tiesai, pieprasot mantojuma pārvaldību kreditoru vārdā, vai arī viņi var uzsākt mantojuma maksātnespējas procedūru, iesniedzot prasību rajona tiesā, kas rīkojas kā maksātnespējas tiesa.

Ja ar mantojumu nepietiek, lai segtu izmaksas, kas saistītas ar tā pārvaldību kreditoru vārdā, vai mantojuma maksātnespējas procedūras izmaksas, mantinieki tik un tā var iegūt saistību ierobežojumu. Ja kreditors izvirza prasījumus, mantinieki var atsaukties uz mantojuma aktīvu nepietiekamību. Mantinieki tad var atteikties segt mantojuma saistības tādā apmērā, kādā tās nesedz mantojuma apjoms. Taču esošais mantojums mantiniekiem ir jānodod kreditoriem.

Ja mantinieki vienkārši vēlas izvairīties no parādiem, ko tie nav paredzējuši, viņiem ir tikai jāuzsāk publiskā paziņojuma procedūra [*"Aufgebotsverfahren"*], kurā mantinieki var iesniegt testamentu tiesai pieteikumu, pieprasot, lai visi testatori kreditori informē tiesu līdz noteiktam termiņam par tiem neatmaksāto testatora parādu. Ja kreditors neiesniedz savus prasījumus laikus, viņam jāsamierinās ar to, kas beigās paliek pāri no mantojuma. Publiskā paziņojuma procedūra var arī viest mantiniekiem skaidrību par to, vai ir pamats nodot mantojumu oficiālā pārvaldībā, piesakoties mantojuma pārvaldībai vai piesakot mantojuma maksātnespējas procedūru.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Lai zemes īpašuma īpašnieka mantinieku varētu reģistrēt zemesgrāmatā kā īpašnieku, jāiesniedz pieteikums par labojumu veikšanu zemesgrāmatā kopā ar kļūdu apliecinošiem pierādījumiem. Lai iesniegtu pieteikumu par labojumu veikšanu zemesgrāmatā pēc reģistrētā īpašnieka nāves, pieteikuma iesniedzējam vispirms jāpierāda savs mantinieka statuss.

Šādos gadījumos, lai pamatotu labojumu veikšanu zemesgrāmatā, pieteikuma iesniedzējs var pierādīt savu statusu, uzrādot mantojuma apliecību vai Eiropas mantošanas apliecību.

Ja mantošana ir balstīta uz pēdējās gribas rīkojumu, kas noteikts publiskā dokumentā (notariālā testamentā vai mantojuma līgumā), ir pietiekami iesniegt zemesgrāmatu nodaļai [*Grundbuchamt*] rīkojumu un oficiālo ierakstu par mantojuma atklāšanos.

Ja tiek novēlēts nekustamais īpašums, tad neatkarīgi no piemērojamiem mantošanas noteikumiem vienmēr jāiesniedz notariāls akts, lai īpašumtiesības uz īpašumu varētu nodot legatāram. Šādam notariālajam aktam jāpierāda, ka legatārs ir tiesīgs pārņemt īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu.

Var būt vajadzīgi arī citi dokumenti atkarībā no konkrētā gadījuma. Piemēram, lai kā mantinieku varētu reģistrēt komercsabiedrību, pieteikuma iesniedzējiem jāiesniedz apliecinājums par viņu pārstāvības pilnvarām (piemēram, oficiāls izraksts no komercreģistra).

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Saskaņā ar Vācijas mantojuma tiesībām mantojuma pārvaldību kreditoru vārdā var izmantot, lai nepieļautu parādu piedziņu no mantinieka paša līdzekļiem. Testamentu tiesa var pieņemt rīkojumu par mantojuma nodošanu pārvaldībā tikai pēc pilnvarotas personas (mantinieka, testamenta izpildītāja, mantojuma kreditora, mantojuma masas pircēja vai mantinieka uz pārstāvības tiesību pamata) pieprasījuma.
Mantojuma pārvaldnieks tiek oficiāli iecelts, un viņš ir atbildīgs par citas personas mantojuma masas pārvaldību, juridiska strīda gadījumā viņa ir puses statuss ar tās tiesībām. Savus oficiālos pienākumus tas veic kā privātpersona, pārvaldot citas personas līdzekļus, lai apmierinātu visu iesaistīto pušu (mantinieku un kreditoru) intereses. Mantojuma pārvaldības procesa, ko pārvaldnieks ir tiesīgs īstenot un kas faktiski ir viņa pienākums, mērķis ir ne tikai saglabāt un palielināt mantojuma masu, bet galvenokārt mantojuma kreditoru prasību apmierināšana. Pārvaldnieka galvenais uzdevums ir nodrošināt mantojuma saistību nokārtošanu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Attiecīgas pilnvaras var piešķirt ne tikai faktiskajiem mantiniekiem, (maksātnespējas) pārvaldniekam (sk. iepriekš) un testamenta izpildītājam (sk. turpmāk), bet arī mantojuma aizgādnim.
Testamentu tiesa oficiāli pieņem rīkojumu par mantojuma aizgādnību, ja tāda nepieciešama, gadījumos, kad atbildīgā mantinieka identitāte ir neskaidra vai ja nav zināms, vai mantinieks ir pieņēmis mantojumu. Mantojuma aizgādnības mērķis ir aizsargāt un uzturēt mantojumu nezināmā mantinieka interesēs.
Testamentu tiesa nosaka aizgādņa pienākumu apjomu atbilstoši tam, kas ir nepieciešams katrā individuālajā gadījumā. Šis apjoms var būt diezgan plašs vai var būt saistīts tikai ar individuālu mantojuma lietu pārvaldību. Mantojuma aizgādnis parasti ir atbildīgs par nezināmo mantinieku apzināšanu un mantojuma aizsargāšanu un uzturēšanu.
Principā mantojuma aizgādnības mērķis nav apmierināt mantojuma kreditoru prasības, jo to pārsvarā izmanto, lai aizsargātu mantiniekus. Izņēmuma kārtā aizgādnim var būt arī pienākums rīkoties ar mantojuma līdzekļiem, lai nokārtotu mantojuma saistības, ja tas ir nepieciešams mantojuma pienācīgai pārvaldībai un uzturēšanai vai lai izvairītos no zaudējumiem vai kaitējuma, jo īpaši jebkādām izmaksām, kas var rasties nevajadzīgu juridisku strīdu dēļ.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Testators savā pēdējās gribas rīkojumā var norādīt vienu vai vairākus testamenta izpildītājus. Viņš var arī pilnvarot trešo personu, testamenta izpildītāju vai testamentu tiesu iecelt (citu) testamenta izpildītāju. Testamenta izpildītāja pienākumu izpildes termiņš sākas, tiklīdz ieceltā persona piekrīt tās iecelšanai šādā amatā.
Saskaņā ar tiesību aktiem testamenta izpildītajam ir pienākums izpildīt testatora testamentāros rīkojumus. Ja ir vairāk nekā viens mantinieks, testamenta izpildītājs ir atbildīgs par mantojuma sadalīšanu starp mantiniekiem.
Testamenta izpildītājam ir jāpārvalda mantojums. Viņš jo īpaši ir tiesīgs pārņemt mantojumu savā valdījumā un rīkoties ar mantojuma lietām. Šādā gadījumā mantinieki nav tiesīgi rīkoties ar mantojuma lietām, kas ir testamenta izpildītāja pārvaldībā. Testamenta izpildītājs ir arī tiesīgs uzņemties saistības mantojuma vārdā, ja tas ir nepieciešams tā pienācīgai pārvaldībai. Viņš ir tiesīgs rīkoties ar lietām bez maksas tikai tad, ja viņam ir morāls pienākums to darīt, vai ievērojot pieklājības normas.
Tomēr testators pēc saviem ieskatiem var ierobežot testamenta izpildītāja pilnvaras salīdzinājumā ar tiesību normās noteiktajām. Viņam ir arī pilnvaras noteikt termiņu testamenta izpildei. Piemēram, viņš var pat atļaut testamenta izpildītājam rīkoties ar mantojumu un to sadalīt īstermiņā. Tomēr viņš var arī izlemt iekļaut norādījumus savā testamentā vai mantojuma līgumā, lai mantojuma masai piemērotu ilgtermiņa izpildi. Principā ilgtermiņa izpildi var atļaut uz laikposmu, kas nepārsniedz 30 gadus, sākot no faktiskās mantošanas dienas. Tomēr testators var sniegt norādījumus, ka pārvaldība ir jāturpina līdz mantinieka vai testamenta izpildītāja nāvei vai līdz konkrētam notikumam, kas skar mantinieku vai testamenta izpildītāju. Šādos gadījumos testamenta izpilde faktiski var ilgt vairāk nekā 30 gadus.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Parasti ir vajadzīga mantojuma apliecība vai Eiropas mantošanas apliecība, lai pierādītu, ka mantiniekam ir mantojuma tiesības, piemēram, ja mantinieks vēlas, lai uz viņa vārda tiek pārreģistrēts zemes gabals vai konts, kas atvērts uz mirušā vārda. Ja ir sagatavots publisks testaments (sk. iepriekš), mantojuma apliecības vai Eiropas mantošanas apliecības uzrādīšana var nebūt nepieciešama.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 11/03/2024
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Igaunija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Testators var sagatavot pēdējās gribas rīkojumu kā testamentu vai mantojuma līgumu. Testaments var būt notariāls vai taisīts mājās. Testators var jebkurā laikā atsaukt testamentu vai tā daļu ar vēlāku testamentu vai mantojuma līgumu. Tas neattiecas uz laulāto savstarpēju testamentu, jo izmaiņu veikšanu šādos testamentos un šādu testamentu atsaukšanu reglamentē īpaši noteikumi.

Notariāli testamenti

Notariāls testaments ir notariāli apliecināts testaments vai testaments, ko taisījis testators un kas nodots notāram glabāšanā aizzīmogotā aploksnē.

Notariālā testamenta gadījumā notārs apliecina testamentu, ko viņš ir sagatavojis atbilstoši testatora testamentārajam rīkojumam, vai arī testators taisa testamentu un iesniedz to notāram apliecināšanai. Notariāls testaments jāparaksta testatoram notāra klātbūtnē.
Notariāli apliecinātu testamentu var taisīt arī nepilngadīgais, kurš sasniedzis vismaz 15 gadu vecumu. Šādam gados nepilngadīgajam testatoram nav vajadzīga viņa likumīgā pārstāvja piekrišana.
Ja testamentu nodod notāram glabāšanā, testators personīgi nodod notāram savu testamentāro rīkojumu aizzīmogotā aploksnē, informējot notāru, ka aploksnē ir viņa testaments. Šādā gadījumā notārs sagatavo notariālu aktu par testamenta nodošanu glabāšanā, un aktu paraksta testators un notārs.
Testators var jebkurā laikā atsaukt notāram glabāšanā nodotu testamentu. Šādā gadījumā notārs sagatavo notariālu aktu par testamenta atsaukšanu, un aktu paraksta testators un notārs.
Notariāliem testamentiem nav spēkā esības termiņa, t.i., tie paliek spēkā, līdz tajos veic izmaiņas vai tos atsauc.

Mājās taisīti testamenti

Mājās taisīts testaments ir liecinieku klātbūtnē parakstīts testaments vai pašrocīgs testaments.
Mājās taisīta testamenta tekstam, ko paraksta liecinieku klātbūtnē, nav obligāti jābūt testatora taisītam (un nav obligāti jābūt rakstītam ar roku), bet tam jābūt parakstītam vismaz divu faktiski tiesībspējīgu liecinieku klātbūtnē, un testamentā jābūt norādītam tā taisīšanas datumam un gadam. Lieciniekiem vienlaicīgi jābūt klāt parakstīšanas brīdī. Testatoram jāinformē liecinieki, ka viņi tiek uzaicināti par lieciniekiem testamenta taisīšanā un ka testaments ir testatora testamentārais rīkojums. Lieciniekiem nav jāzina testamenta saturs. Tūlīt pēc tam, kad testators ir parakstījis testamentu, to paraksta arī liecinieki. Liecinieki ar savu parakstu apliecina, ka testators pats ir parakstījis testamentu un ka, ciktāl viņiem zināms, testatoram ir faktiska tiesībspēja un spēja taisīt testamentu.
Persona nevar būt liecinieks, ja tās augšupējie vai lejupējie radinieki, brāļi vai māsas un viņu lejupējie radinieki, un laulātais un tā augšupējie un lejupējie radinieki gūst labumu no sagatavojamā testamenta.
Pašrocīgam testamentam jābūt testatora pašrocīgi uzrakstītam no sākuma līdz beigām (tas nedrīkst būt drukāts ar datoru vai rakstāmmašīnu, izdrukāts uz papīra vai citādi mehāniski sagatavots), un testamentā jābūt norādītam tā taisīšanas datumam un gadam. Pašrocīgs testaments jāparaksta testatoram personīgi.
Testators var pats glabāt mājās taisītu testamentu vai nodot to citai personai glabāšanā.
Mājās taisīts testaments kļūst nederīgs sešus mēnešus pēc tā taisīšanas, ja testators joprojām ir dzīvs. Ja mājās taisītā testamentā nav norādīts tā taisīšanas datums vai gads un nav iespējams jebkādā citā veidā noteikt tā taisīšanas laiku, testaments zaudē spēku.

Laulāto savstarpējs testaments

Laulāto savstarpējs testaments ir testaments, kuru kopīgi taisa laulātie un kurā viņi norāda viens otru kā mantiniekus vai sniedz citus norādījumus par rīcību ar mantojumu viņu nāves gadījumā.
Laulāto savstarpējā testamentā, kurā laulātie norāda viens otru kā vienīgo mantinieku, laulātie var norādīt personu, kurai nododama pārdzīvojušā laulātā mantojuma daļa viņa nāves gadījumā.
Laulāto savstarpējam testamentam jābūt notariāli apliecinātam. Notārs sagatavo šāda veida testamentu atbilstoši laulāto testamentārajam rīkojumam, un laulātajiem tas jāparaksta notāra klātbūtnē.
Laulāto savstarpējā testamentā ietvertu rīkojumu var atsaukt jebkurš no laulātajiem, kamēr abi laulātie ir dzīvi. Testamentam, ar kuru tiek atsaukts minētais rīkojums, jābūt notariāli apliecinātam. Rīkojumu uzskata par atsauktu, kad otrs laulātais ir saņēmis paziņojumu par rīkojuma atsaukšanu, ko nosūta atbilstoši notariālai procedūrai. Pēc viena laulātā nāves pārdzīvojušais laulātais var atsaukt savu rīkojumu tikai tad, ja viņš atraida viņam novēlēto mantojuma daļu, pamatojoties uz savstarpējo testamentu.
Laulāto savstarpējs testaments kļūst nederīgs, ja laulība tiek izbeigta pirms testatora nāves. Tas kļūst nederīgs arī tad, ja testators pirms savas nāves ir iesniedzis tiesā pieteikumu par laulības šķiršanu vai sniedzis rakstisku piekrišanu laulības šķiršanai, vai ir bijis tiesīgs prasīt laulības atzīšanu par neesošu un ir iesniedzis šādu pieteikumu tiesā.

Mantojuma līgumi

Mantojuma līgums ir līgums starp testatoru un citu personu, testatoram līgumā ieceļot otru līgumslēdzēju pusi vai citu personu par mantinieku un nosakot legātu, testamentāru pienākumu vai sniedzot testamentāru norādījumu. Testators var arī noslēgt mantojuma līgumu ar likumisko mantinieku par faktu, ko likumiskais mantinieks atsakās no mantojuma.
Mantojuma līgumā var būt ietverti arī vienpusēji testatora rīkojumi; šādā gadījumā attiecībā uz rīkojumiem piemēro testamentā paredzētos noteikumus.
Mantojuma līgumi jāsagatavo un jāapliecina notāram. Mantojuma līgumus paraksta notāra klātbūtnē.
Mantojuma līgumu vai tajā ietvertu rīkojumu var atcelt vai atsaukt, kamēr līgumslēdzējas puses ir dzīvas, ar notariāli apliecinātu līgumu starp minētajām pusēm vai ar jaunu mantojuma līgumu.
Ja mantojuma līgums noslēgts apstākļos, kas rada pamatu līguma atcelšanai saskaņā ar Civilkodeksa likuma vispārējo daļu, līguma atcelšanu arī pēc testatora nāves var pieprasīt persona, kura ir tiesīga mantot mantojuma līguma vai kāda tā noteikuma spēkā neesības gadījumā.
Turklāt ir iespējams atkāpties no mantojuma līguma. Testators var atkāpties no mantojuma līguma, ja puses tajā ir vienojušās par atkāpšanās tiesībām. Atkāpties var arī tad, ja labumguvēja persona ir izdarījusi noziegumu pret testatoru, viņa laulāto vai augšupējo vai lejupējo radinieku vai ja otra līgumslēdzēja puse tīši ignorē savas no tiesību aktiem izrietošās tiesības nodrošināt uzturlīdzekļus testatoram. Testatoram ir arī tiesības atkāpties, ja mantojuma līguma puse, kurai ir pienākums pildīt regulārus pienākumus pret testatoru viņa dzīves laikā (galvenokārt uzturlīdzekļu nodrošināšanu), tīši un būtiski ignorē šādu pienākumu. Atkāpšanās no mantojuma līguma notiek, iesniedzot otrai līgumslēdzējai pusei notariāli apliecinātu paziņojumu. Savstarpēja mantojuma līguma gadījumā, ja atkāpšanās tiesības ir saskaņotas mantojuma līgumā, viss līgums zaudē spēku, ja viena no līgumslēdzējām pusēm atkāpjas no tā, ja vien mantojuma līgumā nav paredzēts citādi. Tiesības atkāpties no mantojuma līguma zūd vienas līgumslēdzējas puses nāves gadījumā. Pēc līgumslēdzējas puses nāves pārdzīvojusī līgumslēdzēja puse var atsaukt savu rīkojumu tikai tad, ja viņa atraida viņai novēlēto mantojuma daļu atbilstoši mantojuma līgumam.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Notariālus testamentus un mantojuma līgumus vienmēr reģistrē mantojuma reģistrā nākamajā darbdienā pēc notariālā akta apliecināšanas. Turklāt notāriem jāreģistrē mantojuma reģistrā visas izmaiņas, kas veiktas mantojuma līgumos, līgumos par mantojuma līgumu izbeigšanu un paziņojumos par atkāpšanos no mantojuma līgumiem. Reģistrācijas pienākuma neizpilde neietekmē testamenta derīgumu.
Mājās taisītu testamentu mantojuma reģistrā var reģistrēt testators vai jebkura persona, kurai ir informācija par mājās taisītu testamentu un kurai testators lūdzis veikt ierakstu. Mājās taisīti testamenti nav obligāti jāreģistrē mantojuma reģistrā.
Notariālus testamentus un mantojuma līgumus mantojuma reģistrā reģistrē notārs, kurš apliecinājis testamentu vai mantojuma līgumu vai kuram testaments nodots glabāšanā. Lai to izdarītu, notārs veic ierakstu mantojuma reģistrā vai iesniedz attiecīgu paziņojumu reģistram. No 2015. gada 1. janvāra notāri vairs neiesniedz paziņojumus mantojuma reģistram, bet groza mantojuma reģistra datus, veicot attiecīgus ierakstus.
Datus par mājās taisītiem testamentiem var ievadīt mantojuma reģistrā, izmantojot valsts portālu https://www.eesti.ee, un to var izdarīt jebkura persona, kura ir informēta par testamenta taisīšanu un kurai ir lūgts veikt attiecīgo ierakstu.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Parasti nav ierobežojumu attiecībā uz testamentu taisīšanu, kā arī paša testatora tiesības rīkoties ar mantojumu parasti nav ierobežotas, ja viņš ir taisījis testamentu.

Testamenta taisīšanas brīvību ierobežo neatņemamā daļa, proti, tā ierobežo testatora brīvību atstāt īpašumu konkrētiem mantiniekiem pēc saviem ieskatiem. Tiesības pieprasīt neatņemamo daļu no mantiniekiem rodas, ja testators ar testamentu vai mantojuma līgumu ir atraidījis no mantojuma lejupēju radinieku, vecāku vai laulāto, kurš ir likumiskais mantinieks un attiecībā uz kuru testatoram nāves brīdī ir uzturēšanas pienākums, kas izriet no Ģimenes tiesību likuma, vai testators ir samazinājis minēto personu mantojuma daļas salīdzinājumā ar daļām, kuras tām pienākas likumiski. Tādējādi neatņemamās daļas saņēmējam ir prasījuma tiesības pret mantiniekiem atbilstoši Saistību tiesību likumam. Prasījuma pamatā ir fakts, ka persona, kura ir tiesīga saņemt neatņemamo daļu, var pieprasīt naudas summu, kas vienāda ar neatņemamo daļu, pamatojoties uz mantojuma vērtību. Persona, kura izmanto tiesības saņemt neatņemamo daļu, nav mantinieks. Neatņemamās daļas apmērs ir puse no tās mantojuma daļas vērtības, ko mantinieks būtu saņēmis likumiskas mantošanas gadījumā, ja visi likumiskie mantinieki būtu pieņēmuši mantojumu.

Papildus savai mantojuma daļai testatora laulātais var pieprasīt, lai viņam tiek noteiktas personīgas tiesības izmantot nekustamo īpašumu, kas bijis laulāto kopīgais mājoklis, ja mantošanas rezultātā pasliktinātos testatora laulātā parastie dzīves apstākļi. Saskaņā ar Augstākās tiesas judikatūru testatora laulātajam ir šādas prasījuma tiesības neatkarīgi no tā, vai laulātais manto kaut ko papildus un vai mantošana notiek saskaņā ar testamentu un/vai likumiskā kārtībā.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja testators nav atstājis derīgu testamentu vai mantojuma līgumu, mantošanu uzskata par likumisku mantošanu, un to reglamentē likums. Ja testatora testaments vai mantojuma līgums nav sagatavots par visu viņa īpašumu, neiekļautās daļas mantošana notiek saskaņā ar likumu. Likumiskie mantinieki ir testatora laulātais un radinieki; mantošana notiek trīs līmeņos. Laulātais manto likumiskā kārtībā kopā ar citiem likumiskajiem mantiniekiem.

Pirmie līnijā ir testatora pēcnācēji (bērni, adoptētie bērni, mazbērni utt.). Kopā ar pirmās pakāpes mantiniekiem laulātais manto daļu, kas vienāda ar testatora bērna daļu un nav mazāka par vienu ceturtdaļu mantojuma.

Ja nav pirmās pakāpes mantinieku, otrās pakāpes mantinieki ir testatora vecāki un viņu pēcnācēji (testatora brāļi un māsas). Ja abi testatora vecāki mantojuma atklāšanās brīdī ir dzīvi, viņi manto visu mantojumu vienādās daļās. Ja mirušā tēvs vai māte mantojuma atklāšanās brīdī nav dzīvi, viņa(-s) vietu ieņem mirušā vecāka bērni, adoptētie bērni un mazbērni, utt. Kopā ar otrās pakāpes mantiniekiem laulātais manto pusi mantojuma.

Ja nav otrās pakāpes mantinieku, trešās pakāpes mantinieki ir testatora vecvecāki un viņu pēcnācēji (testatora tantes un onkuļi). Ja visi testatora vecvecāki mantojuma atklāšanās brīdī ir dzīvi, viņi manto visu mantojumu vienādās daļās. Ja testatora vecvecāks no tēva vai mātes puses mantojuma atklāšanās brīdī nav dzīvs, viņa vietu ieņem mirušā vecvecāka bērni, adoptētie bērni un mazbērni, utt. Ja neviens no minētajiem pēcnācējiem nav dzīvs, otrs vecvecāks no tās pašas puses manto testatora daļu. Ja arī otrs vecvecāks ir miris, mantojumu manto viņa bērni, adoptētie bērni, mazbērni, utt. Ja mantojuma atklāšanās brīdī abi vecvecāki no tēva puses vai abi vecvecāki no mātes puses ir miruši un viņiem nav pēcnācēju, mirušā vecvecāka vietu ieņem vecvecāki no otras puses un viņu bērni, adoptētie bērni un mazbērni, utt. Ja testators ir sastāvējis laulībā un viņam nav pirmās vai otrās pakāpes mantinieku, visu mantojumu manto laulātais.

Ja testators ir bijis laulāts un viņam nav pirmās vai otrās pakāpes mantinieku, visu mantojumu manto laulātais.

Ja testatoram nav bijis likumisku mantotāju vai laulātā, par likumīgo mantinieku kļūst tās vietas pašvaldība, kurā mantojums atklājies. Vieta, kurā mantojums atklājies, ir testatora pēdējā dzīvesvieta. Ja testatora pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta ir bijusi valstī, kas nav Igaunija, bet mantojumam ir piemērojami Igaunijas tiesību akti, likumiskais mantinieks ir Igaunijas Republika.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Igaunijā mantošanas procedūru veic Igaunijas notārs vietā, kur tika uzsākta mantošanas procedūra, ja testatora pēdējā dzīvesvieta bija Igaunijā. Notārs izdara ierakstu mantojuma reģistrā par procedūras uzsākšanu. Ja testatora pēdējā dzīvesvieta ir bijusi ārvalstī, Igaunijas notārs īsteno mantošanas procedūru tikai attiecībā uz īpašumiem, kas atrodas Igaunijā, ar nosacījumu, ka mantošanas procedūru nevar īstenot ārvalstī vai ārvalstī īstenotā procedūra neietver Igaunijā esošo īpašumu, vai ārvalstīs sagatavoto mantojuma apliecību neatzīst Igaunijā.

Mantošanas procedūru vada Igaunijas notārs, pat ja saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 650/2012 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (OV L 201, 27.7.2012., 107.–134. lpp.) mantošanas procedūrai jānotiek Igaunijā, piemērojot minētās regulas 4.–15. un 17. pantu.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Paziņojumi par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu jāiesniedz notāram, kurš apstrādā mantojuma lietu. Paziņojumus var arī notariāli apliecināt cits notārs, kurš pēc tam pārsūta paziņojumu notāram, kurš vada procedūru.

Paziņojumus par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu var apliecināt arī konsulārās amatpersonas, kurām ir īpaša kvalifikācija un kuras strādā Igaunijas ārvalstu pārstāvniecībās. Konsulārajām amatpersonām ir pienākums nekavējoties pārsūtīt šādus paziņojumus, ko tās apliecina, notāram, kurš apstrādā mantojuma lietu.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Legātu sistēma nodrošina legatāriem tiesības pieprasīt, lai legāta izpildītājs nodod legāta priekšmetu. Lai saņemtu legātu, legatāram jāiesniedz legāta izpildes prasījums legāta izpildītājam. Testators var noteikt legāta izpildi par mantinieka vai cita legatāra pienākumu. Ja testators nav iecēlis legāta izpildītāju, mantinieks rīkojas kā izpildītājs.

Tā kā noteikumus par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu piemēro legāta pieņemšanai vai atraidīšanai, tad noteiktajā termiņā neiesniegts paziņojums par legāta atraidīšanu tiek atzīts par legāta pieņemšanu. Ja legatārs vēlas atraidīt legātu, atraidīšanas paziņojumam jābūt iesniegtam likumā tam paredzētajā noteiktajā termiņā, kas ir trīs mēneši no testatora nāves un no brīža, kad legatārs uzzinājis par tiesībām saņemt legātu.

Mantošanas procedūras ietvaros notārs sazinās ar visiem testamentā norādītajiem legatāriem un informē viņus par viņu tiesībām uz legātu. Legatāram pirms legāta izpildes prasības iesniegšanas ir tiesības saņemt informāciju par legātu. Tāpat kā mantojuma pieņemšanas gadījumā paziņojums par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu ir neatsaucams. Lai pamatotu savas tiesības, legatāram ir tiesības iesniegt notāram, kurš apstrādā mantojuma lietu, apliecību (legatāra apliecību) par prasību, kas izriet no legāta.

Ja legāts ir nekustamais īpašums vai cits priekšmets, kura pārdošanas darījums ir notariāli jāapliecina, tad arī līgumam par legāta nodošanu starp legāta izpildītāju un legatāru jābūt notariāli apliecinātam.

Legatāram, kurš ir mantinieks, ir tiesības uz legātu, pat ja viņš atraida mantojumu.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Neatņemamā daļa ir monetāra prasība pret mantinieku saskaņā ar saistību tiesībām, un to ceļ pret mantiniekiem. Tiesības saņemt neatņemamo daļu rodas mantojuma atklāšanās brīdī. Lai saņemtu neatņemamo daļu, nav nepieciešams iesniegt pieteikumu notāram.

Ja testators ar testamentu vai mantojuma līgumu ir atraidījis no mantojuma kādu lejupējo radinieku, vecāku vai laulāto, kurš ir likumiskais mantinieks un attiecībā uz kuru testatoram nāves brīdī ir uzturēšanas pienākums, kas izriet no Ģimenes tiesību likuma, vai testators ir samazinājis minēto personu mantojuma daļas salīdzinājumā ar daļām, kuras tām pienākas likumiski, minētajām personām ir tiesības pieprasīt neatņemamo daļu no mantiniekiem.
Pamatojoties uz notariāli apliecinātu pieteikumu, ko iesniedzis mantinieks, testamenta izpildītājs vai persona, kura ir tiesīga saņemt neatņemamo daļu, notārs apliecina apliecību par neatņemamo daļu jeb neatņemamās daļas saņēmēja apliecību. Neatņemamās daļas saņēmēja apliecībā ir norādīts saņēmējs un neatņemamās daļas kā likumiskās mantojuma daļas apmērs.
No tiesībām uz neatņemamo daļu var atteikties, noslēdzot mantojuma līgumu starp testatoru un mantot tiesīgo personu. Līgumam jābūt notariāli apliecinātam.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Atklājoties mantojumam, t. i., pēc testatora nāves, mantojums pāriet mantiniekiem, kuri var būt mantinieki uz mantojuma līguma pamata, testamentārie mantinieki vai likumiskie mantinieki.
Lai noteiktu tiesības mantot, mantinieks, testatora kreditors, legatārs vai cita persona, kam ir tiesības attiecībā uz mantojumu, var uzsākt mantošanas procedūru. Personai, kura vēlas sākt procedūru, jāsazinās ar notāru; notārs šim nolūkam sagatavo un notariāli apliecina pieteikumu. Procedūru var vadīt tikai viens notārs, tādējādi, ja mantošanas procedūra jau ir uzsākta, iesniedzot pieteikumu vienam notāram, notārs, kurš saņēmis vēlāku pieteikumu, to nosūta notāram, kurš vada mantošanas procedūru.
Mantinieks var pieņemt vai atraidīt mantojumu. Termiņš, kurā var atteikties no mantojuma tiesībām, ir trīs mēneši. Šis termiņš sākas brīdī, kad mantinieks uzzina vai viņam būtu vajadzējis uzzināt par testatora nāvi un savām mantošanas tiesībām. Ja mantinieks šajā termiņā neatraida mantojumu, uzskata, ka viņš ir to pieņēmis. Lai pieņemtu mantojumu, mantinieks var arī iesniegt pieteikumu pirms minētā termiņa notāram, kurš apstrādā mantojuma lietu.
Mantinieka lēmums pieņemt vai atraidīt mantojumu ir neatsaucams. Pēc mantojuma atraidīšanas to vairs nevar pieņemt; pēc mantojuma pieņemšanas to vairs nevar atraidīt. Šis princips attiecas arī uz legāta pieņemšanu un atraidīšanu, izņemot to, ka legatāriem, kuri ir arī mantinieki, ir tiesības uz legātu pat tad, ja viņi ir atraidījuši mantojumu.
Mantojuma pieņemšanas un atraidīšanas paziņojumiem jābūt notariāli apliecinātiem.
Notārs izdara ierakstu par mantošanas procedūras uzsākšanu mantojuma reģistrā tūlīt pēc tam, kad saņemts pieteikums par mantošanas procedūras sākšanu, un publicē paziņojumu par mantošanas procedūras sākšanu oficiālajā publikācijā "*Ametlikud Teadaanded*" ("Oficiālie Paziņojumi") ne vēlāk kā divas darbdienas pēc mantošanas procedūras sākšanas. Notārs arī nosūta paziņojumu par mantošanas procedūras uzsākšanu mantiniekiem, kuri ir zināmi notāram, un citām personām, kurām piešķirtas tiesības un uzlikti pienākumi ar testamentu vai mantojuma līgumu. Ja mantošana notiek, pamatojoties uz testatora testamentāro rīkojumu, notārs informē arī personas, kuras būtu mantojušas likumiskas mantošanas gadījumā.
Notārs noskaidro testatora tiesības un pienākumus reģistros, kā arī no kredītiestādēm, kuras darbojas Igaunijas Republikā un kuru sarakstu izveido ar attiecīgās jomas atbildīgā ministra rīkojumu. Papildus iepriekš minētajam notārs var arī iztaujāt citas personas, pamatojoties uz notariāli apliecinātu pieteikumu, ko iesniedzis mantošanas procedūras ierosinātājs vai jebkura cita persona, kurai ir tiesības attiecībā uz īpašumu. Ja mantojuma atklāšanās brīdī testators ir bijis precējies un laulāto mantisko attiecību veids ir bijis kopīpašums, notārs arī veic attiecīgu noskaidrošanu par testatora pārdzīvojušā laulātā tiesībām un pienākumiem.
Personai, kura ir tiesīga ierosināt mantošanas procedūru, ir tiesības mantošanas procedūras laikā iegūt informāciju no notāra par to, kurš ir pieņēmis mantojumu un kurš ir atraidījis mantojumu. Personai, kura būtu mantojusi likumiskas mantošanas gadījumā, ir tādas pašas tiesības gadījumā, kad mantošana notiek uz testamentāra rīkojuma pamata. Iepriekš minētajām personām ir arī tiesības iepazīties ar rezultātiem, kas gūti noskaidrošanā par testatora tiesībām un pienākumiem. Ja mantošana notiek uz testamentāra nodoma pamata, personai, kura būtu mantojusi likumiskas mantošanas gadījumā, ir tiesības iepazīties ar testamentu un mantojuma līgumu.
Ja tiek iesniegti pietiekami pierādījumi par mantinieka mantošanas tiesībām un to apmēru, notārs apliecina mantošanas apliecību, taču ne agrāk kā vienu mēnesi pēc paziņojuma par mantošanas procedūras sākšanu publicēšanas oficiālajā publikācijā "*Ametlikud Teadaanded*". Notārs izdara ierakstu mantojuma reģistrā par mantošanas apliecības apliecināšanu.
Pēc mantošanas apliecības izdošanas mantinieki var sadalīt mantojumu pēc vienošanās. Strīda gadījumā mantojumu sadala tiesa pēc mantinieka pieprasījuma.
Sadalot mantojumu, nosaka, kuri priekšmeti vai priekšmetu daļas un kuras tiesības un pienākumi, kas veido daļu no mantojuma, pāriet katram līdzmantiniekam. Mantojumu sadala starp mantiniekiem atbilstoši viņu mantojuma daļām, pamatojoties uz priekšmetu, kas veido daļu no mantojuma, parasto vērtību sadalīšanas brīdī. Pēc mantinieku vienošanās priekšmetu, kas veido daļu no mantojuma, var novērtēt, pamatojoties uz mantinieka īpašajām interesēm.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Mantojums atklājas pēc testatora nāves. Pēc mantojumu atklāšanās tas tiek nodots mantiniekam. Mantošana notiek, pamatojoties uz likumu vai testatora pēdējo gribu, kas izteikta testamentā vai mantojuma līgumā. Tiesībām uz mantojumu atbilstoši mantojuma līgumam ir priekšroka salīdzinājumā ar testamentārām mantošanas tiesībām, un abām šīm tiesībām ir priekšroka salīdzinājumā ar likumiskām mantošanas tiesībām.
Lai saņemtu mantojumu, nav nepieciešams iesniegt atsevišķu pieteikumu. Pieņemot mantojumu, visas testatora tiesības un saistības pāriet mantiniekam, izņemot tās, kas pēc būtības ir cieši saistītas ar testatora personu vai kas saskaņā ar likumu nav nododamas. Ja mantinieks pieņem mantojumu, īpašumtiesības uz lietām, kas veido mantojuma masu, uzskata par nodotām ar atpakaļejošu spēku mantojuma atklāšanās dienā. Ja mantojumu pieņēmis vairāk nekā viens mantinieks (līdzmantinieki), mantojums pieder viņiem kopīgi.
Mantot var jebkura persona, kurai ir tiesībspēja un rīcībspēja — tas attiecas uz fiziskām personām, kuras ir dzīvas testatora nāves brīdī, un juridiskām personām, kas tajā brīdī pastāv. Bērnu, kurš piedzimst dzīvs pēc mantojuma atklāšanās, uzskata par tiesīgu mantot mantojuma atklāšanās brīdī, ja viņš ieņemts pirms mantojuma atklāšanās. Fondu, kas izveidots, pamatojoties uz testamentu vai mantojuma līgumu, uzskata par pastāvējušu mantojuma atklāšanās brīdī, ja tas vēlāk iegūst tiesības kā juridiska persona.
Pārdzīvojušam laulātajam nav tiesību uz mantojumu vai tiesību uz neatņemamo daļu, ja testators pirms nāves ir iesniedzis pieteikumu par laulības šķiršanu vai pieprasījis rakstisku piekrišanu laulības šķiršanai, vai nāves brīdī bijis tiesīgs pieprasīt laulības atzīšanu par neesošu un ir iesniedzis šādu pieteikumu tiesā.
Vecāks, kuram ir pilnībā atņemtas aizgādības tiesības, nevar būt bērna likumiskais mantinieks.
Mantot nevar persona, kura atbilst kādam no šiem nosacījumiem:
tā ir tīši un pretlikumīgi izraisījusi vai mēģinājusi izraisīt testatora nāvi;
tā tīši un pretlikumīgi radījusi testatoram situāciju, kurā testators nav bijis spējīgs izteikt vai atsaukt savu testamentāro nodomu;
tā ir ar spaidiem vai viltu traucējusi testatoram sagatavot vai mainīt testamentāru rīkojumu vai ir tādā pašā veidā mudinājusi testatoru sagatavot vai atsaukt testamentāru rīkojumu, ja testatoram vairs nav bijis iespējams izteikt savu faktisko testamentāro nodomu;

tā ir tīši un pretlikumīgi pārvietojusi vai iznīcinājusi testamentu vai mantojuma līgumu, ja testatoram vairs nav bijis iespējams to atjaunot;
tā ir falsificējusi testatora sagatavoto testamentu vai mantojuma līgumu vai tā daļu.
Saskaņā ar Igaunijas tiesību aktiem neatņemamās daļas saņēmēju neuzskata par mantinieku; neatņemamās daļas saņēmējam ir naudas prasījums pret mantinieku saskaņā ar saistību tiesībām. Tiesības pieprasīt neatņemamo daļu no mantiniekiem rodas, ja testators ar testamentu vai mantojuma līgumu ir atraidījis no mantojuma lejupēju radinieku, vecāku vai laulāto, kurš ir likumiskais mantinieks un attiecībā uz kuru testatoram nāves brīdī ir uzturēšanas pienākums, kas izriet no Ģimenes tiesību likuma, vai testators ir samazinājis minēto personu mantojuma daļas salīdzinājumā ar daļām, kuras tām pienākas likumiski. Neatņemamās daļas apjoms ir puse no tās mantojuma daļas vērtības, ko mantinieks būtu saņēmis likumiskas mantošanas gadījumā, ja visi likumiskie mantinieki būtu pieņēmuši mantojumu.
Mantošanas procedūru var uzsākt mantinieks, testatora kreditors, legatārs vai cita persona, kurai ir tiesības attiecībā uz mantojumu, pamatojoties uz notariāli apliecinātu pieteikumu. Mantošanas procedūru vada Igaunijas notārs, kura birojā tā uzsākta un kurš ir reģistrēts mantojuma reģistrā kā mantošanas procedūras izpildītājs. Procedūru var vadīt viens notārs, tādējādi, ja mantošanas procedūra jau ir uzsākta, iesniedzot pieteikumu vienam notāram, notārs, kurš saņēmis vēlāku pieteikumu, to nosūta notāram, kurš vada mantošanas procedūru. Notārs apliecina mantošanas apliecību, ja ir iesniegti pietiekami pierādījumi par mantinieka tiesībām uz mantojumu. Ja ir vairāki mantinieki, notārs norāda katra mantinieka mantojuma daļas apmēru.
Mantinieks var pieņemt vai atraidīt mantojumu. Ja persona, kura ir tiesīga mantot, neatraida mantojumu trīs mēnešu laikā no brīža, kad tā uzzinājusi vai tai būtu vajadzējis uzzināt par savām tiesībām uz mantojumu, uzskata, ka tā ir pieņēmusi mantojumu. Uz personu, kura atraida mantojumu, neattiecas tiesiskās sekas saistībā ar mantojumu.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Jā, mantiniekam ir pienākums izpildīt visas testatora saistības. Ja ar mantojumu nepietiek, mantinieks saistību nokārtošanai izmanto savu īpašumu, izņemot, ja mantinieks pēc mantojuma aktīvu inventarizācijas ir izpildījis saistības atbilstoši likumā noteiktajai kārtībai, ja mantojums ir atzīts par bankrotējušu vai bankrota procedūra ir izbeigta, nepasludinot bankrotu.
Ja mantinieks pieprasa mantojuma inventarizāciju, mantinieka kreditori nedrīkst pret mantinieku vērstus prasījumus apmierināt no mantojuma masas, kamēr nav pabeigta mantojuma inventarizācija, bet ne ilgāk kā līdz inventarizācijas veikšanas termiņa beigām. Pēc mantojuma inventarizācijas mantinieka atbildība par mantojuma saistībām ir ierobežota tāda apmēra, kas nepārsniedz mantojuma vērtību.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Ja testatoram ir piederējis nekustamais īpašums, ieraksts zemesgrāmatā zaudē spēku testatora nāves brīdī, ņemot vērā, ka persona, kura ierakstīta zemesgrāmatā kā lietu tiesību īpašnieks, nav persona, kam lietu tiesības (materiālo tiesību normās) faktiski pieder, jo, atklājoties mantojumam, visi testatora aktīvi pāriet citai personai, proti, mantiniekam.
Lai mantinieku vai mantiniekus ierakstītu zemesgrāmatā, jābūt iesniegtam jaunā lietu tiesību īpašnieka reģistrācijas pieteikumam, kam jāpievieno likumisko mantošanu pamatojošs dokuments — mantošanas apliecība.
Ja lietu tiesības ir nodotas līdzmantinieku grupai, pietiek ar viena līdzmantinieka paziņojumu, lai labotu ierakstu, un pārējo mantinieku piekrišana ieraksta veikšanai nav vajadzīga, jo mantinieks nevar novērst to, ka par viņam jau nodotām īpašumtiesībām parādās ieraksts zemesgrāmatā. To pašu principu piemēro, ja tiek nodota līdzmantinieku grupas mantojuma daļa.
Tiesību aktos ir paredzētas īpašas prasības attiecībā uz gadījumu, ja saskaņā ar mantošanas apliecību laulāto mantiskās attiecībās pastāvēja kopīpašums. Šādā gadījumā katra konkrētā lieta var būt gan kopīpašums, gan atsevišķs īpašums, un šo jautājumu nevar atrisināt ar mantošanas apliecības izsniegšanu. Turklāt tiesību aktos ir noteikti izņēmumi attiecībā uz situācijām, kurās mantinieki ir sadalījuši mantojumu nolūkā izbeigt kopīpašumu, nosakot, kuras lietas vai to daļas, vai tiesības un pienākumus, kas veido mantojumu, paturēs katrs līdzmantinieks un kurš nekustamais īpašums, kas veido mantojumu, jāpatur konkrētam līdzmantiniekam.
Ja testators nekad nav sastāvējis laulībā, tad datu labošanai zemesgrāmatā ir jāiesniedz šādi dokumenti:
mantošanas apliecība;
notariāli apliecināts vai elektroniski parakstīts reģistrācijas pieteikums; reģistrācijas pieteikums, ko paraksta elektroniski, ir jāsagatavo un jāiesniedz zemesgrāmatu nodaļai, izmantojot zemesgrāmatas portālu (https://kinnistuportaal.rik.ee). Ieeja portālā ir iespējama, izmantojot Igaunijas **ID karti**, **mobilo ID** , konkrētas ārvalstu ID kartes vai valsts portālu https://www.eesti.ee.
Par ieraksta labošanu zemesgrāmatā valsts nodeva nav jāmaksā.
Šādā gadījumā visus mantošanas apliecībā uzskaitītos mantiniekus ieraksta zemesgrāmatā kā kopīpašniekus.
Tādā pašā gadījumā, ja mantojums ir sadalīts starp līdzmantiniekiem tā, ka nekustamo īpašumu patur konkrēts līdzmantinieks, tad ieraksta labošanai zemesgrāmatā ir jāiesniedz šādi dokumenti:
līgums par mantojuma sadali, ko apliecinājis Igaunijas notārs;
reģistrācijas pieteikums (var iekļaut iepriekšminētajā notariāli apliecinātajā līgumā par mantojuma sadali).
Par ieraksta labošanu zemesgrāmatā ir jāmaksā valsts nodeva.
Šādā gadījumā personu, kura līgumā par mantojuma sadali norādīta kā persona, kam saskaņā ar līgumu piešķirtas īpašumtiesības uz konkrēto nekustamo īpašumu, ieraksta zemesgrāmatā kā īpašnieku.
Lai apliecinātu līgumu par mantojuma sadali, notāram iesniedz mantošanas apliecību.
Ja testatora laulība ir izbeigta pirms mantojuma atklāšanās vai līdz ar testatora nāvi, bet mantojumā iekļautais nekustamais īpašums nav bijis bijušo laulāto kopīpašums, ieraksta labošanai zemesgrāmatā ir jāiesniedz šādi dokumenti:
mantošanas apliecība;
īpašumtiesību apliecība, kas pierāda, ka īpašums ir testatora atsevišķs īpašums;
notariāli apliecināts vai elektroniski parakstīts reģistrācijas pieteikums, ko paraksta elektroniski, ir jāsagatavo un jāiesniedz zemesgrāmatu nodaļai, izmantojot zemesgrāmatas portālu (https://kinnistuportaal.rik.ee). Ieeja portālā ir iespējama, izmantojot Igaunijas **ID karti**, **mobilo ID**, konkrētas ārvalstu ID kartes vai valsts portālu https://www.eesti.ee.
Par ieraksta labošanu zemesgrāmatā valsts nodeva nav jāmaksā.
Zemesgrāmatā ieraksta visus mantošanas apliecībā norādītos mantiniekus.
Lai notariāli apliecinātu īpašumtiesību apliecību, pieteikuma iesniedzējam jāpamato notāram, ka īpašums bijis atsevišķs laulātā īpašums. Parasti, lai pierādītu, ka laulāto starpā bija dalīts īpašums vai konkrētais aktīvs bija noradīts kā atsevišķs īpašums, jāiesniedz notāram dokumenti (ja notārs pats nevar tos iegūt), kas bijuši par pamatu īpašuma iegādei (piemēram, laulāto mantas līgums, līgums par kopīpašuma sadali, cits dokuments par iegādi, kas pamato, ka īpašums ir atsevišķs īpašums, piemēram, bezatlīdzības līgums u.c.).
Ja testatora laulība ir izbeigta pirms mantojuma atklāšanās vai līdz ar testatora nāvi, un mantojumā iekļautais nekustamais īpašums ir bijis bijušo laulāto kopīpašums, ieraksta labošanai zemesgrāmatā ir jāiesniedz šādi dokumenti:
mantošanas apliecība;

īpašumtiesību apliecība, kas pierāda, ka īpašums bijis testatora un bijušā laulātā kopīpašums;
notariāli apliecināts vai elektroniski parakstīts reģistrācijas pieteikums; reģistrācijas pieteikums, ko paraksta elektroniski, ir jāsagatavo un jāiesniedz zemesgrāmatu nodaļai, izmantojot zemesgrāmatas portālu (https://kinnistuportaal.rik.ee). Ieeja portālā ir iespējama, izmantojot Igaunijas **ID karti**, **mobilo ID** , konkrētas ārvalstu ID kartes vai valsts portālu https://www.eesti.ee.
Par ieraksta labošanu zemesgrāmatā valsts nodeva nav jāmaksā.
Zemesgrāmatā ieraksta visus mantošanas apliecībā norādītos mantiniekus un pārdzīvojušo laulāto vai bijušo laulāto neatkarīgi no tā, vai šādi laulātie ir mantinieki.
Lai notariāli apliecinātu īpašumtiesību apliecību, pieteikuma iesniedzējam jāpamato notāram, ka īpašums bijis kopīpašums. Parasti jāiesniedz notāram dokumenti, kas bijuši par pamatu īpašuma iegādei, ja notārs pats nevar tos iegūt (šādi dokumenti cita starpā ir līgums par kopīpašuma sadali, laulāto mantas līgums).
Ja testatora laulība ir izbeigta pirms mantojuma atklāšanās vai līdz ar testatora nāvi, un mantojumā iekļautais nekustamais īpašums ir bijis bijušo laulāto kopīpašums, un mantojums ir sadalīts starp līdzmantiniekiem tā, ka nekustamo īpašumu mantos konkrēts līdzmantinieks, ieraksta labošanai zemesgrāmatā ir jāiesniedz šādi dokumenti:
īpašumtiesību apliecība un līgums par laulāto kopīpašuma sadali, ko apliecinājis Igaunijas notārs;
reģistrācijas pieteikums (var iekļaut iepriekšminētajā notariāli apliecinātajā līgumā par kopīpašuma un mantojuma sadali).
Par ieraksta labošanu zemesgrāmatā ir jāmaksā valsts nodeva.
Laulāto kopīpašuma sadales rezultātā testators un pārdzīvojušais laulātais tiek ierakstīti zemesgrāmatā kā īpašnieki atbilstoši to likumiskajām daļām.
Mantošanas apliecībā norādītie mantinieki, kam tiek nodotas īpašumtiesības uz konkrētu nekustamo īpašumu atbilstoši līgumam, tiek ierakstīti zemesgrāmatā kā testatora likumiskās daļas īpašnieki. Ja mantiniekiem piederošā likumiskā daļa tiek sadalīta starp mantiniekiem, norāda katram mantiniekam piederošās likumiskās daļas apmēru.
Lai notariāli apliecinātu īpašumtiesību apliecību, pieteikuma iesniedzējam jāpamato notāram, ka īpašums bijis kopīpašums.
Šādā gadījumā vēl viena iespēja ieraksta grozīšanai zemesgrāmatā ir iesniegt šādus dokumentus:
līgums par bijušo laulāto kopīpašuma sadali un līgums par mantojuma sadali, ko apliecinājis Igaunijas notārs;
reģistrācijas pieteikums (var iekļaut iepriekšminētajā notariāli apliecinātajā līgumā par kopīpašuma un mantojuma sadali).
Par ieraksta labošanu zemesgrāmatā ir jāmaksā valsts nodeva.
Personu, kura līgumā par mantojuma sadali norādīta kā persona, kam saskaņā ar līgumu piešķirtas īpašumtiesības uz konkrēto nekustamo īpašumu, ieraksta zemesgrāmatā kā īpašnieku.
Lai notariāli apliecinātu īpašumtiesību apliecību, pieteikuma iesniedzējam jāpamato notāram, ka īpašums bijis kopīpašums.
9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?
Testatora nāves gadījumā tiesa veic pasākumus mantojuma pārvaldībai šādos gadījumos:
nav zināms neviens mantinieks;
vietā, kur atrodas mantojums, nav neviena mantinieka;
nav zināms, vai mantinieks ir pieņēmis mantojumu;
mantiniekam ir ierobežota aktīvā tiesībspēja, un viņam nav iecelts aizbildnis;
pastāv citi likumā paredzēti iemesli.
Mantojuma pārvaldības pasākumi ir mantojuma pārvaldības organizēšana un pasākumu īstenošana, lai nodrošinātu Civilprocesa kodeksā paredzētu prasību tiesā. Tiesa ieceļ pārvaldnieku mantojuma pārvaldībai.
Tiesa īsteno pārvaldības pasākumus pēc savas iniciatīvas, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi. Tiesa var arī lemt par pasākumu piemērošanu mantojuma pārvaldībai, ja to pieprasa testatora kreditors, legatārs vai jebkura cita persona, kurai ir prasījums attiecībā uz mantojumu, ja pārvaldības pasākumu neīstenošanas gadījumā var tikt apdraudēta minētās personas prasījuma apmierināšana, izmantojot mantojuma aktīvus. Ja pastāv strīds par to, kurš ir tiesīgs mantot, tiesa var nolemt par pasākumu īstenošanu īpašuma pārvaldībai arī tad, ja to prasa persona, kura pieprasa mantošanas tiesību atzīšanu.
Ja netiek izpildīta testamentārs norādījums, tiesa var iecelt pārvaldnieku norādījuma izpildei, pamatojoties uz ieinteresētās personas pieteikumu.
Pārvaldniekam ir testamenta izpildītāja tiesības un pienākumi attiecībā uz īpašumu, kas paredzēts testamentārā norādījuma izpildei.
Valsts un pašvaldību iestādēm, notāriem un tiesu izpildītājiem ir pienākums informēt tiesu par vajadzību īstenot pārvaldības pasākumus, ja tie uzzina par šādu vajadzību.
9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?
Ja attiecībā uz mantojumu nav īstenoti pārvaldības pasākumi, mantinieki kopīgi pārvalda mantojumu. Mantiniekiem ir pienākums izpildīt visus testamentā sniegtos rīkojumus, tostarp nodot mantojumu, pamatojoties uz testamentā sniegtajiem rīkojumiem.
Ja attiecībā uz mantojumu ir īstenoti pārvaldības pasākumi, mantojumu pārvalda tiesas iecelts pārvaldnieks, kuram tiesa var sniegt norādījumus par aktīvu valdījumu, izmantošanu un izlietošanu. Pārvaldnieks var atsavināt mantojumu tikai tam, lai pildītu savus pienākumus un segtu ar mantojuma pārvaldību saistītās izmaksas. Pārvaldnieks izpilda mantojuma pārvaldnieka pienākumus, kas izriet no tiesību aktiem.
Ja testamentā ir iecelts izpildītājs, mantinieks nedrīkst atsavināt lietas, kas ir daļa no mantojuma un kas izpildītājam vajadzīgas viņa pienākumu pildīšanai. Izpildītājam ir pienākums pārvaldīt aktīvus apdomīgi un nodot mantiniekiem lietas, kas izpildītajam nav vajadzīgas testamenta izpildei. Līdz brīdim, kad mantinieks pieņem mantojumu, izpildītājam ir pienākums pildīt mantojuma pārvaldnieka pienākumus vai pieteikties mantojuma pārvaldībai.
9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?
Mantojuma pārvaldnieka tiesības, pienākumi un pilnvaras
Apdomīgi pārvaldīt īpašumu un nodrošināt tā saglabāšanu;
nodrošināt uzturlīdzekļus no mantojuma ģimenes locekļiem, kuri dzīvojuši kopā ar testatoru līdz viņa nāvei un saņēmuši no viņa uzturlīdzekļus;
pildīt ar mantojumu saistītus pienākumus, šim nolūkam izmantojot mantojumu, un informēt tiesu un mantiniekus par īpašuma pārvaldību;
pārņemt savā valdījumā mantojumu, kas ir mantinieka vai trešās personas valdījumā, vai jebkādā citā veidā garantēt mantojuma nošķiršanu no mantinieka īpašuma, ja tas ir nepieciešams mantojuma saglabāšanas nodrošināšanai;
vajadzības gadījumā iesniegt notāram pieteikumu par mantošanas procedūras uzsākšanu vai veikt citus pasākumus mantinieka noskaidrošanai, ja Igaunijas notāri nav kompetenti vadīt mantošanas procedūru;
pēc mantojuma saraksta sagatavošanas mantojuma pārvaldnieks apmierina mantojuma sarakstā ierakstītos prasījumus, kam iestājies izpildes termiņš. Prasījumus, kuru izpildes termiņš vēl nav iestājies, pārvaldnieks var izpildīt tikai ar mantinieka piekrišanu. Ja tiesa ir arī nolēmusi par pasākumu īstenošanu mantojuma pārvaldībai, pamatojoties uz testatora kreditora, legatāra vai jebkuras citas personas, kurai ir prasījums attiecībā uz mantojumu, pieprasījumu

gadījumos, kad pārvaldības pasākumu neīstenošanas rezultātā var tikt apdraudēta minētās personas prasījuma apmierināšana, izmantojot mantojuma aktīvus, pārvaldniekam pēc mantojuma inventarizācijas ir tiesību aktos noteiktajā kārtībā jāapmierina visi mantojuma inventarizācijā iekļautie prasījumi, izmantojot mantojuma aktīvus. Mantojumu nevar nodot mantiniekam, pirms nav apmierinātas prasības;
ja ar mantojumu nepietiek visu prasījumu apmierināšanai un mantinieks nepiekrīt prasījumu apmierināšanai no paša mantinieka īpašuma, mantojuma pārvaldniekam vai mantiniekam steidzami jāiesniedz pieteikums par mantojuma bankrota atzīšanu. Pārvaldnieks var atsavināt mantojumu tikai savu pienākumu pildīšanai un ar mantojuma pārvaldību saistīto izdevumu segšanai. Pārvaldniekam nav tiesību atsavināt mantojuma masā ietilpstošu nekustamo īpašumu bez tiesas atļaujas. Iepriekš minētais neattiecas uz gadījumu, kad sešu mēnešu laikā pēc mantojuma atklāšanās nav noteikts neviens mantinieks vai ja mantinieks, kas pieņēmis mantojumu, nav sācis pārvaldīt mantojumu sešu mēnešu laikā pēc mantojuma pieņemšanas. Šādā gadījumā pārvaldnieks var atsavināt mantojumu pēc mantojuma inventarizācijas pabeigšanas un noguldīt naudu, kas saņemta no mantojuma pārdošanas;
Mantiniekam nav tiesību izlietot mantojumu, kas piešķirts pārvaldniekam pārvaldības nolūkos.
Mantojuma pārvaldniekam ir tiesības saņemt par savu pienākumu pildīšanu atlīdzību, kuras summu nosaka tiesa.

Testamenta izpildītāja tiesības, pienākumi un pilnvaras

Testamenta izpildītājs pilda likumā noteiktos pienākumus, ja vien testamentā nav paredzēts citādi. Testamenta izpildītājs ar ieinteresēto personu piekrišanu var atkāpties no testamentā noteiktajiem pienākumiem, ja tas ir testatora testamentārā nodoma izpildes interesēs;
Testamenta izpildītājam ir pienākums tūlīt pēc pienākumu uzņemšanās iesniegt mantiniekam to mantojuma priekšmetu sarakstu, kas viņam vajadzīgi savu pienākumu pildīšanai.
Līdz brīdim, kad mantinieks pieņem mantojumu, izpildītājam ir pienākums pildīt mantojuma pārvaldnieka pienākumus vai pieteikties mantojuma pārvaldībai.
Testamenta izpildītājam ir jāizpilda legāti, testamentārie pienākumi, testamentārie norādījumi un citi pienākumi, kas izriet no testamenta vai mantojuma līguma.
Testamenta izpildītājam ir pārdomāti jāveic pārvaldība un jānodrošina viņa pienākumu izpildei vajadzīgā mantojuma saglabāšana.
Testamenta izpildītājam ir jāpārņem priekšmets, kas veido daļu mantojuma, savā valdījumā vai citādi jānodrošina priekšmeta nošķiršana no mantinieka īpašuma, ja tas ir nepieciešams testamenta izpildītāja pienākumu pildīšanai.
Testamenta izpildītājam ir tiesības uzņemties pienākumus attiecībā uz mantojumu un izlietot priekšmetus, kas veido daļu mantojuma, ja tas ir nepieciešams viņa pienākumu pildīšanai.
Ja testators ir sniedzis rīkojumus attiecībā uz mantojuma sadali, testamenta izpildītājs sadala mantojumu starp mantiniekiem.
Testamenta izpildītājam ir tiesības pārstāvēt mantinieku vai legatāru, ciktāl tas nepieciešams testamenta izpildītāja pienākumu pildīšanai.
Testamenta izpildītājam ir jānodod mantiniekam priekšmeti, kas veido daļu no mantojuma un kas ir viņa valdījumā, un kas viņam nav vajadzīgi viņa pienākumu pildīšanai.
Ja testamenta izpildītājam testatora rīkojums nav jāizpilda personīgi, viņš var prasīt, lai to izpilda mantinieks.
Mantiniekam nav tiesību izlietot priekšmetus, kas veido daļu no mantojuma un kas izpildītājam ir vajadzīgi viņa pienākumu pildīšanai.
Testamenta izpildītājs ir atbildīgs par visiem zaudējumiem, kas nepamatoti radīti mantiniekam vai legatāram, pārkāpjot testamenta izpildītāja pienākumus.
Testamenta izpildītājam ir jāinformē mantinieki un legatāri par savu darbību.
Izdevumus, kas testamenta izpildītājam rodas viņa pienākumu pildīšanā, sedz valsts.
Testamenta izpildītājam ir tiesības pieprasīt saprātīgu atlīdzību par savu darbību, ja vien testamentā nav paredzēts citādi.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Ja tiek iesniegti pietiekami pierādījumi par mantinieku mantošanas tiesībām un to apmēru, notārs apliecina mantošanas apliecību, tajā norādot katra mantinieka mantojuma daļas lielumu, tomēr apliecībā nenorāda mantojuma sastāvu.
Testatora tiesības un pienākumi juridiski pāriet mantiniekam testatora nāves brīdī. Mantojuma apliecība nav tiesību akts, t. i., ar mantojuma apliecību netiek izbeigtas vai radītas īpašumtiesības. Mantojuma apliecība ir dokuments, kas apliecina likumisku mantošanu, kuras gadījumā tiek pieņemts, ka apliecībā norādītā(-ās) persona(-as) ir tajā norādītā mantojuma mantinieks(-i).

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 18/04/2023
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Grieķija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

A. Brīvprātīgā mantošana ir iespējama tikai ar testamentu (Civilkodeksa 1710. un 1712. pants).
Ir paredzēti šāda veida testamenti:
a) parastie testamenti

Holográfiskais testaments — testaments, kas ir pilnībā ar testatora roku uzrakstīts, datēts un parakstīts (neizmantojot mehāniskas ierīces) (Civilkodeksa 1721., 1722. un 1723. pants). Šāds testaments nav jāiesniedz nevienā iestādē. Pēc testatora nāves *ikvienai personai, kuras glabāšanā ir holográfiskais testaments, pēc informācijas saņemšanas par testatora nāvi ir pienākums bez tīšas kavēšanās iesniegt testamentu izsludināšanai piekritīgās apgabala civiltiesas tiesnesim testatora pēdējā pastāvīgajā dzīvesvietā vai uzturēšanās vietā, vai iesniedzējas personas pašas pastāvīgajā dzīvesvietā*, vai arī jebkurā Grieķijas konsulārajā iestādē, ja testamenta turētājs dzīvo ārvalstī (Civilkodeksa 1774. un 1775. pants).
Slēgts testaments — testaments, ko ir sastādījis testators un kas ir iesniegts notāram slēgtā aploksnē triju liecinieku klātbūtnē vai divu notāru un viena liecinieka klātbūtnē. Pēc testatora nāves notāram ir pienākums *bez tīšas kavēšanās personīgi nogādāt testamenta oriģinālu tā apgabala civiltiesas tiesnesim, kurā ir reģistrēta notāra biroja juridiskā adrese* (Civilkodeksa 1738.–1748. un 1769. pants).
Publisks testaments — testaments, ko testators mutiski paziņojis notāram triju liecinieku vai divu notāru un viena liecinieka klātbūtnē. Ir sastādāms notariālais akts. Tas ietver testamentu un tiek glabāts pie notāra, kuram ir pienākums *pēc informācijas saņemšanas par testatora nāvi un bez tīšas kavēšanās nosūtīt testamenta kopiju tā apgabal*a civiltiesas tiesnesim, kurā ir reģistrēta *notāra biroja* juridiskā adrese (Civilkodeksa 1724.–1737. un 1769. pants).
b) ārkārtas testamenti
Ārkārtas apstākļos testamentu var noformēt uz kuģa klāja (Civilkodeksa 1749.–1752. pants), karavīri militārā operācijā (Civilkodeksa 1753.–1756. pants) un personas izolācijā (Civilkodeksa 1757. pants). Ārkārtas testaments ir nekavējoties jānogādā tuvākajā Grieķijas konsulārajā iestādē vai notāram Grieķijā, un par to ir jāpaziņo kompetentajai uzraudzības iestādei (Civilkodeksa 1761. un 1762. pants). Ārkārtas testaments zaudē spēku, tiklīdz ir pagājuši trīs mēneši no dienas, kad ir beigušies testatoru ietekmējušie ārkārtas apstākļi, ja viņš vēl ir dzīvs (Civilkodeksa 1758., 1759. un 1760. pants).
Visi testamenti ir vienlīdz spēkā esoši, un katrs nākamais testaments atceļ iepriekšējo, ja testators ir skaidri atcēlis iepriekšējo testamentu vai ja nākamais testaments ietver noteikumus, kas ir pretrunā iepriekšējā testamentā ietvertajiem vai atšķiras no tiem. Pēdējā minētajā gadījumā nākamais testaments atceļ tikai tās iepriekšējā testamenta daļas, kuras ir pretrunā ar to (Civilkodeksa 1763.–1768. pants).
Visos gadījumos testatoram jābūt rīcībspējīgam, jāvadās pēc paša brīvas un neierobežotas gribas un jāievēro tiesību aktos paredzētie noteikumi likumīgai katra testamenta veida sastādīšanai.
B. Alternatīvi var noslēgt līgumu par dāvinājumu nāves gadījumā (Civilkodeksa 2032.–2035. pants). Taču šajā gadījumā dāvinājuma saņēmējs nav uzskatāms par dāvinātāja mantinieku vai saistību un tiesību pārņēmēju.
C. Sastādīt savstarpēju testamentu (t. i., testamentu, kuru vienā aktā sastāda divas vai vairākas personas) ir aizliegts ar likumu (Civilkodeksa 1717. pants).
D. Ir aizliegts sastādīt arī mantojuma līgumus (Civilkodeksa 368. pants).

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

A. Holográfiskais testaments nav jāiesniedz kādā noteiktā iestādē. Tomēr drošības dēļ testators var nodot to glabāšanā notāram (Civilkodeksa 1722. pants).
B. Slēgtie un publiskie testamenti jāiesniedz notāram, un ir jāsastāda attiecīgs notariālais akts (Civilkodeksa 1743. un 1732. pants).
C. Par ārkārtas testamentu ir jāpaziņo uzraugošajai iestādei, un tas bez kavēšanās ir jāiesniedz tuvākajā Grieķijas konsulārajā iestādē vai notāram Grieķijā (Civilkodeksa 1761. un 1762. pants).
D. Pēc testatora nāves *notārs, kura glabāšanā ir testaments, publiska testamenta gadījumā nosūta tā kopiju apgabala civiltiesas tiesnesim, un slēgta vai ārkārtas testamenta gadījumā notārs personīgi nogādā testamenta oriģinālu izsludināšanai tā apgabala civiltiesas tiesnesim, kurā ir reģistrēta notāra biroja juridiskā adrese (Civilkodeksa* 1769.–1780. pants un Civilprocesa kodeksa 807.–811. pants). *Ikvienai personai, kuras glabāšanā ir holográfiskais testaments, pēc informācijas saņemšanas par testatora nāvi ir pienākums bez tīšas kavēšanās iesniegt testamentu izsludināšanai piekritīgās apgabala civiltiesas tiesnesim testatora pēdējā pastāvīgajā dzīvesvietā vai uzturēšanās vietā, vai iesniedzējas personas pašas pastāvīgajā dzīvesvietā* (Civilkodeksa 1774. un 1775. pants un Civilprocesa kodeksa 807.–811. pants). Ja testamenta turētājs dzīvo ārvalstīs, viņam testaments jāiesniedz jebkurā Grieķijas konsulārajā iestādē.
E. Ikviena persona, kura atrod vai glabā holográfisko testamentu un nekavējoties neiesniedz to kompetentajai iestādei, ir sodāma civiltiesiskā vai krimināltiesiskā kārtībā, un gadījumā, ja viņš/viņa ir mantinieks(-ce), viņš/viņa tiek izslēgts(-a) no mantojuma (Civilkodeksa 914., 902., 903. un 1860. pants, Civilprocesa kodeksa 811. pants un Krimināl kodeksa 222. un 242. pants).

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

A. Mantojuma atstājēja pēcnācējiem un vecākiem, kā arī pārdzīvojušajam laulātajam vai personai, ar kuru mantojuma atstājējs bija stājies reģistrētās partnerattiecībās, kuri būtu dēvējami par likumīgajiem mantiniekiem, ir tiesības uz mantojuma neatņemamo daļu (Civilkodeksa 1825. pants un Likuma Nr. 3719/2008 11. pants).
B. Mantojuma neatņemamā daļa atbilst pusei no likumiskajai mantošanai paredzētās daļas. Šīs daļas likumiskais labuma guvējs tiek iekļauts kā tiešais mantinieks attiecībā uz šo daļu (Civilkodeksa 1825. pants).
C. Mantojuma neatņemamās daļas aprēķināšanas metode ir sarežģīta. Tiek novērtēti attiecināmie labumi, kurus labuma guvējs jau ir saņēmis no mantojuma atstājēja, un mantojuma kopējā (iedomātā) vērtība (Civilkodeksa 1830.–1834. pants).
D. Jebkurš ar testamentu noteiktais ierobežojums daļas labuma guvējam tiek uzskatīts par neuzrakstītu tādā mērā, cik tas attiecas uz mantojuma neatņemamo daļu (Civilkodeksa 1829. pants). Iesniedzot prasību, lai apstrīdētu dāvinājumu aiz devības, daļas labuma guvējs var prasīt atcelt dāvinājumu, ko mantojuma atstājējs veicis dzīves laikā, ja mantojuma atstājēja nāves brīdī esošā mantojuma masa ir nepietiekama, lai segtu neatņemamo daļu. Uz tiesībām iesniegt prasību attiecas divu gadu noilgums pēc mantojuma atstājēja nāves dienas (Civilkodeksa 1835.–1838. pants).
E. Neatņemamās daļas likumiskais labuma guvējs nesaņem mantojuma neatņemamo daļu, ja mantojuma atstājējs ir atstūmis viņu no mantojuma (1839. –1845. pants) vai ja viņam ir atņemtas šādas tiesības (1860.–1864. pants). Neatņemamās daļas likumiskais labuma guvējs drīkst atteikties no mantojuma (Civilkodeksa 1847.–1859. pants) vai tiesībām uz neatņemamo daļu (Civilkodeksa 1826. pants).

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Likumiskajā mantošanā pastāv sešas šķiras. Kādai šķirai piederoša persona netiek aicināta mantot, ja mantot tiek aicināta iepriekšējai šķirai piederoša persona (Civilkodeksa 1819. pants):
A. Mantojuma atstājēja pēcnācēji tiek aicināti likumiskās mantošanas pirmajā šķirā. Mantošanas kārtība tiek noteikta *per stirpes* (pēc ciltīm). Tuvākais pēcnācējs izslēdz tālākus pēcnācējus tajā pašā ģimenes koka atzarā. Bērni manto īpašumu vienādās daļās (Civilkodeksa 1813. pants).
Pārdzīvojušais laulātais arī tiek iekļauts pirmajā šķirā un saņem vienu ceturto daļu no īpašuma (Civilkodeksa 1820. pants).
Pārdzīvojusī persona, ar kuru mantojuma atstājējs bija stājies reģistrētās partnerattiecībās, arī tiek iekļauta pirmajā šķirā un saņem vienu sesto daļu no īpašuma (Likuma Nr. 3719/2008 11. pants).
B. Otrajā šķirā tiek iekļauti arī mantojuma atstājēja vecāki, brāļi un māsas, kā arī mantojuma atstājēja jebkura tāda brāļa vai māsas bērni un mazbērni, kurš(-a) miris(-usi) pirms mantojuma atstājēja vai kurš(-a) atteicies(-kusies) no savām tiesībām uz mantojumu, vai kuram(-ai) ir atņemtas šādas tiesības. Vecāki, brāļi, un māsas, kā arī mantojuma atstājēja jebkura tāda brāļa vai māsas bērni un mazbērni, kurš(-a) miris(-usi) pirms mantojuma atstājēja vai kurš(-a) atteicies(-kusies) no savām tiesībām uz mantojumu, vai kuram(-ai) ir atņemtas šādas tiesības, manto īpašumu *per stirpes* (Civilkodeksa 1814. pants).

Ja pusbrāļi un pusmāsas tiek ierindoti kopā ar vecākiem, māsām un brāļiem, vai ar māsu un brāļu bērniem vai mazbērniem, viņi saņem pusi no daļas, kas pienākas māsām un brāļiem. Pusi daļas saņem arī jebkuru tādu brāļu vai māsu bērni vai mazbērni, kuri ir miruši pirms mantojuma atstājēja vai ir atteikušies no tiesībām uz mantojumu, vai kuriem ir atņemtas šādas tiesības (Civilkodeksa 1815. pants).
Arī pārdzīvojušais laulātais ir iekļauts otrajā šķirā un saņem pusi no īpašuma (Civilkodeksa 1820. pants).
Pārdzīvojusī persona, ar kuru mantojuma atstājējs bija stājies reģistrētās partnerattiecībās, arī tiek iekļauta otrajā šķirā un saņem vienu trešo daļu no īpašuma (Likuma Nr. 3719/2008 11. pants).
C. Vecvecāki, kā arī mantojuma atstājēja pēcnācēju bērni un mazbērni, tiek aicināti likumiskās mantošanas trešajā šķirā.
Ja mantojuma atstājēja nāves brīdī abu līniju vecvecāki ir dzīvi un nav atteikušies no savām tiesībām uz mantojumu, un viņiem nav atņemtas šādas tiesības, viņi būs vienīgie labuma guvēji no mantojuma un mantos to vienādās daļās.
Ja mantojuma atstājēja nāves brīdī vectēvs vai vecāmāte tēva vai mātes līnijā ir miris(-usi) vai ir atteicies(-kusies) no tiesībām uz mantojumu, vai viņam(-ai) ir atņemtas šādas tiesības, viņu aizstāj viņa/viņas bērni un mazbērni. Ja bērnu un mazbērnu nav vai viņi ir atteikušies no savām tiesībām uz mantojumu, vai viņiem ir atņemtas šādas tiesības, tās personas daļa, kura ir mirusi vai ir atteikusies no tiesībām uz mantojumu vai kurai ir atņemtas šādas tiesības, pāriet vectēvam vai vecaimātei tajā pašā līnijā, un gadījumā, ja šādu vecvecāku nav vai šis vecvecāks ir atteicies no tiesībām uz mantojumu, vai viņam ir atņemtas šādas tiesības, minētā daļa pāriet viņa bērniem un mazbērniem.
Ja mantojuma atstājēja nāves brīdī vectēvs un vecāmāte tēva vai mātes līnijā ir miruši vai ir atteikušies no savām tiesībām uz mantojumu, vai viņiem ir atņemtas šādas tiesības un viņiem nav bērnu un mazbērnu, vai viņu bērni un mazbērni ir atteikušies no savām tiesībām uz mantojumu, vai viņiem ir atņemtas šādas tiesības, vienīgie labuma guvēji ir vectēvs vai vecāmāte un viņu bērni un mazbērni otrā līnijā.
Bērni manto īpašumu vienādās daļās un izslēdz mazbērnus tajā pašā ģimenes koka atzarā. Mazbērni manto īpašumu pēc ģimenes koka atzara (Civilkodeksa 1816. pants).
Pārdzīvojušais laulātais arī tiek iekļauts trešajā šķirā un saņem pusi no mantojuma (Civilkodeksa 1820. pants).
Pārdzīvojusī persona, ar kuru mantojuma atstājējs bija stājies reģistrētās partnerattiecībās, arī tiek iekļauts trešajā šķirā un saņem trešo daļu no mantojuma (Likuma Nr. 3719/2008 11. pants).
D. Mantojuma atstājēja vecvecvecāki tiek aicināti likumiskās mantošanas ceturtajā šķirā un manto īpašumu vienādās daļās neatkarīgi no līnijas (Civilkodeksa 1817. pants).
Pārdzīvojušais laulātais arī tiek iekļauts ceturtajā šķirā un saņem pusi no īpašuma (Civilkodeksa 1820. pants).
Pārdzīvojusī persona, ar kuru mantojuma atstājējs bija stājies reģistrētās partnerattiecībās, arī tiek iekļauta ceturtajā šķirā un saņem trešo daļu no īpašuma (Likuma Nr. 3719/2008 11. pants).
E. Pārdzīvojušais laulātais vai pārdzīvojusī persona, ar kuru mantojuma atstājējs bija stājies reģistrētās partnerattiecībās, arī tiek iekļauts piektajā šķirā un saņem visu īpašumu (Civilkodeksa 1821. pants un Likuma Nr. 3719/2008 11. pants).
Šķirtais laulātais un pārdzīvojusī persona, ar kuru mantojuma atstājējs bija stājies reģistrētās partnerattiecībās, ja tās pārtrauktas mantojuma atstājējā dzīves laikā, netiek iekļauti likumiskajā mantošanā.
Pārdzīvojušais laulātais, pret kuru mantojuma atstājējs ir iesniedzis šķiršanās prasību ar pietiekamu pamatojumu laulības šķiršanai, tiek izslēgts no likumiskās mantošanas (Civilkodeksa 1822. pants).
F. Grieķijas valsts tiek aicināta likumiskās mantošanas sestajā šķirā un saņem visu īpašumu ar inventāra tiesību (Civilkodeksa 1824. pants un Civilkodeksa ieviešanas likuma 118. pants).

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Ar mantojumu saistītos jautājumos jurisdikcija ir mantojuma tiesai, t. i. *apgabala civiltiesai* reģionā, kur mantojuma atstājējam nāves brīdī bija pastāvīgā dzīvesvieta vai — gadījumā, ja pastāvīgas dzīvesvietas nebija, — uzturēšanās vieta, vai *valsts galvaspilsētas apgabala civiltiesai*, ja uzturēšanās vietas nebija (Civilprocesa kodeksa 30. un 810. pants).
Notāri un Grieķijas konsulārās iestādes arī ir kompetentas sastādīt un glabāt testamentus.
Visbeidzot, Grieķijas nodokļu iestādes ir kompetentas pieņemt arī mantojuma nodokļa deklarācijas un piemērot mantojuma nodokļus.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

5.b) līdz d). Mantojumu tiesas sekretariātā tiek iesniegtas šādas deklarācijas:
jebkura mantinieka (testamentārā mantinieka, likumiskā mantinieka, neatraidāmā mantinieka) deklarācijas par atteikšanos no mantojuma vai legāta. Atteikšanās iespēja jāizmanto četros mēnešos no dienas, kurā puse, kas atsakās, tika informēta par mantojuma atklāšanos un tās iemeslu. Ja mantojuma atstājējs vai mantinieks dzīvo ārvalstīs, atteikšanās termiņš tiek pagarināts līdz vienam gadam (Civilprocesa kodeksa 812. pants un Civilkodeksa 1847. –1859. pants);
deklarācijas par mantojuma pieņemšanu ar inventāra tiesību (Civilprocesa kodeksa 812. pants un Civilkodeksa 1902.–1912. pants);
deklarācijas par testamenta izpildītāja funkcijas pieņemšanu vai par atteikšanos no šīs funkcijas, vai par šīs funkcijas nodošanu (Civilprocesa kodeksa 812. pants un Civilkodeksa 2017.–2031. pants);
deklarācijas par piekrišanu vai atteikšanos tikt ieceltam par bezmantinieka mantas aizgādni (Civilprocesa kodeksa 812. pants un Civilkodeksa 1865. –1870. pants).

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

A. Mantojuma atraidīšanas termiņā (t. i. četros mēnešos vai — gadījumā, ja mantojuma atstājējs ir dzīvojis vai mantinieks dzīvo ārvalstīs mantojuma atklāšanās brīdī, — viena gada laikā; Civilkodeksa 1847. pants) mantinieks var paziņot mantojumu tiesas sekretariātam *(to, kura tiesa ir piekritīga, nosaka Civilprocesa kodeksa 810. pants), ka viņš ir pieņēmis mantojumu ar inventāra tiesību*. Šajā gadījumā mantinieks, izlietojot inventāra tiesību, ir atbildīgs par saistību uzņemšanos attiecībā uz mantojumu tikai mantojuma vērtības apmērā (Civilkodeksa 1902. un 1904. pants).
Mantiniekam ar inventāra tiesību četros mēnešos ir jāsastāda mantojumā iekļauto aktīvu inventāra saraksts. Mantojums ir īpašuma grupa, kas ir atdalīta no mantinieka personiskā īpašuma. Mantiniekam ar inventāra tiesību ir jāapmierina ar mantojumu saistīto kreditoru un pēc tam legatāru prasījumi. Mantojumā iekļauto aktīvu atraidīšanas gadījumā mantiniekam ar inventāra tiesību ir jālūdz atļauja mantojumu tiesai (Civilkodeksa 1902.–1912. pants un Civilprocesa kodeksa 812., 838.–841. pants).
B. Ar mantojumu saistītie kreditori vai mantinieki mantojumu tiesai var lūgt mantojuma tiesisku likvidāciju (Civilkodeksa 1913. pants). Tiesa izdod rīkojumu par mantojuma likvidāciju pēc mantinieka ar inventāra tiesību lūguma, un minētais mantinieks šajā gadījumā nodod mantojamo īpašumu kreditoriem un tiek atbrīvots no visiem pienākumiem (Civilkodeksa 1909. pants).

Likvidācijas nolūkā mantojuma tiesa ieceļ likvidatoru, kurš aicina kreditorus pieteikt saistītos prasījumus. Kreditoru prasību apmierināšanai ir augstāka prioritāte, salīdzinot ar legatāru prasībām (Civilkodeksa 1913.–1922. pants).

C. Ja mantinieks nav zināms (bezmantinieka manta), mantojuma tiesa ieceļ bezmantinieka mantas aizgādni, kurš ir atbildīgs par mantojuma pārvaldību un kreditoru prasību apmierināšanu līdz mantinieka atrašanai (Civilkodeksa 1865.–1870. pants).

D. Ja mantojuma atstājējs jau bija bankrotējis, bankrota procedūra ir jāturpina pret valsti.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

A. Mantojums automātiski pāriet mantinieka īpašumā mantojuma atstājēja nāves brīdī. Tāpēc principā nav nepieciešams īpašs, skaidrs mantojuma pieņemšanas akts (Civilkodeksa 1846. pants).

B. Ja mantinieks ar savu rīcību parāda, ka viņš vēlas kļūt par mantinieku (tiekot iesaistītam mantošanā), uzskatāms, ka viņš mantojumu ir netieši pieņēmis (Civilkodeksa 1849. pants).

C. Ja mantinieks nav izmantojis tiesības atraidīt mantojumu noteiktajā termiņā (t. i. četros mēnešos vai — gadījumā, mantojuma atstājējs ir dzīvojis vai mantinieks dzīvo ārvalstīs mantojuma atklāšanās brīdī, — viena gada laikā; Civilkodeksa 1847. pants), uzskatāms, ka mantojums ir nosacīti pieņemts (Civilkodeksa 1850. pants).

D. Attiecībā uz automātisku mantojuma iegūšanu pastāv izņēmums, ja mantojamais objekts vai jebkādas citas tiesības *in rem* (lietu tiesības) ir nekustamā īpašuma aktīvs. Šajā gadījumā mantojuma pieņemšanas akts vai mantojuma apliecība ir jāreģistrē aktu reģistrā vai zemesgrāmatā un mantinieks iegūst tiesības *in rem* ar atpakaļejošu spēku no mantojuma atstājēja nāves brīža (Civilkodeksa 1846., 1193., 1195. un 1198. pants).

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

A. Mantinieks kā mantojuma atstājēja visu tiesību pārņēmējs ir atbildīgs par saistībām attiecībā uz mantojumu, tostarp ar savu personisko īpašumu, atšķirībā no legatāriem, kas ir mantojuma atstājēja konkrētu tiesību pārņēmēji (Civilkodeksa 1901. pants).

B. Mantinieks var mantojuma atraidīšanas termiņā (t. i. četros mēnešos vai — gadījumā, ja mantojuma atstājējs ir dzīvojis vai mantinieks dzīvo ārvalstīs mantojuma atklāšanās brīdī, — viena gada laikā; Civilkodeksa 1847. pants) paziņot mantojuma tiesas sekretariātam, ka viņš ir pieņēmis mantojumu ar inventāra tiesību. Šajā gadījumā mantinieks ar inventāra tiesību ir atbildīgs par saistību uzņemšanos attiecībā uz mantojumu, ciktāl tās attiecas uz tā aktīviem (Civilkodeksa 1902. un 1904. pants).

C. Mantiniekam ar inventāra tiesību četros mēnešos ir jāsastāda mantojuma aktīvu inventāra saraksts. Mantojums ir īpašumu grupa, kas ir atdalīta no mantinieka personiskā īpašuma. Mantiniekam ar inventāra tiesību ir jāapmierina ar mantojumu saistīto kreditoru prasījumi un pēc tam — legatāru prasījumi. Mantojuma aktīvu atraidīšanas gadījumā mantiniekam ar inventāra tiesību ir jālūdz atļauja mantojuma tiesai (Civilkodeksa 1902.–1912. pants un Civilprocesa kodeksa 812., 838.–841. pants).

D. Inventāra saraksta sastādīšanas laikā ar mantojumu saistītie kreditori var lūgt mantojuma tiesai veikt mantojuma tiesisku likvidāciju (Civilkodeksa 1913. pants). Tiesai ir jāizdod rīkojums par mantojuma likvidāciju pēc mantinieka ar inventāra tiesību lūguma, un minētais mantinieks šajā gadījumā nodod mantojamo īpašumu kreditoriem un tiek atbrīvots no visiem pienākumiem (Civilkodeksa 1909. pants).

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Lai reģistrētu mantotu nekustamo īpašumu, ir nepieciešams publisks dokuments (parasti — notariāls akts par mantojuma pieņemšanu vai mantojuma apliecība). Tas ir jāiesniedz kompetentajā iestādē (aktu reģistrā vai zemesgrāmatā), kas darbojas vietā, kur atrodas īpašums.

Vairāk informācijas: http://www.ktimatologio.gr/.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Saskaņā ar Grieķijas tiesību aktiem mantojumu tiesībās mantinieks iegūst mantojumu uzreiz pēc mantojuma atstājēja nāves, bez pārstāvja vai pārvaldnieka starpniecības (Civilkodeksa 983. un 1846. pants).

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Saistības uzņemas pats mantinieks, kuram šajā sakarā jāpārvalda mantojums. Ja ir vairāki mantinieki, viņiem jāpārvalda mantojums kopīgi, kamēr tas tiek sadalīts (Civilkodeksa 1884.–1894. pants).

Mantojuma atstājējs savā testamentā vai mantinieki līgumā vai, iesniedzot lūgumu mantojumu tiesā, var iecelt testamenta izpildītāju, kurš būtu atbildīgs par mantojuma pārvaldību un sadalīšanu (Civilkodeksa 2017.–2031. pants).

Ja mantinieks nav zināms (bezmantinieka manta), mantojumu tiesai jāieceļ bezmantinieka mantas aizgādnis, kurš būtu atbildīgs par mantojuma pārvaldību, kamēr atrodas mantinieks (Civilkodeksa 1865.–1870. pants).

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mantinieks ar inventāra tiesību pārvalda mantojumu, līdz tiek apmierināti mantojuma kreditoru prasījumi (Civilkodeksa 1902.–1912. pants).

Pēc jebkura kreditora lūguma vai, mantiniekam vēršoties mantojumu tiesā, var tikt izdots rīkojums par mantojuma tiesisku likvidāciju; minēto likvidāciju administrē mantojuma tiesas iecelts likvidators (Civilkodeksa 1913.–1922. pants).

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

A. Jebkura iesaistītā puse (mantinieks, legatārs, pilnvarotais, testamenta izpildītājs, ar mantojumu saistītie kreditori, mantas pircējs) var lūgt par mantošanu atbildīgajam *apgabala civiltiesas tiesnesim izsniegt mantojuma apliecību bezstrīdus tiesvedības ietvaros* (Civilprocesa kodeksa 819. pants).

B. Mantojuma apliecība ir dokuments, ko izsniedz par mantošanu atbildīgais *apgabala civiltiesas tiesnesis un kurā izklāstīta informācija saistībā ar mantojumu* (statusu un tiesībām, mantojuma daļu) (Civilkodeksa 1961. pants un Civilprocesa kodeksa 820. pants). Mantojuma apliecība var būt personisks dokuments (ja tas apliecina vienas personas statusu un tiesības) vai kopīgs dokuments (ja tā ir izsniegta līdzmantiniekiem vai vairāk nekā vienai personai) (Civilkodeksa 1960. pants).

C. Tiek pieņemts, ka personai, kas mantojuma apliecībā minēta kā mantinieks, legatārs, pilnvarnieks vai testamenta izpildītājs, ir apliecībā norādītais statuss un tiesības (Civilprocesa kodeksa 821. pants un Civilkodeksa 1962. pants).

D. Mantojuma apliecība piešķir autentiskumu. Trešās personas ir aizsargātas, ja labā ticībā veic darījumus ar personu, kura mantojuma apliecībā norādīta kā mantinieks (Civilprocesa kodeksa 822. pants un Civilkodeksa 1963. pants).

E. Ja ir izsniegta kļūdaina mantojuma apliecība, tā ir jāatsauc, jāizmaina, jāatceļ un jālikvidē kopā ar visām parastajām un ārkārtas pārsūdzībām pret spriedumu par mantojuma apliecības izsniegšanu (Civilkodeksa 1964., 1965. un 1966. pants un Civilprocesa kodeksa 823. un 824. pants).

F. Ja mantojuma objekts ir tiesības *in rem* pār nekustamo mantu, mantinieks drīkst reģistrēt mantojuma apliecību (Civilkodeksa 1846., 1193., 1195. un 1198. pants).

G. Papildus mantojuma apliecībai ir arī citi dokumenti mantinieka statusa un tiesību pierādīšanai (piem., testamenta kopija, civilstāvokļa apliecības, paskaidrojoša nolēmuma prasība u. c.).

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.

Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 11/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas es versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: en.

Mantošana - Spānija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Mantojuma tiesību gadījumā Spānijai ir septiņas dažādas tiesību sistēmas. Tās ir tieši piemērojamas iedzīvotājiem, kas nav Spānijas pilsoņi, katrā no teritorijām ar saviem tiesību aktiem. Spānijas valstspiederīgajiem ir jāpiemēro reģionālās pilsonības kritērijs (saikne ar katru teritoriālo jurisdikciju saskaņā ar Spānijas tiesību normām) saskaņā ar 2012. gada 4. jūlija Regulas (ES) Nr. 650/2012 36. pantu.

Attiecībā uz testamentiem, ir jānodala to regulējums saskaņā ar vispārējām civiltiesībām, kā noteikts 1889. gada Civilkodeksā un kā vairākkārt grozīts, it sevišķi kopš Spānijas 1978. gada Konstitūcijas publicēšanas, un to regulējums saskaņā ar to autonomo apgabalu vietējiem vai speciāliem tiesību aktiem (*derechos forales o especiales*), kuru jurisdikcijā ir civiltiesību jautājumi (Galisija, Basku zeme, Navarra, Aragona, Katalonija un Baleāru salas).

Saskaņā ar vispārējām civiltiesībām testaments rada mantojuma tiesības, ņemot vērā, ka parasti netiek atzīts mantojuma līgums vai savstarpējs testaments.

Testaments var būt:

- atvērts, t. i., taisīts notāra klātbūtnē; notārs to sagatavo un iekļauj savā notariālo dokumentu reģistrā. Tas ir izplatītākais testamenta veids;
- slēgts, t. i., taisīts notāra klātbūtnē, bet notārs nezina tā saturu. Šādu veidu vairs neizmanto;
- pašrocīgs, t. i., rakstīts ar roku un testatora parakstīts un datēts. Reti izmantots testamenta veids.

Spānijas vispārējās civiltiesības ir pieejamas valsts Oficiālā Vēstneša (*Boletín Oficial del Estado*) tīmekļa vietnē (https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763). Teksta tulkojums angļu un franču valodā ir pieejams vietnē: https://www.mjusticia.gob.es/es/areas-tematicas/documentacion-publicaciones/publicaciones/traducciones-derecho-espanol.

Vietējos vai īpašajos tiesību aktos ir atsevišķas normas par testamentiem katrā jurisdikcijā, kurā tie ir piemērojami, ar atšķirīgiem un konkrētiem katrā jurisdikcijā atzītajiem veidiem. Dažās jurisdikcijās atzīst savstarpējus testamentus un mantojuma līgumus.

Vietējo vai īpašo tiesību aktu konkrēto normu teksts ir pieejams vietnē: https://www.boe.es/biblioteca_juridica/index.php?tipo=C.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Notāra klātbūtnē noformētie testamenti notāram ir jāreģistrē Vispārējā testamentu reģistrā (*Registro General de Actos de Última Voluntad*), ko uztur Tieslietu ministrija. Par katru testamentu minētajā reģistrā būs norādīts visjaunākā testamenta datums, iepriekšējie testamenti un oficiālie notāra ieraksti, kuros testaments iekļauts. Notāru profesionālās struktūras (*Colegios Notariales*) var sniegt aktuālo informāciju par notāru vai arhīvu, kurā var būt atrodams testaments, ja apliecinošais notārs vairs nepraktizē (https://www.notariado.org).

Šis reģistrs nav publiski pieejams. Tam var piekļūt tikai personas, kuras var pierādīt, ka tām ir likumīgas intereses attiecībā uz mantojumu pēc testatora nāves, un pats testators savas dzīves laikā vai viņa īpašais pārstāvis, vai ar tiesas rīkojumu, ja persona ir rīcībnespējīga.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Spānijas vispārējās tiesības paredz noteiktu mantojuma vai mantojumā ietilpstošās mantas daļu konkrētiem radiniekiem, to piešķirot kā neatņemamu daļu, kuru aprēķina pēc tam, kad ir ieskaitīti testatora brīvprātīgi veiktie dāvinājumi un novēlējumi, tostarp *inter vivos*, un atņemti parādi. Saskaņā ar Civilkodeksu "neatņemamā daļa ir mantojuma daļa, ko testators nevar sadalīt, jo tā ar likumu ir paredzēta konkrētiem mantiniekiem, kurus dēvē par "likumīgajiem mantiniekiem"".

Likumīgie mantinieki ir:

bērni un lejupējie radinieki attiecībā pret saviem vecākiem un augšupējiem radiniekiem;

ja nav iepriekš minēto, vecāki un augšupējie radinieki attiecībā pret saviem bērniem un lejupējiem radiniekiem;

atraitnis vai atraitne, likumā paredzētajā veidā.

Bērnu un lejupējo radinieku neatņemamā daļa ir divas trešdaļas no tēva un mātes atstātā mantojuma. Tomēr tēvs un māte var sadalīt vienu no divām trešdaļām, kas veido neatņemamo daļu, lai uzlabotu savu bērnu vai lejupējo mantinieku mantojumu. Atlikušo trešdaļu var brīvi sadalīt. Šī trešdaļa piešķir tiesības pār visu mantojumu, jo tā parasti ir *pars bonorum*, ar dažiem izņēmumiem.

Augšupējo radinieku neatņemamā daļa ir puse no tēva un mātes atstātā mantojuma, ja vien arī laulātajam nav tiesību uz daļu, jo tādā gadījumā neatņemamā daļa ir viena trešdaļa.

Laulāto, kas nav juridiski šķirti, neatņemamā daļa ir lietojuma tiesības uz divām trešdaļām mantojumā ietilpstošās mantas, ja nav augšupējo radinieku un lejupējo radinieku. Ja ir lejupējie radinieki, neatņemamā daļa ir lietojuma tiesības uz vienu no divām trešdaļām, kas atbilst lejupējiem radiniekiem. Ja ir tikai augšupējie radinieki, neatņemamā daļa ir lietojuma tiesības uz pusi, par ko mantinieki var norēķināties naudā.

Vietējos vai īpašajos tiesību aktos ir ietvertas dažādas normas, kas paredz konkrētus noteikumus par neatņemamām daļām. Katra no šādām normām ir jāizvērtē, lai noskaidrotu konkrētos aspektus, ko reglamentē katrā no šīm jurisdikcijām un kas ir dažādi, sākot no *pars bonorum* neatņemamās daļas līdz *pars valorum*, kurš ietver tiesības uz īpašuma vērtības daļu, ko izmaksā naudā un kas ir vienkāršas kredīta tiesības (kā tas ir Katalonijā) un pat simboliska neatņemamā daļa (kā tas ir Navarrā), kuras samaksai ir vajadzīgs tikai rituāls formulējums testatora testamentā.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Kā jau minēts, jāņem vērā, ka mantojuma tiesību gadījumā Spānijai ir septiņas tiesību sistēmas. Ja nav testamentāru mantinieku, saskaņā ar vispārējām civiltiesībām mantojumu sadala šādā kārtībā: 1. lejupējie radinieki; 2. augšupējie radinieki (abos gadījumos laulātajam ir lietojuma tiesības attiecīgi uz vienu trešdaļu no mantojuma); 3. laulātie, kas nav juridiski šķirti; 4. ceturtās pakāpes radinieki (pirmās pakāpes brālēni un māsīcas); 5. valsts.

Vietējos tiesību aktos ir īpaši noteikumi par šo jautājumu. Papildus iespējai, ka mantojumu manto radinieki, vietējie tiesību akti atzīst iespēju, ka mantojumu iegūst testatora dzīvesvietas autonomais apgabals un pat konkrēta iestāde, tādā veidā un atbilstoši tādiem nosacījumiem, kā noteikts šo jautājumu reglamentējošajās tiesību normās.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Ja nav pēdējās gribas rīkojuma, notāri ir pilnvaroti noteikt puses, kurām ir tiesības mantot mantojumu saskaņā ar likumu (mantinieku paziņošana).

Ja kāda no iesaistītajām pusēm apstrīd mantinieku statusu, mantojumā ietilpstošo mantu vai mantojuma sadalīšanu, strīdu izskata tiesā, piemērojot attiecīgu tiesvedību.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Parasti notāra klātbūtnē sagatavo paziņojumu par mantojuma atraidīšanu vai pieņemšanu. Lai gan skaidri izteiktu pieņemšanu var deklarēt arī privātā dokumentā, gadījumos, kad runa ir par īpašuma nodošanu vai pierādīšanas nolūkos, ir vajadzīgs publisks notariāls dokuments. Tas neskar Spānijas konsula vai diplomātiskas amatpersonas, kura pilnvarota pildīt notāra funkcijas, iespējamu iesaistīšanos.

Pieņemšanu var paust arī netieši (dokumentos, kas noteikti liecina par gatavību pieņemt vai ko var īstenot tikai tādas personas, kurām ir mantinieka statuss).

Jebkura persona, kas var pierādīt, ka tai ir tiesības atraidīt vai pieņemt mantojumu, var lūgt notāram informēt mantinieku, ka viņam/viņai ir 30 kalendārās dienas, lai pieņemtu vai atraidītu mantojumu.

Ja mantinieks atraida mantojumu, kaitējot saviem kreditoriem, kreditori var lūgt tiesnesim atļaut viņiem pieņemt mantojumu mantinieka vārdā, lai segtu parāda summu.

Daļēja vai nosacījuma pieņemšana nav atļauta. Tomēr mantinieks var pieņemt mantojumu, bet nepieņemt legātu, vai otrādi.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Tādas pašas pilnvaras kā attiecībā uz mantojumu, kā aprakstīts iepriekšējā iedaļā.

Tomēr, kā izņēmums daļējas pieņemšanas aizliegumam, ja ir vairāki legāti, par kuriem nav jāveic atlīdzības maksājums, lai tos saņemtu (vai ja par visiem legātiem ir vajadzīga šāda atlīdzība), legatārs var tos pieņemt vai atraidīt katru atsevišķi. Legātāram nav atļauts atraidīt legātus, par kuriem ir vajadzīga atlīdzība, un pieņemt tikai tos, par kuriem nav vajadzīga atlīdzība.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Neatņemamo daļu nevar atraidīt vai pieņemt; drīzāk to saņem ar novēlējumu vai testamenta apstiprinājumu, izņemot gadījumu, kad notiek tiesvedība par to, lai noteiktu summas apmēru vai īpašumu, kas iekļaujams mantojuma masā.

Civilkodekss ļauj legatāram atraidīt mantojumu un pieņemt mantojuma uzlabojumu (kas ir viena no divām trešdaļām no lejupējo radinieku neatņemamās daļas).

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Ja ir testaments un ja testators ir nosaucis testamenta izpildītāju, izpildītājs ir pilnvarots izmaksāt bēru izdevumus un jebkādus legātus, saglabāt īpašumu labā stāvoklī, aizstāvēt testamenta derīgumu un nodrošināt tā izpildi.

Ja tiek iecelts sadalītājs (*contador-partidor*), šī persona atbild par mantojuma sadalīšanu. Sadalītāju var iecelt testators, mantinieki, savstarpēji vienojoties, tiesas sekretārs (*secretario judicial*) vai notārs saskaņā ar tādu mantinieku un legātāru norādēm, kuri pārstāv 50 % no mantojumā ietilpstošās mantas.

Ja sadalītāja nav vai ja sadalīšanu ir veicis testators, mantinieki var sadalīt mantojumu savā starpā pēc saviem ieskatiem.

Praksē mantojuma sadalīšanu un īpašuma nodošanu abos gadījumos veic notāra klātbūtnē pierādīšanas nolūkos, kā arī lai reģistrētu tiesības.

Ja sadalītājs nav iecelts un kāds mantinieks to pieprasa, sadalīšanu var veikt tiesas. Tiesas ieceļ ekspertu, lai novērtētu īpašumu, un sadalītāju, lai sadalītu mantojumu. Tāpat pēc pieprasījuma iepriekš var vienoties arī par pārvaldnieka iecelšanu un to, ka tiesas veic mantas inventarizāciju. Sadalītāja veikto sadalīšanu (ar jebkādiem grozījumiem, ko var ieviest tiesnesis, ja kāds mantinieks iebilst pret sadalījumu) reģistrē notariālo dokumentu reģistrā.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Personas, kurām ir tiesības uz mantojumu vai legātu pēc likuma vai pēc pēdējās gribas rīkojuma, kļūst par mantiniekiem vai legatāriem pēc mantojuma vai legāta pieņemšanas (sk. 5.2. iedaļu). Pieņemšana stājas spēkā ar atpakaļejošu datumu no testatora nāves brīža.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Tiešas mantojuma pieņemšanas vai pieņemšanas ar inventāra tiesībām gadījumā mantinieks atbild par visām mantojuma saistībām, kuru apmaksāšanai var būt nepieciešams izmantot ne tikai mantoto īpašumu, bet arī paša mantinieka īpašumu.

Ja mantojumu pieņem ar inventāra tiesībām, mantiniekam ir pienākums apmaksāt parādus un citas mantojuma saistības tikai tādā apmērā, kas nepārsniedz mantojumā ietilpstošās mantas vērtību.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Mantinieka vai legatāra statuss parasti nenozīmē, ka Īpašumu reģistrā (*Registro de la Propiedad*) tiek ierakstītas tiesības uz konkrētu nekustamo īpašumu, jo šis statuss nepiešķir tiesības *in rem* uz konkrētu īpašumu. Maksimālā varētu būt pagaidu ierakstīšana. Mantiniekiem ir proporcionālas tiesības uz visu mantojumu. Legatāriem ir personiskas tiesības pieprasīt, lai mantinieki nodod viņiem novēlēto īpašumu. Lai būtu iespējams faktiski nodot tiesības, ir jāpieņem mantojums vai legāts un konkrēta īpašuma nodošana. Tikai konkrētos gadījumos (piemēram, ja ir tikai viens mantinieks, viens īpašums vai legatārs, kas vienīgais pilnvarots pārņemt valdījumu) ir iespējams atraidīt mantojuma sadalīšanu un nodošanu.

Lai reģistrētu nekustamo īpašumu, ir vajadzīgs publisks mantojuma pieņemšanas un īpašuma nodošanas akts (kas sagatavots notāra klātbūtnē) vai tiesas lēmums. Kā papilddokumenti šajā aktā ir jāiekļauj vai tam jāpievieno mantojuma tiesības (testaments, mantinieku paziņojums, līgums, ja tas ir atļauts), pilna miršanas apliecība un apliecība, kuru izsniedzis Vispārējais testamentu reģistrs. Tāpat ir jāsamaksā nodokļi par īpašuma nodošanu mantošanas ceļā.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Saskaņā ar Spānijas tiesību aktiem nav nepieciešams iecelt pārvaldnieku (*administrador*), tomēr konkrētos apstākļos par viņa iecelšanu var vienoties mantojuma sadales procesā.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Ja (atbilstoši vispārējām tiesībām) testamentā ir norādīts testamenta izpildītājs (*albacea*), viņš vai viņa pārvalda mantojumu (sk. 6. iedaļu).
Testators testamentā var arī iecelt mantojuma sadalītāju, kurš novērtē īpašumu un sadala mantu.
Kopumā var iecelt trīs personas — testamenta izpildītāju, sadalītāju un pārvaldnieku —, kurām visām ir pārvaldības pilnvaras, ko var mainīt testators vai tiesnesis, vai — dažos gadījumos — paši mantinieki.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mantojuma pārvaldnieka galvenie pienākumi ir šādi:
mantojuma pārstāvība;
periodiska pārskatu iesniegšana;
mantojuma īpašuma stāvokļa saglabāšana un jebkādas citas pārvaldības darbības, ko var uzskatīt par nepieciešamām.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Mantinieku likumiskās mantošanas paziņošana ir notariāls dokuments, kas pierāda likumīgo mantinieku statusu un viņu attiecīgo daļu.
Publisks mantojuma pieņemšanas un sadalīšanas (un — attiecīgā gadījumā — legātu nodošanas) akts, kas sagatavots notāra klātbūtnē un pēc pušu savstarpējas vienošanās, nodod īpašumtiesības uz konkrētu mantojumā ietilpstošu mantu.
Ja mantošana tiek nodota izskatīšanai tiesā, tiesas lēmums, kas nosaka sadalīšanu (un — attiecīgā gadījumā — izšķir jebkādus strīdus), rada pietiekamas īpašumtiesības un to noformē pie notāra, kā paredzēts likumā.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 14/04/2023
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.
Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas fr versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Mantošana - Francija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Pārrobežu situācijā testaments ir spēkā esošs tad, ja tas atbilst tās valsts tiesību aktiem, kurā tas ir sagatavots.
Pamatnosacījumi Francijā
• Testamenta autoram (testatoram) jābūt pie skaidra saprāta (Civilkodeksa (*code civil*) 901. pants).
• Testatoram jābūt tiesībspējīgam un rīcībspējīgam (Civilkodeksa 902. pants).
• Uz personām, kas atrodas tiesiskā aizsardzībā, attiecas īpaši noteikumi: piemēram, testamentu nevar izveidot nepilngadīgie, kas jaunāki par 16 gadiem (Civilkodeksa 903. pants), un aizbildnībā esošiem pieaugušajiem jāsaņem tiesas vai ģimenes padomes atļauja (Civilkodeksa 476. pants). Aizgādnībā esošas personas (*curatelle*) testamentu var izveidot (Civilkodeksa 470. pants), ievērojot 901. panta noteikumus.
Formālās prasības
Francijā ir atļauti četri testamentu veidi.
• Pašrocīgs testaments: tam jābūt rakstītam, datētam un parakstītam tikai ar testatora roku (Civilkodeksa 970. pants).
• Notariāli noformēts testaments: tas jāsagatavo divu notāru vai viena notāra un divu liecinieku klātbūtnē (Civilkodeksa 971. pants). Ja testamentu raksta divu notāru klātbūtnē, testators testamentu viņiem nodiktē. Tāpat rīkojas, ja testamentu taisa viena notāra klātbūtnē. Abos gadījumos notārs pēc tam testamentu nolasa testatoram (Civilkodeksa 972. pants). Testatoram testaments jāparaksta notāra un divu liecinieku klātbūtnē (Civilkodeksa 973. pants), un tas jāparaksta arī notāram un lieciniekiem (Civilkodeksa 974. pants).
• Slēgts testaments: tas ir mašīnrakstā vai ar testatora vai citas personas roku rakstīts testaments, ko parakstījis testators un kas pēc tam aizlīmētā un aizzīmogotā aploksnē iesniegts notāram divu liecinieku klātbūtnē (Civilkodeksa 976. pants).
• Starptautisks testaments: to testators iesniedz vienam notāram un diviem lieciniekiem, kuri to paraksta, pēc tam testamentu pievieno rakstiskam apliecinājumam, ko sagatavojis notārs, kurš tos glabās (Vašingtonas 1973. gada 26. oktobra Konvencija).
Atbilstīgi Civilkodeksa 895. pantam testators jebkurā brīdī var atsaukt savu testamentu.
Mantojuma līgumi
Mantojuma līgumi principā ir aizliegti (Civilkodeksa 722. pants).
Tomēr kopš 2007. gada janvāra ir atzīts, ka potenciālie mantinieki (bērni) var — par labu vienai vai vairākām personām, kas ir vai nav tiesīgas saņemt mantojumu (brāļiem vai māsām, vai viņu lejupējiem radiniekiem) — jau iepriekš atteikties no tiesībām iesniegt prasību par iejaukšanos sava mantojuma noteikšanā, tostarp iepriekšēji atteikties no prasības par mantojuma apjoma samazināšanu (Civilkodeksa 929. pants). Lai atteikšanās būtu spēkā, tā jāformulē publiskā aktā divu notāru klātbūtnē. Līgumā ir jānorāda arī mantojuma saņēmēju vārdi (skatīt arī 3. jautājumu).
Turklāt atbilstīgi noteikumiem par mantojuma sadalīšanu *inter vivos*, tostarp attiecībā uz mazbērniem (*donation-partage trans-générationnelle*), potenciālie mantinieki (bērni) var piekrist, ka viņu mantojuma daļu pilnīgi vai daļēji saņem viņu lejupējie radinieki (Civilkodeksa 10784. pants).

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Visus testamentus un jo īpaši pašrocīgos testamentus var reģistrēt Galvenajā pēdējās gribas rīkojumu kartotēkā (*Fichier central des dispositions de dernières volontés — FCDDV*), un reģistrāciju veic notārs. Reģistrē tikai attiecīgās personas civilstāvokli un informāciju par notāru, kas glabā testamentu, nevis testamenta saturu. Tādējādi *FCDDV* uzdevums ir nevis atklāt testamenta saturu, bet virzīt prasītāju pie notāra, kas glabā testamentu.

Ikviens var saņemt informāciju no *FCDDV*, uzrādot miršanas apliecību vai jebkuru citu dokumentu, kas apliecina tās personas nāves iestāšanos, kuras testaments tiek meklēts. Pēc tam prasītājam jāvēršas pie notāra, kas testamentu ir reģistrējis. Pieteikumu var iesniegt tiešsaistē šādā vietnē: https://www.adsn.notaires.fr/fcddvPublic/profileChoice.htm.

Ja vien ar reģionālās tiesas priekšsēdētāja rīkojumu nav noteikts citādi, par testamenta saturu notārs var informēt tikai mantiniekus un legātārus.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Francijas tiesību aktos ir nostiprinātas tikai neatraidāmā mantinieka tiesības (*forced heirship*) par labu mirušā lejupējiem radiniekiem (bērniem, mazbērniem utt. atkarībā no radniecības pakāpes) un, ja nav lejupējo radinieku, par labu mirušā laulātajam.

Augšupējiem radiniekiem un sānu līnijas radiniekiem nav neatraidāmā mantinieka tiesību.

Šāda mantojuma neatņemamā daļa, kas ierobežo brīvību rīkoties ar mantojuma īpašumu un kuras vērtība var mainīties atkarībā no mirušās personas bērnu skaita un neatraidāmā mantinieka (bērna vai laulātā) statusa, nedrīkst pārsniegt 3/4 no mantojuma. Neatraidāmie mantinieki nevar atteikties no savas neatņemamās daļas (izņemot gadījumu, ja viņi atsakās no mantojuma vispār). Tomēr viņi var jau iepriekš atteikties no tiesībām iesniegt prasību par pārmērīgu testamentāro dāvinājumu samazināšanu (iepriekšēja atteikšanās ierosināt prasību par mantojuma apjoma samazināšanu, kas minēta atbildē uz 1. jautājumu saistībā ar mantojuma līgumiem).

Tādējādi šie mantinieki var aizsargāt savas tiesības uz mantojuma neatņemamo daļu (Civilkodeksa 721. un 912. pants).

• Mantojuma neatņemamā daļa bērniem: neatņemamā daļa ir puse, ja mirušajam ir tikai viens bērns. Ja mirušajam ir divi bērni, tad šī daļa ir 2/3, un ja mirušam ir trīs bērni vai vairāk, šī daļa ir 3/4 (Civilkodeksa 913. pants).

• Mantojuma neatņemamā daļa pārdzīvojušajam laulātajam: tā ir viena ceturtdaļa no mantojumā ietvertās mantas (Civilkodeksa 9141. pants). Tas ir tikai gadījumā, ja nav lejupējo un augšupējo radinieku, un attiecas tikai uz mantojumiem, kas atklājušies pēc 2002. gada 1. jūlija.

Procedūra neatraidāmā mantinieka tiesību izmantošanai

Prasība par mantojuma apjoma samazināšanu sniedz mantiniekiem iespēju izmantot savas tiesības uz neatņemamo mantojuma daļu. Tāpēc, ja tiešs vai netiešs dāvinājums aizskar viena vai vairāku mantinieku neatņemamo daļu, šo dāvinājumu var atskaitīt no tās mantojuma daļas, kas nav neatņemamā daļa (Civilkodeksa 920. pants).

Šo prasību var iesniegt tikai neatraidāmie mantinieki piecu gadu laikā no mantojuma atklāšanās vai divu gadu laikā no tiesību aizskāruma konstatēšanas brīža (Civilkodeksa 921. pants).

Ikviens pilngadīgs neatraidāmais mantinieks var iepriekšēji atteikties no savām tiesībām iesniegt prasību par mantojuma apjoma samazināšanu (Civilkodeksa 929. pants). Šī atteikšanās ir jāformulē publiskā aktā divu notāru klātbūtnē. Tā atsevišķi tikai abu notāru klātbūtnē ir jāparaksta katrai personai, kura atsakās no savām tiesībām. Tajā sīki jāizklāsta turpmākās juridiskās sekas attiecībā uz katru atteikšanās iesniedzēju.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja testamenta nav, atbilstīgi Francijas tiesību aktiem mantojumu sadala šādi.

• Ja mirušajam nav laulātā, bet ir bērni, mantojumu vienādās daļās sadala lejupējiem radiniekiem (Civilkodeksa 734. un 735. pants).

• Ja mirušais nav precējies un tam nav bērnu, mantojumu sadala mirušā vecākiem, brāļiem un māsām, un viņu lejupējiem radiniekiem (Civilkodeksa 738. pants).

Ja mirušajam nav ne brāļu, ne māsu, ne viņu lejupējo radinieku, viņa mantu vienādās daļās manto tēvs un māte (Civilkodeksa 736. pants).

Ja tēvs un māte ir miruši pirms mantojuma atstājēja, viņa mantu manto brāļi un māsas vai viņu lejupējie radinieki, izņemot jebkādus citus radinieku vecākus, augšupējos vai sānu līnijas radiniekus (Civilkodeksa 737. pants).

• Ja mirušajam ir laulātais, vispirms ir jāizbeidz laulāto mantiskās attiecības, un tikai tad var pieņemt lēmumu par mantojuma īpašumu. Pēc laulāto mantisko attiecību izbeigšanas piemēro tālāk izklāstītos noteikumus.

• Ja mirušajam ir gan laulātais, gan bērni, laulātais var izvēlēties starp visas esošās mantas lietojuma tiesībām vai pilnīgām īpašumtiesībām uz vienu ceturto daļu no mantas, ja visi bērni ir abu šo laulāto bērni, un pilnīgām īpašumtiesībām uz vienu ceturto daļu, ja viens vai vairāki bērni nav abu šo laulāto bērni (Civilkodeksa 757. pants). Ja laulātais nomirst pirms izvēles izdarīšanas, tiek uzskatīts, ka viņš(-a) izvēlējās lietojuma tiesības.

• Ja mirušajam ir gan laulātais, gan augšupējie radinieki, mantojumu sadala šādi — puse paliek laulātajam, viena ceturtdaļa — tēvam un viena ceturtdaļa — mātei. Ja viens no augšupējiem radiniekiem jau ir miris, tā ceturtdaļu manto laulātais (Civilkodeksa 7571. pants).

• Ja nav ne augšupējo, ne lejupējo radinieku, viss mantojums paliek pārdzīvojušajam laulātajam (Civilkodeksa 7572. pants). Neatkarīgi no Civilkodeksa 7572. panta — ja nav augšupējo radinieku — mirušā brāļi un māsas vai viņu lejupējie radinieki saņem pusi no tās mantojumā ietvertās mantas natūrā, kas ir manta, ko mirušais ir ieguvis no saviem augšupējiem radiniekiem mantošanas vai dāvināšanas ceļā. Tās ir tiesības uz atpakaļatdošanu (Civilkodeksa 7573. pants). Visa pārējā manta pienākas pārdzīvojušajam laulātajam.

Partneri reģistrētās partnerattiecībās

Pārdzīvojušajam partnerim reģistrētās partnerattiecībās nav juridisku tiesību uz mantojumu. Taču viņš(-a) var saņemt legātu.

Tādējādi reģistrētu partneri neuzskata par mirušā mantinieku. Reģistrēts partneris saskaņā ar Civilkodeksa 5156. pantu pēc sava partnera nāves ir tiesīgs vienīgi īslaicīgi, proti, vienu gadu, bez maksas izmantot kopīgo dzīvesvietu (un tajā esošās mēbeles), ja tā ir bijusi šo partneru galvenā faktiskā dzīvesvieta partnera nāves brīdī. Reģistrēts partneris manto vienīgi tad, ja ir iecelts par mantinieku ar testamentu.

Ja ir bērni, neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav pāra bērni, pārdzīvojušais partneris kā legātu var saņemt tikai to mantojuma daļu, kas nav neatņemamā mantojuma daļa. Mantojuma legāta daļa ir atkarīga no bērnu skaita: ja ir divi bērni, tā ir trešdaļa no mantas, ja ir trīs bērni vai vairāk — ceturtdaļa (skatīt informāciju iepriekš).

Ja bērnu nav, ir iespējams visu mantu testamentā novēlēt pārdzīvojušajam partnerim vai trešai personai, jo nav neatraidāmo mantinieku. Tomēr, ja vēl ir dzīvi mirušā vecāki, viņi var pieprasīt atgūt mantas, ko ir atdevuši savam mirušajam bērnam — katrs dzīvais vecāks nedrīkst saņemt vairāk par vienu ceturtdaļu no mantojuma (Civilkodeksa 7382. pants).

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Francijā kompetentā persona mantojuma jautājumos ir notārs. Ja mantojumā ir nekustamais īpašums, notāra piesaistīšana ir obligāta. Ja nekustamā īpašuma nav, notāru piesaistīt nav obligāti.

Notārs sagatavo notariālu aktu (*acte de notoriété*) par mantojuma nodošanu un sagatavo arī apliecinājumus par nekustamajiem īpašumiem, kas ļauj konstatēt nekustamo īpašumu nodošanu pēc nāves. Viņš(-a) palīdz mantiniekiem izpildīt to nodokļu saistības (deklarācijas par mantojumu sagatavošana un iesniegšana noteiktajos termiņos un mantojuma nodokļa nomaksa). Ja mantas veids to pieļauj un atkarībā no mantinieku skaita un viņu gribas, notārs, sagatavojot aktu par mantojuma sadali (*acte de partage*), sadala mantojumu starp mantiniekiem.
Strīda gadījumā ekskluzīva jurisdikcija pēc būtības un teritoriālā jurisdikcija ir reģionālajai tiesai, kuras darbības teritorijā atrodas mantojuma atklāšanās vieta.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Tās reģionālās tiesas kanceleja, kuras darbības teritorijā ir mantojuma atklāšanās vieta, pieņem paziņojumus par atteikšanos no mantojuma neto aktīviem vai to pieņemšanu.
Ja mantojumu pieņem bez atrunām, īpašu formalitāšu nav.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Tās reģionālās tiesas kanceleja, kuras darbības teritorijā ir mantojuma atklāšanās vieta, pieņem paziņojumus par atteikšanos no vienīgajiem legātiem un daļas legātiem. Saskaņā ar Francijas tiesību aktiem nav jāiesniedz paziņojums par atteikšanos no konkrēta legāta.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Tiesības pieņemt mantojumu vai atteikties no tā ir nedalāmas. Šīs tiesības attiecas uz visu mantojumu kopumā, tāpēc tās nevar aprobežoties ar mantojuma neatņemamo daļu.
Taču mantiniekiem ir iespēja atteikties no prasības par tādu testamentāro dāvinājumu samazināšanu, kas aizskar viņu mantojuma neatņemamo daļu.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Mantojuma procedūru ierosina pēc personas nāves mirušā pēdējā dzīvesvietā.
Pēc personas nāves tās mantiniekiem ir trīs iespējas: pieņemt mantojumu bez atrunām, pieņemt mantojuma neto aktīvus vai atteikties no mantojuma.
Mantojuma pieņemšanu bez atrunām var skaidri norādīt vai izteikt klusējot (Civilkodeksa 782. pants). Mantojums ir pieņemts klusējot, ja mantinieks veic tādu darbību, kas noteikti norāda uz viņa nodomu mantojumu pieņemt un ko viņš būtu tiesīgs veikt tikai kā mantojumu pieņemošs mantinieks (Civilkodeksa 783. pants).
Mantojuma neto aktīvu pieņemšanas nolūkā ir jāiesniedz paziņojums tās reģionālās tiesas kancelejā, kuras jurisdikcijā atrodas mantojuma atklāšanās vieta (Civilkodeksa 787. un 788. pants). Paziņojumam pievieno mantojuma sarakstu vai arī to iesniedz, vēlākais, divu mēnešu laikā. Mantojuma sarakstu sagatavo notārs, izsolītājs vai tiesu izpildītājs (Civilkodeksa 789. pants). Ja mantojuma sarakstu neiesniedz, tiek uzskatīts, ka mantojums ir pieņemts bez atrunām (Civilkodeksa 790. pants). Mantojuma sarakstā jāietver visi mantojumā iekļautie aktīvi un pasīvi.
Mantojuma neto aktīvu pieņemšana ļauj izvairīties no mantiniekam piederošās un mantotās mantas sajaukšanas; saglabāt visas mantiniekam iepriekš piederējušās tiesības uz mirušā mantu; izvairīties no pienākuma maksāt ar mantojumu saistītos parādus, sedzot parādus tikai tādā apmērā, kas atbilst mantojumā saņemtās mantas vērtībai. Tādējādi mantinieki būs atbildīgi par pasīviem, bet tikai tādā apmērā, kas atbilst mantojumā saņemamās mantas vērtībai.
Atteikšanās no mantojuma nekad netiek prezumēta, un atteikšanās ir skaidri jāizsaka. Lai tā būtu spēkā attiecībā uz trešām personām, atteikums ir jānosūta vai jāiesniedz tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas mantojuma atklāšanās vieta (Civilkodeksa 804. pants). Tiek uzskatīts, ka mantinieki, kas atsakās no mantojuma, nekad nav bijuši mantinieki.
Tiesības pieņemt mantojumu vai atteikties no tā ir jāīsteno desmit gadu laikā, pēc šā termiņa tiek uzskatīts, ka mantinieks ir atteicies no mantojuma. Tomēr ar rīkojumu var noteikt, ka mantiniekam ir jāizdara izvēle (Civilkodeksa 771. pants), un šajā gadījumā viņam ir jāatbild divu mēnešu laikā. Ja pēc šā pārdomu perioda mantinieks nav pieņēmis lēmumu, tiek uzskatīts, ka viņš ir pieņēmis mantojumu bez atrunām.
Francijas tiesību aktos paredzētais princips ir mantojuma sadale pēc savstarpējas vienošanās, neiesaistot tiesu. Tiesas iesaistīšanos varētu lūgt tikai mantinieku domstarpību gadījumā.
Lielākā daļa mantojumu tiek sadalīta, savstarpēji vienojoties ar notāra palīdzību. Tomēr atsevišķos gadījumos mantojumu var sadalīt, nepiesaistot notāru, proti, ja mirušā atstātajā mantojumā neietilpst nekustamais īpašums. Ja mantinieki vēršas pie notāra, viņi var izvēlēties notāru pēc saviem ieskatiem. Ja mantinieki nevar vienoties par notāra izvēli, katru mantinieku var pārstāvēt cits notārs.
Kad notārs ir izvēlēts, ir jānosaka mirušā atstātā mantojuma masas sastāvs, ņemot vērā mirušā laulāto mantiskās attiecības un agrāk veiktos dāvinājumus. Lai noteiktu vērā ņemamo mantojuma masu, notārs ievāc ziņas no dažādām iestādēm (apdrošināšanas sabiedrībām, bankām utt.) un lūdz mantiniekiem likt novērtēt nekustamo īpašumu vai citus aktīvus, kas nav uzskaitīti biržā. Var būt nepieciešams arī kustamās mantas saraksts. Pasīvus nosaka, uzskaitot mirušā parādus, ņemot vērā gan vienkāršus rēķinus, nenomaksātos nodokļus, atlīdzināmos pabalstus, garantētās saistības, gan bijušajam dzīvesbiedram maksājamos kompensācijas maksājumus.
Pēc mantojuma atstājēja nāves mantinieki līdz mantas sadalīšanai kļūst par visu mantoto aktīvu līdzīpašniekiem. Šie līdzīpašnieki tādās pašās proporcijās ir atbildīgi arī par pasīviem. Par kopīpašuma daļas pārdošanu (t.s. pārņemšanas darījumiem) ir jāvienojas vienprātīgi. Turpretim administratīvus lēmumus var pieņemt ar vismaz divu trešdaļu līdzīpašnieku balsu vairākumu. Turklāt jebkurš līdzīpašnieks var veikt nepieciešamos pasākumus, lai saglabātu kopīpašumu. Ja līdzīpašnieki nespēj vienoties, viņi var vērsties tiesā, lai panāktu virzību bez citu līdzīpašnieku piekrišanas.
Kopīpašums beidz pastāvēt, kad mantojuma masa tiek sadalīta mantiniekiem. Šo sadali veic vai nu pēc savstarpējas vienošanās, ja saņēmēji tai piekrīt (vispārējais princips, Civilkodeksa 835. pants), vai — domstarpību gadījumā — pēc tiesas procesa, iesaistot notāru (izņēmums, Civilkodeksa 840. pants). Turklāt sadalīšana var būt pilnīga vai daļēja, ja noteikti īpašumi paliek kopīpašumā (piemēram, īpašums, uz ko attiecas lietojuma tiesības). Ikviens mantinieks var pieprasīt mantojuma masas sadali (Civilkodeksa 815. pants). Šo sadali var pieprasīt arī līdzīpašnieka kreditors (Civilkodeksa 81517. pants).
Šajā pēdējā mantojuma sadales posmā ir jākonstatē īpašumu nodošana mantiniekiem. Rezultātā, lai pierādītu, ka mantinieki ir īpašuma (kas var būt gan nekustamais īpašums, gan nekomerciālo sabiedrību (*sociétés civiles*) daļas, gan transportlīdzekļi, gan vērtspapīri) jaunie īpašnieki, ir vajadzīgi īpašumtiesību apliecinājumi. Nekustamā īpašuma gadījumā mantiniekiem ir jābūt saņēmušiem īpašumtiesību apliecinājumus, kas reģistrēti zemesgrāmatā. Tas pats attiecas uz nekomerciālo sabiedrību daļām, par kurām īpašumtiesību apliecinājumi ir jāreģistrē komerclietu un uzņēmumu tiesas reģistrā (*tribunal du commerce et des sociétés*).
Ja mantojuma masa netiek sadalīta, mantinieki saglabā līdzīpašnieku statusu.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Saskaņā ar Francijas tiesību aktiem pēc personas nāves tiek ierosināts mantojuma process, un tiesību aktos noteiktie mantinieki automātiski kļūst par mantojuma masas līdzīpašniekiem. Šiem mantiniekiem ir automātiskas tiesības uz mirušā mantu, tiesībām un darbībām (Civilkodeksa 720. un 724. pants), un šīs automātiskās tiesības principā ļauj viņiem nekavējoties pārņemt mantotos aktīvus faktiskā valdījumā. Tomēr mantiniekiem vēl ir jālemj par to, vai pieņemt mantojumu bez atrunām, pieņemt mantojuma neto aktīvus vai atteikties no mantojuma (skatīt skaidrojumu atbildē uz 6. jautājumu).
Vienīgajiem legātāriem un dāvinājumu saņēmējiem šīs tiesības ir tikai tad, ja nav neatraidāmo mantinieku (Civilkodeksa 1006. pants). Ja neatraidāmie mantinieki ir, pie viņiem jāvēršas ar prasību par legāta izdošanu (Civilkodeksa 1004. pants).

Daļas legātāriem un konkrētiem legātāriem ir jāvēršas pie mantiniekiem, kuriem ir automātiskas tiesības uz īpašumu (Civilkodeksa 1011. un 1014. pants). Savus legātus legātāri var pārņemt ar mantinieku starpniecību.
Situācijā, kad nav neviena mantinieka, mantojumu nodod valstij. Tādā gadījumā valsti pārstāv Īpašumu pārvalde (*Administration des domaines*).

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Vienīgais vai daļas mantinieks, kas mantojumu pieņem bez atrunām, ir neierobežoti atbildīgs par parādiem un maksājumiem, kas saistīti ar mantojumu. Par naudas summu legātu viņi ir atbildīgi tikai tādā apmērā, kas atbilst ar mantojuma neto aktīviem saistītajiem parādiem (Civilkodeksa 785. pants).
Ja ir vairāki mantinieki, katrs personīgi ir atbildīgs par parādiem un maksājumiem, kas saistīti ar mantojumu, atbilstoši katra mantotajai daļai (Civilkodeksa 873. pants).
Ja mantinieks ir izvēlējies mantojuma pieņemšanu bez atrunām, tas ir bez ierobežojumiem atbildīgs par visiem mirušā parādiem un maksājumiem. Tomēr viņš var lūgt pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no viņa pienākuma segt mantojuma parādus, ja mantošanas brīdī viņš varēja nezināt par šo saistību esamību un ja šo parādu nomaksa varētu būtiski samazināt viņa personīgos aktīvus.
• Ja mantinieks ir izvēlējies pieņemt mantojuma neto aktīvus, viņam ir jāsedz ar mantojumu saistītie parādi tikai tādā apmērā, kas nepārsniedz mantojumā saņemtās mantas vērtību.
• Ja mantinieks ir atteicies no mantojuma, viņam parādi nav jāsedz.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Civilkodeksa 7101. pantā ir paredzēts, ka par pamatu tiesību uz nekustamo īpašumu reģistrācijai var būt tikai publiski akti, ko ir sagatavojis Francijā praktizējošs notārs, tiesas lēmumi un pārvaldes iestāžu izdoti oficiāli dokumenti.
Ja mantojumā ietilpst nekustamais īpašums, notāram ir jāsagatavo notariāls apliecinājums jeb "apliecinājums par nekustamo īpašumu". Šajā publiskajā aktā konstatē tiesību uz nekustamo īpašumu nodošanu mantiniekiem. Šis apliecinājums ir jāreģistrē zemesgrāmatā (*service de publicité foncière*). Mantiniekiem ir jāpaziņo īpašuma vērtība, un tā ir jānorāda aktā. Vērtībai ir jāatbilst tirgus cenai.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Francijas tiesību aktos nav ne paredzēts, ne prasīts piesaistīt pārvaldnieku. Tomēr pastāv iespēja, ka to iecels tiesa. Mantiniekiem ir pienākums sniegt informāciju zemesgrāmatā, un tiem palīdz notārs. Mirusī persona pirms nāves var iecelt testamenta izpildītāju, kura pilnvaras ir noteiktas Civilkodeksa 1025. un turpmākajos pantos.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Mantojuma pārņemšanas īstenošana un mantoto īpašumu pārvaldība ir mantinieku pārziņā. Strīda gadījumā jurisdikcija ir tai reģionālajai tiesai, kuras darbības teritorijā ir mantojuma atklāšanās vieta.
Tiesa var iecelt mantojuma pārvaldnieku, kas tam uzticēto pilnvaru satvarā pārstāv visus mantiniekus (Civilkodeksa 8131. pants).
Francijas tiesību aktos ir paredzētas arī citas mantojuma pārvaldīšanas pilnvaras. Proti, pilnvara, kas darbojas pēc nāves (Civilkodeksa 812. pants): testators var iecelt pārvaldnieku, kas pilnīgi vai daļēji pārvaldīs vai apsaimniekos mantojumu mantinieku labā. Pastāv arī pēc vienošanās piešķirtas pilnvaras (Civilkodeksa 813. pants), uz kurām attiecas vispārējo tiesību normas, un, visbeidzot, tiesas piešķirtas pilnvaras, kas tika aplūkotas iepriekš.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mantiniekiem, kuriem ir automātiskas tiesības uz mirušā īpašumu, tiesībām un darbībām, ir piešķirtas visas pilnvaras. Ja rodas sarežģījumi vai neizdodas panākt vienošanos, var vērsties tiesā un var iecelt pārvaldnieku. Šādā gadījumā pārvaldnieka uzdevums ir uz noteiktu laiku kārtot mantojuma lietas saistībā ar viena vai vairāku konkrēta mantojuma mantinieku bezdarbību, neveiktiem maksājumiem vai nolaidību. Pārvaldnieka pilnvarās ietilpst mantojuma saglabāšanas, uzraudzības un pārvaldības darbības (8134. pants). Pārvaldnieks, nepārsniedzot tam uzticētās pilnvaras, arī pārstāv visus mantiniekus civiltiesiskās attiecībās un tiesā (Civilkodeksa 8135. pants).

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Atbilstīgi Francijas tiesību aktiem mantinieka statusu parasti apliecina ar notāra sagatavotu notariālu aktu (*acte de notoriété*) (Civilkodeksa 7301. pants), lai gan šādu statusu ir iespējams apliecināt ar jebkādiem citiem līdzekļiem. Notariālais akts ir oficiāls dokuments, kurā norāda mantiniekus un viņu mantojuma daļas. Tāpēc mirušā radiniekiem ir jāiesniedz notāram dokumenti, kuros ir norādīti mantojumā iekļautie ģimenes locekļi (ģimenes žurnāls (*livret de famille*), laulības līgums, tiesas spriedums par laulības šķiršanu u. c.). Notariālo aktu uzskata par autoritatīvu, ja netiek pierādīts pretējais. Ja mantojums ir mazs, notariālo aktu var aizstāt ar vienkāršu mantojuma apliecību, ko ir parakstījuši mantinieki.
Vajadzības gadījumā notārs var sagatavot aktu, kurā ir reģistrēta attiecībā uz mantojumu izdarītā izvēle, kā arī apliecinājums par nekustamo īpašumu. Mantošanas process beidzas līdz ar mantas sadali, ko nereti dokumentē mantas sadales aktā (*acte de partage notarié*).

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 14/12/2020
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.
Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas hr
versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Mantošanas tiesības un noteikumus, saskaņā ar kuriem tiesas, citas iestādes un pilnvarotās personas rīkojas mantojuma lietās, nosaka Mantojuma likums (*Narodne Novine* (*NN*; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis) Nr. 48/03, 163/03, 35/05 un 127/13).

Pēdējās gribas rīkojumu var noformēt testamenta veidā. Testamentu var taisīt jebkura persona, kurai piemīt veselais saprāts un kura sasniegusi 16 gadu vecumu.

Derīgs ir tikai testaments, kas ir taisīts atbilstoši likumā noteiktajai formai un ievērojot likumā paredzētos priekšnosacījumus. Parastos apstākļos testamentu var taisīt kā privātu vai publisku testamentu, savukārt mutisku testamentu var taisīt ārkārtas apstākļos.

Privāts testaments ir hologrāfisks testaments un testaments, ko sagatavo liecinieku klātbūtnē. Hologrāfisks testaments ir testaments, ko testators raksta ar roku un paraksta. Testamentu liecinieku klātbūtnē var taisīt testators, kurš prot lasīt un rakstīt, deklarējot diviem vienlaicīgi klāt esošiem lieciniekiem, ka dokuments neatkarīgi no tā, kurš to sagatavojis, ir paša testatora testaments, un parakstot to liecinieku klātbūtnē. Arī lieciniekiem ir jāparaksta testaments.

Publisks testaments ir testaments, ko taisa ar publisku iestāžu līdzdalību. Jebkura persona var taisīt derīgu testamentu publiska testamenta veidā. Persona, kura neprot lasīt vai parakstīties, parastos apstākļos var taisīt tikai publisku testamentu. Pēc testatora pieprasījuma publisku testamentu var taisīt viena no likumīgi pilnvarotām personām — municipālās tiesas tiesnesis, municipālās tiesas padomnieks un notārs, un Horvātijas Republikas konsulārais vai diplomātiskais/konsulārais pārstāvis ārvalstīs. Procedūru un darbības, kas jāveic pilnvarotai personai, taisot publisku testamentu, nosaka likums.

Testatoram, kurš vēlas taisīt savu testamentu kā starptautisku testamentu, jāiesniedz pieteikums personai, kura ir pilnvarota taisīt publiskus testamentus.

Starptautiska testamenta taisīšanas mērķis ir nodrošināt, ka to formas ziņā atzīst valstis, kas noslēgušas 1973. gada Konvenciju, ar kuru paredz vienotus tiesību aktus par starptautiska testamenta formu, un valstis, kas savos tiesību aktos iekļāvušas noteikumus par starptautisku testamentu.

Tikai ārkārtas apstākļos, kas liedz taisīt testamentu jebkādā citā derīgā formā, testators var izklāstīt savu pēdējo gribu mutiski divu vienlaicīgi klātesošu liecinieku klātbūtnē. Šāds testaments pārstāj būt derīgs 30 dienas pēc tam, kad beigušies ārkārtas apstākļi, kuros testaments taisīts.

Mantojuma līgumi (līgums, ar ko persona novēlē savu mantojumu vai tā daļu citam līgumslēdzējam vai trešajai personai), līgumi par nākotnes mantojumu vai legātu (līgums, ar ko persona atsavina mantojumu, kuru viņa cer saņemt; līgums par dzīvas trešās personas mantojumu, līgums par legātu vai citu ieguvumu, ko līgumslēdzējs cer saņemt no mantojuma, kurš vēl nav atklāts) un līgumi par testamenta saturu (līgums, ar ko persona apņemas iekļaut vai neiekļaut savā testamentā konkrētu noteikumu vai atsaukt vai neatsaukt noteikumu savā testamentā) saskaņā ar Horvātijas tiesību aktiem nav pieļaujami un tādējādi nav spēkā.

Horvātijas tiesību akti ļauj noslēgt līgumu par īpašuma nodošanu un sadalīšanu dzīves laikā. Tas ir līgums, ko priekštecis (devējs) noslēdz ar saviem lejupējiem radiniekiem un ar ko devējs pilnībā vai daļēji sadala un nodod saviem lejupējiem radiniekiem īpašumu, kurš ir tā valdījumā līguma noslēgšanas brīdī. Lai līgums būtu spēkā, ir vajadzīga visu bērnu un citu lejupējo radinieku piekrišana, kuri aicināti mantot no devēja. Līgums jāsagatavo rakstiski un jāapliecina kompetentās tiesas tiesnesim, vai arī tam jābūt noformētam kā notariālam aktam vai jābūt notāra apliecinātam (lai tas kļūtu juridiski saistošs). Līgumā var iekļaut devēja laulāto, kura piekrišana arī ir vajadzīga šādā gadījumā. Īpašums, uz ko attiecas šāds līgums, nav iekļauts mantojumā un netiek ņemts vērā, nosakot mantojuma vērtību.

Horvātijas tiesību akti neļauj noslēgt līgumu par vēl neatklāta mantojuma atraidīšanu. Izņēmuma kārtā lejupējais radinieks, kurš var neatkarīgi izlietot savas tiesības, var noslēgt līgumu ar priekšteci, lai iepriekš atraidītu mantojumu, ko lejupējais radinieks būtu tiesīgs saņemt priekšteča nāves gadījumā. Šādu līgumu var noslēgt arī laulātais par mantojumu, kas viņam pienāktos otra laulātā nāves gadījumā. Līgums jāsagatavo rakstiski un jāapliecina kompetentās tiesas tiesnesim, vai arī tam jābūt noformētam kā notariālam aktam vai jābūt notāra apliecinātam (lai tas kļūtu juridiski saistošs).

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Testamenta sagatavošanas, nodošanas glabāšanā un paziņošanas faktu reģistrē Horvātijas Testamentu reģistrā, ko pārvalda Horvātijas Notāru kamera. Pēc testatora pieprasījuma informāciju par šiem faktiem reģistrācijai iesniedz kompetentās tiesas, notāri, advokāti un personas, kuras taisījušas testamentu.

Testamentu reģistrācija Horvātijas Testamentu reģistrā nav obligāta, un tas, ka testaments nav reģistrēts reģistrā vai īpaši nodots glabāšanā citviet, neskar tā spēka esamību.

Pirms testatora nāves reģistra informācija nedrīkst būt pieejama kādam citam, izņemot testatoru vai personu, kuru šim nolūkam skaidri pilnvarojis testators.

Testamenta apstiprināšanas procedūrā tiesai vai notāram, kas vada procedūru, jāpieprasa no Horvātijas Testamentu reģistra visa informācija par iespējamiem mirušās personas testamentiem.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Testatora brīvību rīkoties ar īpašumu ierobežo neatraidāmo mantinieku tiesības uz neatraidāmo daļu.

Neatraidāmie mantinieki ir šādi:

testatora lejupējie radinieki, adoptētie bērni, bērni, kas ir testatora kā partnera aprūpē, un viņu lejupējie radinieki, testatora laulātais vai ārpus laulības partneris, testatora dzīves partneris vai neoficiālais dzīves partneris — šīs personas ir tiesīgas uz neatraidāmo daļu, kas vienāda ar pusi no daļas, kura tām pienāktos likumiskajā mantošanas kārtībā, ja nebūtu testamenta;

testatora vecāki, adoptētāji un citi priekšteči — šīs personas ir tiesīgas uz neatraidāmo daļu tikai tad, ja tās ir pastāvīgi darbnespējīgas un trūcīgas, un viņu neatraidāmā daļa ir vienāda ar vienu trešdaļu no daļas, kas tām pienāktos likumiskajā mantošanas kārtībā, ja nebūtu testamenta.

Neatraidāmie mantinieki ir tiesīgi pieprasīt neatraidāmo daļu tikai tad, ja konkrētajā gadījumā viņus aicina mantot kā likumiskos mantiniekus.

Iemeslus, pamatojoties uz kuriem testators var pilnībā vai daļēji izslēgt no testamenta mantinieku, kurš ir tiesīgs uz neatraidāmo daļu, nosaka likums.

Testators var šādi rīkoties, ja mantinieks ir izdarījis smagu pārkāpumu pret testatoru, neizpildot likumīgu vai morālu pienākumu, kas izriet no mantinieka ģimenes attiecībām ar testatoru, ja mantinieks ir tīši izdarījis smagu noziegumu pret testatoru vai viņa laulāto, bērnu vai vecāku, ja mantinieks ir izdarījis noziegumu pret Horvātijas Republiku vai ar starptautiskajām tiesībām aizsargātām vērtībām vai ja mantinieks ir sācis laisku vai negodīgu dzīvi. Testatoram, kurš vēlas izslēgt mantinieku, tas skaidri jānorāda testamentā, minot arī izslēgšanas iemeslus. Izslēgšanas iemeslam ir jāpastāv testamenta taisīšanas brīdī. Ar izslēgšanu mantinieks zaudē tiesības uz mantojumu līdz pašas izslēgšanas apmēram, un citu to personu tiesības, kuras var mantot no testatora, nosaka tā, it kā izslēgtais mantinieks būtu miris pirms testatora.

Papildus iespējai izslēgt neatraidāmos mantiniekus testators lejupējam radiniekam, kurš ir tiesīgs uz neatraidāmo daļu, var skaidri liegt šādu daļu pilnībā vai daļēji, ja lejupējam radiniekam ir lieli parādi vai viņš ir izšķērdīgs. Šāda lejupējam radiniekam liegtā daļa pienākas viņa lejupējiem radiniekiem. Šāds liegums ir spēkā tikai tad, ja testatora nāves brīdī personai, kurai liegta neatraidāmā daļa, ir nepilngadīgs bērns vai nepilngadīgs mazbērns no iepriekš miruša bērna, vai pilngadīgs bērns vai pilngadīgs mazbērns no iepriekš miruša bērna, ja šāds pilngadīgais bērns vai mazbērns ir darbnespējīgs un trūcīgs. Mantinieks, kam liegta neatraidāmā daļa, manto no testatora attiecībā uz daļu, uz kuru neattiecas liegums, un arī tad, ja testatora nāves brīdī vairs nepastāv lieguma priekšnosacījumi.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja testators nav atstājis testamentu, saskaņā ar tiesību aktiem pēc viņa manto viņa likumiskie mantinieki noteiktajā mantošanas kārtībā, ievērojot principu, ka mantinieki, kuri mantošanas hierarhijā ir tuvāki, izslēdz no mantojuma tālākos mantiniekus, kuri piesakās mantojumam.
Testatora likumiskie mantinieki ir šādi:
lejupējie radinieki, adoptētie bērni un bērni, kas ir testatora kā partnera aprūpē, un viņu lejupējie radinieki;
laulātais;
ārpus laulības partneris;
dzīves partneris;
neoficiālais dzīves partneris;
vecāki;
adoptētāji;
brāļi, māsas un viņu lejupējie radinieki;
vecvecāki un viņu lejupējie radinieki;
citi priekšteči.
Attiecībā uz mantošanas tiesībām ārpus laulības partneris ir līdzvērtīgs laulātajam, savukārt bērni, kuri dzimuši ārpus laulības, un viņu lejupējie radinieki ir līdzvērtīgi bērniem, kuri dzimuši laulībā, un viņu lejupējiem radiniekiem. Ārpus laulības savienība, kas piešķir tiesības uz likumisku mantojumu, ir dzīves savienība starp nelaulātu sievieti un nelaulātu vīrieti, kas ilgusi noteiktu laiku (vismaz trīs gadus vai mazāk, ja šādā savienībā ir dzimis kopīgs bērns) un beigusies līdz ar testatora nāvi ar nosacījumu, ka ir ievēroti laulības spēkā esības priekšnosacījumi.
Attiecībā uz mantošanas tiesībām dzīves partneris ir līdzvērtīgs laulātajam, un bērni, kuri ir viņa kā partnera aprūpē, ir līdzvērtīgi viņa paša bērniem. Dzīves partnerattiecības ir ģimenes dzīves savienība starp divām viendzimuma personām, kas noslēgta kompetentā iestādē saskaņā ar īpaša likuma (Viendzimuma partnerattiecību likuma) noteikumiem.
Attiecībā uz mantošanas tiesībām neoficiāls dzīves partneris ir līdzvērtīgs ārpus laulības partnerim. Neoficiālas dzīves partnerattiecības ir ģimenes dzīves savienība starp divām viendzimuma personām, kuras nav noformējušas dzīves partnerattiecības kompetentā iestādē, ar nosacījumu, ka šāda savienība ir ilgusi vismaz trīs gadus un jau no paša sākuma ir atbildusi dzīves partnerattiecību spēkā esības priekšnosacījumiem.
Testatora lejupējie radinieki un laulātais ir pirmās pakāpes mantinieki. Pirmās pakāpes mantinieki manto vienādās daļās. Šādā mantošanas kārtībā piemēro *per stirpes* sadali, tāpēc mantojuma daļu, kas būtu pienākusies iepriekš mirušam bērnam, ja viņš būtu dzīvojis ilgāk par testatoru, manto vienādās daļās viņa bērni jeb testatora mazbērni; ja kāds no mazbērniem ir miris pirms testatora, daļu, kas būtu pienākusies mazbērnam, ja viņš būtu dzīvs testatora nāves brīdī, vienādās daļās manto viņa bērni jeb testatora mazmazbērni, un tā tālāk, kamēr vien testatoram ir lejupējie radinieki.
Ja testatoram nav pēcnācēju, viņa mantojumu manto otrās pakāpes mantinieki — testatora vecāki un laulātais. Testatora vecāki manto vienu pusi mantojuma, bet testatora laulātais manto otru pusi. Ja abi vecāki ir miruši pirms testatora, laulātais manto visu mantojumu. Ja testatoram nav pārdzīvojuša laulātā, testatora vecāki manto visu mantojumu vienādās daļās; ja viens no testatora vecākiem ir miris pirms testatora, mantojuma daļu, kas būtu pienākusies attiecīgajam vecākam, ja viņš būtu dzīvojis ilgāk par testatoru, manto otrs vecāks. Testatora brāļi, māsas un viņu lejupējie radinieki manto no testatora kā otrās pakāpes mantinieki, ja testatoram nav pārdzīvojuša laulātā un ja viens vai abi testatora vecāki ir miruši pirms testatora. Tādā gadījumā (ja viens vai abi testatora vecāki ir miruši pirms testatora, kuram nav pārdzīvojuša laulātā), mantojuma daļu, kas būtu pienākusies katram vecākam, ja viņš būtu dzīvojis ilgāk par testatoru, manto viņu bērni (testatora brāļi un māsas), viņu mazbērni, mazmazbērni un tālāki lejupējie radinieki saskaņā ar noteikumiem, kas piemērojami gadījumiem, kad no testatora manto viņa bērni un citi lejupējie radinieki. Ja viens no testatora vecākiem ir miris pirms testatora, kuram nav pārdzīvojuša laulātā, un viņam nav lejupēju radinieku, mantojuma daļu, kas būtu pienākusies attiecīgajam vecākam, ja viņš būtu dzīvojis ilgāk par testatoru, manto otrs vecāks; ja arī otrs vecāks ir miris pirms testatora, kuram nav pārdzīvojuša laulātā, attiecīgā vecāka lejupējie radinieki manto daļu, kas būtu pienākusies abiem vecākiem.
Ja testatoram nav lejupēju radinieku, laulātā vai vecāku vai ja viņa vecākiem nav lejupēju radinieku, no viņa manto trešās pakāpes radinieki. Kā trešās pakāpes mantinieki no testatora manto viņa vecvecāki — vienu pusi mantojuma manto vecvecāki no tēva puses, bet otru pusi manto vecvecāki no mātes puses. Vecvecāki no vienas radniecības līnijas manto vienādās daļās. Ja viens no šiem priekštečiem no vienas radniecības līnijas ir miris pirms testatora, mantojuma daļu, kas būtu pienākusies šādam priekštecim, ja viņš būtu dzīvojis ilgāk par testatoru, manto viņa lejupējie radinieki (bērni, mazbērni un tālāki lejupējie radinieki) saskaņā ar noteikumiem, kas piemērojami gadījumiem, kad no testatora manto viņa bērni un citi lejupējie radinieki. Ja vecvecāki no vienas radniecības līnijas ir miruši pirms testatora un viņiem nav lejupēju pēcnācēju, mantojuma daļu, kas būtu viņiem pienākusies, ja viņi būtu dzīvojuši ilgāk par testatoru, manto vecvecāki no otras radniecības līnijas vai viņu lejupējie radinieki.
Ja testatoram nav lejupēju radinieku vai vecāku vai ja lejupējiem radiniekiem vai vecākiem nav lejupēju radinieku, laulātā vai vecvecāku, kuriem arī nav lejupēju radinieku, no viņa manto ceturtās pakāpes radinieki. Testatora ceturtās pakāpes mantinieki ir viņa vecvecvecāki. Vienu pusi manto vecvecvecāki no tēva puses (šo pusi vienādās daļās manto testatora tēva vectēva vecāki un testatora tēva vecāsmātes vecāki), un otru pusi manto vecvecvecāki no mātes puses (šo pusi vienādās daļās manto testatora mātes vectēva vecāki un testatora mātes vecāsmātes vecāki). Ja kāds no šiem lejupējiem radiniekiem vairs nav dzīvs, daļu, kas būtu pienākusies šādam radiniekam, ja viņš būtu dzīvs, manto priekštecis, kurš bijis viņa laulātais. Ja kāds no šo priekšteču pāriem nav dzīvs, daļas, kas viņiem būtu pienākušās, ja viņi būtu dzīvi, manto otrs pāris no tās pašas radniecības līnijas. Ja vecvecvecāki no vienas radniecības līnijas nav dzīvi, mantojuma daļu, kas viņiem būtu pienākusies, ja viņi būtu dzīvi, manto vecvecvecāki no otras radniecības līnijas.
Ja nav ceturtās pakāpes mantinieku, no testatora manto viņa tālākie priekšteči saskaņā ar mantošanas noteikumiem, ko piemēro testatora vecvecvecākiem.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Testamenta apstiprināšanas procedūra pirmajā instancē notiek municipālajā tiesā vai pie notāra kā tiesas pilnvarotās personas.
Municipālās tiesas teritoriālo jurisdikciju testamenta apstiprināšanas procedūras vadīšanai nosaka pēc testatora dzīvesvietas viņa nāves brīdī un — pakārtoti — pēc dzīvesvietas, vietas Horvātijas Republikā, kur atrodas testatora mantojuma galvenā daļa, vai pēc vietas, kur testators ir reģistrēts iedzīvotāju reģistrā. Tiesa uztic testamenta apstiprināšanas procedūras vadīšanu notāriem, un, ja vairākiem notāriem to juridiskā adrese atrodas tiesas jurisdikcijas teritorijā, lietas viņiem piešķir secīgi alfabētiskā kārtībā, vadoties pēc notāra uzvārda.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu (mantojuma paziņojumu) var sniegt mutiski jebkurā municipālajā tiesā, testamentu tiesā vai notāram, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, vai arī testamentu tiesai vai notāram, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, var iesniegt apliecinātu dokumentu, kurā ir ietverts mantojuma paziņojums.
Paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu nevar atsaukt.
Mantojuma paziņojuma sniegšana nav obligāta. Uzskata, ka persona, kas nav sniegusi paziņojumu par mantojuma atraidīšanu, vēlas būt mantinieks.
Persona, kas ir sniegusi derīgu paziņojumu par mantojuma pieņemšanu, vēlāk nevar mantojumu atraidīt.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Paziņojumu par legāta atraidīšanu vai pieņemšanu var sniegt mutiski testamentu tiesā vai notāram, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, vai arī testamentu tiesai vai notāram, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, var iesniegt apliecinātu dokumentu, kurā ir ietverts paziņojums par legāta atraidīšanu vai pieņemšanu.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Tiesības uz neatraidāmo daļu ir pārmantotas tiesības, ko iegūst testatora nāves gadījumā. Neatraidāmais mantinieks paziņojumu par neatraidāmās daļas pieņemšanu vai atraidīšanu var sniegt mutiski jebkurā municipālajā tiesā, testamentu tiesā vai notāram, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, vai arī viņš var iesniegt testamentu tiesai vai notāram, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, apliecinātu dokumentu, kurā ir ietverts mantojuma paziņojums.

Tiesības uz neatraidāmo daļu īsteno testamenta apstiprināšanas procedūrā tikai pēc neatraidāmā mantinieka pieprasījuma — ja testamenta apstiprināšanas procedūrā neatraidāmais mantinieks nepretendē uz neatraidāmo daļu, tiesai vai notāram nav jānostiprina viņa tiesības uz neatraidāmo daļu.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Testamenta apstiprināšanas procedūra ir bezstrīdus procedūra, kurā nosaka, kas ir testatora mantinieki, kāds ir testatora mantojums un kādas citas tiesības attiecībā uz mantojumu ir mantiniekiem, legatāriem un citām personām.

Testamenta apstiprināšanas procedūru vada municipālā tiesa vai notārs kā tiesas pilnvarotā persona. Municipālo tiesu, kurai ir teritoriālā jurisdikcija testamenta apstiprināšanas procedūras vadīšanai, dēvē arī par testamentu tiesu. Municipālās tiesas teritoriālo jurisdikciju testamenta apstiprināšanas procedūras norisei nosaka pēc testatora dzīvesvietas viņa nāves brīdī un — pakārtoti — pēc dzīvesvietas, vietas Horvātijas Republikā, kur atrodas testatora mantojuma galvenā daļa, vai pēc vietas, kur testators ir reģistrēts Iedzīvotāju reģistrā.

Testamenta apstiprināšanas procedūru ierosina *ex officio* pēc tam, kad tiesa saņem miršanas apliecību, izrakstu no miršanas reģistra vai līdzvērtīgu dokumentu. Tiesa uztic testamenta apstiprināšanas procedūras vadīšanu notāram, kura juridiskā adrese ir tās teritorijā, nodod notāram miršanas apliecību un nosaka termiņu procedūras īstenošanai. Notārs vada procedūru kā tiesas pilnvarotā persona atbilstoši tiesas lēmumam, ar ko viņam uzticēta procedūras vadīšana, un atbilstoši Mantojuma likuma noteikumiem. Parasti testamenta apstiprināšanas procedūru vada notārs kā tiesas pilnvarotā persona, un tikai izņēmuma gadījumā to dara tiesa.

Ja notārs veic darbības testamenta apstiprināšanas procedūrā kā tiesas pilnvarotā persona, viņš, tāpat kā tiesnesis vai municipālās tiesas padomnieks ir pilnvarots veikt visas nepieciešamās darbības procedūrā un pieņemt visus lēmumus, izņemot tos, attiecībā uz kuriem Mantojuma likums paredz citādi. Ja procedūrā, ko vada notārs, puses apstrīd faktus, no kuriem ir atkarīgas viņu tiesības (piemēram, mantošanas tiesības, mantojuma daļas lielums u. tml.) vai no kurām ir atkarīgs mantojuma sastāvs vai legāta priekšmets, notāram jānodod lieta atpakaļ tiesai, kas lemj par procedūras apturēšanu un iesaka pusēm uzsākt civilprocesu vai administratīvo procesu. Ja procedūrā, ko vada notārs, puses apstrīd faktus, no kuriem ir atkarīgas tiesības uz testamentāru legātu vai citas tiesības, notāram lieta jānodod atpakaļ tiesai, kas tādā gadījumā iesaka pusēm uzsākt civilprocesu vai administratīvo procesu, bet neaptur testamenta apstiprināšanas procedūru. Konkrētos gadījumos, kas paredzēti minētajā likumā (lemjot par mantojuma nošķiršanu no mantinieka īpašuma, par to līdzmantinieku tiesībām, kuri dzīvojuši vai guvuši ienākumus savienībā ar testatoru, un par mājsaimniecības sadalīšanas sekām), notārs var pieņemt lēmumus tikai ar visu procedūras pušu piekrišanu, pretējā gadījumā notāram lieta jānodod atpakaļ tiesai. Tiesa, kas uzticējusi testamenta apstiprināšanas procedūras vadīšanu notāram, pastāvīgi uzrauga viņa darbu.

Testamenta apstiprināšanas tiesas sēde ir testamenta apstiprināšanas procedūras galvenā daļa, un var rīkot vienu vai vairākas šādas tiesas sēdes.

Testamenta apstiprināšanas tiesas sēdi nerīko, ja mirušais nav atstājis mantojumu vai ja testators ir atstājis tikai kustamo īpašumu un līdzvērtīgas tiesības un ja neviena no mantot uzaicinātajām personām nepieprasa testamenta apstiprināšanas procedūru.

Uz testamenta apstiprināšanas tiesas sēdi uzaicina puses (mantiniekus, legatārus, citas personas, kuras īsteno tiesības attiecībā uz mantojumu), personas, kuras varētu likumīgi izvirzīt prasījumu attiecībā uz mantojumu (ja ir testaments), testamenta izpildītāju (ja tāds ir iecelts) un citas ieinteresētās personas. Uzaicinājumā uz tiesas sēdi tiesa vai notārs informē ieinteresētās personas par procedūras ierosināšanu un par to, vai tai/tam ir iesniegts testaments, un aicina ieinteresētās personas tūlīt iesniegt rakstisku testamentu vai dokumentu, kas apliecina mutisku testamentu, ja tāds ir viņu rīcībā, vai norādīt mutiskā testamenta lieciniekus. Šādas ieinteresētās personas uzaicinājumā tiek īpaši informētas, ka līdz pirmās instances lēmuma pieņemšanai par mantojumu tās var sniegt paziņojumu par mantojuma atraidīšanu un ka to var izdarīt mutiski tiesas sēdē vai publiski ar apliecinātu dokumentu, un ka gadījumā, ja tās neieradīsies uz tiesas sēdi vai nesniegs šādu paziņojumu, uzskatīs, ka tās vēlas būt mantinieki.

Testamenta apstiprināšanas tiesas sēdē apspriež visus jautājumus, kas ir būtiski lēmuma pieņemšanai testamenta apstiprināšanas procedūrā, jo īpaši tādus kā tiesības uz mantojumu, mantojuma daļas lielums un tiesības uz legātiem. Tiesa vai notārs pieņem lēmumu, pamatojoties uz visu tiesas sēžu rezultātiem. Tiesa vai notārs ir pilnvarots konstatēt faktus, ko procedūras puses nav izklāstījušas, un arī iepazīstināt ar pierādījumiem, ko puses nav iesniegušas, ja tiesa vai notārs konstatē, ka šādi fakti un pierādījumi ir būtiski lēmuma pieņemšanai. Tiesa vai notārs lemj par tiesībām parasti pēc tam, kad ieinteresētajām personām ir dota iespēja sniegt nepieciešamos paziņojumus. Par to personu tiesībām, kuras nav ieradušās uz tiesas sēdi, kaut arī ir pienācīgi uzaicinātas, tiesa vai notārs spriež, pamatojoties uz tai/tam pieejamo informāciju, ņemot vērā ieradušos personu rakstiskos paziņojumus, līdz tiek pieņemts lēmums.

Mantojuma paziņojumi ir paziņojumi, ar kuriem mantinieki pieņem vai atraida mantojumu. Ikviens ir tiesīgs — bet nevienam nav pienākums — sniegt mantojuma paziņojumu. Uzskata, ka persona, kas nav sniegusi paziņojumu par mantojuma atraidīšanu, vēlas būt mantinieks. Persona, kas ir sniegusi derīgu paziņojumu par mantojuma pieņemšanu, vēlāk nevar mantojumu atraidīt. Tiesa vai notārs nevienam neprasa sniegt mantojuma paziņojumu, bet mantinieks, kurš vēlas sniegt šādu paziņojumu, var to darīt mutiski testamentu tiesā vai pie notāra, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, vai jebkurā citā municipālajā tiesā vai iesniedzot testamentu tiesai vai notāram, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, apliecinātu dokumentu, kurā ir ietverts mantojuma paziņojums. Sniedzot paziņojumu par mantojuma atraidīšanu, tiesai vai notāram jābrīdina mantinieks par šāda paziņojuma sekām un jāinformē mantinieks, ka mantojuma atraidīšana var notikt tikai viņa vārdā, kā arī viņa vārdā un viņa lejupējo radinieku vārdā.

Tiesa aptur testamenta apstiprināšanas procedūru un iesaka pusēm uzsākt civilprocesu vai administratīvo procesu, ja puses apstrīd faktus, no kuriem ir atkarīgas viņu tiesības, mantojuma sastāvs vai legāta priekšmets. Pusei, kuras tiesības tiesa uzskata par mazāk ticamām, iesaka uzsākt civilprocesu vai administratīvo procesu. Ja puses apstrīd faktus, no kuriem ir atkarīgas tiesības uz testamentāru legātu vai citas tiesības, tiesa iesaka pusēm uzsākt civilprocesu vai administratīvo procesu, bet neaptur testamenta apstiprināšanas procedūru.

Pabeidzot testamenta apstiprināšanas procedūru, tiesa vai notārs pieņem lēmumu par mantojumu. Tā kā saskaņā ar Horvātijas tiesību aktiem mantošana notiek *ipso iure* testatora nāves brīdī, lēmums par mantojumu ir pēc būtības deklaratīvs. Lēmumā nosaka, kurš ir kļuvis par mantinieku pēc testatora nāves un kādas tiesības ir ieguvušas citas personas. Lēmuma saturu nosaka Mantojuma likums, un lēmumā ir ietverta informācija par testatoru (uzvārds un vārds, personas kods, viena vecāka vārds, dzimšanas datums, valstspiederība un — personām, kuras mirušas, esot laulībā — pirmslaulību uzvārds), mantojuma sastāvu (nekustamā īpašuma apzīmējums un dati no zemesgrāmatām, kas vajadzīgi reģistrācijai, kustamā īpašuma apzīmējums un citas tiesības, ko tiesa konstatējusi kā daļu no mantojuma), mantiniekiem (uzvārds un vārds, personas kods, dzīvesvieta, mantinieka radniecība ar testatoru, vai mantinieks manto kā likumiskais vai testamentārais mantinieks, vai ir vairāki mantinieki, katra mantinieka mantotā daļa, izteikta kā daļskaitlis), mantinieka tiesību ierobežojumu vai apgrūtinājumu (vai mantinieka tiesībām piemēro kādu nosacījumu, termiņu vai norādījumu, un, ja piemēro, vai un kā tās ir citādi ierobežotas vai

apgrūtinātas un kā labā), personām, kurām pienākas legāts vai citas tiesības, kas izriet no mantojuma, norādot šādu tiesību precīzu apzīmējumu (personas uzvārds un vārds, personas kods, dzīvesvieta). Lēmumu par mantojumu nosūta visiem mantiniekiem un legatāriem, kā arī personām, kuras pieteikušās mantojumam procedūras laikā. Kad lēmums kļūst galīgs, to nosūta arī kompetentajai nodokļu iestādei. Lēmumā par mantojumu tiesa vai notārs informē, ka tad, kad lēmums par mantojumu kļūst galīgs, jāveic vajadzīgie ieraksti zemesgrāmatā saskaņā ar zemesgrāmatu tiesību aktu normām un ka kustamais īpašums, ko glabā tiesa, notārs vai — pēc to norādījumiem — trešā persona, ir jānodod pilnvarotajām personām.
Pirms lēmuma par mantojumu pieņemšanas tiesa vai notārs pēc legatāra pieprasījuma var pieņemt atsevišķu lēmumu par legātu, ja vien šādu legātu nav apstrīdējuši mantinieki. Ja mantojuma sastāvs tikai daļēji ir neapstrīdēts, var pieņemt daļēju lēmumu par mantojumu, lai noteiktu mantiniekus un legatārus, un to, kas netiek apstrīdēts kā daļa no mantojuma.
Pret lēmumu, ko pieņēmis notārs kā tiesas pilnvarotā persona testamenta apstiprināšanas procedūrā, var iebilst. Iebildumu iesniedz notāram astoņu dienu laikā no lēmuma nosūtīšanas pusēm, un notāram tas kopā ar lietu nekavējoties jānosūta kompetentajai municipālajai tiesai. Iebildumus izskata viens tiesnesis. Visus ārpus termiņa iesniegtos, nepilnīgos vai nepieņemamos iebildumus tiesa noraida. Lemjot par iebildumu pret notāra pieņemtu lēmumu, tiesa var paturēt lēmumu spēkā pilnībā vai daļēji vai to atcelt. Ja lēmums tiek atcelts (pilnībā vai daļēji), tiesa pati spriež par atcelto lēmuma daļu. Tiesas lēmumu, ar ko pilnībā vai daļēji atceļ notāra lēmumu, nevar pārsūdzēt individuāli. Lēmumu par iebildumu nosūta pusēm un notāram.
Lēmumus, ko pieņēmusi pirmās instances tiesa testamenta apstiprināšanas procedūrā, var pārsūdzēt, ja Mantojuma likumā nav paredzēts citādi. Pārsūdzību var iesniegt 15 dienu laikā no pirmās instances tiesas lēmuma nosūtīšanas. Pārsūdzību var iesniegt pirmās instances tiesai, kas, lemjot par savlaicīgi iesniegtu pārsūdzību, var pieņemt jaunu lēmumu, ar ko maina apstrīdēto lēmumu, ja vien ar to netiek pārkāptas citu personu tiesības, kuru pamatā ir attiecīgais lēmums. Ja pirmās instances tiesa nemaina savu lēmumu, tā nosūta pārsūdzību otrās instances tiesai neatkarīgi no tā, vai pārsūdzība iesniegta likumā noteiktajā termiņā. Parasti otrās instances tiesa lemj tikai par pārsūdzībām, kas iesniegtas savlaicīgi, bet tā var arī ņemt vērā pārsūdzību, kas nav iesniegta savlaicīgi, ja vien tādējādi netiek pārkāptas citu personu tiesības, kuru pamatā ir apstrīdētais lēmums.
Ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļi testamenta apstiprināšanas procedūrā nav pieņemami.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Par mantinieku — likumisko vai testamentāro — *ipso iure* (juridiski) kļūst testatora nāves brīdī. Tad mantinieks iegūst pārmantotas tiesības, un mirušā mantojums pāriet mantiniekam ar likuma spēku un kļūst par viņa mantojumu. Lai iegūtu pārmantotas tiesības, paziņojums par mantojuma pieņemšanu nav nepieciešams. Mantinieks, kurš nevēlas būt mantinieks, ir tiesīgs atraidīt mantojumu līdz brīdim, kad tiek pieņemts pirmās instances lēmums par mantojumu.
Legatārs iegūst tiesības uz legātu testatora nāves brīdī.
Testamenta apstiprināšanas procedūra, kurā nosaka, kas ir testatora mantinieki, kāds ir testatora mantojums un kādas citas tiesības attiecībā uz mantojumu ir mantiniekiem, legatāriem un citām personām, ir aprakstīta atbildē uz 6. jautājumu par testamenta apstiprināšanas procedūru.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Mantinieki, kuri nav atraidījuši mantojumu, ir solidāri atbildīgi par testatora parādiem, katrs no viņiem — līdz savas mantojuma daļas vērtībai.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Lai veiktu reģistrāciju zemesgrāmatā, jāiesniedz šādi dokumenti tās municipālās tiesas zemesgrāmatu nodaļai, kuras teritorijā atrodas īpašums:
reģistrācijas pieteikums;
dokuments, uz kura pamata iegūtas īpašumtiesības (juridiskais pamats īpašumtiesību iegūšanai, piemēram, pārdošanas līgums, dāvinājuma līgums, uzturēšanas līgums, lēmums par mantojumu u. c.) — tā oriģināls vai apliecināts noraksts;
īpašumtiesību pārņēmēja valstspiederību apliecinošs dokuments (pilsonības apliecība, apliecināts pases noraksts u. c.) vai juridiskās personas statusu apliecinošs dokuments (izraksts no uzņēmumu reģistra), ja īpašumtiesību pārņēmējs ir ārvalsts juridiska persona;
ja pieteikuma iesniedzēju pārstāv advokāts, jāiesniedz pilnvaras oriģināls vai apliecināts noraksts;
ja pieteikuma iesniedzējs nav iecēlis advokātu savai pārstāvībai un viņš atrodas ārvalstīs, pieteikuma iesniedzējam ir pienākums iecelt Horvātijā rezidējošu advokātu dokumentu saņemšanai;
dokuments, kas apliecina, ka ir samaksāta tiesas nodeva HRK 200,00 apmērā, pozīcija Nr. 16, un zīmognodeva HRK 50,00 apmērā, pozīcija Nr. 15, saskaņā ar Tiesas nodevu likumu (*NN* Nr. 74/95, 57/96, 137/02, 26/03, 125/11, 112/12 un 157/13).

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Horvātijas tiesību akti neparedz mantojuma pārvaldnieka obligātu iecelšanu, jo mantojums juridiski pāriet mantiniekiem tā atklāšanās brīdī (kad testators mirst vai tiek atzīts par mirušu).
Tomēr Horvātijas tiesību akti paredz, ka konkrētos gadījumos testamentu tiesa ieceļ mantojuma pagaidu aizbildni. Šādu aizbildni ieceļ, kad mantinieki nav zināmi vai nav zināma viņu atrašanās vieta, ar viņiem nevar sazināties, un citos gadījumos pēc vajadzības. Mantojuma pagaidu aizbildnim ir tiesības iesūdzēt un tikt iesūdzētam tiesā, saņemt prasījumus vai nomaksāt parādus mantinieku vārdā un pārstāvēt mantiniekus. Vajadzības gadījumā tiesa var noteikt īpašas mantojuma aizbildņa tiesības un pienākumus. Pēc testatora kreditoru pieprasījuma tiesa var arī iecelt aizbildni mantojumam, kas ir nošķirts no mantinieku īpašuma.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Mantojumu pārvalda mantinieki, izņemot mantojumu, kas uzticēts testamenta izpildītājam vai mantojuma aizbildnim.
Testators testamentā var iecelt vienu vai vairākus testamenta izpildītājus. Personai, kura iecelta par testamenta izpildītāju, nav obligāti jāpieņem šādi pienākumi. Testamenta izpildītāja pienākumus nosaka testators testamentā. Ja testators nav sniedzis īpašus norādījumus, testamenta izpildītāja pienākumi ir šādi:
rūpēties par mantojumu un veikt visu nepieciešamo, lai saglabātu mantojumu mantinieku vārdā un labā;
pārvaldīt mantojumu;
darīt visu nepieciešamo, lai nomaksātu parādus un legātus mantinieku vārdā un labā.
Veicot šos pienākumus, testamenta izpildītājam ir visādā ziņā jāgādā par to, lai testaments tiktu izpildīts atbilstoši testatora vēlmēm.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Saskaņā ar Horvātijas tiesību aktiem pārvaldnieku parasti neieceļ, jo mantojums juridiski pāriet mantiniekiem tā atklāšanās brīdī (kad testators mirst vai tiek atzīts par mirušu). Mantinieks pārvalda un rīkojas ar visu to, kas veido mantojumu. Ja ir vairāki mantinieki, līdz tiek noteikts, kādas mantošanas tiesību daļas pieder katram mantiniekam, līdzmantinieki kā kopīpašnieki pārvalda un rīkojas ar visu to, kas veido mantojumu, izņemot to, kas uzticēts testamenta izpildītājam vai mantojuma aizbildnim.
Pēc tam, kad galīgajā lēmumā par mantojumu tiek noteikts, kādas mantošanas tiesību daļas pieder katram mantiniekam, visu, kas iepriekš bijis kopīpašums, pārvalda un ar to rīkojas līdzmantinieki, līdz brīdim, kad mantojums tiek sadalīts, saskaņā ar noteikumiem, atbilstoši kuriem līdzmantinieki pārvalda un rīkojas ar īpašumu, izņemot to, kas uzticēts testamenta izpildītājam vai mantojuma aizbildnim.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Procedūras gaitā, ja ir iecelts testamenta izpildītājs, tiesa nekavējoties izdod viņam un pēc viņa pieprasījuma apliecību, kas pierāda testamenta izpildītāja rīcībspēju un pilnvaras, un informē visus, ka testamenta izpildītāja paziņojumi ir uzskatāmi par tādiem, ko sniedzis pats testators. Neviens, kurš rīkojas labticīgi, ievērojot tādas personas paziņojumu, kura sevi tiesas apliecībā norādījusi kā testamenta izpildītāju, nav atbildīgs par izrietošiem zaudējumiem, kas rodas mantiniekiem. Ja tiesa atbrīvo testamenta izpildītāju, viņam ir pienākums nekavējoties atdot tiesai apliecību, kas pierāda viņa rīcībspēju un pilnvaras, vai arī viņš kļūst atbildīgs par visiem izrietošajiem zaudējumiem.
Pabeidzot testamenta apstiprināšanas procedūru, tiek pieņemts lēmums par mantojumu. Lēmumā nosaka, kurš ir kļuvis par testatora mantinieku testatora nāves brīdī un kādas tiesības šādā gadījumā ir ieguvušas citas personas. Tā kā saskaņā ar Horvātijas tiesību aktiem par mantinieku kļūst *ipso iure*, nosakot, kurš ir mantinieks, mērķis ir nevis iegūt mantošanas tiesības vai iegūt pašu mantojumu (gan viens, gan otrs ir iegūts testatora nāves brīdī), bet gan nodrošināt un atvieglot mantojot iegūto tiesību un pienākumu īstenošanu.
Galīgā lēmuma par mantojumu sekas ir tādas, ka tiek uzskatīts, ka galīgajā lēmumā par mantojumu ir noteikts mantojuma sastāvs, kurš ir testatora mantinieks, kāds ir mantojuma daļas lielums, kas pieder mantiniekam, vai viņa mantošanas tiesības ir ierobežotas vai apgrūtinātas, un kā, un vai ir kādas tiesības uz legātiem, un kādas.
Persona, kurai saskaņā ar Mantojuma likuma noteikumiem lēmuma par mantojumu galīgums nav saistošs, var apstrīdēt to, kas noteikts galīgajā lēmumā par mantojumu, ceļot civilprasību pret personām, kuras gūst labumu no konstatējuma, kura patiesumu šāda persona apstrīd.
Galīgais lēmums par mantojumu nav saistošs personām, kuras apgalvo, ka tām ir tiesības uz to, kas noteikts kā daļa no mantojuma, ja vien šādas personas nav piedalījušās testamenta apstiprināšanas tiesas sēdē kā puses un nav arī bijušas personīgi uzaicinātas uz šādu tiesas sēdi. Tāpat šāds lēmums nav saistošs arī personām, kuras apgalvo, ka testatora nāves dēļ tām pienākas mantošanas tiesības, pamatojoties uz testamentu vai likumu, vai ka tās ir tiesīgas uz legātu, ja vien šādas personas nav piedalījušās testamenta apstiprināšanas tiesas sēdē kā puses un nav arī bijušas personīgi uzaicinātas uz šādu tiesas sēdi.
Izņēmuma kārtā personām, kuras piedalījušās testamenta apstiprināšanas tiesas sēdē kā puses vai ir bijušas pienācīgi uzaicinātas uz šādu tiesas sēdi, galīgais lēmums par mantojumu nav saistošs attiecībā uz viņām izdevīgām tiesībām, kas izriet no vēlāk atrasta testamenta, attiecībā uz tiesībām, kas noteiktas civilprocesā vai administratīvajā procesā (ko tām ieteikts uzsākt) pēc tam, kad lēmums par mantojumu kļuvis galīgs, ja vien ir izpildīti priekšnosacījumi, lai tās civilprocesā varētu pieprasīt procesa atkārtošanu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 06/02/2023
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Itālija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Pēdējās gribas rīkojumus var noformēt tikai kā testamentus. Kopīgi testamenti un līgumi par nākotnes mantojumiem nav pieļaujami.
Testamentāri rīkojumi var būt noformēti kādā no šiem veidiem:
mantinieka iecelšana, ar ko testators nodod visu mantojumu vai tā daļu, neprecizējot aktīvus, uz kuriem attiecas nodošana;
legāts, ar ko testators nodod vienu vai vairākus konkrēti norādītus aktīvus.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Testamentārie rīkojumi nav jāreģistrē neatkarīgi no izmantotās formas.
Ja taisa publisku testamentu, ko noformē kā notariālu aktu, notāram pēc testatora nāves testaments jāpārceļ no testamentu reģistra uz *inter vivos* darījumu reģistru un jāreģistrē pārcelšanas apliecība.
Hologrāfisks testaments, ko taisa privāti, jāiesniedz notāram pēc testatora nāves, lai notārs varētu nodrošināt tā juridisko spēku ar publicēšanas ierakstu, ko vēlāk reģistrē.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Testators var likumīgi nodot visu savu īpašumu. Viņa laulātais, bērni un lejupējie radinieki, un (ja nav bērnu) viņa vecāki ir tiesīgi uz neatraidāmo daļu, kas ir viņiem paredzētā minimālā mantojuma daļa, tomēr testaments, kurā nav ievērotas šīs tiesības, tik un tā ir derīgs un ir spēkā, ja vien to nav apstrīdējuši iepriekš minētie mantinieki. Ja testaments nav apstrīdēts vai ja tiek atzīts, ka tiesvedība, kas uzsākta tā apstrīdēšanai, nav pamatota, testaments paliek pilnā spēkā.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja testamenta nav, piemēro Civilkodeksa noteikumus par likumisko mantošanu. Var būt gadījumi, kad ir testaments, bet ar to tiek nodota tikai daļa mantojuma — attiecībā uz pārējo daļu papildus noteikumiem, kas reglamentē testamentāru rīkojumu, piemēro noteikumus par likumisko mantošanu.
Likumiskie mantinieki ir laulātais, bērni, vecāki, brāļi, māsas un radinieki līdz sestajai pakāpei. Mantotās mantojuma daļas ir atkarīgas no tā, kuri no uzskaitītajiem radiniekiem faktiski pastāv. Bērnu esība izslēdz no mantojuma abus vecākus, brāļus un māsas, kā arī tālākus radiniekus.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Mantojums pāriet mantiniekam, pamatojoties uz pieņemšanas paziņojumu, savukārt legāts pāriet automātiski, ja vien tas nav atraidīts. Mantojuma pieņemšana nevar būt daļēja, un tā var būt skaidri izteikta (sniedzot atbilstošu paziņojumu) vai klusuciešot izteikta (gadījumā, ja mantinieks veic kādu darbību, kuru nevarētu veikt, ja viņš nebūtu mantinieks, piemēram, pārdod mantotā īpašuma priekšmetu). Pieņemšanas vai noraidīšanas paziņojumu noformē kā paziņojumu, ko izsniedz notārs vai kompetentās tiesas sekretārs tajā jurisdikcijā, kurā notiek mantojuma atklāšana. Tos pašus noteikumus piemēro attiecībā uz mantiniekiem, kuriem pienākas neatraidāmās daļas — viņi nevar pieņemt vai atraidīt tikai neatraidāmo daļu. Tomēr šādi mantinieki var atteikties no savām tiesībām uz neatraidāmo mantojuma daļu, ja šāda daļa ir bojāta. Ja neatraidāmās daļas mantinieks ir izslēgts no mantojuma vai tam novēlētā mantojuma daļa ir mazāka nekā neatraidāmā daļa, kas viņam pienākas, viņš var celt prasību vienīgi, lai pierādītu tiesības saņemt neatraidāmo daļu.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Nav vienotas likumā noteiktas procedūras.

Mantojums atklājas pēc testatora nāves. Vadoties pēc testatora nāves datuma un pamatojoties uz testamentu vai piemērojamām tiesību normām, identificē personas, kas norādītas kā mantinieki vai legatāri. Tad šādas personas ir atbildīgas par vajadzīgo pasākumu veikšanu, lai sniegtu pieņemšanas vai atraidīšanas paziņojumus, ko vēlāk izmanto, lai noskaidrotu, kuram un kādās daļās ir novēlēts mantojuma īpašums.

Ja ir vairāki kopīpašnieki, katram no viņiem ir tiesības pieprasīt mantojuma sadali, kas var notikt uz līguma pamata vai iesniedzot prasību tiesā parastajā civilprocesā, lai panāktu sprieduma pieņemšanu par mantojuma sadali.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Legatāri automātiski iegūst savu statusu, ja vien viņi neatraida mantojumu. Mantinieka statusu iegūst, sniedzot skaidri izteiktu pieņemšanas paziņojumu vai veicot darbību, kas uzskatāma par klusuciešot izteiktu pieņemšanu. Personas, kuras norādītas kā mantinieki, kuru valdījumā ir mantojuma īpašums, kļūst par mantiniekiem automātiski trīs mēnešus pēc mantojuma atklāšanās dienas.

Skaidri izteikta pieņemšana, kas jāizsaka desmit gadu laikā no mantojuma atklāšanās, var būt vienkārša pieņemšana vai pieņemšana ar inventāra tiesībām, lai ierobežotu atbildību par mirušā parādiem.

Tāda mantojuma pieņemšanai, kas pāriet nepilngadīgajiem un citām personām, kurām ir tiesībnespēja, jābūt skaidri izteiktai kā pieņemšanai ar inventāra tiesībām.

Mantojuma vai legāta pieņemšanai ir atpakaļejošs spēks līdz mantojuma atklāšanās brīdim.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Mantinieki ir atbildīgi par visiem mirušā parādiem proporcionāli to attiecīgo mantojuma daļu vērtībai. Turpretī legatāri nav atbildīgi par šādiem parādiem.

Mantiniekam, kurš izteicis vienkāršu mantojuma pieņemšanu, ir neierobežota personīgā atbildība par mirušā parādiem, pat ja parādu summa pārsniedz mantoto aktīvu vērtību.

Ja mantojums pieņemts ar inventāra tiesībām, mantinieks atbild par mirušā parādiem tikai līdz mantoto aktīvu vērtībai.

Ja mantojums pieņemts ar inventāra tiesībām, ir arī jāsagatavo ziņojums, kurā apraksta un norāda visa aktīvus veidojošā īpašuma un visu saistību vērtību — mantiniekam jābūt tiesu pilnvarotam veikt visas darbības, lai rīkotos ar mantojuma īpašumu, un šādu pilnvarojumu piešķir tikai tad, ja attiecīgās darbības atbilst kreditoru interesēm atbilstoši mantojumam.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Mantiniekiem un legatāriem jāiesniedz nodokļu iestādēm mantojuma deklarācija, kurā ietverta informācija par visiem mantojuma aktīviem, tostarp nekustamo īpašumu, ar atbilstošajiem zemesgrāmatas datiem. Mantojuma deklarācijas kopiju izmanto, lai pārnestu zemesgrāmatas ierakstus un tādējādi reģistrētu visus īpašumus uz mantinieku vai legatāru, kas tagad ir īpašnieki, vārda.

Procedūra, kas izmantojama, lai reģistrētu Īpašuma reģistrā mantinieku vai legatāru mantotā īpašuma pārņemšanu, abām kategorijām atšķiras. Attiecībā uz legatāru īpašumtiesību pārņemšanu reģistrē, pamatojoties uz tā testamenta kopiju, ko noteikts legāts. Attiecībā uz mantinieku reģistrē skaidri izteiktas pieņemšanas paziņojumu vai darbību, ar ko nodibina klusuciešot izteiktu pieņemšanu.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Pārvaldnieka iecelšana nav obligāta.

Ikviens, kurš taisa testamentu, var norādīt izpildītāju, kurš atbild par aktīvu pārvaldību tikai tiktāl, ciktāl tas nepieciešams šā amata pienākumu pildīšanai.

Likumā ir norādītas personas, kuras atbild par mantojuma pārvaldību, ja mantinieki ir tiesībnespējīgi.

Ja neviena no personām, kuras norādītas kā mantinieki, nepieņem mantojumu, ir iespējams prasīt, lai tiesas ieceļ mantojuma pagaidu pārzini, kurš pārvalda mantojuma aktīvus, līdz tiek izdota sākotnējais paziņojums par pieņemšanu — tajā brīdī pārziņa amats automātiski tiek atcelts.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Ja legatārs paredz, ka mantinieki cels prasību, tās ir personas, kuras atbild par testamenta noteikumu izpildi.

Testators var norādīt testamenta izpildītāju, kuram tad ir pienākums nodrošināt testamenta noteikumu ievērošanu.

Mantojuma aktīvus pārvalda personas, kurām jāizpilda testamenta noteikumi, līdz attiecīgie pienākumi ir pilnībā izpildīti.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Kopumā pārvaldniekiem ir tikai parastās pārvaldības pilnvaras, lai viņi varētu aizsargāt aktīvus un to vērtību. Tiesu pilnvarojums vajadzīgs tādu darbību veikšanai, kas saistītas ar rīkošanos ar īpašumu vai ārkārtas pārvaldību.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Pašvaldība, kurā mirušais dzimis vai dzīvojis, izsniedz miršanas apliecību, izrakstu no Miršanas reģistra un ģimenes stāvokļa apliecību, kurā ietverta informācija par personas nāvi, personas datiem un ģimenes attiecībām.

Mantinieka vai legatāra statusu neapliecina ar publisku iestāžu izdotiem dokumentiem.

Ikviens, kurš vēlas pierādīt savu mantinieka vai legatāra statusu, var iesniegt notariālu dokumentu — paziņojumu, kas sagatavots pie notāra divu tādu liecinieku klātbūtnē, kuri nav iesaistīti mantošanā, ievērojot krimināltatbildību. Publiskas iestādes notariāla dokumenta vietā pieņem arī attiecīgās personas sagatavotu izziņu, arī ievērojot krimināltatbildību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 22/12/2021
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Kipra

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Principā vietējos tiesību aktos nav noteikumu par kopīgiem testamentiem. Faktiski, taisot savu testamentu, laulātie var iecelt viens otru par vienīgajiem mantiniekiem.

Testamentus taisa un noformē saskaņā ar 195. nodaļas 23. panta noteikumiem.

Testamentiem jābūt rakstiskiem un testatora parakstītiem, vai arī pēc testatora lūguma un viņa klātbūtnē tos paraksta cita persona. Testamentiem arī jābūt parakstītiem vismaz divu vienlaicīgu klāt esošu liecinieku klātbūtnē, kuri apliecina un apstiprina testamentu, testatoram klātesot. Ja testaments ir uz vairāk nekā vienas lapas, uz visām lapām jābūt parakstam vai iniciāļiem.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Testamentu var:

a) iesniegt testatora provinces reģistram atbilstoši 189. nodaļas 9. panta noteikumiem;

b) uzglabāt testatora advokāta birojā vai

c) glabāt testators pats vai kāda cita persona, ko testators ieceļ šim nolūkam.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Neatraidāmās daļas princips ir paredzēts vietējos tiesību aktos, kā to reglamentē 195. nodaļas 41. pants. Jāņem vērā ir arī 195. nodaļas 51. pants.

Bērniem ir tiesības uz daļu līdz 25 % no mantojuma neto vērtības. Ja bērnu nav, bet ir pārdzīvojis laulātais vai vecāks (tēvs vai māte), viņiem ir tiesības uz daļu līdz 50 %, savukārt visos pārējos gadījumos viņiem var pāriet viss īpašums.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja nav pēdējās gribas rīkojuma, mantojums pāriet saskaņā ar 195. nodaļas 44. panta un nākamo pantu noteikumiem.

Ja ir bērni un laulātais, mantojuma neto vērtība tiek sadalīta laulātajam un bērniem vienādās daļās. Ja nav bērnu vai lejupējo radinieku, laulātā daļa palielinās atkarībā no tā, vai ir citi radinieki līdz ceturtajai radniecības pakāpei. Ja mirušajam ir brāļi, māsas vai vecāki, laulātā daļa ir līdz 50 % no neto vērtības, bet, ja nav radinieku līdz ceturtajai pakāpei, laulātais ir tiesīgs uz ¾ mantojuma. Visos pārējos gadījumos viss mantojums pāriet laulātajam.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Visos minētajos gadījumos kompetentā iestāde ir testatora/mirušā pēdējās dzīvesvietas rajona tiesa.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Pieteikuma iesniegšana;

Nodokļu reģistra darbinieka apstiprināta pagaidu atbrīvojuma iesniegšana;

koncesijas akta izsniegšana;

mantojuma saraksta reģistrācija;

visu mantojuma parādu, tostarp nodokļu saistību, nokārtošana;

mantojuma sadale;

galīgo atskaišu reģistrācija.

Vietējos tiesību aktos nav noteikumu par mantojuma procesu, ko *ex officio* uzsāk tiesa.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Persona var kļūt par mantinieku, ja tā ir mirušā radinieks līdz sestajai radniecības pakāpei. Attiecīgs noteikums ir paredzēts 195. nodaļas 44. pantā un nākamajos pantos un 195. nodaļas pirmajā un otrajā pielikumā.

Persona var kļūt par mantinieku, ja testators savā testamentā ir novēlējis tai mantojumu.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Saskaņā ar vietējiem tiesību aktiem mantinieki neatbild par mirušā parādiem. Parādi rodas tikai mantojumam, kas tiek sadalīts mantiniekiem/legatāriem tikai tad, kad parādi (tostarp nodokļu saistības) ir nokārtoti. Attiecīgs noteikums ir paredzēts 189. nodaļas 41. panta b) punktā un 42. pantā.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Pieņemot, ka jēdziens īpašuma "reģistrācija" attiecas uz mirušās personas īpašuma nodošanu mantiniekiem/legatāriem, vajadzīgie dokumenti ir šādi:

koncesijas akts;

nodokļu reģistra darbinieka izdota apliecība par nodokļu saistību nokārtošanu un īpašuma nodošanas atļauja;

apliecība par nekustamā īpašuma / kapitāla ieņēmumu nodokļu saistību nokārtošanu;

kvītis un apliecība par komunālo un notekūdeņu savākšanas pakalpojumu maksājumu nokārtošanu un pārvaldnieka un/vai testamenta izpildītāja oficiāls paziņojums par sadalīšanu;
jebkāds cits dokuments, ko pieprasa zemesgrāmata un/vai nodokļu reģistra darbinieks.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Pārvaldnieka iecelšana ir obligāta mantojuma sadales nolūkā. Pārvaldnieku ieceļ ar tiesas rīkojumu pēc pieprasījuma. Pieteikumu par pārvaldību iesniedz atbilstoši 189. nodaļai, tostarp — bet ne tikai — 18., 19., 20., 29., 49. pantam un 192. nodaļai. Pieteikumam jāpievieno ar zvērestu apliecināts topošā pārvaldnieka vai testamenta izpildītāja paziņojums, ar zvērestu apliecināts galvotāja paziņojums, ja tas nepieciešams, un nodrošinājums, ja tas nepieciešams. Tam jāpievieno arī miršanas un mantošanas apliecība, ko izdevis mirušā dzīvesvietas pašvaldības vadītājs, un mantinieku piekrišana pārvaldnieka iecelšanai. Visos pārējos gadījumos ievēro procedūru, kas aprakstīta atbildē uz 6. jautājumu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Tiesības izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu tiek uzticētas testamenta izpildītājam, bet, ja testatora izpildītājs mirst vai nav ieinteresēts, šādas tiesības uztic jebkurai personai, kurai ir likumīgas intereses attiecībā uz mantojumu, piemēram, legatāram vai mantiniekam.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Pārvaldnieka pilnvaras ir aprakstītas 189. nodaļas 41. pantā.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Šie dokumenti ir koncesijas akts, kurā norādīts pārvaldnieks un/vai testamenta izpildītājs. Saņēmēju vārdus norāda pārvaldības un/vai testamenta apstiprināšanas pieteikumā un miršanas un mantošanas apliecībā, ko izdevis mirušā dzīvesvietas pašvaldības vadītājs.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 10/02/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Latvija

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Ar testamentu saskaņā ar Civillikuma (turpmāk – CL) 418. pantu saprot katru vienpusēju rīkojumu, ko kāds dod savas nāves gadījumam par visu savu mantu, vai par kādu mantas daļu, vai par atsevišķām lietām vai tiesībām. No CL 420. panta izriet, ka testamentu var taisīt katra persona, izņemot nepilngadīgos. Nepilngadīgie, ja viņi sasnieguši 16 gadu vecumu, var taisīt testamentu par savu brīvo mantu (CL 195. pants). Testamentu var taisīt arī tie, kas atrodas aizgādnībā. Jāņem vērā, ka atbilstoši CL 421. pantam, kas nespēj paust savu gribu, tas nespēj taisīt testamentu.
CL noteikts, ka testamenti pēc savas formas ir publiski vai privāti.
Publiskos testamentus taisa pie notāra vai bāriņtiesā. Publisks testaments taisāms testatora personīgā klātbūtnē. Par publiska testamenta oriģinālu atzīstams testaments, kas ierakstīts notāra vai konsula aktu grāmatā, bet bāriņtiesā – testamentu grāmatā. Pēc oriģināla parakstīšanas testatoram izdodams izraksts.
Attiecībā uz privātiem testamentiem jānorāda, ka saskaņā ar CL 445. un 446. pantu, lai privāts testaments būtu spēkā, jābūt pārliecībai, ka to taisījis mantojuma atstājējs un ka tas izteic pareizi viņa pēdējo gribu. Privāts testaments taisāms rakstiski, mantojuma atstājējam pašrocīgi visu testamentu uzrakstot un parakstot.
CL 604. pantā noteikts, ka t estamentu, kurā viena kopīga akta veidā divas vai vairāk personas savstarpēji ieceļ viena otru sev par mantinieku, sauc par savstarpēju testamentu. Bet, ja šādā testamentā vienas personas iecēlums par mantinieku noticis ar nosacījumu, ka jāpastāv un jābūt spēkā otras personas iecēlumam, tā ka viens iecēlums var būt vai nebūt spēkā tikai kopā ar otru, tad testamentu sauc par korrespektīvu.
Atbilstoši CL 639. pantam līgumisko mantošanu nodibina ar līgumu, ar kuru viens līdzējs otram vai vairāki līdzēji cits citam piešķir tiesību uz savu nākamo mantojumu vai tā daļu. Tādu līgumu sauc par mantojuma līgumu. Mantojuma līgumā viens līdzējs var arī piešķirt legātu otram līdzējam vai trešajai personai. Mantojuma līgumā atstumšana no mantojuma nav atļauta.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Ja pēdējās gribas rīkojums ir taisīts kā publisks dokuments (notariāls akts, bāriņtiesas apliecināts testaments), tas tiek reģistrēts publisko testamentu reģistrā. Privātā kārtā taisīts pēdējās gribas rīkojums netiek reģistrēts, ja vien tas netiek nodots glabāšanā zvērinātam notāram vai bāriņtiesā.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Testators savam nāves gadījumam var brīvi noteikt par visu savu mantu, ar to ierobežojumu, ka viņa neatņemamās daļas tiesīgajiem atstājamas viņu neatņemamās daļas. Neatņemamās daļas tiesīgajiem ir tikai prasījuma tiesība uz neatņemamās daļas izdošanu naudā.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

CL noteikts, ka ir aicināti mantot laulātie, radinieki un adoptētie.
Adoptētais un viņa lejupējie manto no adoptētāja un viņa radiniekiem. No adoptētā manto viņa lejupējie, kā arī adoptētājs un viņa radinieki. Zemākas šķiras mantinieks nemanto, ja gribu mantot izsaka augstākas šķiras mantinieki.
Laulātais manto kopā ar pirmo, otro vai trešo šķiru. Mantojot kopā ar pirmo šķiru, laulātais saņem bērna daļu, ja gribu mantot izteikušo bērnu skaits ir mazāks par četriem, bet, ja gribu mantot izteikušo bērnu skaits ir četri vai vairāk, – ceturto daļu. Mantojot kopā ar otro/trešo šķiru, laulātais saņem pusi mantojuma. Laulātais saņem visu mantojumu, ja nav 1., 2. vai 3. šķiras mantinieku vai ja tie atkrīt.

Mantojuma atstājēja radinieki manto pēc zināmas kārtas, kas pamatota pa daļai uz radniecības veidu, pa daļai uz tās pakāpju tuvumu. Mantošanas kārtības ziņā izšķir četras likumisko mantinieku šķiras:
pirmā šķirā manto, bez pakāpju tuvuma izšķirības, visi tie mantojuma atstājēja lejupējie, starp kuriem, no vienas puses, un mantojuma atstājēju, no otras puses, nav citu lejupējo, kam būtu tiesība mantot;
otrā šķirā manto mantojuma atstājēja pēc pakāpes tuvākie augšupējie, kā arī mantojuma atstājēja īstie brāļi un māsas un pirms viņa mirušo īsto brāļu un māsu bērni;
trešā šķirā manto mantojuma atstājēja pusbrāļi un pusmāsas un pirms viņa mirušo pusbrāļu un pusmāsu bērni;
ceturtā šķirā manto pārējie pēc pakāpes tuvākie sāņu radnieki, neizšķirot pilnīgo radniecību no nepilnīgās.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Zvērināts notārs

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Zvērināts notārs

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Zvērināts notārs

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Zvērināts notārs

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Pēc tam, kad mantojuma atklājies personai ir jāizsaka griba pieņemt mantojumu – to dara, iesniedzot mantošanas iesniegumu zvērinātam notāram.
Zvērināts notārs uzsāk mantojuma lietu, izsludina mantojuma atklāšanos, konstatē personas tiesības mantot un izsniedz mantojuma apliecību.
Ja manto saskaņā ar pēdējās gribas rīkojumu, tas iesniedzams zvērinātam notāram, kurš to nolasa un likumā noteiktā kārtībā atzīst par stājušos spēkā. Arī šajā gadījumā mantiniekam jāizsaka griba pieņemt novēlēto mantojumu. Ja iecelts legatārs, arī viņš tiek norādīts mantojuma apliecībā.
Latvijas normatīvie akti neparedz mantojuma atstājēja īpašuma likvidāciju un mantas sadali. Tādu norādījumu mantojuma atstājējs var izteikt pēdējās gribas rīkojumā, tomēr šādi gadījumi nav izplatīti. Pēc tam, kad zvērināts notārs apstiprinājis mantiniekus mantojuma tiesībās, mantinieki var palikt mantoto īpašumu kopīpašnieki vai arī sadalīt mantojumu, noslēdzot mantojuma sadales līgumu. Ja mantojumu dalīt vēlas tikai kāds no mantiniekiem un citi tam nepiekrīt, viņš ir tiesīgs celt tiesā prasību par mantojuma sadali.
Vienīgais gadījums, kad normatīvie akti paredz mantojuma atstājēja īpašumu realizāciju, ir tad, kad mantinieku nav un manta atzīta par bezmantinieku mantu un piekrīt valstij. Ja ir kreditori, šo mantu izsolē pārdod zvērināts tiesu izpildītājs. Ja kreditoru nav – par mantas atsavināšanu lemj Valsts ieņēmumu dienests.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Attiecībā uz legatāru jānorāda, ka saskaņā ar CL 500. pantu, ja kādam novēlēts nevis viss mantojums, ne arī tā daļa attiecībā pret visu mantojumu, bet tikai atsevišķs mantojuma priekšmets, tad novēlējumu sauc par legātu, bet to, kam tas novēlēts, par legatāru.
Persona iesniedz zvērinātam notāram mantošanas iesniegumu. Ja ir pēdējās gribas rīkojums, arī to iesniedz zvērinātam notāram un tas tiek nolasīts.
Zvērināts notārs izsniedz mantojuma apliecību mantiniekiem un legatāriem pēc tam, kad beidzies notāra izsludinātais (ne īsāks par 3 mēnešiem) vai CL noteiktais (viens gads no mantojuma atklāšanās vai uzzināšanas par mantojuma atklāšanos) mantojuma pieņemšanas termiņš.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

CL noteic, ka ar mantojuma pieņemšanu un iegūšanu visas mantojuma atstājēja tiesības un saistības, ciktāl tās neizbeidzas ar viņa personu, pāriet uz mantinieku. Mantiniekiem jāatlīdzina kreditoriem mantojuma atstājēja parādi, tai skaitā, ja mantojamās mantas nepietiek, par parādiem viņi atbild arī ar savu mantu. Mantinieks, kas pieņēmis mantojumu ar inventāra tiesību, atbild par mantojuma atstājēja parādiem un citiem prasījumiem pret to tikai šā mantojuma apmērā.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Zemesgrāmatā iesniedz mantojuma apliecību un nostiprinājuma lūgumu.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Ir iespējams iecelt:
pēc mantojuma atklāšanās – mantojuma aizgādni. Mantojuma aizgādnību pēc mantinieku lūguma vai atsevišķos likumā noteiktos gadījumos (piemēram, kad mantojums pārāk apgrūtināts parādiem, kad nav mantinieku vai tie nav sasniedzami u.tml.) ar atsevišķu aktu nodibina zvērināts notārs un nosūta aktu bāriņtiesai aizgādņa iecelšanai).
testamenta izpildītāju – tas notiek mantojuma atstājēja dzīves laikā, viņam taisot testamentu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Likumīgā spēkā nākušu testamentu izpilda testamenta izpildītājs, kas šim nolūkam iecelts vai nu tajā pašā testamentā, vai citā testatora sevišķā aktā, bet ja testamenta izpildītājs nav iecelts, tad testamentā ieceltais mantinieks, un beidzot, ja nav arī tiešā testamentārā mantinieka, tad mantojuma aizgādnis, kuru iecēlusi bāriņtiesa uz zvērināta notāra lēmuma pamata.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Testamenta izpildītāja tiesisko stāvokli un viņa tiesību un pienākumu robežas noteic testamentā izteiktā testatora griba, bet, ja pēdējais neko tuvāku par to nav noteicis, tad testamenta izpildītājam tikai jārūpējas par testatora pēdējās gribas ievērošanu un izpildīšanu, kā arī jāgādā, cik tas šim nolūkam nepieciešams, par mantojuma lietas nokārtošanu un mantojuma sadalīšanu starp mantiniekiem un legātāriem.
Mantojuma aizgādņi mantojuma pārvaldībā un pārstāvēšanā rīkojas patstāvīgi un mantojuma vārdā. Aizgādnis mantojumu pārvalda ar tādu pašu rūpību un apzinību, ar kādu viņš kā labs saimnieks pārvalda savas paša lietas. Aizgādņiem savas pārvaldības laikā ik gadu jādod par to norēķins bāriņtiesai, bet kad mantojumu nododot mantiniekiem vai aiz citiem iemesliem aizgādnība izbeidzas - jādod galīgs norēķins. Kad notārs ir izdevis mantojuma apliecību, aizgādnība izbeidzas un līdz ar to izbeidzas aizgādņa tiesība rīkoties mantojuma vārdā.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Zvērināts notārs izsniedz mantojuma apliecību, kas ir notariāls akts. Notariāla akta tiesīgumu nevar apšaubīt. To var apstrīdēt, ceļot atsevišķu prasību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 06/02/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Lietuva

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Pēdējās gribas rīkojumu sagatavo testamenta veidā saskaņā ar Lietuvas Republikas Civilkodeksu (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*). Testaments var būt oficiāls (to noformē rakstiski divos eksemplāros notārs vai Lietuvas Republikas konsulārā amatpersona citā valstī) vai privāts (hologrāfisks testaments, kurā norāda testatora vārdu un uzvārdu, testamenta taisīšanas datumu (dienu, mēnesi, gadu) un vietu, norādot testatora vēlmes, un kuru paraksta testators; šā veida testamentu var taisīt jebkādā valodā). Laulātie var taisīt laulāto kopīgu testamentu, kurā abi laulātie savstarpēji ieceļ viens otru par mantiniekiem un saskaņā ar kuru viena laulātā nāves gadījumā pārdzīvojušais laulātais manto visu mirušā laulātā mantu (tostarp laulāto kopīgo mantu), izņemot neatraidāmo daļu.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Oficiālu testamentu apliecina un reģistrē notāra reģistrā testatora klātbūtnē. Vienu testamenta eksemplāru patur testators, bet otrs eksemplārs paliek apliecinošajai iestādei. Testators var nodot privātu testamentu glabāšanā notāram vai Lietuvas Republikas konsulārai amatpersonai ārvalstī. Lietuvas Republikā taisīto testamentu reģistru pārvalda Centrālais hipotēku birojs (*Centrinė hipotekos įstaiga*). Notāriem un konsulārajām amatpersonām trīs darbdienu laikā jāpaziņo Centrālajam hipotēku birojam par visiem apliecinātajiem, glabāšanā pieņemtajiem vai atceltajiem testamentiem. Paziņojumā jānorāda testatora vārds un uzvārds, personas kods un dzīvesvieta, kā arī testamenta taisīšanas datums un vieta, tā veids un glabāšanas vieta. Testamenta saturs nav jākonkretizē.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā, Civilkodeksā ir paredzētas tiesības uz neatraidāmo daļu — mirušās personas bērni (adoptētie bērni), laulātais un vecāki (adoptētāji), kuri bijuši finansiāli atkarīgi no mirušā viņa nāves dienā, neatkarīgi no testamenta satura manto pusi no daļas, kas katram no viņiem pienāktos likumiskās mantošanas kārtībā (neatraidāmā daļa), ja vien testamentā nav novēlēts vairāk. Neatraidāmo daļu nosaka, pamatojoties uz mantojuma vērtību, ieskaitot parastos mājsaimniecības piederumus un aprīkojumu.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja nav testamenta, mantošana notiek likumiskā kārtībā. Ja mantošana notiek likumiskā kārtībā, personas, kas saņem mantojumu vienādās daļās, ir šādas: pirmās pakāpes mantinieki — mirušā bērni (tostarp adoptētie bērni) un bērni, kuri dzimuši pēc viņa nāves; otrās pakāpes mantinieki — mirušā vecāki (adoptētāji), mazbērni; trešās pakāpes mantinieki — mirušā vecvecāki no tēva un mātes puses, mirušā mazmazbērni; ceturtās pakāpes mantinieki — mirušā brāļi, māsas un vecvecvecāki no tēva un mātes puses; piektās pakāpes mantinieki — mirušā brāļu un māsu bērni (māsasdēli, brāļadēli, māsasmeitas, brāļameitas) un mirušās personas vecāku brāļi un māsas (onkuļi un tantes); sestās pakāpes mantinieki — mirušās personas vecāku brāļu un māsu bērni (brālēni un māsīcas). Otrās pakāpes mantinieki manto likumiskā kārtībā tikai tad, ja nav pirmās pakāpes mantinieku, ja pirmās pakāpes mantinieki nepieņem vai atraida mantojumu vai ja visiem pirmās pakāpes mantiniekiem ir liegtas tiesības mantot. Trešās, ceturtās, piektās un sestās pakāpes mantinieki manto, ja nav augstākas pakāpes mantinieku vai ja augstākas pakāpes mantinieki atraida mantojumu, vai ja tiem ir liegtas tiesības mantot. Uzskata, ka adoptētie bērni un viņu lejupējie radinieki, kuri saņem mantojumu pēc sava adoptētāja vai viņa radinieku nāves, ir līdzvērtīgi adoptētājam un viņa lejupējiem radiniekiem. Viņi nesaņem mantojumu likumiskās mantošanas kārtībā, kad mirst viņu miesīgie vecāki un citi augstākas pakāpes asinsradinieki, līdzīgi kā tas ir pēc viņu miesīgo brāļu vai māsu nāves. Adoptētāji un viņu radinieki, kuri saņem mantojumu pēc viņu adoptētā bērna vai viņa lejupējo radinieku nāves, ir līdzvērtīgi miesīgajiem vecākiem un citiem asinsradiniekiem. Adoptēta bērna miesīgie vecāki un citi augstākas pakāpes asinsradinieki nemanto likumiskā kārtībā pēc adoptētā bērna vai viņa lejupējo radinieku nāves. Bērni, kuri dzimuši laulātiem vecākiem vai vecākiem, kuru laulība atzīta par neesošu, ir tiesīgi mantot likumiskā kārtībā tāpat kā bērni, kuri dzimuši ārlaulībā un kuru paternitāte noteikta saskaņā ar likumu. Ja kāds no mirušā mazbērnu vai mazmazbērnu vecākiem, kurš būtu saņēmis mantojumu, mantojuma atvēršanas brīdī ir jau miris, mazbērni un mazmazbērni manto likumiskā kārtībā kopā ar atbilstošajiem pirmās un otrās pakāpes mantiniekiem, kuri ir tiesīgi mantot. Viņi manto vienādās daļās mantojuma daļu, ko likumiskā kārtībā būtu mantojis viņu mirušais tēvs vai māte. Mirušā pārdzīvojušais laulātais manto likumiskā kārtībā vai kopā ar visiem pirmās vai otrās pakāpes mantiniekiem. Laulātais manto vienu ceturto daļu mantojuma kopā ar pirmās pakāpes mantiniekiem un ja, neskaitot laulāto, ir ne vairāk kā trīs mantinieki. Ja ir vairāk nekā trīs mantinieki, laulātais manto kopā ar pārējiem mantiniekiem vienādās daļās. Ja laulātais manto kopā ar otrās pakāpes mantiniekiem, viņš ir tiesīgs uz pusi no mantojuma. Ja nav pirmās vai otrās pakāpes mantinieku, laulātais manto visu īpašumu. Parastie mājsaimniecības piederumi un aprīkojums pāriet mantiniekiem likumiskā kārtībā neatkarīgi no viņu radniecības pakāpes un viņu mantotās daļas, ja vien viņi ir dzīvojuši kopā ar mirušo ne mazāk kā gadu līdz viņa nāvei.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Mantojuma atklāšanās vietas notārs un tiesa.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantojuma atklāšanās vietas notārs.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantojuma atklāšanās vietas notārs.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Mantojuma atklāšanās vietas notārs.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Saskaņā ar Civilkodeksu mantiniekam ir jāpieņem mantojums, lai to iegūtu. Pieņemšana nevar būt daļēja vai ar nosacījumiem vai izņēmumiem. Uzskata, ka mantinieks ir pieņēmis mantojumu, ja viņš faktiski sāk uzņemties atbildību par mantojumu vai ir iesniedzis mantojuma atklāšanās vietas notāram pieteikumu par mantojuma pieņemšanu. Uzskata, ka mantinieks ir pieņēmis mantojumu, ja viņš ir sācis uzņemties atbildību par mantojumu, uzskatot to par savu īpašumu (ja viņš uzņemas atbildību par mantojumu, izmanto, pārrauga to un rīkojas ar to, maksā nodokļus un ir iesniedzis pieteikumu tiesai, paužot nodomu pieņemt mantojumu un iecelt mantojuma pārvaldnieku, u. tml.). Uzskata, ka mantinieks, kurš sācis uzņemties atbildību par jebkuru mantojuma daļu vai pat atsevišķiem priekšmetiem, ir pilnībā pieņēmis mantojumu. Mantiniekam, kurš sācis uzņemties atbildību par mantojumu, ir tiesības termiņā, kas noteikts mantojuma pieņemšanai, atraidīt mantojumu, iesniedzot pieteikumu mantojuma atklāšanās vietas notāram. Šādā gadījumā uzskata, ka mantinieks ir uzņēmies atbildību par mantojumu citu tā saņēmēju interesēs. Šie pasākumi jāveic trīs mēnešu laikā no mantojuma atklāšanās. Personas, kurām tiesības uz mantojumu rodas tikai tad, ja citi mantinieki to atraida, var izteikt piekrišanu mantojuma pieņemšanai trīs mēnešu laikā no dienas, kad radušās tiesības uz pieņemšanu. Tiesa var pagarināt mantojuma pieņemšanas termiņu, ja tiek atzīts, ka termiņš ticis pārsniegts būtisku iemeslu dēļ. Mantojumu var pieņemt arī pēc termiņa beigām, neiesniedzot pieteikumu tiesai, ja par to vienojas visi pārējie mantinieki, kuri pieņēmuši mantojumu. Notāram ir pienākums trīs darbdienu laikā informēt Centrālo hipotēku biroju par mantojuma pieņemšanu. Mantiniekam vai legatāram ir tiesības atraidīt mantojumu trīs mēnešu laikā no mantojuma atklāšanās. Atraidīšana nevar būt daļēja vai ar nosacījumiem vai izņēmumiem. Mantojuma atraidīšanai ir tādas pašas sekas kā mantojuma nepieņemšanai. Mantinieks atraida mantojumu, iesniedzot pieteikumu mantojuma atklāšanās vietas notāram. Atraidīšana nav pieļaujama, ja mantinieks ir iesniedzis mantojuma atklāšanās vietas notāram pieteikumu par mantojuma pieņemšanu vai par mantošanas apliecības izdošanu. Ja ir vairāki mantojuma saņēmēji, mantojums kļūst par visu saņēmēju kopīpašumu, ja vien testamentā nav paredzēts citādi. Nevienu nevar piespiest atteikties no tiesībām nošķirt viņam pienākošos daļu no mantojamā īpašuma. Mantojumu sadala, mantiniekiem savstarpēji vienojoties. Mantojumu nevar sadalīt līdz mantinieka vai legatāra piedzimšanai vai ja testators savā testamentā ir noteicis konkrētu laikposmu, kurā mantojums atrodas mantinieku kopīgā valdījumā. Šāds laikposms nevar pārsniegt piecus gadus no mantojuma atklāšanās, izņemot gadījumus, kad mantinieku vidū ir nepilngadīgie. Šādā gadījumā testators var aizliegt mantojuma sadalīšanu, līdz attiecīgie mantinieki kļūst pilngadīgi. Mantinieki, savstarpēji vienojoties, var sadalīt mantojumu, pirms mantinieku tiesības uz īpašumu tiek reģistrētas publiskajā reģistrā. Nekustamā īpašuma sadalīšanu noformē ar notariālu aktu, kas jāreģistrē publiskajā reģistrā. Ja mantinieki nevienojas par īpašuma sadalīšanu, mantojumu sadala tiesa, pamatojoties uz katra mantinieka celtajām prasībām. Dalāmo īpašumu sadala natūrā, savukārt nedalāmais īpašums pāriet vienam no mantiniekiem, ņemot vērā īpašuma veidu un mantinieka vajadzības, bet pārējiem mantiniekiem īpašuma vērtību kompensē ar citu īpašumu vai skaidrā naudā. Mantojuma saņēmējiem savstarpēji vienojoties, visu mantojumu vai atsevišķus īpašuma priekšmetus var pārdot izsolē, un ieņēmumus var sadalīt starp mantojuma saņēmējiem, vai arī mantinieki var solīt savā starpā par individuāliem īpašuma priekšmetiem — tādā gadījumā katrs priekšmets pāriet mantiniekam, kurš sola visaugstāko cenu. Individuālu īpašuma priekšmetu nodošanu konkrētiem mantiniekiem var noteikt, pēc savstarpējas vienošanās lozējot.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Par mantojuma atklāšanās brīdi uzskata nāves brīdi vai dienu, kad stājas spēkā tiesas spriedums, ar ko personu atzīst par mirušu, vai tiesas spriedumā norādīto dienu. Lai kļūtu par mantinieku, attiecīgajai personai ir jāpieņem mantojums (faktiski uzņemoties atbildību par mantojumu vai iesniedzot mantojuma atklāšanās vietas notāram pieteikumu par mantojuma pieņemšanu). Legatārs par legāta pieņemšanu paziņo testamenta izpildītājam (mantojuma pārvaldniekam), mantiniekam, kurš pieņēmis mantojumu un ir pilnvarots īstenot legātu, vai mantojuma atklāšanās vietas notāram. Ja legāts ietver tiesības uz nekustamo īpašumu, visos gadījumos ir jāiesniedz pieteikums notāram.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Mantinieks, kurš ir pieņēmis mantojumu, uzņemoties atbildību par mantojumu vai iesniedzot pieteikumu notāram, atbild par testatora parādiem ar visu savu īpašumu. Ja mantojumu šādā veidā ir pieņēmuši vairāki mantinieki, viņi ir solidāri atbildīgi par testatora parādiem ar visu savu īpašumu. Mantiniekam ir tiesības savā notāram iesniegtajā pieteikumā par mantojuma pieņemšanu norādīt, ka viņš vēlas pieņemt mantojumu, pamatojoties uz inventāra tiesību. Šādā gadījumā mantinieks atbild par testatora parādiem tikai ar mantojuma masu. Ja vismaz viens mantinieks ir pieņēmis mantojumu, pamatojoties uz inventāra tiesību, uzskata, ka arī visi pārējie mantinieki ir pieņēmuši mantojumu uz šāda pamata. Inventāra tiesības piemērošanu var pieprasīt arī testatora kreditori. Ja inventāra sagatavošanas brīdī mantinieks savas vainas dēļ nenorāda visu īpašumu, kas veido mantojumu, vai nav norādījis testatora parādniekus vai ja sarakstā pēc mantinieka iniciatīvas ir iekļauti neesoši parādi vai mantinieks nav izpildījis savu pienākumu sniegt pilnīgus datus inventāra sagatavošanai, šāds mantinieks atbild par testatora parādiem ar visu savu īpašumu.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Nekustamā īpašuma reģistrā reģistrē šādus nekustamus objektus, ja tie ir klasificēti kā individuāli nekustamā īpašuma objekti un tiem ir piešķirts unikāls numurs atbilstoši procedūrai, kas noteikta Lietuvas Likumā par zemesgrāmatu (*Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymas*): zemes gabali, ēkas, dzīvokļi daudzdzīvokļu mājās un telpas. Pieteikumiem par nekustamā īpašuma reģistrāciju Nekustamā īpašuma reģistrā (*Nekilnojamojo turto registras*) jāpievieno šādi dokumenti:

pieteikums, lai reģistrētu īpašuma tiesības (īpašumtiesības vai pārvaldības tiesības) uz nekustamo īpašumu vai mainītu Nekustamā īpašuma reģistrā datus par īpašuma tiesībām;

dokumenti, ar kuriem nekustamā īpašuma kadastrā reģistrēti dati par nekustamo objektu, kas klasificēts kā individuāls nekustamā īpašuma objekts, un visi dokumenti, ar kuriem grozīti šādi dati (publiskas iestādes vai pārvaldības iestādes dokuments, tiesas spriedums, rīkojums, lēmums vai dekrēts, rakstiski darījumi, dokumenti no citiem valsts kadastriem un reģistriem vai citi dokumenti, kas paredzēti tiesību aktos vai ko noteikusi valdība);

dokumenti, kas apliecina īpašumtiesību uz īpašumu iegūšanu, īpašuma tiesību nodibināšanu, šādu tiesību ierobežojumus un juridiskus faktus, un uzņēmumu dāvināšanu, pārdošanu un pirkšanu vai nomu; notariāli dokumenti, kas apliecina īpašuma tiesību nodibināšanu, šādu tiesību ierobežojumus un juridiskus faktus un kas elektroniski iesniegti vietējā reģistra darbiniekam ar notāra starpniecību;

dokumenti, kuros norādīta persona, kas iesniedz pieteikumu, izņemot gadījumus, kad pieteikumu nosūta pa pastu vai elektroniski, vai ar notāra starpniecību.

Nekustamā īpašuma mantošanas gadījumā, ja īpašuma tiesības ir jau reģistrētas Nekustamā īpašuma reģistrā, vienīgais dokuments, kas mantiniekam jāiesniedz minētajam reģistram, ir no notāra saņemtā mantošanas apliecība (vai īpašumtiesību apliecība viena laulātā nāves gadījumā, ja viss mantojums pāriet pārdzīvojušajam laulātajam). Kad ir saņemts attiecīgs paziņojums no notāra, Nekustamā īpašuma reģistrā var veikt arī ierakstus par mantošanas apliecības izsniegšanu, ja tiek mantots nekustamais īpašums, un/vai īpašumtiesību apliecības izsniegšanu, ja ir miris viens no laulātajiem.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Ja mantojums ir individuālais komersants vai lauku saimniecība vai ja mirušā parādi varētu pārsniegt mantojuma vērtību, tad mantinieks, pieņemot mantojumu, var iesniegt mantojuma atklāšanās vietas tiesai pieteikumu par mantojuma pārvaldnieka iecelšanu vai par pārvaldnieka iecelšanu un lēmuma pieņemšanu par izsoles vai bankrota procedūras rīkošanu. Šādā gadījumā mirušā parādus sedz tikai no mantojuma masas. Ja mantojums ietver īpašumu, kas jāpārvalda (individuālo komersantu, lauku saimniecību, vērtspapīrus u. tml.), un pārvaldību nevar uzņemties testamenta izpildītājs vai mantinieks vai ja

mirušā kreditori ceļ prasību pirms mantojuma pieņemšanas, rajona tiesa ieceļ mantojuma pārvaldnieku. Mantojuma pārvaldību nosaka ar mantojuma atklāšanās vietas rajona tiesas lēmumu. Tiesa savā lēmumā ieceļ mantojuma pārvaldnieku un nosaka viņa atlīdzību.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Testamentu izpilda testamenta izpildītājs vai mantinieks, ko iecēlis testators, vai mantojuma pārvaldnieks, ko iecēlusi tiesa. Ja testators nav iecēlis testamenta izpildītāju vai ja ieceltais testamenta izpildītājs vai mantinieks nespēj pildīt savus pienākumus, mantojuma atklāšanās vietas rajona tiesa ieceļ mantojuma pārvaldnieku visu testamenta izpildei vajadzīgo uzdevumu veikšanai. Testamenta izpildītājs veic visas testamenta izpildei vajadzīgās darbības. Līdz mantojuma pārvaldnieka iecelšanai vai mantinieku noteikšanai testamenta izpildītājs uzņemas mantinieka funkcijas — uzņemas atbildību par mantojumu, sagatavo inventāra sarakstu, maksā ar mantojumu saistītos parādus, piedzen parādus no testatora parādniekiem, nodrošina uzturlīdzekļu maksājumus, kas pienākas apgādājamiem, meklē mantiniekus, noskaidro, vai mantinieki pieņem mantojumu, utt.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mantojuma pārvaldniekam ir tādas pašas tiesības un pienākumi kā testamenta izpildītājam, un viņam *mutatis mutandis* piemēro īpašumtiesības regulējošos noteikumus attiecībā uz citai personai piederošas mantas pārvaldību vai citas personas darbībām, kā noteikts Civilkodeksā.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Trīs mēnešus pēc mantojuma atklāšanās mantinieki vai legatāri var pieprasīt, lai mantojuma atklāšanās vietas notārs izsniedz mantošanas apliecību. Mantošanas apliecība ir dokuments, ko sagatavo valsts noteiktā formātā un kas apliecina, ka mantinieks ir pieņēmis mantojumu un ir ieguvis īpašumtiesības uz mantojumu. Svarīgi ir ņemt vērā, ka atbilstoši Civilkodeksam īpašumtiesības uz mantojumu rodas, pieņemot mantojumu, nevis izsniedzot mantošanas apliecību. Turklāt mantošanas apliecības saņemšana ir mantojuma saņēmēja tiesības, bet ne pienākums. Mantošanas apliecība apliecina mantojuma pieņemšanu un nodrošina juridisku pamatu, lai reģistrētu īpašumtiesības uz mantoto nekustamo īpašumu. Saskaņā ar Lietuvas Republikas Civilprocesa kodeksu (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) notāra izsniegtu mantošanas apliecību uzskata par oficiālu rakstisku pierādījumu ar lielāku pierādījuma spēku. Oficiālā rakstiskā apliecinošā dokumentā aprakstītos apstākļus uzskata par pilnībā pierādītiem, ja vien tos neatspēko ar citiem pierādījumiem, izņemot liecinieku liecības.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Luksemburga

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Sagatavojot testamentārās mantošanas noteikumus, cita starpā ir jāievēro šādi noteikumi.

Pirmkārt, testatoram ir jābūt pie skaidra saprāta. Personas, kas ar likumu atzītas par tiesībnespējīgām, nevar sastādīt testamentu. Attiecībā uz nepilngadīgām personām tiek piemēroti īpaši noteikumi, kas jo īpaši paredz attiecīgo personu mantojuma aizsardzību.

Turklāt ir aizliegti daži testamentārās mantošanas veidi, piemēram, saistītie testamenti. Tas pats attiecas uz mantošanas līgumiem.

Attiecībā uz dažādiem testamentu veidiem, kas paredzēti Luksemburgas mantošanas tiesību aktos, Civilprocesa kodeksā ir minēti:

pašrocīgs testaments;

publiski vai notariāli apliecināts testaments;

slepens testaments.

Atkarībā no izvēlētā testamenta veida pieeja un kārtība var atšķirties.

Pašrocīgs testaments

Pašrocīgs testaments ir testaments, kas ir pilnībā rakstīts, datēts un parakstīts ar testatora roku.

Pašrocīga testamenta priekšrocība ir tā vienkāršums. Trūkums ir tas, ka pašrocīgu testamentu testators var sastādīt, nevienam nezinot par testamenta eksistenci. Rezultātā var rasties situācija, ka pēc testatora nāves testaments netiek atrasts.

Turklāt pastāv arī testamenta viltošanas un iznīcināšanas risks. Bez tam, ja pašrocīgs testaments ir nesalasāms, neskaidrs vai nepilnīgs, tas var būt nederīgs. Šajā sakarībā jāatzīmē, ka pat neprecizitāte datumā pašrocīgā testamentā var izraisīt testamenta spēkā neesību. Turklāt pašrocīgs testaments var nebūt derīgs sakarā ar nepilnībām pēc būtības.

Tātad testators, no vienas puses, ir ieinteresēts atklāt gan testamenta esības faktu, gan vietu, kur tas glabājas, un, no otras puses, nodrošināt to, lai viņa testaments būtu derīgs.

Informētību par pašrocīga testamenta esību var apliecināt ar faktu, ka testators par to ir informējis savu uzticības personu vai, samaksājot nodokli, licis reģistrēt pamatinformāciju par testamentu (piemēram, testatora vārdu, adresi, kā arī vietu, kur testaments tiek glabāts) centrālajā pēdējās gribas rīkojumu reģistrā. Šo reģistru datu bāzes veidā uztur Reģistrācijas un īpašuma pārvalde (*Administration de l'Enregistrement et des Domaines*) (skatīt arī turpmāk).

Attiecībā uz testamenta spēkā esību ir nepieciešams, lai testaments būtu pilnībā rakstīts, datēts un parakstīts ar testatora roku. Ņemot vērā iepriekšminēto, ir ieteicams piesaistīt speciālistu mantojuma tiesībās (piemēram, notāru), kas nodrošinās konkrētā pēdējās gribas rīkojuma spēkā esību.

Publisks testaments

Publisko testamentu taisa divu notāru vai viena notāra un divu liecinieku klātbūtnē.

Tam ir būtiskas priekšrocības salīdzinājumā ar pašrocīgu testamentu.

Šīs priekšrocības, no vienas puses, ir juridiskā konsultācija, ko notārs sniedz testatoram, sastādot testamentu. Šī juridiskā konsultācija nodrošina to, ka testatora pēdējā griba tiek izteikta pareizi gan pēc formas, gan pēc būtības un tā, ka testaments ir derīgs.

No otras puses, tā kā publiskais testaments tiek taisīts pie notāra, tas paliek noslēpumā līdz testatora nāves dienai, un tomēr pēc viņa nāves dokumentu, kurā norādīta viņa pēdējā griba, ir iespējams atrast. Šajā sakarībā jāpiebilst arī, ka notāram, kas sagatavo oficiālus dokumentus, ir pienākums reģistrēt ar viņa palīdzību sagatavotā publiskā testamenta pamatinformāciju pēdējās gribas rīkojumu reģistrā.

Slepens testaments

Slepenais testaments ir testatora vai citas personas rakstīts dokuments, ko testators aizvērtā, slēgtā un apzīmogotā aploksnē iesniedz notāram divu liecinieku vai otra notāra klātbūtnē. Notārs, saņemot slepeno testamentu, par to veic ierakstu protokolā vai notariāli apliecinātā dokumentā.

Notārs nodrošina slepenā testamenta saglabāšanu un tādējādi izslēdz jebkādu aizvietošanas un viltošanas risku.

Slepenais testaments tāpat kā publiskais testaments ļauj paturēt noslēpumā testatora dzīves laikā pausto gribu. Turklāt, pateicoties tam, ka slepenais testaments glabājas pie notāra, pēc testatora nāves to ir iespējams atrast.

Tas, ka notārs, saņemot slepeno testamentu, veic ierakstu protokolā, nenozīmē, ka iesniegtais testaments ir derīgs. Gluži pretēji, lai gan slepenais testaments ir ticis sastādīts un iesniegts saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem par testamenta formu, tas tomēr var būt spēkā neesošs sakarā ar nepilnībām pēc būtības. Proti, tā kā slepenais testaments notāram tiek iesniegts aizvērtā, slēgtā un apzīmogotā aploksnē, viņš nevar apliecināt konkrētā testamenta spēkā esību pēc būtības.

Luksemburgā slepenā forma testamentu sagatavošanai tiek izmantota reti.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Luksemburgā dažu testamentu pamatinformācija attiecīgi var tikt reģistrēta pēdējās gribas rīkojumu reģistrā (skatīt arī atbildi uz iepriekšējo jautājumu).

Reģistrācija ir obligāta testamentiem, kas ir sastādīti kā publiski akti, kā arī slepenajiem un pašrocīgiem testamentiem, kas tiek uzticēti glabāšanai notāram.

Tas pats attiecas uz šo testamentu anulēšanu, atsaukšanu un citu grozījumu veikšanas tajos. To pašrocīgo testamentu, kas atrodas pie fiziskas personas, reģistrēšana minētajā reģistrā ir brīvprātīga.

Ne pats testaments, ne tā saturs reģistrā netiek uzglabāts. Ieraksti satur tikai informāciju par testatora vārdu un uzvārdu, attiecīgā gadījumā — laulātā vārdu un uzvārdu, testatora dzimšanas datumu un vietu, viņa personas kodu, viņa profesiju, adresi vai pastāvīgo dzīvesvietu, akta, kura reģistrācija tiek prasīta, veidu un datumu, notāra, kas ir pieņēmis un glabā šo aktu, uzvārdu un adresi vai, ja tas ir pašrocīgs testaments, jebkuras citas personas vai iestādes uzvārdu /nosaukumu un adresi, kam šis testaments ir uzticēts, vai vietu, kur tas tiek glabāts.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā, Luksemburgas mantošanas tiesībās pastāv ierobežojumi brīvi rīkoties ar pēc nāves atstāto mantu.

Proti, pastāv mantojuma neatņemamā daļa, kas liedz izslēgt no mantojuma dažus likumīgos mantiniekus, veicot dāvinājumu vai sastādot testamentu.

Saskaņā ar Luksemburgas tiesībām mantojuma neatņemamo daļu ir tiesīgi saņemt tikai mirušā lejupējie radinieki (bērni vai – ja bērni ir jau miruši pirms mantojuma atstājēja nāves –, viņu bērni).

Ja mirušajam ir viens bērns, neatņemamā mantojuma daļa ir puse no visa mantotā īpašuma, ja divi bērni – divas trešdaļas no visa mantotā īpašuma, un trīs ceturtdaļas no visa mantotā īpašuma, ja ir trīs vai vairāk bērni.

No neatņemamās mantojuma daļas ir iespējams atteikties. Atteikumam ir jābūt skaidram, un tam ir jābūt paziņojuma veidā, kas iesniegts mantojuma atklāšanās vietas tiesas kancelejā un reģistrēts īpašā, šim nolūkam paredzētā reģistrā.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja nav testamenta, mantošana tiek regulēta saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem.

Parasti mantošanas kārtība ir šāda:

lejupējie radinieki (bērni, mazbērni);

pārdzīvojušais laulātais;

tēvs un māte kopā ar mirušā brāļiem un māsām un viņu pēcnācējiem;

augšupējie radinieki, izņemot tēvu un māti (vecvecāki, vecvecvecāki u. c.);

sānu līnijas radinieki, izņemot brāļus un māsas (tēvoči, tantes, brāļabērni, māsasbērni u. c.);

valsts.

Šajā mantinieku hierarhijā var izveidoties vairāki scenāriji:

1. scenārijs. Ja mirušajam paliek laulātais un bērni (vai mazbērni)

Ja likumā ir minēts pārdzīvojušais laulātais, tas nozīmē laulāto, ar kuru nav šķirta laulība un attiecībā uz kuru tiesā nav pasludināts spēkā stājies spriedums par laulāto atšķiršanu.

Mantojums, ņemot vērā pārdzīvojušā laulātā tiesības, tiek sadalīts vienādās daļās mirušā bērniem proporcionāli viņu skaitam.

Piemērs.

Ja mirušajam paliek viens bērns, tad, ņemot vērā pārdzīvojušā laulātā tiesības, minētais bērns saņem visu mantojumu.

Ja mirušajam paliek 2 bērni, tad, arī ņemot vērā pārdzīvojušā laulātā tiesības, šie 2 bērni sadala mirušā mantojumu.

Šajā gadījumā pārdzīvojušajam laulātajam ir izvēle starp:

uzufruktu uz laulāto kopīgo dzīvesvietu un tajā esošajām mēbelēm, ja ēka ir piederējusi mirušajam pilnībā vai kopīpašumā ar pārdzīvojušo laulāto, un mazāko mantojuma daļu, kas pienākas likumīgā laulībā dzimušam bērnam, kura nevar būt mazāka par vienu ceturto daļu no mantojuma.

Pārdzīvojušā laulātā rīcībā ir 3 mēneši un 40 dienas pēc mantojuma atstājēja nāves, lai izdarītu izvēli, iesniedzot paziņojumu mantojuma atklāšanās vietas rajona tiesas kancelejā. Ja šajā termiņā izvēle netiek izdarīta, tiek uzskatīts, ka pārdzīvojušais laulātais ir izvēlējies uzufruktu.

Ja pārdzīvojušais laulātais izvēlas bērna daļu, bērnu daļas tiek proporcionāli samazinātas tiktāl, lai izveidotu pārdzīvojušā laulātā daļu.

Kas notiek tad, ja kāds no mirušā bērniem ir miris pirms mantojuma atstājēja nāves, bet viņam ir palikuši bērni?

Tādā gadījumā ir runa par tiesībām uz pārstāvību. Mirušā bērna bērni (proti, mirušā mantojuma atstājēja mazbērni) tad savā starpā sadala to mantojuma daļu, kuras mantotājs ir viņu tēvs un/vai māte.

Tas nozīmē, ka viņi kopīgi saņem to daļu, ko viens no viņu vecākiem būtu saņēmis, ja būtu pārdzīvojis mirušo.

Kas notiek, ja pārdzīvojušais laulātais, kas ir izvēlējies uzufruktu uz kopīgo mājvietu, stājas citā laulībā?

Tādā gadījumā bērni vai — ja kāds no bērniem ir miris jau pirms mantojuma atstājēja — mazbērni var pieprasīt kopīgu vienošanos, ka uzufrukts tiek pārvērsts kapitālā.

Šim kapitālam ir jāatbilst uzufrukta vērtībai, kas cita starpā ir atkarīga no uzufrukta lietotāja vecuma.

Šī pārvēršana ir jāpieprasa tiesā 6 mēnešu laikā no pārdzīvojušā laulātā otrās laulības noslēgšanas, un tā ir jāpieprasa visiem bērniem vai attiecīgi mazbērniem (turpat).
Ja visi bērni nav vienisprātis par pārvēršanu kapitālā, tiesai par to nav obligāti jālemj.

2. scenārijs. Mirušajam nav bērnu, bet ir pārdzīvojušais laulātais

Ja mirušajam nav ne bērnu, ne viņu pēcnācēju, pārdzīvojušajam laulātajam ir priekšroka salīdzinājumā ar visiem pārējiem mirušā laulātā radiniekiem, un līdz ar to viņš saņem visu mirušā atstāto mantojumu, un vairs nav svarīgi, vai pārdzīvojušais laulātais pēc tam otrreiz noslēdz laulību.
Tomēr pārdzīvojušais laulātais nav sava laulātā drauga neatraidāmais mantinieks. Tādēļ viņam, atšķirībā no mirušā laulātā bērniem, nav tiesību uz likumīgo mantojuma daļu. Tas nozīmē, ka pārdzīvojušais laulātais, ja mirušajam laulātajam nav bērnu, teorētiski varētu tikt izslēgts no sava laulātā drauga mantojuma vai nu ar dāvinājuma, vai testamenta palīdzību.

3. scenārijs. Mirušajam nav ne bērnu, ne laulātā, bet ir brāļi un māsas (vai brāļabērni un māsasbērni)

Šajā gadījumā vēl iespējamas atšķirīgas pieejas atkarībā no tā, vai mirušā vecāki vēl ir dzīvi.
Ja mirušā vecāki vēl ir dzīvi, tēvs un māte katrs saņem vienu ceturto daļu no mantojuma vai kopā — pusi.
Brāļi un māsas vai viņu pēcnācēji savā starpā sadala otru pusi.
Ja mirušajam ir dzīvs tikai viens vecāks, viņš saņem vienu ceturto daļu no mantojuma, brāļi un māsas vai viņu pēcnācēji savā starpā sadala pārējās trīs ceturtdaļas no šī mantojuma.
Brāļu un māsu bērni (proti, mirušā brāļabērni un/vai māsasbērni), ja viņu vecāki ir miruši pirms mantojuma atstājēja nāves, izmantojot pārstāvības tiesības, savā starpā sadala sava vecāka daļu, kurš ir miris pirms mantojuma atstājēja nāves.
Tādējādi viņi kopā saņem to daļu, kādu viņu vecāks būtu saņēmis, ja būtu pārdzīvojis mirušo mantojuma atstājēju.

4. scenārijs. Mirušajam nav ne bērnu, ne laulātā, ne brāļu, ne māsu, ne brāļabērnu, ne māsasbērnu, bet mirušā vecāki vēl ir dzīvi

Šajā gadījumā viss mantojums pienākas mirušā tēvam un mātei — katram puse.
Ja ir dzīvs tikai viens vecāks, tad viņš manto visu sava mirušā bērna atstāto mantojumu (turpat).

5. scenārijs. Mirušajam nav ne bērnu, ne laulātā, ne brāļu, ne māsu, ne brāļabērnu, ne māsasbērnu, bet vecāki un citi mirušā augšupējie radinieki ir miruši

Šajā gadījumā par mantiniekiem tiek uzskatīti mirušā tēvoči un/vai tantes, vecvecāku brāļi un/vai māsas, brālēni un/vai māsīcas, kā arī pēdējo pēcnācēji.
Mantojums tiek sadalīts divās līnijās — tēva līnijā un mātes līnijā, katra no tām saņem pusi no mantojuma.
Ne mātes, ne tēva līnijā mantinieku radniecības pakāpe nevar būt tālāka par brālēna/māsīcas mazbērniem. Šajā gadījumā mantojums pāriet valstij, un to sauc par bezmantinieku mantu.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Mantošanas procedūru uzsāk mantinieks(-i), kas pēc savas iniciatīvas visu ar mantojumu saistīto darbību izpildi uztic notāram, ko izraudzījies pats vai nozīmējis mantojuma atstājējs.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Attiecībā uz mantojuma pieņemšanu Luksemburgas tiesībās nav noteikta konkrēta iestāde, kurā pieņemšana ir jāpiesaka. Attiecīgajos noteikumos paredzēts, ka pieņemšana var būt skaidri norādīta vai izteikta ar noklusējumu. Pieņemšana ir skaidri norādīta, ja mantinieka nosaukums vai statuss tiek pieņemts ar publisku vai privātu aktu. Pieņemšana ir izteikta ar noklusējumu, ja mantinieks veic kādu darbību, kas noteikti norāda uz viņa nodomu mantojumu pieņemt un kuru viņš būtu tiesīgs veikt tikai kā mantojumu pieņēmis mantinieks.
Attiecībā uz atteikšanos no mantojuma Civilprocesa kodeksa noteikumos paredzēts, ka tas ir jādara iesniedzot paziņojumu mantojuma atklāšanās vietas tiesas kancelejā un reģistrējot īpašā, šim nolūkam paredzētā reģistrā.
Ņemot vērā saistības, tiesības un pienākumus, kas var izrietēt no mantojuma, ieteicams gan pirms mantojuma pieņemšanas, gan pirms atteikšanās no tā vispirms konsultēties ar notāru.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Luksemburgas Civilprocesa kodeksā nav īpašu noteikumu šajā sakarībā, Luksemburgas tiesu prakse balstās uz principu, ka legāta pieņemšana (vai nu kā vienīgajam legatāram, vai kā daļas legatāram vai konkrētam legatāram) var notikt, izmantojot jebkādus līdzekļus.
Tas pats attiecas uz atteikšanos no konkrēta legāta. Tādējādi atteikšanos cita starpā var izteikt ar noklusējumu, ja, piemēram, legatārs atsakās segt izmaksas, kas saistītas ar konkrēto legātu.
Attiecībā uz atteikšanos no visa legāta un attiecīgi no daļas legāta dažas tiesas pieprasa ievērot noteikumus, kas paredzēti attiecībā uz atteikšanos no mantojuma, kamēr citas tiesas uzskata, ka šie noteikumi nav piemērojami.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Neatņemamās mantojuma daļas pieņemšanai piemēro iepriekšminētos noteikumus.
Lai atteiktos no neatņemamās mantojuma daļas, ir jāiesniedz paziņojums mantojuma atklāšanās vietas tiesas kancelejā un jāreģistrē īpašā, šim nolūkam paredzētā reģistrā.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Mantošanas procedūru uzsāk mantinieks(-i), kas pēc savas iniciatīvas visu ar mantojumu saistīto darbību izpildi uztic notāram, ko izraudzījies pats vai nozīmējis mantojuma atstājējs.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Mantojuma atstājējam nomirstot, mirušā mantojuma atstājēja manta tiek nodota tieši mantiniekam. Tas tomēr nenozīmē, ka mantiniekiem mantojums ir jāpieņem (skatīt iepriekš).
Lai varētu mantot,
mantojuma atstājēja nāves brīdī personai ir jāpastāv juridiski, tas nozīmē, ka ir jābūt vismaz ieņemtai, ar nosacījumu, ka konkrētais bērns piedzimst dzīvotspējīgs;
persona nedrīkst būt izslēgta no mantojuma ar likumu, kā tas ir attiecībā uz:
tiesībnespējīgām personām;
vispārējās medicīnas ārstiem vai ķirurgiem, medicīnisko iestāžu darbiniekiem un farmaceitiem, kas ārstē personu slimības laikā, no kuras viņš mirst, gadījumos, kad testaments ir sagatavots par labu viņiem šīs slimības laikā;
persona nedrīkst būt izslēgtam no mantojuma sakarā ar personas atzīšanu par necienīgu mantinieku.
Attiecībā uz legātiem tas attiecīgi notiek vietā, kur notiek legātu izsniegšanas procedūra vai legātu nodošanas īpašumā procedūra.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Jā, ar nosacījumu, ka mantinieki pieņem mantojumu bez atrunām.

Tomēr šajā sakarībā jāpiebilst, ka mantojuma atklāšanās brīdī mantinieki var pieņemt mantojumu arī ar inventāra tiesībām.
Inventāra tiesības dod mantiniekam priekšrocību nomaksāt ar mantojumu saistītos parādus tikai tādā apmērā, kas nepārsniedz iegūtās mantas vērtību, un mantinieks pat var atbrīvoties no parādu maksāšanas, atdodot visu mantoto īpašumu kreditoriem un legatāriem.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Par atbildīgo(-ajām) personās savas pēdējās gribas izpildei testators var brīvi izvēlēties nozīmēt jebkuru(-as) personu(-as), izņemot nepilngadīgu personu. Attiecībā uz mantojuma pārvaldītāja pienākumiem skatīt iepriekš.
Saskaņā ar 1. pantu 1905. gada 25. septembra Likumā par tiesību uz nekustamo īpašumu reģistrēšanu (ar grozījumiem) visi akti, kas bez maksas vai par atlīdzību noslēgti starp dzīvām personām un ar kuriem tiek nodotas tiesības uz nekustamo īpašumu, izņemot izņēmuma tiesības un ķīlas, tiek reģistrēti ķīlu birojā tajā rajonā, kurā īpašums atrodas. Šā likuma 2. pantā noteikts, ka reģistrēti tiek tikai tiesas lēmumi, apliecināti akti un administratīvi akti.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Luksemburgas mantošanas tiesībās ir minēti trīs gadījumi, kad var rasties vajadzība piesaistīt mantojuma pārvaldītāju:

1) Nepieņemta mantojuma pārvaldīšana

Nepieņemta mantojuma gadījumā kompetentā pirmās instances tiesa pēc ieinteresēto personu lūguma vai valsts prokurora pieprasījuma nozīmē kuratoru un uztic viņam mantojuma pārvaldīšanu.

2) Pārvaldības darbības, kas jāveic, ja mantojums ir pieņemts ar inventāra tiesībām

Šajā konkrētajā gadījumā par mantojumā saņemtās mantas pārvaldību atbild mantinieks. Viņš par īstenoto pārvaldību atskaitās kreditoriem un legatāriem. Saskaņā ar Luksemburgas tiesu praksi šīs pārvaldīšanas ietvaros cita starpā ietilpst pienākums atgūt ar mantojumu saistītos parādus.
Izņēmuma gadījumā tiesas var uzdot veikt šo pārvaldīšanu trešām personām. Tas ir iespējams, ja mantinieki, kam ir inventāra tiesības, ar savu bezdarbību, sliktu vadību vai nekompetenci apdraud attiecīgā mantojuma kreditoru intereses un var tiem radīt zaudējumus (Luksemburgas tiesu prakse).

3) Pārvaldības darbības, kas jāveic, ja mantojums ir kopīpašumā

Ja mantojums ir nedalāms, tad kompetentās rajona tiesas priekšsēdētājs par administratoru var nozīmēt kādu no līdzīpašniekiem.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Par atbildīgo(-ajām) personās savas pēdējās gribas izpildei testators var brīvi izvēlēties nozīmēt jebkuru(-as) personu(-as), izņemot nepilngadīgu personu. Informāciju attiecībā uz mantojuma pārvaldītāja pienākumiem skatīt iepriekš.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Skatīt iepriekš.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Šo notariālo aktu sagatavo notārs, līdz ar to tam ir lielāks pierādījuma spēks.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/12/2020
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Ungārija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

a) Testamenti

Ungārijas tiesību sistēmā ir paredzēti trīs testamentu pamatveidi: publiski testamenti, rakstiski privāti testamenti un (izņēmuma kārtā) mutiski testamenti (Civilkodeksa (*Polgári Törvénykönyv*) 7:13. pants).
aa) Publiskais testaments ir jātaisa pie notāra. Taisot publisku testamentu, notārs piemēro attiecīgās īpašās tiesību normas (Likuma par notāriem noteikumus, kas piemērojami notariāliem aktiem).
ab) Ungārijas tiesību akti atzīst trīs *rakstisku privātu testamentu* apakšveidus:
- *hologrāfisks testaments* — šis testaments ir spēkā no formas viedokļa, ja tas viss ir rakstīts un parakstīts ar testatora roku (Civilkodeksa 7:17. panta 1. punkta *a)* apakšpunkts);
- *citu personu uzrakstīts testaments* (alogrāfisks testaments) — šādam testamentam jābūt testatora parakstītam divu vienlaicīgi klātesošu liecinieku klātbūtnē, vai, ja tas parakstīts iepriekš, testatoram divu vienlaicīgi klātesošu liecinieku klātbūtnē jāapliecina, ka paraksts ir viņa paraksts. Lieciniekiem jāparaksta testaments, norādot arī savu liecinieka statusu. Drukātus testamentus vienmēr uzskata par alogrāfiskiem testamentiem, pat ja tos ir drukājis pats testators (Civilkodeksa 7:17. panta 1. punkta *b)* apakšpunkts);
- *privāts testaments, kas nodots glabāšanā notāram* — lai šāds testaments būtu spēkā no formas viedokļa, testatoram pašam ir jāparaksta testaments (alogrāfisks vai hologrāfisks) un tad tas, īpaši norādot, ka tas ir testaments, personīgi jānodod notāram. Testamentu var nodot notāram kā atklātu vai aizzīmogotu dokumentu (Civilkodeksa 7:17. panta 1. punkta *c)* apakšpunkts).

Vēl viena formāla prasība attiecībā uz visu trīs privāto testamentu veidu spēkā esamību no formas viedokļa ir tāda, ka pašā aktā jābūt skaidri norādītam *tā taisīšanas datumam*.
Rakstisko privāto testamentu kategorijā īpašus noteikumus piemēro testamentiem, kas taisīti uz *vairākām atsevišķām lapām*:
- ja testaments ir hologrāfisks, katrā lapā jābūt norādītam secīgam lapas numuram;
- ja testaments ir alogrāfisks, papildus prasībai par lapu secīgu numurēšanu testatoram un abiem lieciniekiem ir jāparaksta katra lapa (Civilkodeksa 7: 17. panta 2. punkts).
Rakstisku testamentu var sagatavot *tādā valodā*, ko testators saprot un kādā viņš prot
- rakstīt (hologrāfisku testamentu gadījumā) un
- lasīt (alogrāfisku testamentu gadījumā).
Testamenti, kas uzrakstīti stenogrammas veidā vai izmantojot citu simbolu vai kodu rakstību, kas nav parastā rakstība, nav spēkā (Civilkodeksa 7:16. pants).
ac) Mutiskus testamentus var taisīt personas, kuras atrodas dzīvībai bīstamā ārkārtas situācijā, kad rakstiska testamenta taisīšana ir neiespējama (Civilkodeksa 7:20. pants). Mutisks testaments testatoram jāizklāsta divu vienlaicīgi klātesošu liecinieku klātbūtnē, valodā, ko saprot liecinieki, vai arī zīmju valodā, ja testators lieto zīmju valodu, vienlaikus paziņojot, ka viņa mutiskais izklāsts ir viņa testaments (Civilkodeksa 7:21. pants). To, ka mutisks testaments pēc būtības ir ārkārtas testaments, jo īpaši uzsver noteikums, ka šāds testaments zaudē spēku, ja testatoram ir bijusi iespēja bez jebkādām grūtībām taisīt rakstisku testamentu 30 secīgu dienu laikā pēc tam, kad beigusies situācija, kas pamatojusi mutiskā testamenta taisīšanu (Civilkodeksa 7:45. pants).
b) Īpaši noteikumi par kopīgu testamentu formu
Civilkodekss ļauj laulātajiem viņu laulāto mantas kopības laikā taisīt kopīgus testamentus (Civilkodeksa 7:23. pants).
Jāņem vērā, ka kopīgus testamentus ir atļauts taisīt ne tikai laulātajiem, bet arī reģistrētiem partneriem, ņemot vērā Likuma, kas reglamentē reģistrētas partnerattiecības (2009. gada Likums XXIX), 3. panta 1. punktu.
Laulātie (reģistrētie partneri) var taisīt kopīgus testamentus šādā formā:
ba) kā publisku testamentu (notariāli apliecinātu);
bb) kā hologrāfisku privātu testamentu. Šādā gadījumā visu aktu uzraksta un paraksta viens no testatoriem ar savu roku, bet otrs testators tajā pašā dokumentā rakstiskā paziņojumā, ko viņš ir uzrakstījis ar savu roku, paziņo, ka dokuments ietver arī viņa testamentu;
bc) kā alogrāfisku testamentu. Šādā gadījumā testatori paraksta aktu otra testatora un divu vienlaicīgi klātesošu liecinieku klātbūtnē, vai (ja akts parakstīts iepriekš) abi testatori vienlaicīgi klātesoša otra testatora un liecinieku klātbūtnē paziņo, ka paraksts dokumentā ir viņu paraksts.
Ir īpaši noteikumi, ko piemēro tādu kopīgu testamentu formātam, kuri sagatavoti uz *vairākām atsevišķām lapām*:
- ja testaments ir rakstīts ar viena testatora roku, katrā testamenta lapā jābūt norādītam secīgam lapas numuram un otra testatora parakstam;
- ja testaments ir alogrāfisks testaments, papildus prasībai par lapu secīgu numerāciju katra lapa jāparaksta abiem testatoriem un abiem lieciniekiem (Civilkodeksa 7:23. panta 3. punkts).
c) Mantojuma līgums
Saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem mantojuma līgums ir līgums, kurā viena no līgumslēdzējām pusēm (testators) ieceļ otru līgumslēdzēju pusi par savu mantinieku *apmaiņā pret uzturlīdzekļiem, gadskārtēju pabalstu vai aprūpi* (Civilkodeksa 7:48. pants).
Attiecīgi saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem mantojuma līgums vienmēr ir mantisko interešu līgums. Mantojuma līgumā testators var iecelt otru līgumslēdzēju pusi par savu mantinieku attiecībā uz visu savu mantojumu vai konkrētu tā daļu vai attiecībā uz konkrētu īpašumu. Kā atlīdzību piedāvātos uzturlīdzekļus, gadskārtējo pabalstu vai aprūpi var piešķirt testatoram vai līgumā norādītai trešajai personai. Mantojuma līgums ir pēdējās gribas rīkojums tikai attiecībā uz testatora līgumisko paziņojumu, bet ne otru līgumslēdzēju pusi (personu, kura nodrošina uzturlīdzekļus, gadskārtējo pabalstu vai aprūpi).
Mantojuma līgumu formālajai *spēkā esamībai* piemēro noteikumus, kas reglamentē rakstiskus testamentus, izņemot to, ka šādiem līgumiem ir piemērojamas formālās alogrāfisku testamentu prasības pat tad, ja tie rakstīti ar vienas līgumslēdzējas puses roku (Civilkodeksa 7:49. panta 1. punkts). Attiecīgi mantojuma līgums ir formāli derīgs, ja:
- to kā publisku aktu sagatavojis notārs (līdzīgi kā publisku testamentu) vai
- tas sagatavots tādā veidā, kāds noteikts alogrāfiskiem testamentiem (proti, ir pieaicināti divi liecinieki).
Lai mantojuma līgums būtu derīgs, ir vajadzīga *likumiskā pārstāvja piekrišana un aizbildniecības iestādes apstiprinājums*, ja puse, kas noslēdz mantojuma līgumu kā testators, ir:
- nepilngadīgais ar ierobežotu tiesībspēju vai
persona, kuras tiesībspēja ir daļēji ierobežota attiecībā uz paziņojumu sniegšanu par īpašumu (Civilkodeksa 7:49. panta 2. punkts).

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Nē, rīkojuma derīgums nav atkarīgs no tā, vai tas ir ierakstīts kādā oficiālā reģistrā. Tomēr gadījumos, kad rīkojuma sagatavošanā ir iesaistīts notārs, šāds notārs *ex officio* paredz pēdējās gribas rīkojuma sagatavošanas fakta (vai atcelšanas vai grozīšanas fakta vai pie notāra glabāta testamenta atsaukšanas fakta) reģistrēšanu Valsts testamentu reģistrā (*Végrendeletek Országos Nyilvántartása*). Attiecīgi Valsts testamentu reģistrā reģistrē šādu veidu pēdējās gribas rīkojumu sagatavošanu (vai to atcelšanu, grozīšanu vai pie notāra glabātu testamentu atsaukšanu):
- publisks testaments (testaments, ko sagatavojis notārs kā publisku aktu);
- privāts testaments, kas nodots glabāšanā notāram;
- mantojuma līgums (ja to sagatavojis notārs kā publisku aktu);
- testamentārs dāvinājums (ja to sagatavojis notārs kā publisku aktu).
Tomēr, ja jebkāda iemesla dēļ šāda reģistrācija netiek veikta, tas neietekmē testamenta derīgumu.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Atbilstoši Civilkodeksa 7:10. pantam testatori ir tiesīgi brīvi rīkoties ar savu īpašumu vai tā daļu, izmantojot pēdējās gribas rīkojumu.
Attiecīgi testamentārās rīcības brīvība attiecas uz visiem testatora aktīviem. Lai gan Ungārijas tiesību aktos ir noteikta likumiskā kārtība, kādā konkrētiem testatora tuviem radiniekiem (pēctecim, laulātajam, vecākam) pienākas neatraidāmā daļa, saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem neatraidāmā daļa ir prasība, kam piemēro *līgumtiesības* un ko saņēmējs var celt attiecībā pret mantiniekiem. (Šādas prasības celšanas noilguma termiņš ir pieci gadi.) Persona, kura ir tiesīga uz neatraidāmo daļu, nekļūst par mantinieku, proti, viņa nav tiesīga saņemt jebkādu materiālu (*in ream*) mantojuma daļu, pat ja viņas prasība pret mantinieku ir apmierināta.
Attiecībā uz neatraidāmo daļu persona, kura ir tiesīga uz neatraidāmo daļu, ir tiesīga saņemt vienu trešdaļu no mantojuma daļas, kuru šī persona mantotu kā likumīgais mantinieks. Ja laulātais kā likumīgais mantinieks ir tiesīgs izmantot lietošanas tiesības, neatraidāmā daļa šajā gadījumā ir ierobežotas lietošanas tiesības, kas nodrošina laulātā vajadzības, ņemot vērā mantotos aktīvus.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja nav pēdējās gribas rīkojuma, mantošanu reglamentē noteikumi, kas piemērojami likumiskai mantošanai. Saskaņā ar likumiskās mantošanas kārtību mirušās personas radinieki (lejupējie radinieki, augšupējie radinieki taisnā vai sānu līnijā), kā arī pārdzīvojušais laulātais (vai reģistrētais partneris) manto saskaņā ar turpmāk izklāstītajiem noteikumiem.

a) Mantojums, ko iegūst radinieki

aa) Mantojums, ko iegūst lejupējie radinieki (Civilkodeksa 7:55. pants)

Likumiskie mantinieki galvenokārt ir mirušās personas bērni; ja ir divi vai vairāki bērni, viņi manto vienādas daļas. Ja bērnam (vai attālākam lejupējam radiniekam) ir liegts mantot, viņa vietā manto viņa lejupējie radinieki saskaņā ar aizstāšanas noteikumiem, proti:

- vienādās daļās savā starpā;
- kopumā — daļu, ko būtu mantojis viņu augšupējais radinieks, kuram mantošana liegta.

Tomēr, nosakot mantojuma daļu, kas pienākas mirušās personas lejupējiem radiniekiem, jāņem vērā arī tā dēvētais lejupējo radinieku *pienākums atlīdzināt dāvinājumus ("hotchpot")* (sk. *e)* punktu).

ab) Mantojums, ko iegūst vecāki un vecāku lejupējie radinieki (Civilkodeksa 7:63. pants)

Ja mirušajai personai nav lejupējo radinieku un nav bijis laulātā (vai ja šīs personas ir izslēgtas no mantojuma), mirušās personas vecāki manto vienādas daļas. Ja vecākam ir liegts mantot, tad viņa vietā manto viņa lejupējie radinieki tādā pašā veidā, kā bērna lejupējie radinieki manto bērna vietā (saskaņā ar aizstāšanas noteikumiem). Ja vecākam, kam liegts mantot, nav lejupēja radinieka vai ja lejupējais radinieks ir izslēgts no mantojuma, mantojumu iegūst otrs vecāks viens pats vai viņa lejupējie radinieki.

ac) Mantojums, ko iegūst vecvecāki un vecvecāku lejupējie radinieki (Civilkodeksa 7:63. pants)

Ja mirušajai personai nav neviena lejupēja radinieka, vecāku vai vecāku lejupējo radinieku un nav bijis arī laulātā (vai ja šīs personas ir izslēgtas no mantojuma), mirušās personas vecvecāki ir likumiskie mantinieki, kas manto vienādas daļas. Ja vecvecākam ir liegts mantot, tad viņa vietā manto viņa lejupējie radinieki tādā pašā veidā, kā vecāka lejupējie radinieki manto vecāka vietā (saskaņā ar aizstāšanas noteikumiem).

Ja vecvecākam, kam liegts mantot, nav neviena lejupēja radinieka vai ja lejupējais radinieks ir izslēgts no mantojuma, šāda vecvecāka vietā manto viņa laulātais, bet, ja arī laulātajam ir liegta mantošana, manto viņa lejupējie radinieki. Ja kādam no vecvecāku pāriem ir liegta mantošana un viņiem nav lejupējo radinieku (vai ja viņi ir izslēgti no mantojuma), visu mantojumu manto otrs vecvecāku pāris vai viņu lejupējie radinieki.

ad) Mantojums, ko iegūst vecvecvecāki un vecvecvecāku lejupējie radinieki (Civilkodeksa 7:65. pants)

Ja vecvecāku radinieku lokā nav mantinieku (vai viņi ir izslēgti no mantojuma), mirušās personas likumiskie radinieki ir viņas vecvecvecāki, kas manto vienādas daļas. Ja vecvecvecākam ir liegts mantot, tad viņa vietā manto viņa lejupējie radinieki tādā pašā veidā, kā vecvecāka lejupējie radinieki manto vecvecāka vietā (saskaņā ar aizstāšanas noteikumiem).

Ja vecvecvecākam, kam liegts mantot, nav neviena lejupēja radinieka (vai ja lejupējais radinieks ir izslēgts no mantojuma), šāda vecvecvecāka vietā manto viņa laulātais, bet, ja arī laulātajam ir liegta mantošana, manto viņa lejupējie radinieki. Ja kādam no vecvecvecāku pāriem ir liegta mantošana un viņiem nav lejupējo radinieku (vai ja viņi ir izslēgti no mantojuma), visu mantojumu vienādās daļās manto otrs vecvecvecāku pāris vai viņu lejupējie radinieki.

ae) Mantojums, ko likumiski manto attāli radinieki (Civilkodeksa 7:66. pants)

Ja mirušajai personai nav vecvecvecāku vai vecvecvecāku lejupējo radinieku (vai ja šīs personas ir izslēgtas no mantojuma), par likumiskajiem mantiniekiem kļūst mirušās personas attāli radinieki, kuri manto vienādas daļas.

af) Bezmantinieku manta (Civilkodeksa 7:74. pants)

Ja nav likumisko mantinieku, mantojums pāriet valstij.

Valsts ir "mantinieks pēc nepieciešamības", kas nozīmē, ka tā nevar atraidīt mantojumu. Tomēr visādā citā ziņā valstij ir tāds pats juridiskais statuss kā citiem mantiniekiem. Saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem mantošana, ko veic valsts, ir mantojuma iegūšana, kam piemēro civiltiesības, nevis publiskās tiesības.

b) Mantojums, ko iegūst laulātais (Civilkodeksa 7:58 un 7:62. pants)

Pārdzīvojušā laulātā likumiskais mantojums ir atkarīgs no tā, vai ir bijusi likumīgi *spēkā esoša* laulība ar mirušo personu. Tomēr ar laulības esību vien nepietiek, lai laulātais varētu likumiski mantot. Civilkodeksa 7:62. pantā ir noteikta īpaša klauzula par mantošanas liegumu *laulāto mantas kopības neesības* gadījumā, proti, pārdzīvojušais laulātais nevar mantot, ja laulātie mantojuma atklāšanās brīdī ir dzīvojuši šķirti un ja, ņemot vērā apstākļus, ir acīmredzams, ka nav pamatoti cerēt uz samierināšanu. Liegumu, atsaucoties uz šo iemeslu, var pieprasīt persona, kura šāda lieguma rezultātā pati iegūtu mantojumu vai tiktu atbrīvota no pienākuma vai cita sloga, kas tai ir saistošs atbilstoši pēdējās gribas rīkojumam.

Jāņem vērā, ka Civilkodeksa noteikumi, kas reglamentē laulāto mantojumu, ar nepieciešamajām izmaiņām ir jāpiemēro arī attiecībā uz mirušās personas *reģistrēto partneri*, proti, reģistrētiem partneriem mantošanā ir tāds pats statuss kā laulātajiem, ņemot vērā Likuma, kas reglamentē reģistrētas partnerattiecības (2009. gada Likums XXIX), 3. panta 1. punktu.

Atšķirībā no reģistrētiem partneriem tā dēvētie *de facto* kopdzīves partneri (personas, kurām faktiski ir bijusi laulāto mantas kopība ar testatoru, neesot laulībā vai reģistrētās partnerattiecībās ar testatoru) saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem nav tiesīgi uz likumisku mantojumu.

Laulāto statuss likumiskā mantošanā ir atkarīgs no tā, vai mirušajai personai ir citi likumiski mantinieki.

ba) Mantojums, ko iegūst laulātie un lejupējie radinieki (Civilkodeksa 7:58. pants)

Ja mirušajai personai ir lejupējie mantinieki un pārdzīvojis laulātais, pārdzīvojušajam laulātajam ir tiesības uz šādu mantojumu:

- īpašums mūža lietošanā no ģimenes mitekļa, kas izmantots kopā ar mirušo personu, ieskaitot mēbeles un iekārtas, un
- no atlikušā īpašuma — daļa, kas ir tikpat liela kā mirušā bērnu mantotā daļa (viena "bērna daļa").

Laulātais var jebkurā laikā pieprasīt, lai viņa īpašums, kas viņam ir mūža lietošanā, tiek izpirkts (attiecībā uz nākotni) (Civilkodeksa 7:59. pants). Šādā gadījumā laulātais ir tiesīgs uz vienu "bērna daļu" — natūrā vai naudā — no izpērkamā mantojuma. Īpašumu, kas ir mūža lietošanā, var izpirkt arī testamenta apstiprināšanas procedūras gaitā. Mūža lietošanā esoša īpašuma izpirkšana jāveic, pienācīgi ņemot vērā ieinteresēto pušu (laulātā un lejupējo radinieku) pamatotās intereses.

Testamenta apstiprināšanas procedūras gaitā lejupējie radinieki un laulātais savā līgumā par mantojuma sadali (tā dēvētajā "sadales līgumā") var paredzēt, ka "bērna daļas" vietā laulātais saņem īpašumu mūža lietošanā par visu mantojumu.

bb) Mantojums, ko iegūst laulātie un vecāki (Civilkodeksa 7:60. pants)

Ja mirušajai personai nav neviena lejupējā radinieka (vai lejupējais radinieks ir izslēgts no mantojuma), bet ir pārdzīvojuši vecāki un arī pārdzīvojis laulātais, pēdējam minētajam ir tiesības uz šādu mantojumu:

- ģimenes mājoklis, kas izmantots kopā ar mirušo personu, ieskaitot mēbeles un iekārtas (īpašumtiesības uz šādu īpašumu, nevis mūža mantojums), un
- puse no atlikušās mantojuma daļas. Otru mantojuma pusi sadala šādi:
- šo mantojuma daļu sadala abiem mirušās personas vecākiem vienādās daļās;
- tomēr, ja vienam no vecākiem mantošana ir liegta, otrs vecāks un mirušās personas laulātais manto vienādās daļās to daļu, kas būtu piešķirta vecākam, kuram noteikts liegums.

bc) Laulātais kā vienīgais mantinieks (Civilkodeksa 7:61. pants)
Ja mirušajai personai nav neviena lejupēja radinieka vai pārdzīvojuša vecāka (vai šīs personas ir izslēgtas no mantojuma), pārdzīvojušais laulātais manto visu mantojumu. Attiecīgi pārdzīvojušā laulātā mantošana likumiskā kārtībā izslēdz mirušās personas vecāku lejupējo radinieku (jeb mirušās personas brāļu vai māsu) vai attālu augšupējo radinieku taisnā vai sānu līnijā mantošanu likumiskā kārtībā.
c) Adopcijas juridiskās sekas attiecībā uz likumisku mantošanu
Adopcija rada tiesības likumiskā mantošanā starp adoptēto personu un adoptētāju un viņa radiniekiem. Turklāt konkrētos gadījumos likumiskas mantošanas tiesības saglabājas arī starp adoptēto un viņa asinsradiniekiem.
ca) Likumiskā mantošana, ko veic adoptētais
Adopcijas pastāvēšanas laikā adoptētās personas likumiskās mantošanas nolūkā uzskata par adoptētāja lejupējiem asinsradiniekiem — tās manto kā adoptētāja lejupējie asinsradinieki no adoptētāja un viņa radinieku mantojuma. Adoptētais arī saglabā savas likumīgās tiesības mantot no saviem asinsradiniekiem, bet tikai tad, ja adoptēto adoptējis augšupējs radinieks taisnā līnijā, brālis, māsa vai šāda radinieka augšupējā taisnā līnijā lejupējais radinieks (Civilkodeksa 7:72. pants).
cb) Adoptētajam piederoša īpašuma likumiskā mantošana
Adopcijas sekas attiecībā uz mantojumu ir spēkā arī pretējā situācijā. Par adoptētas personas likumiskajiem mantiniekiem ir tiesīgas būt šādas personas:
- lejupējie radinieki un pārdzīvojis laulātais;
- ja nav lejupēju radinieku — laulātais un adoptētāji;
- ja nav lejupēju radinieku un pārdzīvojuša laulātā — adoptētāji un viņu radinieki
saskaņā ar vispārējiem likumiskās mantošanas noteikumiem.
Adoptētāja un viņa radinieku likumiskā mantošana ir atkarīga no adopcijas esības mantojuma atklāšanās brīdī.
Tomēr, ja iepriekš uzskaitītās personas nemanto pēc adoptētās personas, likumiskie mantinieki ir adoptētā asinsradinieki, ja vien adoptētāju ir adoptējis augšupējs radinieks taisnā līnijā, brālis, māsa vai šāda augšupēja radinieka taisnā līnijā lejupējs radinieks (Civilkodeksa 7:73. pants).
d) "Lineārā mantošana" — īpaši noteikumi par likumisko mantošanu attiecībā uz konkrētiem aktīviem
Tā dēvētā "lineārā mantošana" ir īpaša Ungārijas tiesību aktu iezīme. "Lineārā mantošana" nozīmē *īpašus* likumiskās mantošanas noteikumus, saskaņā ar kuriem uz konkrētiem mantojuma aktīviem (tā dēvēto "lineāro īpašumu") attiecina kārtību, kas atšķiras no vispārējiem noteikumiem attiecībā uz likumisko mantošanu.
Jāņem vērā, ka noteikumi par lineāro mantošanu ir piemērojami tikai tad, *ja nav neviena lejupējā radinieka*. Ja mirušajai personai ir lejupējie radinieki kā likumiskie mantinieki, piemēro vispārējos likumiskās mantošanas noteikumus.
da) Aktīvi, kas pieder pie lineārā īpašuma (Civilkodeksa 7:67. pants)
Lineārais īpašums ir mirušās personas mantojuma apakšmantojums. Minētais apakšmantojums ietver šādus aktīvus:
- ko mirusī persona ieguvusi no priekšteča kā mantojumu vai dāvinājumu un
- ko mirusī persona ir mantojusi vai saņēmusi kā dāvinājumu no brāļa, māsas vai viņu lejupējā radinieka, ja vien brālis, māsa vai viņu lejupējais radinieks attiecīgo īpašumu ir ieguvis no sava un mirušās personas kopīgā priekšteča kā mantojumu vai dāvinājumu.
Tomēr saskaņā ar likumu konkrēti aktīvi nav iekļaujami lineārajā īpašumā (tā dēvētais "īpašums, kas izslēgts no lineārā mantojuma"); sk. *dd)* punktu turpmāk.
Īpašuma linearitāte (proti, tas, ka attiecīgais īpašums pieder pie lineāra īpašuma) jāpierāda personai, kura plāno mantot atbilstoši šādām īpašumtiesībām.
db) Lineārā īpašuma mantošana (Civilkodeksa 7:68. pants)
Lineāro īpašumu manto testatora vecāki (vai, ja vecākiem piemēro liegumu, viņu lejupējie radinieki) un mirušās personas vecvecāki un attāli priekšteči ("lineārie mantinieki"). Lineārā īpašuma mantošanu regulē turpmāk izklāstītie noteikumi.
- Vecāks manto īpašumu, kas pārgājis mirušajai personai no viņa vai kāda viņa priekšteča. Ja vecākam ir liegta mantošana, viņa vietā manto viņa lejupējie radinieki saskaņā ar vispārējiem noteikumiem par likumisko mantošanu.
- Ja gan vecākam, gan vecāka lejupējam radiniekam, kurš ir tiesīgs mantot lineāro īpašumu, ir noteikts liegums, lineāro īpašumu manto mirušās personas vecvecāks.
- Ja arī mirušās personas vecvecākam ir noteikts liegums, lineāro īpašumu manto mirušās personas attālāks augšupējais radinieks.
Ja mirušajai personai nav neviena no iepriekš uzskaitītajiem mantiniekiem, lineārās mantošanas noteikumus nepiemēro — šādā gadījumā lineārā īpašuma mantošanu reglamentē vispārējie likumiskās mantošanas noteikumi.
dc) Pārdzīvojušā laulātā īpašums mūža lietošanā no lineārā īpašuma (Civilkodeksa 7:69. pants)
Mantinieki, kas norādīti *db)* punktā (lineārie mantinieki), manto īpašumtiesības uz lineāro īpašumu. Tomēr mirušās personas pārdzīvojušais laulātais ir tiesīgs uz īpašumu mūža lietošanā no lineārā īpašuma.
Ja vēlas pieprasīt, lai tiesības uz īpašumu mūža lietošanā tiek izpirktas, to var izdarīt šādi:
- jebkura no ieinteresētajām pusēm, proti, laulātais, kurš tiesīgs uz īpašumu mūža lietošanā, vai lineārais mantinieks, var pieprasīt mūža lietošanā nodota īpašuma izpirkšanu;
- tomēr izpirkšanu, kas attiecas uz īpašumu mūža lietošanā no ģimenes mājokļa, kurš izmantots kopā ar mirušo personu, ieskaitot mēbeles un iekārtas, var pieprasīt vienīgi laulātais.
Mūža lietošanā esoša īpašuma izpirkšanas gadījumā laulātais ir tiesīgs uz vienu trešdaļu lineārā īpašuma.
dd) Īpašums, kas ir izslēgts no lineārā mantojuma (Civilkodeksa 7:70. pants)
Neatkarīgi no *da)* punkta noteikumiem no lineārā īpašuma ir izslēgti šādi objekti:
- dāvinājumi, kam ir parastā vērtība;
- jebkurš īpašums, kas testatora nāves brīdī vairs nepastāv. Tomēr noteikumi par lineāro mantošanu ir piemērojami attiecībā uz jebkuru aizstājējīpašumu vai jebkuru īpašumu, kas iegādāts par ieņēmumiem, kuri saņemti par šādu īpašumu.
Ja mirušajai personai ir pārdzīvojis laulātais, nevar uz lineārās mantošanas pamata celt prasību par mēbelēm un mājsaimniecības palīgierīcēm, kam ir parastā vērtība.
e) Pienākums atlīdzināt dāvinājumus ("hotchpot")
Ja mantinieki ir mirušās personas lejupējie radinieki, daļu, ko katram mantiniekam piešķir no mantojuma, ietekmē lejupējo radinieku pienākums atlīdzināt dāvinājumus citam pret citu. Būtībā, ja vairāki mantinieki manto kopā, katrs mantinieks pievieno mantojuma vērtībai to *novēlējumu* vērtību, kurus viņi saņēmuši no mirušās personas viņas dzīves laikā (Civilkodeksa 7:56. pants).
Pienākumu atlīdzināt dāvinājumus reglamentē turpmāk izklāstītie pamatnoteikumi.
Pamatojoties uz pienākumu atlīdzināt dāvinājumus, līdzmantiniekam ir jāpievieno mantojumam novēlējumi, ja:
- mirusī persona ir skaidri paredzējusi, ka šādi novēlējumi ir iekļaujami mantojuma daļā, kas pienākas mantiniekam, vai

- apstākļi liecina, ka novēlējums piešķirts, izpildot iekļaušanas pienākumu.
Tomēr pienākums atlīdzināt dāvinājumus neattiecas uz šādiem novēlējumiem (Civilkodeksa 7:56. panta 3. punkts):
- novēlējumi, kam ir parastā vērtība, un
- uzturlīdzekļi, ko nodrošina lejupējiem radiniekiem, kuriem vajadzīgs atbalsts,
pat ja mirusī persona ir to skaidri paredzējusi.
Dāvinājumu atlīdzināšanas procedūra ietver šādas darbības (Civilkodeksa 7:57. panta 1. punkts):
- mantiniekiem mantojuma vērtībai jāpievieno no mirušās personas saņemto novēlējumu vērtība;
- iegūtā konsolidētā vērtība (proti, konsolidētā vērtība, kas noteikta, mantojuma vērtību pieskaitot atlīdzināto novēlējumu neto vērtībai) proporcionāli jāsadala starp mantiniekiem atbilstoši viņu daļai, kas viņiem pienākas saskaņā ar likumisko mantošanu;
- katra mantinieka atlīdzināto novēlējumu vērtība (tas ir, tā novēlējuma vērtība, kuru mantinieks saņēmis no mirušās personas) jāatskaita no mantiniekam piešķirtās daļas.
Ja līdzmantinieka atlīdzinātā vērtība sasniedz vai pārsniedz viņa mantojuma daļas vērtību, kas aprēķināta, pamatojoties uz atlīdzinātajām vērtībām, uzskata, ka viņš ir nokārtojis saistības attiecībā uz dalāmo mantojumu, bet atlikums viņam nav jāatmaksā (Civilkodeksa 7:57. panta 4. punkts).
Lejupējiem radiniekiem ir pienākums atlīdzināt dāvinājumus šādos gadījumos:
- likumiskās mantošanas gadījumā vai,
ja lejupējie radinieki manto daļas, kas atbilst viņu likumiskajai mantojuma daļai saskaņā ar testamentu (Civilkodeksa 7:56. panta 2. punkts).

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Ungārijā procedūras, kas notiek atbilstoši mantojuma tiesībām, ir notāru vai tiesu kompetencē.
- Ja nav strīda starp pusēm, kas ir ieinteresētas mantojumā, juridiskos jautājumus saistībā ar mantojumu pārsvarā risina testamenta apstiprināšanas procedūrā, ko vada notārs (sīkāku informāciju sk. 6. punktā). Testamenta apstiprināšanas procedūra, ko vada notārs, ir bezstrīdus procedūra, kurā notāram ir līdzīgas funkcijas kā tiesai un kuras beigās tiek pieņemts oficiāls lēmums (“mantojuma tiesību apstiprinājums”).
- Tomēr, ja starp ieinteresētajām pusēm ir juridisks strīds, to nevar izšķirt notārs — šādos gadījumos notiek tiesvedība.
Tā kā juridiski strīdi mantojuma lietās notiek salīdzinoši reti, lielākā daļa mantojuma lietu Ungārijā tiek galīgi nokārtotas testamenta apstiprināšanas procedūrā, ko vada notārs.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Ungārijas tiesību aktos ir ievērots *ipso iure* mantošanas process — mantojums tiek nodots mantiniekam testatora nāves gadījumā bez atsevišķa juridiska akta. Attiecīgi saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem nav nepieciešams sniegt paziņojumu par mantojuma *pieņemšanu*.
Ja mantinieks nevēlas mantot, viņš var sniegt paziņojumu par mantojuma *atraidīšanu*. Likumā nav paredzētas īpašas prasības par atraidījuma formātu — no formāta viedokļa atraidījums ir derīgs neatkarīgi no tā, vai tas noformēts mutiski vai rakstiski.
Tomēr Ungārijā mantošanas kārtību nosaka oficiālā juridiskā procedūrā, tā dēvētajā “testamenta apstiprināšanas procedūrā” (sk. 6. punktu), tāpēc notāram, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, jābūt informētam par atraidījumu, ja tas ir jāņem vērā testamenta apstiprināšanas procedūrā. Tāpēc praksē vai nu atraidījumu noformē pie notāra, kurš vada testamenta apstiprināšanas procedūru, vai arī šādam notāram iesniedz rakstisku atraidījumu.
Ja mantinieks atraida mantojumu, tas notiek ar atpakaļejošu spēku līdz testatora nāves datumam — uzskata, ka mantojums nav ticis nodots.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Noteikumi, kas izskaidroti 5.2. punktā par mantojuma nodošanu un atraidīšanu, ar nepieciešamajām izmaiņām reglamentē īpašos legātus (*legatum vindicationis*).

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Kā norādīts iepriekš, saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem neatraidāmās daļas ir prasības, kam piemēro līgumtiesības un ko var celt pret mantinieku. Tā nav materiāla (*in rem*) daļa no mantojuma. Attiecīgi Ungārijas tiesību aktos nepastāv tāds jēdziens kā “paziņojums par neatraidāmās daļas atraidīšanu vai pieņemšanu”. Veids, kā tiek apmierināta prasība par neatraidāmo daļu, ir atkarīgs galvenokārt no attiecībām starp mantinieku un personu, kura ir tiesīga uz neatraidāmo daļu:
- ja šajā ziņā ir panākta *vienprātība* starp mantinieku un personu, kura ir tiesīga uz neatraidāmo daļu (proti, mantinieks atzīst prasību par neatraidāmo daļu), viņi testamenta apstiprināšanas procedūrā var vienoties par neatraidāmās daļas prasības apmierināšanu (piemēram, mantinieks var nodot daļu mantojumā iekļautā īpašuma personai, kura ir tiesīga uz neatraidāmo daļu, tādējādi apmierinot viņas prasību);
citos gadījumos persona, kura ir tiesīga uz neatraidāmo daļu, var vērsties tiesā par prasības pret mantinieku apmierināšanu.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Ungārijas tiesību aktos ir paredzēta oficiāla juridiska kārtība attiecībā uz tā dēvēto testamenta apstiprināšanas procedūru. Procedūru sāk *ex officio* (pēc pašas amatpersonas iniciatīvas), un tās mērķis ir iesaistīt visas ieinteresētās puses (mantiniekus, legatārus, personas, kuras ir tiesīgas uz neatraidāmajām daļām, mantojuma kreditorus u. c.), lai, ciktāl iespējams, visus ar mantojumu saistītos juridiskos jautājumus atrisinātu vienā procedūrā.
Ungārijā testamenta apstiprināšanas procedūra sastāv no diviem posmiem. Pirmais posms ir *mantojuma saraksta sagatavošanas procedūra*, ko vada ieceltais kompetentā vietējā mēra biroja darbinieks, kurš atbild par mantojuma sarakstiem. Šī procedūra faktiski veido pamatu notāra procedūrai — tās mērķis ir noskaidrot personīgos un materiālos mantojuma lietas apstākļus (jo sevišķi īpašumu, kas iekļauts mantojumā, kā arī ieinteresēto personu loku) un noskaidrot, vai mirusī persona ir atstājusi pēdējās gribas rīkojumu. Visus šos faktus ieraksta mantojuma sarakstā, ko pēc pabeigšanas nosūta kompetentajam notāram.
Otrais posms ir *procedūra pie notāra*, ko vada saskaņā ar noteikumiem par bezstrīdus tiesvedību. Šajā procedūrā notārs veic funkciju, kas ir līdzīga tiesu funkcijām, un īsteno valsts varu.
Uz šo procedūru attiecas īpaši *jurisdikcijas noteikumi* — procedūru var vadīt tikai notārs, kurš ir kompetents, kā noteikts likumā, proti, testamenta apstiprināšanas procedūrā ieinteresētās puses (piemēram, mantinieki) nevar iesaistīt notāru pēc savas izvēles.
Procedūras gaitā notārs *ex officio* izvērtē faktus un apstākļus, kas nosaka mantošanas kārtību. Parasti faktu noskaidrošanai ir vajadzīga tiesas sēde, un notārs izsauc ieinteresētās puses uz šādu tiesas sēdi. Ja ir pierādījumi, ka mirusī persona ir atstājusi pēdējās gribas rīkojumu, notārs veic *ex officio* pasākumus, lai to iegūtu.
Ungārijā *mantojuma sadalīšana* starp mantiniekiem notiek pārsvarā testamenta apstiprināšanas procedūrā. Mantojuma sadalīšana būtībā ir to mantinieku līdzīpašuma tiesību izbeigšana, kuras radušās mantošanas rezultātā. Parasti tas notiek, ieinteresētajiem mantiniekiem noslēdzot savstarpēju līgumu — *sadales līgumu*. Ja mantinieki noslēdz šādu sadales līgumu, notārs, pamatojoties uz līgumu, izdod mantojuma tiesību apstiprinājumu ar attiecīgu saturu.
Testamenta apstiprināšanas procedūras gaitā var arī noslēgt līgumu starp mantiniekiem un citām ieinteresētajām personām — mantinieki mantošanā iegūtu īpašumu var pilnībā vai daļēji nodot mantojuma kreditoram vai personai, kura ir tiesīga uz neatraidāmo daļu, tādējādi apmierinot šādu personu prasības. Šādi

var sarunu ceļā panākt mantojuma kreditoru vai personu, kuras ir tiesīgas uz neatraidāmo daļu, prasību apmierināšanu testamenta apstiprināšanas procedūras gaitā.
Noslēdzot testamenta apstiprināšanas procedūru, notārs izdod oficiālu lēmumu — *mantojuma tiesību apstiprinājumu*. Šādā lēmumā notārs juridiski nodod dažādos mantojuma elementus mantiniekiem (vai legatāriem).
Ieinteresētās personas var *pārsūdzēt* notāra izdoto mantojuma tiesību apstiprinājumu — par pārsūdzību spriež kompetentā apgabaltiesa. Ja šāda pārsūdzība netiek iesniegta, mantojuma tiesību apstiprinājums kļūst galīgs. Mantojuma tiesību galīgais apstiprinājums ir publisks dokuments, kas apliecina tajā norādītā mantinieka (legatāra) statusu. Notārs *ex officio* paredz galīgā mantojuma tiesību apstiprinājuma nosūtīšanu iestādei, kas uztur nekustamā īpašuma reģistru (vai citu īpašuma objektu reģistru).
Jāņem vērā, ka,, ja pastāv juridisks strīds starp ieinteresētajām pusēm, notārs nevar to izšķirt testamenta apstiprināšanas procedūrā, jo juridiskus strīdus var izšķirt tikai tiesvedībā.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Atbilstoši Civilkodeksa 7:1. pantam viss personas mantojums pāriet mantiniekam pēc testatora nāves. Attiecīgi Ungārijas tiesību aktos ir ievērots *ipso iure* mantošanas princips. Mantinieks iegūst mantojumu saskaņā ar likumu, bez jebkāda atsevišķa juridiska akta (piemēram, pieņemšanas paziņojuma), testatora nāves brīdī; jēdziens "brīvais mantojums" (*hereditas iacens*) Ungārijas tiesību aktos nepastāv. Ja ir vairāk nekā viens mantinieks, viņi visi iegūst mantojumu proporcionāli savai daļai mantojumā pēc testatora nāves; attiecīgi testatora nāves brīdī starp mantiniekiem rodas nedalītas līdzīpašuma tiesības uz īpašumu.
Saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem ir divi legāta veidi — īpašais legāts (*legatum vindicationis*) un obligātais legāts (*legatum damnationis*).
Īpašais legāts ir testatora dāvinājums — konkrēts mantojumā iekļautā īpašuma objekts — noteiktam saņēmējam (īpašajam legatāram) pēdējās gribas rīkojumā. Īpašais legāts ir tiesību tieša iegūšana mantojumā, proti, legatārs testatora nāves brīdī iegūst arī īpašā legāta priekšmetu.
Obligātais legāts ir legāts, ar kuru testators pēdējās gribas rīkojumā nosaka savam mantiniekam pienākumu piešķirt noteiktu finansiālu labumu konkrētam saņēmējam (piemēram, samaksāt konkrētu naudas summu). Juridiski obligātais legāts ir obligāts tiesībpamatots prasījums pret mantinieku un neietver tiesību tiešu iegūšanu no testatora.
Ņemot vērā iepriekšminēto, saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem mantinieki un īpašie legatāri iegūst mantojumu vai legātu testatora nāves brīdī. Tomēr jāņem vērā, ka, neraugoties uz tiesību tiešu, *ipso iure* iegūšanu, saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem parasti ir jāveic oficiāla tiesvedība (testamenta apstiprināšanas procedūra), lai publiski apliecinātu mantojuma iegūšanu.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Jā, atbilstoši Civilkodeksa 7:96. pantam mantinieki ir atbildīgi par mantojuma parādiem. Šī mantinieku atbildība ir ierobežota šādi:
- Hantinieki ir atbildīgi par parādiem galvenokārt ar mantojumā iekļauto īpašumu ("ar mantojuma priekšmetiem un ieņēmumiem") (*cum viribus* atbildība);
- tomēr, ja prasību celšanas brīdī mantojuma priekšmeti vai ieņēmumi nav mantinieka rīcībā, prasību apmierināšanai atsavina arī citu mantinieka īpašumu līdz viņa mantojuma vērtībai (*pro viribus* atbildība).
Jāņem vērā, ka atšķirībā no citām tiesību sistēmām Ungārijas tiesību aktos nav atzīta saistība starp mantinieku atbildību un mantojuma sarakstu. Mantinieku atbildības ierobežotība izriet no likuma — mantiniekiem, pieņemot mantojumu, nav jāsniedz "paziņojums, kas ierobežo viņu atbildību".
Civilkodeksa 7:94. pantā ir noteiktas prasības, kas veido mantojuma parādu. Mantojuma parādi attiecīgi ietver:
a) mirušās personas pienācīgas apbedīšanas izmaksas;
b) piemērojamās izmaksas, kas saistītas ar mantojuma iegūšanu, nodrošināšanu un pārvaldību ("mantojuma izmaksas"), kā arī testamenta apstiprināšanas procedūras izmaksas;
c) mirušās personas parādus;
d) saistības, kuru pamatā ir neatraidāmā daļa;
e) saistības, kuru pamatā ir legāti un novēlējumi.
Minētās piecas mantojuma parādu kategorijas ir sarindotas hierarhiskā *secībā* (Civilkodeksa 7:95. pants). Parādus nokārto secībā, kas noteikta dažādajām mantojuma parādu kategorijām. Ja visus parādus kādā parādu kategorijā nav iespējams pilnībā nokārtot, prasības apmierina proporcionāli kategorijas ietvaros (proporcionāli prasību relatīvajam apmēram).

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Ja mantojums ietver nekustamo īpašumu, notārs *ex officio* paredz galīgā mantojuma tiesību apstiprinājuma nosūtīšanu kompetentajai iestādei, kas uztur nekustamā īpašuma reģistru (sk. 6. punktu), lai ar īpašumu saistītās izmaiņas varētu ierakstīt reģistrā.
Atbilstoši 1997. gada Likuma CXLI par nekustamā īpašuma reģistrāciju (*1997. évi CXLI. törvény az ingatlan-nyilvántartásról*; "Nekustamā īpašuma reģistrācijas likums") 29. pantam tiesības var reģistrēt un faktus var ierakstīt, pamatojoties uz publiskiem dokumentiem, privātiem dokumentiem, kam ir pilns pierādījuma spēks, vai notāra apliecinātām to kopijām, kuras pamato to tiesību vai tā fakta nodibināšanu, mainīšanu vai izbeigšanu, kas ir reģistrācijas priekšmets, iekļaujot arī paziņojumu par reģistrācijas atļauju, ko sniedzis reģistrēto tiesību turētājs vai iespējamais tiesību turētājs, kurš reģistrējams nekustamā īpašumā reģistrā kā pagaidu saņēmējs (t. i., reģistrācijas atļauju, ko var piešķirt tiesību turētājs, izdodot dokumentu atbilstoši tādām pašām formālajām prasībām, kādas piemēro dokumentam, uz kura pamata notiek reģistrācija).
Nekustamā īpašuma reģistrācijas likuma 32. pantā ir noteikts vajadzīgais dokumenta saturs nekustamā īpašuma reģistrācijas mērķiem:
a) klienta identifikācijas dati, adrese un personas kods;
b) organizāciju, kam ir statistiskais numurs, nosaukums, statistiskais numurs, juridiskā adrese un tiesas vai uzņēmuma reģistrācijas numurs, ar baznīcu saistītām juridiskām personām — reģistrācijas numurs;
c) attiecīgā īpašuma pilna adrese un apraksts (pašvaldība, topogrāfiskais partijas numurs), kā arī attiecīgā īpašumtiesību daļa;
d) sīks tiesību vai fakta apraksts;
e) izmaiņu juridiskais pamatojums;
f) attiecīgo pušu vienošanās un/vai reģistrētā īpašnieka beznosacījuma un neatsaucams paziņojums par atļauju;
g) līgumslēdzēju pušu paziņojums par to attiecīgo valstspiederību.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Ungārijas tiesību akti neatzīst juridisko jēdzienu "mantojuma pārvaldnieks" (pilnvarotā persona).
Tomēr konkrētos gadījumos procedūras notārs var iecelt pārvaldnieku, kurš veic konkrētas mantojumā iekļautā īpašuma pārvaldības funkcijas. Tas var notikt turpmāk aprakstītajos gadījumos.
aa) Pārvaldnieks līdzdalības tiesību īstenošanai uzņēmumu asociācijās (Mantojuma likuma 32. panta 2. punkts)
Ja mantojums ietver līdzdalību/daļu uzņēmumu asociācijā (vai kooperatīvā), notārs var iecelt pārvaldnieku no līdzdalības/daļas izrietošo tiesību pagaidu īstenošanai. Šādu pārvaldnieku ieceļ pēc asociācijas (kooperatīva) pieprasījuma vai jebkuras tādas personas (struktūras) pieprasījuma, kura ir ieinteresēta tā darbībā.
ab) Pārvaldnieks prasījumu saņemšanai (Mantojuma likuma 32. panta 3. punkts)

Ja mantojums ietver prasības, notārs var iecelt pārvaldnieku šādu prasību saņemšanai, ja to pieprasa puse, kura ir ieinteresēta mantojumā. Šāds pārvaldnieks atbild par nepieciešamo juridisko pasākumu veikšanu, lai apmierinātu prasības, kas ir daļa no mantojuma.
Pārvaldnieku neieceļ (pat minētajos gadījumos), ja iepriekšminētās darbības veic *testamenta izpildītājs*.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Ungārijā ar mantojumu saistītus juridiskus jautājumus atrisina formālā juridiskā procedūrā (testamenta apstiprināšanas procedūrā), ko vada notārs, kurš procedūrā veic tiesneša funkcijas (sk. 6. punktu).
Notārs *ex officio* pārliecinās, vai Valsts testamentu reģistrā ir ieraksts par mirušās personas pēdējās gribas rīkojumu, un *ex officio* paredz testatora pēdējās gribas rīkojuma iegūšanu, ja ir informācija, kas liecina par šāda rīkojuma esību.
Attiecīgi saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem notāram, kas vada testamenta apstiprināšanas procedūru, *ir uzdevums un pienākums izpildīt pēdējās gribas rīkojumu*.
Tomēr Ungārijas tiesību akti arī ļauj testatoriem iecelt viņu pēdējās gribas rīkojuma (testamenta) izpildītāju. Būtu jāuzsver, ka testamenta izpildītāja iecelšana neaizstāj testamenta apstiprināšanas procedūru — testamenta izpildītājs nevar "uzņemties" notāra pienākumus.
Testamenta izpildītāja tiesības un pienākumus reglamentē pēdējās gribas rīkojuma noteikumi. Ja rīkojumā nav attiecīgu noteikumu, testamenta izpildītājam ir šādas tiesības un pienākumi (Mantojuma likuma 99. pants):
- palīdzēt procedūras iestādēm mantojuma saraksta sagatavošanā;
- ierosināt drošības pasākumus, lai vajadzības gadījumā aizsargātu mantojumu;
- pārvaldīt mantojumu. Pildot šo aktīvu pārvaldības funkciju, testamenta izpildītājam ir šādas tiesības un pienākums:
- pieprasīt, lai mantinieki vai legatāri izpilda testamenta noteikumus;
- apmierināt mantojuma kreditoru prasības (rīkojoties savā vārdā, bet izmaksas nesedzot no mantojuma);
- īslaicīgi īstenot līdzdalības tiesības, kas izriet no daļām (līdzdalības) uzņēmumu asociācijās (kooperatīvos), kuri iekļauti mantojumā;
- apmierināt prasības, kas ir daļa no mantojuma (rīkojoties savā vārdā un izmaksas sedzot no mantojuma).

Tomēr testamenta izpildītāja aktīvu pārvaldības tiesības ir ierobežotas — viņš nevar uzņemties jebkurus pienākumus attiecībā uz mantojumā ietverto īpašumu un nevar pārdot īpašumu, izņemot, ja katra persona, kura ir ieinteresēta mantojumā, ir piekritusi šādām darbībām, turklāt viņš nevar dot rīkojumu uz mantojuma rēķina bez maksas.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Attiecībā uz notāra iecelta pārvaldnieka un testamenta izpildītāja tiesībām un pienākumiem sk. 9.1. punktu.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Kā minēts iepriekš (sk. 6. punktu), Ungārijā testamenta apstiprināšanas procedūru vada notārs. Procedūras beigās tiek izdots oficiāls lēmums — *mantojuma tiesību apstiprinājums*. Šādā lēmumā notārs publiski un juridiski nodod mantojuma elementus individuāliem mantiniekiem.
Tomēr jāņem vērā, ka mantinieki neiegūst īpašumtiesības uz mantojuma tiesību apstiprinājuma pamata. Kā minēts iepriekš, Ungārijas tiesību aktos ir ievērots *ipso iure* mantošanas princips, kas paredz, ka mantojums pāriet mantiniekiem testatora nāves brīdī. Šajā ziņā mantojuma tiesību apstiprinājums būtībā ir *deklaratīvs*.
Kad notāra izdots mantojuma tiesību apstiprinājums kļūst galīgs, tam ir *leģitimizācijas funkcija* — tas ir publisks dokuments, kas apliecina trešām personām to personu statusu, kas tajā norādītas kā mantinieki (vai legatāri), ja vien tiesa tiesvedībā nenolemj citādi.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/01/2024
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Malta

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Pēdējās gribas rīkojumu var noformēt trīs veidos: a) kā testamentu, kas var būt savstarpējs testaments, zināms kā *unica carta*, starp vīru un sievu, vai b) kā slepenu testamentu, ko testators vai notārs nodod tiesai glabāšanā, vai arī c) īpašumu sadala saskaņā ar likumu (likumiskā *mantošana*).
Ar testamentu var novēlēt visu īpašumu vai tā daļu. Īpašums, uz kuru neattiecas testaments, kļūst mantojams saskaņā ar likumu. Testamentos var būt iekļauti vispārēji rīkojumi par īpašumu, ar kuriem testators var novēlēt visu savu īpašumu vienai vai vairākām personām (zināmām kā mantiniekiem), un individuāli rīkojumi par īpašumu — personas, kuras manto, pamatojoties uz šādu rīkojumu, dēvē par legatāriem.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

15 dienu laikā no testamenta datuma notārs sagatavo paziņojumu par reģistrēšanu un reģistrē to pie Publiskā reģistra direktora. Slepenus testamentus testators var iesniegt tiesnesim vai maģistrātam brīvprātīgi izvēlētas piekritības tiesā, bet tos var arī personīgi nodot notāram, kuram četru darbdienu laikā no nodošanas testaments ir jāiesniedz brīvprātīgi izvēlētas piekritības tiesai, kur to glabā seifā tiesas sekretārs.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Civilkodeksā ir minēta neatraidāmā daļa. Tās ir prasījuma tiesības uz mirušā mantojumu, kas ar likumu paredzēts mirušā lejupējiem radiniekiem un pārdzīvojušajai sievai vai vīram. Saskaņā ar minētā kodeksa 616. pantu neatraidāmā daļa, kas paredzēta sadalei starp visiem bērniem neatkarīgi no tā, vai viņi ieņemti vai dzimuši laulībā, ārpus laulības vai ir adoptēti, ir viena trešdaļa no mantojuma vērtības, ja ir ne vairāk kā četri bērni, un puse no mantojuma vērtības, ja ir pieci vai vairāk bērnu.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja nav testamenta, testaments nav spēkā, mantinieki nevēlas mantot vai nevar mantot vai ja starp mantiniekiem nepastāv mantojuma daļas palielinājuma tiesības, notiek likumiskā mantošana saskaņā ar likumu.

Šādās situācijās mantojums likumīgi pāriet mirušās personas lejupējiem radiniekiem, augšupējiem radiniekiem, sānlīnijas radiniekiem, sievai vai vīram un Maltas valstij. Šādā gadījumā mantošana notiek atbilstoši radniecības pakāpei, ko nosaka pēc paaudžu skaita. Ja nav nevienas personas, kura ir tiesīga mantot pēc mirušā, mantojums pāriet Maltas valstij.

Likumiskās mantošanas gadījumā mantojums nepāriet personai, kura ar krāpnieciskiem vai vardarbīgiem līdzekļiem ir liegusi mirušajam taisīt testamentu un kuru tādējādi uzskata par tādu, kas nevar vai nav pelnījusi saņemt mantojumu.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Maltas tiesām ir vispārēja jurisdikcija lemt par strīdiem, kas saistīti ar mantojumu. Mantojuma sadales tiesai ir īpaša jurisdikcija konkrētos īpašos apstākļos, kad mantinieki nevienojas par mantojuma sadalīšanu.

Parasti, ja nav domstarpību vai strīdu par mantojumu, piesaista notārus un juristus.

Jebkura ieinteresētā persona var arī vērsties brīvprātīgi izvēlētas piekritības tiesā, lai pieprasītu dekrētu par mantojuma atvēršanu tai par labu.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Tiesas sekretārs un notāri.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Tiesas sekretārs un notāri.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Tiesas sekretārs un notāri.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Mantošanas process sākas, kad ieinteresētā persona dodas pie notāra vai jurista, kurš veic informācijas meklēšanu gan Publiskajā reģistrā attiecībā uz publiskiem testamentiem, gan tiesā attiecībā uz slepeniem testamentiem. Pēc šā procesa atklājas mantojums — notārs vai jurists identificē mantiniekus un legatārus, ja tādi ir, un informē viņus par informācijas meklēšanas rezultātiem. Tad sadala īpašumu saskaņā ar testatora testamentu. Ja mirušais nav atstājis testamentu, īpašumu sadala saskaņā ar likuma noteikumiem.

Gan kustamu, gan nekustamu īpašumu var pārdot, ja tam piekrīt visi mantinieki, ieņēmumus sadalot starp mantiniekiem atbilstoši testamentā norādītajām daļām.

Ja ir strīds, piemēram, par testamenta autentiskumu vai mantojuma sadali, mantinieks, kurš aktualizējis jautājumu, var vērsties Civiltiesas Pirmajā palātā vai Mantojuma sadales tiesā.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Mantojums atklājas testatora nāves brīdī vai datumā, kad spriedums, ar ko atzīst, ka persona, kuras mantojums ir sadalāms, ir uzskatāma par mirušu ilgās prombūtnes dēļ, kļūst *res judicata*.

Nevienai personai nav pienākums pieņemt mantojumu, kas viņai piekrīt. Pieņemšanu var izteikt tieši vai netieši. Pieņemšana ir izteikta netieši, ja mantinieks veic jebkādu darbību, kas liecina par viņa nodomu pieņemt mantojumu, savukārt tā ir izteikta tieši, ja mantinieks uzņemas mantinieka statusu vai nu publiskā aktā, vai privātā rakstiskā dokumentā. Turpretī mantojuma atraidīšana nevar notikt netieši.

Legāta gadījumā legatāram, sākot no testatora nāves brīža, ir tiesības pieprasīt, lai priekšmets, kas atstāts kā legāts, pāriet viņa valdījumā.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Jā, mantinieki atbild par mirušās personas parādiem tādās daļās un tādā veidā, kā noteicis testators. Ja testators mirst, neatstājot mantojumu, vai ja viņš nav paredzējis parādu sadalīšanu, mantinieki maksā parādus proporcionāli viņu attiecīgajai mantojuma daļai. Katrs mantinieks personīgi atbild par mantojuma parādiem.

Ja kādam no mantiniekiem valdījumā ir īpašums, kas ieķīlāts, lai nodrošinātu parādu, viņš attiecībā uz šādu īpašumu ir atbildīgs par visu parādu. Ja mantinieks šādas ieķīlāšanas dēļ ir samaksājis vairāk nekā viņa daļa kopējā parādā, viņam ir tiesības uz samazinājumu attiecībā uz pārējiem mantiniekiem, kas ierobežots līdz viņu daļai.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Mantojuma tiesības nerada mantiniekiem pienākumu reģistrēt nekustamo īpašumu, ko tie manto. Tomēr saskaņā ar Likumu par dokumentu un īpašumtiesību nodošanas nodevu personām, kuras manto nekustamo īpašumu, jāreģistrē *causa mortis* paziņojums Publiskajā reģistrā. Minētajā paziņojumā būtībā ir norādīts datums, ziņas par mirušo personu un mantinieku/legatāru, nāves datums un vieta, mantojuma apraksts, īpašumtiesības uz nodoto mantojumu, nekustamā īpašuma vērtība, paziņojuma sagatavošanas vieta, kā arī paziņojuma iesniedzēja un notāra paraksti.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Pārvaldnieka iecelšana nav obligāta.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Mantinieks vai testamenta izpildītājs.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Pārvaldnieks vai testamenta izpildītājs sagatavo mantojuma sarakstu. Viņš īsteno un veicina attiecīgā mantojuma tiesības, atbildot uz visām tiesas prasībām, kas celtas pret mantojumu, saskaņā ar noguldīšanas pienākumu pārvalda visus naudas līdzekļus, kas iekļauti mantojumā vai kas saņemti no kustamā vai nekustamā īpašuma pārdošanas, un sniedz atskaiti attiecīgajai personai.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Parasti neizsniedz nekādus dokumentus, lai pierādītu saņēmēja statusu un tiesības, jo mantojums pāriet automātiski nāves brīdī. Tomēr ieinteresētā persona var vērsties brīvprātīgi izvēlētas piekritības tiesā, lai pieprasītu mantojuma atklāšanu tai par labu

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas nl versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: en.

Mantošana - Nīderlande

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Izņemot noteiktu skaitu īpašu gadījumu (Civilkodeksa (*Burgerlijk Wetboek*) 4:97.-107. pants), testamentu var sastādīt tikai ar notariālu aktu vai privātu aktu rokrakstā, nododot to glabāšanā notāram (Civilkodeksa 4:94. pants). Testaments, kuru sastādījuši divi vai vairāki testatori, netiek pieņemts (Civilkodeksa 4: 93. pants). Netiek pieņemts arī nolīgums par nākotnes mantojumu. Saskaņā ar Civilkodeksa 4:4. panta 2. punktu nolīgums, kura nolūks ir daļēji vai pilnībā atsavināt vēl nenodotu īpašumu, nav spēkā.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Testamentu sastādījušajam notāram nākamajā darba dienā ir jāreģistrē šī informācija Centrālajā testamentu reģistrā (CTR).

Skatīt arī: http://www.centraaltestamentenregister.nl/. Informācija par testamenta glabāšanu, reģistrēšanu un meklēšanu ir pieejama arī Eiropas testamentu reģistru tīkla asociācijas (ENRWA) tīmekļa vietnes sadaļā “Informācijas lapa”. http://www.arert.eu

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Tiesības uz neatņemamo daļu ir tikai mirušās personas pēcnācējiem (bērniem vai — ja bērni jau ir miruši — mazbērniem). Laulātajam un augšupējiem radiniekiem nav tiesību uz neatņemamo daļu. Neatņemamās daļas vērtība atbilst pusei no īpašuma vērtības (skat. Civilkodeksa 4:64. pantu). Ja pēcnācējs piesakās uz savu neatņemamo daļu, viņš vairs netiek uzskatīts par mantinieku, bet gan par kreditoru.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja testaments nav sastādīts, dažādās situācijās tiek piemēroti tālāk norādītie principi.

Ja mirusī persona nebija precējusies un tai nebija bērnu, pamatā mantojumu vienādās daļās saņem vecāki, brāļi un māsas, turklāt katrs no vecākiem vienmēr manto vismaz ceturtdaļu īpašuma.

Ja mirusī persona nebija precējusies, taču tai bija bērni, īpašums tiek vienlīdzīgi sadalīts starp bērniem.

Ja mirušajai personai bija laulātais, taču nebija bērnu, pārdzīvojušais laulātais manto visu īpašumu.

Ja mirušajai personai bija laulātais un bērni, bērni un laulātais manto vienlīdzīgas īpašuma daļas, taču pārdzīvojušais laulātais saskaņā ar likumu iegūst mantojumā ietilpstošo mantu. Īpašums laulātā vārdā tiek likvidēts. Visiem mantinieku statusā esošiem bērniem būs likumīgas tiesības uz naudas prasību pret pārdzīvojušo laulāto. Naudas prasība atbilst bērna daļai mantotajā īpašumā. Šī prasība kļūst izpildāma, ja pārdzīvojušajam laulātajam tiek pasludināta maksātnespēja vai tiek uzsākta parāda pārstrukturēšana (skat. arī Fizisko personu parādu pārstrukturēšanas aktu (*Wet schuldsanering natuurlijke personen*)), kā arī pārdzīvojušā laulātā nāves gadījumā (Civilkodeksa 4:13. pants).

Nosacījumi laulātajiem un partneriem reģistrētās partnerattiecībās ir vienādi.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Nīderlandē kompetentā iestāde saistībā ar mantojuma tiesībām ir notārs. Puses var brīvi izvēlēties notāru neatkarīgi no mirušās personas pēdējās dzīvesvietas.

Mantiniekam ir trīs iespējas. Ja mantinieks vēlas vienkārši pieņemt mantojumu, to var darīt — tieši vai netieši — bez noteiktām formalitātēm. Mantojuma pieņemšanas rezultātā mantinieks uzņemas neierobežotu personisko atbildību par mantojuma parādiem. Tomēr mantinieks var ierobežot savu atbildību, skaidri apliecinot mantojuma pieņemšanu ar nosacījumu, ka mantojuma parādi nepārsniedz mantojuma vērtību. Ja mantinieks vēlas atraidīt mantojumu vai pieņem to ar nosacījumu, ka izmaksas nepārsniedz mantojuma vērtību, mantiniekam ir jāiesniedz tiesā deklarācija. Pēdējā minētajā gadījumā tiesa nosaka termiņu mantojuma pieņemšanai.

Legātus var pieņemt vai atraidīt bez noteiktām formalitātēm. Saskaņā ar Nīderlandes tiesību aktiem attiecībā uz legātiem nav iespējama to ierobežota pieņemšana.

Likumiskais mantinieks var atteikties no savām tiesībām uz neatņemamo daļu, vienkārši uz to nepiesakoties. Tiesību aktos nav paredzētas īpašas deklarācijas, kas būtu iesniedzamas šajā nolūkā. Ja likumiskais mantinieks atraida savu neatņemamo daļu, pastāv iespēja to norādīt deklarācijā.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Vairumā gadījumu (īpaši tad, ja ir noslēgts laulības līgums vai ir sastādīts testaments) notāra pakalpojumu izmantošana ir atbilstošākais veids īpašuma likvidācijas īstenošanai. Jebkurš no mantiniekiem vai testamenta izpildītājs (ja tāds ir) var vērsties pie notāra Nīderlandē. Puses var brīvi izvēlēties notāru neatkarīgi no mirušās personas pēdējās dzīvesvietas. Notārs palīdzēs mantiniekiem kārtot ar mantoto īpašumu saistītās lietas. Notārs noteiks, kas ir

mantinieki, pēc tam pārbaudīts, vai pastāv testaments, un konsultēs labuma guvējus par to, vai mantojumu būtu vēlams pieņemt, vai arī to būtu izdevīgāk noraidīt. Notārs arī sastāda mantojuma sarakstu un tā atbilstošo sadalījumu. Notārs var arī palīdzēt mantiniekiem nodokļu saistību izpildes jautājumos. Mantojuma likvidācijas procesā tiesa var iesaistīties tikai noteiktās situācijās. Tas attiecas, piemēram, uz gadījumiem, kad rodas strīdi saistībā ar īpašuma likvidāciju vai kāds no mantiniekiem nevar aizstāvēt savas intereses (piemēram, saistībā ar nepilngadību).

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Nīderlandē nav paredzētas konkrētas tiesas procedūras. Tomēr ir pieejams instruments — mantojuma deklarācija (*Verklaring van Erfrecht*), skat. Civilkodeksa 4:188. pantu; to izsniedz Nīderlandes notārs (skat. Civilkodeksa 3:31. pantu) visām attiecīgajām pusēm, proti, mantiniekiem. Testamenta izpildītājs arī var pieprasīt mantojuma deklarāciju. Mantojuma deklarācijā notārs, pamatojoties uz savām pilnvarām, nosauc personas, kurām ir tiesības uz mantojumu, kā arī norāda to mantojuma daļas un, ja attiecināms, testamenta izpildītāju. Pamatojoties uz mantojuma deklarāciju, mantinieki / testamenta izpildītājs var sevi identificēt, sadarbojoties ar īpašuma parādniekiem, un var pieprasīt bankas kontu bilanču datu izpaušanu utt. Lai nodotu kādam no mantiniekiem nekustamo īpašumu vai tiesības uz nekustamo īpašumu, ir nepieciešams notariāls akts.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Ja mantinieks ir bez nosacījumiem pieņēmis mantojumu, viņš uzņemas pilnu atbildību par mirušās personas parādiem (skat. Civilkodeksa 4:182. pantu). Ja mantojums tiek pieņemts, pamatojoties uz izveidoto mantojuma sarakstu, mantinieka atbildība par parādiem nepārsniedz mantojuma vērtību. Mantiniekam nav personiskas atbildības.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Mantojuma deklarāciju var reģistrēt nekustamā īpašuma publiskajā reģistrā. Lai nodotu citai personai tiesības saistībā ar nekustamo īpašumu vai nekustamā īpašuma īpašumtiesības, ir nepieciešams atsevišķs notariāls akts.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Nīderlandes tiesību akti neparedz obligātu nekustamā īpašuma pārvaldnieka iecelšanu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Testatori var iecelt sava testamenta izpildītāju, kas var likvidēt īpašumu. Ja mantojums tiek pieņemts, pamatojoties uz mantojuma sarakstu, tiesa var iecelt mantojuma pārvaldnieku.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Testamentā norādītajam izpildītājam ir ierobežotas pilnvaras saskaņā ar Civilkodeksa 4:144. pantu. Izpildītājs var pārvaldīt īpašumu un kārtot ar īpašumu saistītās parādsaistības. Testatori var piešķirt izpildītājam papildu tiesības, piemēram, lai nodotu īpašumā esošas preces bez mantinieku atļaujas. Ja izpildītājs tiek iecelts kā īpašais izpildītājs (pilnvarotā persona īpašuma likvidācijai), tas var nodot preces un pieņemt visus ar īpašuma sadali saistītos lēmumus.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Mantinieki var sastādīt īpašuma sadales dokumentu, kas tiek noformēts kā notariāls akts. Šāds dokuments ir nepieciešams mantinieka tiesībnespējas gadījumā (sakarā ar to, ka mantinieks ir nepilngadīga persona, vai sakarā ar īpašuma tiesību nodošanu vai īpašuma tiesisko pārvaldību). Nīderlandē notariāls akts ir nepieciešams, lai nodotu nekustamo īpašumu vai tiesības saistībā ar nekustamo īpašumu (skat. iepriekš atbildi uz 7. jautājumu). Visos citos gadījumos īpašuma sadali apliecinošs dokuments nav nepieciešams. Mantojuma deklarācija ir pietiekams pamatojums preču (piemēram, bankas kontos esošo līdzekļu un cita kustamā īpašuma) nodošanai.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 17/11/2021
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.
Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas de
versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Mantošana - Austrija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Rakstot testamentu, ir jāievēro īpašas formālas prasības. Testamentu veidi, kas ir atzīti saskaņā ar Austrijas tiesību aktiem, ir šādi:
publisks testaments, ko sagatavojis notārs vai tiesa;
pašrocīgs testaments, kas testatoram viss ir jāraksta ar roku un jāparaksta;
rakstisks testaments (rakstīts ar roku vai ko cita persona, kura nav testators, drukājusi ar datoru vai rakstāmmašīnu), kam jābūt sagatavotam trīs liecinieku klātbūtnē.
Mantojuma līgumu (Austrijas Vispārējā civilkodeksa [*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch — ABGB*]) 1249. pants un turpmākie panti) var noslēgt tikai laulātie vai pāri, kas ir saderinājušies un faktiski plāno laulāties, un (topošie) partneri reģistrētās partnerattiecībās, un tas ir jānoformē kā notariāls akts (saskaņā ar Notariālo aktu likuma [*Notariatsaktsgesetz*] 1. panta pirmās daļas a) punktu). Ir vajadzīga divu liecinieku vai otra notāra klātbūtne. Ar mantojuma

līgumu, kam ir jāatbilst testamentāro rīkojumu derīguma prasībām, nevar nodot vairāk par trim ceturtdaļām mantojuma. Šādā gadījumā reģistrētiem partneriem ir tādas pašas tiesības kā laulātajiem un partneriem, kas saderinājušies un plāno laulāties (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 1217. pants). Kopīgu testamentu var sagatavot tikai laulātie vai reģistrēti partneri (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 586. pants).
Donationes mortis causa (personīgā īpašuma dāvinājumus, ko piešķir persona, kura paredz, ka tā drīzā nākotnē mirs, un ko var likumīgi pārņemt tikai pēc dāvinātāja nāves) reglamentē Austrijas Vispārējā civilkodeksa 603. pants, un tos piešķir, pamatojoties uz līgumu, kas ir jāsagatavo notariāla akta veidā.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Testamentus, mantojuma līgumus un jebkādus līgumus, ar ko atsakās no tiesībām uz mantojumu vai neatņemamo daļu, var reģistrēt Austrijas Galvenajā testamentu reģistrā (Austrijas Notariāta kodeksa [*Notariatsordnung*] 140.b pants), ar nosacījumu, ka minētie dokumenti ir nodoti glabāšanai notāram, tiesai vai juristam. Šo elektronisko reģistru pārvalda Austrijas Civiltiesību notāru kamera [*Österreichische Notariatskammer*], un tas ir vienīgais likumīgi reglamentētais testamentu reģistrs. Tiesām un notāriem ir jāziņo reģistram par jebkuru šādu dokumentu esību (Austrijas Notariāta kodeksa 140.c panta 2. punkts). Reģistrācijas mērķis ir atvieglot šo dokumentu atrašanu mantojuma lietās. Juristi un advokātu biroji var reģistrēt testamentus un citus testamentāros rīkojumus Austrijas juristu Testamentu reģistrā.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Neatņemamā daļa (kas ierobežo testamentārās brīvības līmeni) ir vienāda ar pusi no mirušās personas mantojuma likumiskās daļas. Mirušās personas pēcnācēji un pārdzīvojušais laulātais vai reģistrētais partneris ir tiesīgi saņemt neatņemamo daļu. Ja personai, kura ir tiesīga saņemt neatņemamo daļu, nekad nav bijušas ciešas ģimenes attiecības ar mirušo personu vai šādas attiecības nav bijušas ilgas (aptuveni 20 gadus), neatņemamo daļu var samazināt. Neatņemamā daļa ir mirušās personas mantas vērtības procentuālā daļa, kas ir jāsadala personām, kuras ir tiesīgas saņemt neatņemamo daļu. Neatņemamā daļa ir izmaksājama naudā. Tomēr to var arī piešķirt kā dāvinājumu pēc mirušās personas nāves (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 780. pants) vai ziedojumu *inter vivos* (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 781. pants).
Tiesības uz neatņemamo daļu ir jāaizstāv tiesā trijos gados no dienas, kad persona uzzina par prasību, un ne vēlāk kā 30 gados (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 1487. pants). Noilguma termiņš sākas, tiklīdz persona uzzina par faktiem, kas nosaka prasības esību, bet ne agrāk kā vienu gadu pēc mirušā nāves (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 765. un 1487.a pants).
No neatņemamās daļas var atteikties, kamēr testators ir dzīvs. Atteikšanās ir jānoformē kā notariāls akts vai oficiāls tiesas dokuments (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 551. pants).

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja mirušajam nav pārdzīvojuša laulātā, reģistrētā partnera vai bērnu, par mantiniekiem kļūst mirušā vecāki un viņu pēcnācēji (mirušā brāļi un māsas) (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 735. un 736. pants).
Ja mirušajam nav pārdzīvojuša laulātā vai reģistrētā partnera, bet ir bērni, tad bērni manto vienādas daļas (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 732. pants).
Ja mirušajam ir pārdzīvojis laulātais vai reģistrētais partneris, bet nav bērnu, tad pārdzīvojušais laulātais vai reģistrētais partneris kļūst par vienīgo mantinieku.
Ja mirušajam ir pārdzīvojis laulātais vai reģistrētais partneris un bērni, tad pārdzīvojušais laulātais vai reģistrētais partneris manto vienu trešdaļu mantojuma un likumīgo laulātā daļu (mājsaimniecības priekšmetiem — kustamo mantu). Divas trešdaļas mantojuma tiek vienādās daļās sadalītas mirušā bērniem (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 744. pants).
Nereģistrētais partneris (kopdzīves partneris) manto, ja nav citu likumisku mantinieku; visos citos gadījumos šāds partneris manto tikai tad, ja ir attiecīgs testamentārais rīkojums. Tomēr pārdzīvojušu kopdzīves partneri aizsargā Austrijas Īres likums [*Mietrechtsgesetz*] un Austrijas Dzīvokļu līdzīpašuma likums [*Wohnungseigentumsgesetz*]. Ja mirušajam un viņa kopdzīves partnerim ir kopīgi piederējis dzīvoklis (līdzīpašuma tiesības uz dzīvokli), mirušā partnera daļa pāriet pārdzīvojušajam partnerim. Turklāt kopdzīves partnerim pienākas likumīgā laulātā daļa un tāpēc viņam ir tiesības vienu gadu turpināt dzīvot kopīgajā mājoklī un izmantot kopējos mājsaimniecības priekšmetus, ciktāl tie ir nepieciešami, lai varētu turpināt dzīvošanu atbilstoši iepriekšējiem dzīves apstākļiem.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Rajona tiesa [*Bezirksgericht*]; tiesas pilnvarnieks [*Gerichtskommissär*] (notārs) kā tiesas struktūra.
Iestāde, kam ir jurisdikcija attiecīgajā lietā un ģeogrāfiskajā teritorijā, ir tā rajona tiesa, kurā atradusies mirušā pēdējā oficiālā dzīvesvieta (domicils, pastāvīgā dzīvesvieta) (Austrijas Tiesu jurisdikcijas likuma [*Jurisdiktionsnorm — JN*] 105. pants saistībā ar tā paša likuma 65. un 66. pantu). Tiesvedības nolūkos rajona tiesa izmanto tā notāra pakalpojumus, kurš darbojas kā tiesas pilnvarnieks (Tiesas pilnvarnieku likuma [*Gerichtskommissärsgesetz, GKG*] 1. pants).

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Rajona tiesa; tiesas pilnvarnieks (notārs) kā tiesas struktūra.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Rajona tiesa; tiesas pilnvarnieks (notārs) kā tiesas struktūra.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Rajona tiesa; tiesas pilnvarnieks (notārs) kā tiesas struktūra.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Tiesas procesu saistībā ar mantošanu (jeb “testamenta apstiprināšanas procedūru” [*Verlassenschaftsverfahren*]) ierosina rajona tiesa, kad ir oficiāli paziņots par mantojuma uzkrāšanu. Kompetentā rajona tiesa ir tā rajona tiesa, kurā atradusies mirušā pēdējā uzturēšanās vieta vai parastā dzīvesvieta. Lietu pārvalda notārs kā tiesas pilnvarnieks, un tās beigās tiek pieņemts tiesas rīkojums.
Mantojuma lieta ir oficiāli jāuzsāk, tiklīdz tiesai ir kļuvis zināms personas miršanas fakts (Bezstrīdus procedūras likuma [*Außerstreitgesetz, AußStrG*] 143. panta 1. punkts).
Tiesas pilnvarnieks mantojuma lietas ietvaros noskaidro mantiniekus (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 797. pants).
Tiesas pilnvarnieks (Tiesas pilnvarnieku likuma 1. panta 2. punkts, 2. punkta b) apakšpunkts un 2. panta 2. punkts) sagatavo mantojuma sarakstu, ja ir iesniegts pieteikums par mantojuma pieņemšanu ar atrunu (kas ierobežo mantinieka atbildību apmērā, kurš nepārsniedz viņa mantojamo aktīvu vērtību); ja personas, kuras var būt tiesīgas saņemt neatņemamo daļu, ir nepilngadīgas vai tām, iespējams, ir vajadzīgs likumīgs pārstāvis citu iemeslu dēļ; ja ir dota atļauja mantojuma nošķiršanai no mantinieka aktīviem; ja ir jāņem vērā pārstāvības tiesības vai ja ir nodibināts privāts testamentārais fonds; ja pastāv iespēja, ka mantojums pāries valstij kā bezmantinieka manta; vai ja to pieprasa jebkura persona, kurai ir tiesības to darīt, vai mantojuma masas aizgādnis (Bezstrīdus procedūras likuma 165. pants).

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Nevienam nav atļauts patvarīgi pārņemt mantojumu savā valdījumā. Mantojumam ir jābūt oficiāli nodotam tā, lai tas būtu mantinieka likumīgā valdījumā, t. s. “mantojuma nodošanas” [*“Einantwortung”*] procesā ar rīkojumu, ko izdevusi testamentu izpildes tiesa [*Abhandlungsgericht*] (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 797. pants un Bezstrīdus procedūras likuma 177. pants). Mantu var nodot tikai tad, kad attiecīgās personas ir iesniegušas deklarāciju par mantojuma pieņemšanu, kas pierāda viņu tiesības mantot, un kad testamenta apstiprināšanas procedūra tiesā ir pabeigta. Pat nekustamā īpašuma gadījumā

īpašumtiesības tiek nodotas īpašuma nodošanas brīdī, t. i., neatkarīgi no jaunā īpašnieka reģistrēšanas zemesgrāmatā. Tomēr, ja mantinieki neiesniedz pieteikumu par ierakstīšanu zemesgrāmatā saprātīgā termiņā, tiesas pilnvarniekam pieteikums ir jāiesniedz viņu vietā.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Mantinieki ar visu savu mantu atbild par mirušā parādiem. Tomēr, ja ir izveidots mantojuma saraksts, viņu atbildība ir ierobežota apmērā, kas nepārsniedz īpašuma vērtību.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Dokuments, kas apliecina likumīgas pārņemšanas tiesības, ir jāiesniedz zemesgrāmatu tiesai [*Grundbuchsgericht*]. Mantiniekiem ir jāiesniedz mantojuma nodošanas rīkojums, un legatāriem ir jāuzrāda oficiāls apstiprinājums. Turklāt var būt nepieciešams iesniegt nodokļu samaksas apliecinājumu un — atkarībā no attiecīgās provinces tiesību aktiem — īpašu atļauju, ko izsniedz atbilstoši tiesību aktiem par darījumiem ar nekustamo īpašumu, kā arī attiecīgā gadījumā apliecinājumu par pārņēmēja pilsonību.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Nav nepieciešams iecelt pārvaldnieku.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Mantinieks, kurš, pieņemot mantojumu, var pietiekami pierādīt savas tiesības uz mantojumu, ir tiesīgs izmantot un pārvaldīt mantotos aktīvus un pārstāvēt mantojumu, ja vien testamentu tiesa [*Verlassenschaftsgericht*] nenosaka citādi. Ja tas attiecas uz vairākām personām, visas personas kopīgi īsteno šādas tiesības, ja vien tās nevienojas citādi (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 810. panta 1. punkts).

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Austrijā testamenta izpildītājam testamenta izpildes lietās ir tikai pakārtota nozīme. Testamenta apstiprināšanas procedūru pārvalda tiesa, un tiesas pilnvarnieks kā tiesas struktūra ir tas, kurš nodrošina mirušā gribas izpildi. Saskaņā ar Austrijas Vispārējā civilkodeksa 816. pantu testators var izmantot testamentāru rīkojumu, lai ieceltu personu, kura atbild par tā pēdējās gribas izpildi. Šādas personas pienākumu apjomu nosaka testamentārajā rīkojumā, un tie var būt dažādi, sākot no uzraudzības pār to, vai mantinieks/legatārs ievēro konkrētus nosacījumus vai pareizi sadala mantojumu, un beidzot ar mantojuma pārvaldību.

Ja procesā, kurā mantojuma kreditori tiek uzaicināti ierasties tiesā, tiek rīkota mutiska procedūra (Austrijas Vispārējā civilkodeksa 813.–815. pants), tiesas pilnvarniekam ir jāpaziņo šādas procedūras datums un ir jāuzaicina uz tiesu testamenta izpildītājs (Bezstrīdus procedūras likuma 174. pants).

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Tiesas pilnvarniekam pēc pieprasījuma ir jāsniedz mantojuma saņēmējiem oficiāls apstiprinājums, tādējādi apliecinot viņu pārstāvības pilnvaras (Bezstrīdus procedūras likuma 172. pants) (sk. 9.2. punktu iepriekš).

Kad mantinieki un viņu daļas ir galīgi noteiktas un ir iesniegti pierādījumi par pārējo priekšnosacījumu izpildi, tiesai mantojums ir jānodod mantiniekiem (Bezstrīdus procedūras likuma 177. pants — nodošanas rīkojums). Lai atbloķētu līdzekļus kredītiestādēs, pietiek ar mantojuma nodošanas rīkojuma oficiālu kopiju ar apliecinājumu par tā stāšanos spēkā (Bezstrīdus procedūras likuma 179. pants).

Eiropas mantošanas apliecību saskaņā ar Eiropas Mantošanas regulas Nr. 650/2012 62. pantu un turpmākiem pantiem izdod tiesas pilnvarnieks. Ja pieteikuma iesniedzējs nepiekrīt šajā mantošanas apliecībā noteiktajam, tiesai tā ir jāizvērtē. Tiesas pilnvarnieka izdotā apliecība zaudē spēku un tiek aizstāta ar tiesas izdoto apliecību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Polija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Saskaņā ar Polijas tiesību aktiem īpašuma novēlēšana pēc nāves var notikt tikai, sastādot testamentu. Tomēr savstarpēji testamenti ir aizliegti. Atzīti tiek šādi testamenti:

pašrocīgs testaments, kuru pilnībā uzrakstījis, datējis un parakstījis testators;

notariāli apliecināts testaments, kuru sagatavojis notārs kā notariālu dokumentu;

testaments, kas izteikts mutvārdos divu liecinieku klātbūtnē un piedaloties pašvaldības vadītājam *(wójt)* (pilsētas mēram *(burmistrz)* vai pilsētas pārvaldes vadītājam *(prezydent miasta)*);

mutvārdu testaments (kuru var izteikt tikai persona, kuru gaida drīza nāve, ja nav iespējams vai ir ļoti grūti sagatavot testamentu iepriekš minētajos veidos) triju liecinieku klātbūtnē.

Attiecībā uz mantojuma līgumiem tiek atzīts tikai līgums par mantojuma atraidīšanu. Šādu līgumu var noslēgt nākamais testators un viņa likumiskais mantinieks, un, lai tas būtu spēkā, ir nepieciešams notariāli apliecināts dokuments.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Lai testaments būtu spēkā, nav nepieciešams to reģistrēt. Testamentus, kas sagatavoti kā notariāli apliecināti dokumenti vai nodoti uzglabāšanai notāram, var reģistrēt Valsts notāru padomē *(Krajowa Rada Notarialna)*.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Polijas tiesību akti neparedz nekādus ierobežojumus testatora brīvībai izraudzīties mantinieku vai mantiniekus. Arī tiesības uz neatņemamo daļu neierobežo testatora brīvību novēlēt savu īpašumu, taču aizsargā testatora asinsradinieku un laulātā intereses, kuriem ir tiesības saņemt konkrētu naudas summu.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Gadījumā, ja nav testamenta, piemēro turpmāk minētos noteikumus.

Ja mirušais nav bijis precējies un viņam nav bērnu, mantinieki ir viņa vecāki. Ja mantojuma atklāšanās laikā viens no vecākiem ir miris, šā vecāka daļa tiek vienādi sadalīta testatora brāļiem un māsām. Ja kāds no testatora brāļiem un māsām nomirst pirms mantojuma atklāšanās un viņam ir pēcnācēji, viņa daļa tiek vienādi sadalīta starp šiem pēcnācējiem. Ja nav brāļu un māsu vai viņu pēcnācēju, visu mantojumu vienādi sadala starp testatora vecvecākiem. Ja mantojuma atklāšanās laikā viens no vecvecākiem ir miris, šā vecvecāka daļu manto viņa pēcnācēji. Ja vecvecākam, kurš nomiris pirms mantojuma atklāšanās, nav pēcnācēju, viņa daļa tiek vienādi sadalīta starp pārējiem vecvecākiem. Ja nav radinieku, kuri būtu tiesīgi mantot likumiski, mantojumu pārņem pašvaldība pēc testatora pēdējās dzīvesvietas. Ja nav iespējams noteikt, vai testatora pēdējā dzīvesvieta bija Polijā vai ārzemēs, mantojumu pārņem Valsts kase.

Ja mirušais nav bijis precējies, bet viņam ir bērni, mantinieki ir tikai viņa bērni.

Pārdzīvojušais laulātais kļūst par vienīgo mantinieku gadījumā, ja nav pēcnācēju, vecāku, brāļu un māsu vai brāļu un māsu pēcnācēju.

Pārdzīvojušais laulātais un bērni mantojumu vienādi sadala savā starpā. Tomēr laulātais nevar saņemt mazāk nekā ceturtdaļu no mantojuma. Ja mirušajam ar pārdzīvojušo laulāto bija izveidots likumisks kopīpašums, pārdzīvojušais laulātais saņem pusi kopīpašuma, izbeidzot kopīpašuma tiesības, bet otra puse veido daļu no mirušā mantojuma.

Ja testatoram nav laulātā vai asinsradinieku, kas būtu tiesīgi mantot likumiski, mantojumu vienādi sadala starp tā mantinieka laulātā bērniem, kuru vecāki jau bija miruši mantojuma atklāšanās laikā (manto pabērni).

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Iesniedzējam jāvēršas pie notāra vai tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas testatora pēdējā dzīvesvieta.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Deklarācijas par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu ir iesniedzamas tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas deklarācijas iesniedzēja dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta, vai notāram. Personas, kuras dzīvo ārzemēs, deklarācijas par mantojuma atraidīšanu likumā noteiktajā formā var iesniegt šīs darbības veikšanas vietā.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Saskaņā ar Polijas tiesību aktiem ir divas legāta formas: damnācijas legāts un vindikācijas legāts. Pieņemt vai atraidīt var tikai vindikācijas legātu. Attiecībā uz damnācijas legātu tas nav iespējams.

Iepriekšējā jautājumā minētās iestādes ir kompetentas pieņemt šādas deklarācijas attiecībā uz vindikācijas legātu.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Polijas tiesību akti neparedz neatņemamās daļas. Tomēr ir iespējams pieprasīt izmaksāt neatņemamo daļu, t. i., noteiktu naudas summu. Deklarācijas par atteikšanos no neatņemamās daļas vai tās pieņemšanu netiek iesniegtas.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Persona, kura vēlas saņemt dokumentu, kas apliecina tās kā mantinieka statusu, var vērsties ar iesniegumu tiesā, pieprasot paziņojumu par mantojuma iegūšanu, vai pie notāra saņemt reģistrētu aktu, kas apliecina mantojumu. Ja mantinieki ir vairāki, pēc viņu lūguma tiesa mantojumu var sadalīt mantojuma sadales procesā, vai arī to var izdarīt notārs ar notariāli apliecinātu vienošanos par mantojuma sadali.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Persona kļūst attiecīgi par mantinieku vai legātāru, kad mantojums atklājas saskaņā ar likumu (tomēr mantojumu var atraidīt).

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Principā mantiniekam ir neierobežota atbildība par mirušā parādiem. Mantinieks var ierobežot savu atbildību šajā jomā, pieņemot mantojumu ar inventāra tiesībām. Šādā gadījumā mantiniekam ir jāiesniedz atbilstoša deklarācija notāram vai kompetentajai tiesai sešu mēnešu laikā no dienas, kad viņš uzzinājis par mantojumu. Mantiniekiem ir kopīga atbildība par mirušā parādiem.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Lai mantojuma masā ietilpstošu nekustamo īpašumu varētu ierakstīt zemesgrāmatā un hipotēku reģistrā, mantiniekam parasti jāiesniedz dokumenti, kas apliecina viņa kā mantinieka statusu, t. i., tiesas deklarācija, kas apliecina mantojuma iegūšanu, vai notariāli apliecināta mantojuma apliecība.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Pirmkārt, saskaņā ar Polijas tiesību aktiem mantojuma pārvaldnieku var iecelt *ex officio* vai pēc pieprasījuma, ja kāda iemesla dēļ pastāv risks, ka mantojums netiks sadalīts kā paredzēts. Šim nolūkam ieinteresētajai personai ir jāiesniedz iesniegums tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas testatora īpašums, lai pierādītu savu mantinieka vai legatāra statusu vai to, ka tai ir tiesības uz neatņemamo daļu. Šo iesniegumu var iesniegt arī testators, īpašuma līdzīpašnieks, persona, kura ir kopīgi tiesīga pārņemt testatora tiesības, kreditors, kuram ir rakstveida pierādījums par testatora parādu, vai nodokļu pārvalde.

Otrkārt, ja uz mantojumu neviens nav pieteicies, tiesa *ex officio* vai pēc pieprasījuma ieceļ mantojuma pārvaldnieku.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Testators savā testamentā var iecelt izpildītāju, kurš pārvaldīs mantojumu pēc testatora nāves.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Testamenta izpildītājam jāpārvalda mantojums, jāsamaksā ar mantojumu saistītie parādi, jo īpaši jāizpilda novēlējumi un norādījumi, un pēc tam jāsadala mantojums starp mantiniekiem saskaņā ar testamentu un attiecīgajiem tiesību aktiem, jebkurā gadījumā uzreiz pēc mantojuma galīgās sadales.

Izpildītājs var būt prasītājs un atbildētājs tiesā par jautājumiem, kas izriet no mantojuma, tā organizētas daļas vai konkrēta aktīva pārvaldīšanas. Viņš var arī būt prasītājs tiesā par jautājumiem, kas attiecas uz tiesībām, kuras ir mantojuma masas daļa, un būt atbildētājs tiesā par jautājumiem, kas attiecas uz ar mantojumu saistītajiem parādiem.

Izpildītājam arī jāizsniedz konkrētā novēlējuma priekšmets personai, kurai tas novēlēts.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Personai, kura ir likumiskais mantinieks, ir jāiesniedz attiecīgo civilstāvokļa dokumentu kopijas, lai pierādītu savu radniecību ar mirušo (piemēram, dzimšanas apliecība vai laulības apliecība). Mantiniekam vai legātāram jāiesniedz testaments, lai pierādītu savas tiesības uz mantojumu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.

Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 23/10/2023
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.
Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas pt versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.
Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: en.

Mantošana - Portugāle

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Īpašuma sadali atbilstoši pēdējās gribas rīkojumam var noformēt divos veidos: i) ar testamentu; ii) ar līgumu.

i) Testaments

Testaments ir personisks dokuments, kuru nevar sagatavot pārstāvis.

Savstarpējie testamenti, t. i., testamenti, kurus viena dokumenta veidā sagatavojušas divas vai vairākas personas trešās personas labā vai savstarpējam labumam, nav atļauti.

Testaments ir vienas atsevišķas personas gribas izteikums, kas nav jāadresē vai jādara zināms konkrētai personai. Tas ir brīvi atsaucams, un manta tiek nodota mantiniekiem vai legatāriem tikai pēc testatora nāves.

Pastāv standarta un speciālie testamentu veidi.

Standarta testamentu veidi ir publiskie testamenti un privātie testamenti.

Publisku testamentu sagatavo notārs, iekļaujot to savā reģistrā.

Privāto testamentu sagatavo un paraksta testators vai cita persona pēc testatora lūguma, bet tas jāapliecina notāram. To var uzglabāt testators vai trešā persona, vai arī to var iesniegt notāram. Personai, kuras rīcībā ir privāts testaments, tas jāiesniedz triju dienu laikā pēc dienas, kad tā uzzina par testatora nāvi, un, to neizdarot, šī persona kļūst atbildīga par jebkuriem radītajiem zaudējumiem vai kaitējumu. Ja šī persona pati ir mantinieks, tā var zaudēt mantošanas tiesības vai mantojums tai var tikt atrauts.

Tiesību aktos ir paredzēti šādi speciālo testamentu veidi: militārie testamenti, uz kuģa sastādītie testamenti, gaisa kuģī sastādītie testamenti un katastrofas gadījumā sastādītie testamenti. Testamentu vienā no šiem speciālajiem veidiem var sastādīt tikai tad, ja ir iestājušies konkrēti ārkārtas apstākļi, kas paredzēti tiesību akots. Šādi testamenti zaudē spēku divus mēnešus pēc tam, kad izbeidzas cēlonis, kas liedza testatoram sagatavot testamentu kādā no parastajiem veidiem.

Portugāles tiesību akti paredz arī speciāla veida testamentu, ko Portugāles valstspiederīgais sastāda ārzemēs saskaņā ar ārvalsts tiesību aktiem. Tas tiek atzīts Portugālē, ja ir oficiāli sastādīts vai apstiprināts.

ii) Līgums

Portugāles tiesību sistēma izņēmuma kārtā atzīst mantošanu saskaņā ar līgumu. Šāda mantošana var notikt, ja tiek sastādīts mantojuma līgums vai tiek pasniegtas dāvanas saistībā ar stāšanos laulībā ar nosacījumu, ka šāds dāvinājums stājas spēkā pēc dāvinātāja nāves. Gan mantojuma līgumi, gan dāvanas, kas pasniegtas saistībā ar stāšanos laulībā ar nosacījumu, ka dāvinājums stājas spēkā nāves gadījumā, ir jāieraksta laulības līgumā, lai tie būtu derīgi.

Tomēr principā mantošana saskaņā ar līgumu ir aizliegta. Tādēļ mantojuma līgums principā ir aizliegts un tādējādi tas nav spēkā. Dāvinājumi nāves gadījumā arī ir aizliegti, tomēr dāvinājuma akts nav uzskatāmas par nederīgu, jo dāvinājumi kļūst par testamentāriem rīkojumiem saskaņā ar tiesību normām un ir brīvi atsaucami.

Izņēmuma kārtā tiesību akti pieļauj divu veidu mantojuma līgumus: a) kad laulātais vai trešā persona ieceļ mantinieku vai legatāru par labu otram laulātajam; b) kad kāds no laulātajiem ieceļ mantinieku vai legatāru par labu trešām personām. Atšķirība starp mantinieku un legatāru ir izskaidrota turpmāk, atbildot uz jautājumu “Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legatāru?”.

Derīgi mantojuma līgumi stājas spēkā tikai pēc testatora nāves. Tomēr līgumu, kas minēts a) punktā, nevar vienpusēji atsaukt pēc tam, kad tas ticis pieņemts, un, kamēr testators ir dzīvs, viņš nevar mazināt labuma guvēju izredzes ar nepamatotu rīcību. Mantojuma līgumi, kas minēti b) punktā, ir brīvi atsaucami, ja trešā persona nav bijusi iesaistīta laulības līgumā kā pieņemošā puse.

Papildus šo divu veidu mantojuma līgumiem tiesību akti atzīst arī dāvanas, kas pasniegtas saistībā ar stāšanos laulībā ar nosacījumu, ka dāvinājums stājas spēkā pēc dāvinātāja nāves. Tās ir dāvanas, ko saistībā ar stāšanos laulībā vienam no laulātajiem ir pasniedzis otrs laulātais vai trešā persona. Uz dāvanu, kas pasniegta saistībā ar stāšanos laulībā ar nosacījumu, ka dāvinājums stājas spēkā pēc dāvinātāja nāves, attiecas noteikumi, kas regulē mantojuma līgumus, un tā jāieraksta laulības līgumā.

Svarīgi!

Portugāles tiesību akti paredz divus mantošanas veidus. Viens ir šajā atbildē aprakstītā brīvprātīgā mantošana — ar testamentu vai līgumu. Otrs ir likumiskā mantošana (leģitīmā vai obligātā), kas tiks raksturota atbildēs uz jautājumiem “Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?” un “Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?”.

Brīvprātīgā mantošana ir testatora gribas akta rezultāts, un tādi ir arī testamenti un līgumi.

Likumiskā mantošana ir noteikta tiesību aktos. To sauc par obligāto mantošanu, ja tā tieši izriet no tiesību aktu noteikumiem un testatora gribai nevar būt augstāks spēks. To sauc par leģitīmo mantošanu gadījumos, kad tā izriet no tiesību aktu noteikumiem, bet testatora *gribai var būt augstāks spēks.*

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Principā novēlējumi nav jāreģistrē.

Tomēr ir izņēmumi, kas paredzēti dažādos noteikumos. Piemēram, pēdējās gribas rīkojumi ir jāreģistrē šādos gadījumos: i) preferenciāls testamentārs rīkojums ar reālu spēku; ii) privilēģijas izveide un tās grozījumi; iii) pienākums samazināt dāvanas, uz ko attiecas iepriekšēji saņemtā pievienojums; iv) laulības līgumi.

Gadījumos, kas minēti i), ii) un iii) punktā, personām, kas juridiskajās attiecībās ir prasītāji vai atbildētāji, personām, kuras ir ieinteresētas reģistrācijā, vai personām, kuru tiesību aktos paredzētais pienākums ir atbalstīt reģistrāciju (dažos gadījumos oficiālu reģistrāciju atbalsta tiesas, prokuratūra vai pati reģistrācijas iestāde), jāpiesaka reģistrācija *Conservatórias do Registo Predial* (zemesgrāmatu nodaļās). Reģistrācija notiek, izveidojot īpašuma aprakstu, ierakstot faktus un attiecīgas piezīmes un atzīmējot noteiktus apstākļus.

Gadījumā, kas minēts iv) punktā, reģistrāciju veic *Conservatórias do Registo Civil* (civilstāvokļa aktu reģistrācijas nodaļas), izdarot ierakstu vai atzīmi saskaņā ar pušu apliecinājumu. Šādā gadījumā reģistrācijā iesaistītā puse var būt arī persona, uz kuru fakts tieši attiecas vai kuras piekrišana ir nepieciešama, lai reģistrācija pilnībā stātos spēkā.

Svarīgi!

Privilēģija paredz pārdzīvojušās atraitnes vai atraitņa tiesības saņemt uzturlīdzekļus no mirušā atstātajiem līdzekļiem.

Iepriekšēji saņemtā pievienojums nozīmē, ka lejupējie radinieki, kuri vēlas mantot, mantojuma masai pievieno mantu vai vērtslietas, ko tiem dāvinājis augšupējais radinieks.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā, Portugāles tiesības paredz, ka neatņemamā daļa ierobežo rīcības brīvību, novēlot īpašumu pēc nāves. Neatņemamā daļa ir mantas daļa, kuru testators nevar novēlēt, jo tiesību normas to paredz piešķirt neatraidāmajiem mantiniekiem. Tā ir obligātā mantošana — likumiskās mantošanas veids, pār kuru testatora gribai nevar būt augstāks spēks.

Neatraidāmie mantinieki ir laulātais, lejupējie radinieki un augšupējie radinieki. Laulātais un lejupējie radinieki ir pirmās šķiras mantinieki. Ja nav lejupēju radinieku, mantinieki ir laulātais un augšupējie radinieki.

Noteikumi par mantu, ko testators nevar novēlēt (neatņemamo daļu), ir šādi:

laulātā un bērnu neatņemamā daļa ir divas trešdaļas no mantojuma,

ja testatoram nepaliek lejupēji radinieki vai augšupēji radinieki, laulātā neatņemamā daļa ir puse no mantojuma,

ja testatoram nepaliek laulātais, bet paliek bērni, neatņemamā daļa ir puse no mantojuma gadījumā, kad ir tikai viens bērns, un divas trešdaļas no mantojuma gadījumā, kad ir divi vai vairāki bērni,

otrās un turpmāko pakāpju lejupējo radinieku neatņemamā daļa ir daļa, kas pienāktos viņu augšupējam radiniekam,

ja nav lejupēju radinieku, laulātā un augšupējo radinieku neatņemamā daļa ir divas trešdaļas no mantojuma,

ja nav lejupēju radinieku vai pārdzīvojuša laulātā, vecāku neatņemamā daļa ir puse no mantojuma; ja par mantiniekiem tiek atzīti otrās un turpmāko pakāpju augšupējie radinieki, viņu neatņemamā daļa ir viena trešdaļa no mantojuma.

Svarīgi!

Laulātais netiek atzīts par mantinieku, ja testatora nāves brīdī laulība ir šķirta vai laulātie ir juridiski atšķirti ar galīgu tiesas spriedumu vai spriedumu, kas kļūs galīgs. Ja testatora nāves brīdī šķiršanās vai juridiskas atšķiršanas tiesas process nav pabeigts, labuma guvēji var turpināt šādu tiesvedību, lai konstatētu īpašumtiesības. Šādā gadījumā, ja pēc tam tiek pasludināta laulības šķiršana vai laulāto atšķiršana, laulātais netiek atzīts par labuma guvēju.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja mirušais nav atstājis derīgus un spēkā esošus novēlējumus, kas pilnībā vai daļēji attiektos uz īpašuma sadali pēc viņa nāves, par mantiniekiem atzīst viņa neatraidāmos mantiniekus. Tā ir leģitīmā mantošana — likumiskās mantošanas veids, pār kuru testatora gribai var būt augstāks spēks.

Neatraidāmie mantinieki ir laulātais, radinieki un valsts šādā secībā: a) laulātais un lejupējie radinieki; b) laulātais un augšupējie radinieki; c) brāļi un māsas un viņu lejupējie radinieki; d) citi sānlīnijas radinieki līdz ceturtajai pakāpei (ieskaitot); e) valsts.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

Kompetence mantošanas lietās ir atkarīga no tā, vai mantojums tiek apstrīdēts (pieņemšana, izmantojot inventāra tiesību) vai netiek apstrīdēts (pilnīga un beznosacījumu pieņemšana).

Gadījumos, kad mantojums tiek apstrīdēts, kompetenti ir notāri un tiesas. Civilprocesa kodeksa 1083. panta 1. punktā minētajos gadījumos (piemēram, kad nav zināma mantinieku atrašanās vieta vai kad mantiniekiem nav tiesībspējas un rīcībspējas, vai kad inventarizāciju prasa prokuratūra) inventāra procedūru īsteno tiesas. Pārējos gadījumos ieinteresētās personas var izvēlēties, vai inventāra procedūru īstenot notāra birojā (*Cartório Notarial*) vai tiesā.

Notāri un reģistrācijas iestādes (*Conservatórias dos Registos*) ir kompetentas arī lietās, kad mantojums netiek apstrīdēts. Šādā gadījumā notāri un reģistrācijas iestādes ir kompetentas apstiprināt mantiniekus un veikt attiecīgu mantojuma sadalīšanu.

Nosakot privāta dokumenta autentiskumu, juristi un advokāti var sadalīt mantojumu, bet nav kompetenti apstiprināt mantiniekus.

5.1 mantošanas lietās?

Ja mantojums tiek apstrīdēts, inventāra procedūru var īstenot tiesas vai notāri, kā noteikts Civilprocesa kodeksa 1083. pantā.

Testamenta izpildes procedūra nav nepieciešama, ja mantojums tiek pieņemts pilnīgi un bez nosacījumiem. Šādā gadījumā mantinieki un legatāri noregulē un sadala mantojumu, savstarpēji vienojoties, un viņiem nav obligāti jāierosina tiesvedība, vēršoties pie notāra vai tiesā.

Ja mantojums kā bezsaimnieka manta tiek atzīts par piekritīgu valstij, tiesā tiek veikta attiecīga speciālā procedūra mantojuma atsavināšanai par labu valstij (Civilkodeksa 2152.–2155. pants).

Ja mantojums netiek apstrīdēts, kompetenti ir civiltiesību notāri, reģistrācijas iestādes un zemesgrāmatu nodaļas neatkarīgi no teritoriālās jurisdikcijas. Tādēļ ieinteresētās personas var veikt darbības iestādē pēc savas izvēles, bez teritoriāliem ierobežojumiem.

Neapstrīdētu mantojumu var sadalīt pie jebkura jurista vai advokāta valstī ar nosacījumu, ka attiecīgās personas ir iepriekš apstiprinātas kā mantinieki (to var izdarīt reģistrācijas iestāde vai notārs).

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Attiecībā uz iestādi, kas kompetenta saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu, nav būtiskas atšķirības starp legātu un mantojumu vai starp likumisku vai brīvprātīgu mantošanu. Tādēļ atbilde uz šiem trim jautājumiem ir viena un tā pati.

Ja mantojums tiek pieņemts, izmantojot inventāra tiesību, paziņojums par mantojuma pieņemšanu tiek iesniegts testamenta izpildes procedūrā. Šajā gadījumā iestāde, kas kompetenta saņemt paziņojumu par mantojuma atraidīšanu, ir tiesa vai notāra birojs.

Mantojuma pieņemšanu, izmantojot inventāra tiesību, nodrošina, pieprasot inventāra procedūru vai iesaistoties tajā.
Cits mantojuma pieņemšanas veids ir pilnīga un beznosacījumu pieņemšana, kas notiek, pieņemot un sadalot mantojumu; šajā gadījumā testamenta izpildes procedūra nav nepieciešama.
Noteikumi, kas regulē mantojuma pieņemšanu, attiecas arī uz legāta pieņemšanu. Atšķirība starp mantojumu un legātu ir izklāstīta atbildē uz nākamo jautājumu.
Ja tiek sākta testamenta izpildes procedūra, mantojuma atraidījums ir jāiesniedz tiesai vai jāiekļauj lietas materiālos. Šajā gadījumā iestāde, kas kompetenta saņemt paziņojumu par mantojuma atraidīšanu, ir tiesa vai notāra birojs.
Atraidījums jāiesniedz vienā no šādiem veidiem: kā publisks akts vai kā privāts apliecināts dokuments, ja eksistē manta, kuru tiesību akti prasa atsavināt vienā no šiem veidiem; citos gadījumos — kā privāts dokuments.
Mantojuma vai legāta pieņemšana vai atraidīšana ir vienpusējs tiesisks akts, ko nevar noraidīt, t. i., gan pieņemšanu, gan atraidīšanu īsteno ar mantinieka iesniegtu paziņojumu, kurš nav jāadresē vai jādara zināms kādai konkrētai personai.
Ja mantojums ir bezsaimnieka manta, ieinteresētās personas vai prokuratūra var lūgt tiesu, lai tā uzdod mantiniekam šo mantojumu pieņemt vai atraidīt (Civilprocesa kodeksa 1039.–1041. pants). Šādā gadījumā paziņojumu par mantojuma pieņemšanu saņem tiesa. Mantojumu uzskata par bezsaimnieka mantu laikposmā, kamēr tas vēl nav pieņemts un nav arī atzīts par piekritīgu valstij.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Šī procedūra ir atkarīga no tā, vai mantojums tiek vai netiek apstrīdēts.

MANTOJUMS TIEK APSTRĪDĒTS

Mantošanas gadījumā testamenta izpildes procedūras mērķi ir šādi: sadalīt mantojumu daļās, lai varētu izbeigt kopīpašumu; uzskaitīt mantojumā ietilpstošo mantu, ja nav nepieciešams sadalīt to daļās; atsavināt mantojumu, ja nepieciešams (Civilprocesa kodeksa 1082. pants).
Ja inventāra procedūru īsteno tiesa, tas notiek tādā kārtībā, kāda tiesas veiktai inventāra procedūrai paredzēta Civilprocesa kodeksa V sējuma XVI daļā (1082.–1129. pantā). Valsts tiesu vietējo jurisdikciju valstī nosaka, pamatojoties uz piesaistes faktoriem, kas norādīti Civilprocesa kodeksa 72.A pantā.
Tiesas īstenotas inventāra procedūras galvenie posmi ir šādi: i) sākotnējais iesniegums; ii) iebildumi un saistību pārbaude; iii) ieinteresēto personu sākotnējā uzklausīšana; iv) ieinteresēto personu identificēšana un sapulce; v) tādu dāvanu vai legātu samazināšana, kas pārsniedz mantojuma daļu, kuru tā atstājējs var brīvi novēlēt; vi) paziņojums par sadalījumu un spriedums, ar ko sadalījumu apstiprina. Pēc sprieduma pieņemšanas sadalījumu var atcelt vai mainīt, veikt papildu dalīšanu vai piešķirt mantojuma daļu mantiniekam, kas sākotnēji atstāts bez daļas.
Ja inventāra procedūru īsteno notāra birojs, tas notiek tādā kārtībā, kāda notāra veiktai inventāra procedūrai paredzēta 2019. gada 13. septembra Likuma Nr. 117/2019 pielikumā, kurā noteikti nepieciešamie grozījumi Civilprocesa kodeksa V sējuma XVI daļā.
Likuma Nr. 117/2019 pielikuma 1.–5. punktā noteikts: Portugāles Notāru asociācija publicē to notāru sarakstu, kuri var īstenot inventāra procedūru (vietnē www.notarios.pt); notāra veiktas inventāra procedūras gadījumā notāra uzdevums ir veikt nepieciešamos pasākumus, bet apstiprinošo spriedumu vienmēr pieņem tiesa, kurai lieta tiek nodota šajā nolūkā, turklāt notārs var lūgt tiesu pieņemt nolēmumus arī citos jautājumos; tiesa lemj par pārsūdzībām, kas iesniegtas saistībā ar notāra veiktu inventāra procedūru; puses var brīvi izvēlēties notāra biroju, kurā notiks inventāra procedūra, ja vien pastāv attiecīga saikne ar mantošanas lietu (piemēram, notāra birojs atrodas pašvaldības teritorijā, kurā sākta mantošanas lieta vai kurā atrodas manta, vai kurā dzīvo lielākā daļa ieinteresēto personu).

MANTOJUMS NETIEK APSTRĪDĒTS

Ieinteresētā persona var nokārtot mantošanu notāra birojā vai reģistrācijas iestādē. Izmantojot vienas pieturas aģentūras sistēmu, reģistrācijas iestādē var atrisināt visus ar mantojumu saistītos jautājumus — no mantinieku apstiprināšanas līdz mantojuma sadalīšanā iegūtās mantas galīgajai reģistrācijai.
Alternatīva iespēja — kad notārs vai reģistrācijas iestāde ir ieinteresētās personas apstiprinājusi kā mantiniekus, tās var sadalīt mantojumā ietilpstošo mantu, pamatojoties uz privātu dokumentu, kuru apliecina jurists vai advokāts.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Mantinieki manto mirušā atstāto mantojumu pilnā apmērā vai daļēji, t. i., mantojamā manta netiek iepriekš noteikta.
Turpretī legatāri manto konkrētu mantu vai vērtslietas.
Likumiskajā mantošanas kārtībā mantinieku tiesības ir tādas, kā nosaka tiesību normas. Brīvprātīgajā mantošanā mantinieku tiesības izriet no testatora gribas izteikuma. Mantiniekiem var būt mantinieku vai legatāru statuss gan likumiskajā, gan brīvprātīgajā mantošanas procedūrā.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Ja mantojums tiek pieņemts, izmantojot inventāra tiesību, mirušā parādi un citi ar mantojumu saistītie maksājumi attiecas vienīgi uz inventāra sarakstā iekļauto īpašumu, ja vien kreditori vai legatāri nepierāda, ka eksistē arī cita manta. Ja ir sagatavots inventāra saraksts, pierādīšanas pienākums saistībā ar šādas citas mantas esību ir kreditoriem vai legatāriem.
Ja mantojumu pieņem pilnīgi un bez nosacījumiem, atbildība par parādiem un citiem ar mantojumu saistītiem maksājumiem arī nepārsniedz mantotās mantas vērtību, taču šādā gadījumā mantiniekiem vai legatāriem pašiem jāpierāda, ka mantojumā nav pietiekami vērtīgas mantas, lai samaksātu parādus vai izpildītu legātus. Tad pienākums pierādīt, ka šāda cita manta neeksistē, ir mantiniekiem vai legatāriem.
No mantojuma tiek atskaitīti šādi maksājumi: testatora bēru izdevumi un citas ar bērēm saistītās izmaksas; maksa par testamenta izpildīšanu, mantojuma masas pārvaldīšanu un atsavināšanu; mirušā parādu nomaksa un legātu izpilde.
Mantas kopmantiniekiem ir kolektīvas saistības attiecībā uz minēto maksājumu nomaksu. Mantojumu sadalot, katrs mantinieks ir atbildīgs tikai par summu, kas proporcionāla viņa daļai mantojumā.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Turpmāk sniegtajā atbildē ir noškirti dokumenti un informācija, kas nepieciešama nekustamā īpašuma reģistrācijai, maksājamās nodevas un tas, kā iesniegt reģistrācijas pieteikumu (personiski, pa pastu vai tiešsaistē).

Nepieciešamie dokumenti un informācija

Nekustamā īpašuma reģistrācijas pieteikumos jānorāda iesniedzējs, attiecīgie fakti un īpašumi, kā arī jāiekļauj apliecinošo dokumentu saraksts.
Reģistrēt var tikai faktus, kas izklāstīti dokumentos, ar kuriem tie juridiski pamatoti.
Dokumentus svešvalodās var pieņemt tikai tad, ja tie ir pārtulkoti tiesību aktos noteiktajā kārtībā, izņemot gadījumus, kad tie sagatavoti angļu, franču vai spāņu valodā un kompetentā amatpersona prot attiecīgo valodu.
Ja reģistrācijas pieteikuma pamatotība ir jānovērtē, pamatojoties uz ārvalsts tiesībām, ieinteresētajai personai attiecīgais saturs jāpierāda ar jebkuru piemērotu dokumentu.
Ja reģistrācijas pieteikums attiecas uz ēku, kuras apraksts nav sniegts, jāpievieno papildu paziņojums, norādot to īpašnieku vārdus, statusu un adreses, kuriem ēka piederējusi tieši pirms īpašumtiesību maiņas, un šajā paziņojumā jānorāda arī iepriekšējais īpašuma reģistra numurs, ja vien iesniedzējs paziņojumā nenorāda, kādēļ tas nav zināms.

Ja reģistrācija attiecas uz daļu no kopīpašuma, kura apraksts nav sniegts, jānorāda arī visu pārējo *līdzīpašnieku* vārdi, statuss un adreses.

Maksājamās nodevas

Noteiktā nodeva jāsamaksā, iesniedzot pieteikumu, vai jānosūta kopā ar pieteikumu. Nodeva atbilst iespējamai maksājuma kopsummai. Ja, iesniedzot reģistrācijas pieteikumu, šī nodeva netiek samaksāta, pieteikumu var nekavējoties noraidīt.

Ja nodeva nav samaksāta, bet pieteikums nav noraidīts, reģistrācijas dienests informē ieinteresēto personu par termiņu nesamaksātās summas nomaksai, lai reģistrācija netiktu atteikta.

To pašu kārtību ievēro, ja sākotnēji samaksātā summa nav pietiekama un netiek papildināta.

Reģistrācijas pieteikšana personiski, pa pastu vai tiešsaistē

Nekustamā īpašuma reģistrācijas pieteikumus var iesniegt personiski, pa pastu vai tiešsaistē.

Reģistrācijas pieteikumiem, ko iesniedz personiski un pa pastu, jābūt rakstveidā sagatavotiem uz veidlapām, kas apstiprinātas ar *Instituto dos Registos e do Notariado, I.P.* (Reģistru un notāru institūta) valdes lēmumu. Šīm veidlapām jāpievieno dokumenti, kas pamato reģistrēšanas faktu, un iepriekš minētie papildu paziņojumi, ja tādi ir.

Iepriekšējā rindkopā minētās veidlapas nav jāizmanto rakstveida reģistrācijas pieteikumiem, ko iesniedz publiskā sektora iestādes, kuras kā prasītājas vai atbildētājas ir iesaistītas tiesas, prokuratūras, maksātspējas administratoru vai tiesībaizsardzības darbinieku darbībās, neatkarīgi no tā, vai šos pieteikumus iesniedz personiski vai pa pastu.

Pieteikumus, ko iesniedz tiesas, prokuratūra, tiesībaizsardzības darbinieki vai tiesu izpildītāji, kas veic konkrētus pasākumus kā tiesībaizsardzības darbinieki un tiesu administratori, vislabāk nosūtīt elektroniski, pievienojot dokumentus, kas nepieciešami reģistrācijai, un maksājamās summas.

Īpašuma reģistrācijas pieteikumus var iesniegt tiešsaistē vietnē http://www.predialonline.mj.pt. Vienīgās procedūras, ko nevar reģistrēt tiešsaistē, ir procedūras, ar ko pamato, labo vai apstrīd reģistrācijas iestāžu lēmumus.

Lai tiešsaistē pieprasītu īpašuma reģistrācijas dokumentus, nepieciešama digitāla apliecība. Šīs apliecības jau ir tiem Portugāles valstspiederīgajiem ar identitātes kartēm, kuri ir aktivizējuši savas digitālās apliecības, kā arī juristiem, notāriem un advokātiem.

Komercuzņēmumu vai civiltiesisko sabiedrību, kam ir komerciāls darbības veids, vadītāji un direktori var apliecināt, ka iesniegtie elektroniskie dokumenti atbilst oriģinālajiem papīra dokumentiem, iesniedzot tiešsaistē reģistrācijas pieteikumus, kuros attiecīgie uzņēmumi ir ieinteresētās puses.

Svarīgi!

Vienīgi personas un/vai struktūras, kas ir likumiski leģitīmas, var iesniegt nekustamu aktīvu reģistrācijas pieteikumus. Šīs personas un struktūras ir norādītas iepriekš atbildē uz jautājumu "Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?", sadaļā, kur minēti reģistrācijas ieraksti, kas iesniedzami zemesgrāmatai.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Mantojuma pārvaldnieka iecelšana ir obligāta, ja vēlas sākt testamenta izpildes procedūru. Šādā gadījumā obligāti jāieceļ ģimenes saimniecības vadītājs, kurš atbild par mantojuma pārvaldīšanu. Persona, kas pieprasa testamenta izpildes procedūru, norāda, kam saskaņā ar tiesību aktu noteikumiem jāpilda ģimenes saimniecības vadītāja pienākumi. To norāda veidlapā, ko izmanto, pieprasot testamenta izpildes procedūru.

Kamēr mantojums ir bezsaimnieka manta, var nebūt neviena, kam būtu juridiskas tiesības mantojumu pārvaldīt. Šādā gadījumā jebkurš mantinieks var veikt pasākumus, lai pārvaldītu mantojumu, — arī pirms mantojuma pieņemšanas vai atraidīšanas. Ja pastāv risks, ka bezsaimnieka mantojumā ietilpstošā manta iet zudībā vai bojājas, tiesa ieceļ mantojuma pārzini. To dara pēc prokuratūras vai jebkuras ieinteresētās personas pieprasījuma. Mantojums, kam ir bezsaimnieka mantas statuss, jau ir definēts atbildē uz jautājumu "*Kāda veida iestāde ir kompetenta: (..) saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?*".

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Ģimenes saimniecības vadītājs

Ģimenes saimniecības vadītājs principā atbild par mantojuma pārvaldīšanu līdz tā noregulēšanai un sadalei.

Saskaņā ar tiesību aktiem ģimenes saimniecības vadītāja pienākumi tiek deleģēti šādām personām norādītajā secībā:

a) pārdzīvojušais laulātais, ja laulība nav juridiski šķirta un nav noteikta juridiska mantas nošķiršana, ja viņš vai viņa ir mantinieks vai tam pieder laulātā pāra mantas daļa;

b) testamenta izpildītājs, ja vien testators nav noteicis citādi;

c) radinieki, kuri ir likumīgie mantinieki;

d) testamentārie legatāri.

Ja viss mantojums tiek sadalīts legatāriem, visvairāk saņēmušais legatārs darbojas kā ģimenes saimniecības vadītājs, aizstājot mantiniekus; ja visi citi aspekti ir vienādi, priekšroka dodama gados vecākajai personai.

Vairākos īpašos gadījumos visas mantojumā ietilpstošās mantas vai tās daļas pārvaldīšanu var uzticēt testamenta izpildītājam vai pirmmantiniekam, kā aprakstīts turpmāk.

Testamenta izpildītājs

Ja uz mantojumu attiecas testaments, testators var iecelt vienu vai vairākas personas, kurām jānodrošina, lai testaments tiek izpildīts, vai kurām tas jāizpilda pilnā mērā vai daļēji. To sauc par testamenta izpildīšanu. Ieceltā persona ir testamenta izpildītājs.

Pirmmantinieks

Pilnvaru piešķiršana pirmmantiniekam jeb pirmmantinieka pilnvarošana ir novēlējums, ar kura palīdzību testators uztic izraudzītam mantiniekam uzdevumu saglabāt mantojumu tā, lai tas tiktu nodots citam mantiniekam pēc šā izraudzītā mantinieka nāves. Mantinieku, kuram uzticēts šāds pienākums, dēvē par pirmmantinieku. Šādu pilnvaru gadījumā labuma guvēju dēvē par pēcmantinieku. Pirmmantinieks izmanto pilnvarojumā uzticēto mantu un pārvalda to.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Ģimenes saimniecības vadītāja pilnvaras

Ģimenes saimniecības vadītājs pārvalda mirušā mantu un — ja mirušais bija precējies, piemērojot mantas kopības režīmu, — arī laulātā pāra kopīgo mantu.

Ģimenes saimniecības vadītājs var lūgt mantiniekus vai trešās personas nodot viņam pārvaldāmo mantu, kas atrodas to valdījumā. Viņš var vērsties tiesā, lai atgūtu valdījumā mantu no mantiniekiem vai trešām personām, un viņš var atgūt ar mantojumu saistītos parādus, ja kavēšanās apdraudētu to atgūšanu vai parāda maksājums tiek veikts spontāni.

Ģimenes saimniecības vadītājam jāpārdod mantojuma nestie augļi un citi ātrbojīgi produkti, un viņš var izmantot šos ieņēmumus bēru un citu saistīto izdevumu, kā arī pārvaldīšanas izmaksu segšanai.

Ģimenes saimniecības vadītājs var pārdot arī augļus, kas nav ātrbojīgi, tādā apmērā, lai varētu segt bēru un saistītos izdevumus, kā arī pārvaldīšanas izmaksas.

Neskaitot iepriekš minētos gadījumus, ar mantošanu saistītās tiesības var izmantot tikai visi mantinieki kopā vai arī pret visiem mantiniekiem kopā.

Testamenta izpildītāja pilnvaras

Ja, mantojot saskaņā ar testamentu, tiek iecelts testamenta izpildītājs, viņam ir testatora piešķirtās pilnvaras.
Ja testators nenorāda testamenta izpildītāja pilnvaras, testamenta izpildītājs atbild par bēru un citu saistīto pasākumu organizēšanu un attiecīgo izdevumu segšanu, pēdējās gribas rīkojumu izpildes uzraudzību un, ja nepieciešams, to derīguma aizstāvēšanu tiesā, kā arī pilda ģimenes saimniecības vadītāja pienākumus.
Testators var uzticēt testamenta izpildītājam mantojuma legātu un citu saistību izpildi, ja viņš ir ģimenes saimniecības vadītājs un nav obligāti nepieciešams sagatavot inventāra sarakstu. Šim nolūkam testators var pilnvarot testamenta izpildītāju pārdot jebkuru mantojumā ietilpstošo mantu (kustamo mantu vai nekustamos aktīvus) vai to mantu, kas norādīta testamentā.

Pirmmantinieka pilnvaras

Pirmmantinieks ne tikai pārvalda pilnvarojumā minēto mantu, bet arī saņem ieņēmumus no tās. Uz viņu attiecas noteikumi par šādas mantas izmantošanu, ciktāl tie ir saderīgi ar pilnvarojumu. Pirmmantiniekam ir vajadzīga tiesas atļauja, lai atsavinātu vai apgrūtinātu pilnvarojumā uzticēto mantu.

Mantinieki un bezsaimnieka mantojuma pārzinis

Kamēr mantojums ir bezsaimnieka manta, tas uzskatāms par fondu ar juridiskas personas statusu. Tādēļ tas var būt par prasītāju un atbildētāju tiesā. Ja nav neviena, kas šādā gadījumā pārvaldītu mantojumu, var izmantot kādu no turpmāk minētajiem risinājumiem.
Pirms mantojuma pieņemšanas vai atraidīšanas jebkurš mantinieks var veikt steidzamus administratīvus pasākumus, kamēr šis mantojums ir bezsaimnieka manta. Ja ir vairāki mantinieki un rodas iebildumi, noteicošā ir vairākuma griba.
Tiesa mantojumam ar bezsaimnieka mantas statusu var iecelt arī pārzini. Pārzinis atbild par nepieciešamās pagaidu noregulējuma tiesvedības pieprasīšanu un par vēršanos tiesā, ja vilcināšanās apdraudētu mantojuma intereses. Viņš arī atbild par mantojuma pārstāvēšanu tiesvedībā, kas vērsta pret mantojumu.
Pārzinim ir nepieciešama tiesas atļauja, lai atsavinātu vai apgrūtinātu nekustamos aktīvus, dārglietas, vērtslietas, komercuzņēmumus un jebkuru citu mantu, kuras atsavināšana vai apgrūtināšana nav administratīvs akts. Tiesas atļauja tiek dota vienīgi gadījumos, kad šāda darbība ir pamatota ar to, ka jānovērš mantas stāvokļa pasliktināšanās vai tās zaudēšana, jāsamaksā mantojuma parādi un jāsedz nepieciešamo vai lietderīgo uzlabojumu izmaksas vai ir radusies cita steidzama vajadzība.
Kad mantojums vairs nav bezsaimnieka manta, jo ir pieņemts, taču vēl nav sadalīts, tiesību akti atļauj jebkuram mantiniekam pieprasīt, lai tiesa atzītu viņa kā mantinieka statusu un tiktu atgriezta visa mantojumā ietilpstošā manta vai tās daļa no jebkuras personas, kuras valdījumā manta atrodas, neatkarīgi no tā, vai valdījuma pamatā ir personas kā mantinieka tiesības vai citas tiesības, vai tiesiska pamata nav. To dēvē par lūgumu nodot valdījumā. Šo darbību var veikt viens atsevišķs mantinieks bez pārējo mantinieku līdzdalības, taču tā nemazina ģimenes saimniecības vadītāja tiesības pieprasīt nodot ģimenes saimniecības vadītājam mantu, kas viņam jāpārvalda, kā aprakstīts iepriekš.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Dokumenti, kas apstiprina mantinieku vai legatāru statusu:

tiesas spriedumi;
notariāli apliecināti dokumenti;
vienkāršotās procedūras mantinieku statusa apstiprinājumi, ko izsniedz reģistrācijas iestādes.
Iepriekš minētie dokumenti apliecina to mantinieku un/vai legatāru statusu, kuri pārdzīvojuši mirušo.
Tiesas spriedumi, notariāli apliecināti dokumenti un vienkāršotās procedūras mantinieku apstiprinājumi ir publiski akti ar pilnu pierādījuma spēku.
Mantinieku vai legatāru apstiprināšana tiek reģistrēta reģistrācijas iestādē, uzrakstot apstiprinājumu uz mirušā miršanas apliecības.

Dokumenti, kas apstiprina mantojuma sadalīšanu

Ja mantojums tiek apstrīdēts:
Kompetentas tiesas spriedums, kas apstiprina mantojuma sadalīšanu testamenta izpildes procedūrā. Šajā spriedumā ir norādīts, kā sadalītas daļas (piemēram, kādu mantu manto katrs mantinieks vai legatārs). Tas ir publisks akts ar pilnu pierādījuma spēku.
Brīvprātīgas mantojuma sadalīšanas gadījumā:
Privāts apliecināts dokuments, ko sagatavojis jurists vai advokāts un kas nosaka daļu sadalījumu. Šis nav publisks akts, bet gan privāts apliecināts dokuments, kuram šajā gadījumā ir pilns pierādījuma spēks;
Dokuments, kurā fiksēta sadalīšana vienkāršotā mantošanas procedūrā reģistrācijas iestādē. Tas ir publisks akts ar pilnu pierādījuma spēku;
Notariāli apliecināts sadalīšanas dokuments, ko sagatavojis notārs. Tas ir publisks akts ar pilnu pierādījuma spēku.
Jebkuru no minētajiem dokumentiem, kas apliecina sadalīšanu, var izmantot par pamatu mantojumā ietilpstošās mantas reģistrēšanai uz mantinieka vai legatāra vārda neatkarīgi no tā, vai dokumentam ir pilns pierādījuma spēks.

Nobeiguma piezīme

Informācijai šajā veidlapā ir vispārīgs raksturs, tā nav pilnīga un nav saistoša kontaktpunktam, Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam civillietās un komerclietās, tiesām vai jebkuram citam saņēmējam. Tā neaizstāj nepieciešamību iepazīties ar spēkā esošajiem tiesību aktiem.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 31/10/2023
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Kopīgi testamenti un mantojuma līgumi Rumānijas tiesību aktos ir aizliegti.

Parastie testamenti var būt hologrāfiski vai publiski.

Hologrāfisko testamentu uzraksta, datē un paraksta testators, un pirms izpildes to iesniedz civiltiesību notāram, kurš to pienācīgi apzīmogo un apstiprina.

Publisku testamentu apliecina civiltiesību notārs vai cita persona, kurai ir publiskas pilnvaras. Testators nodiktē testamenta saturu notāram, kurš to pieraksta un nolasa, norādot attiecīgās formalitātes. Ja testators jau uztaisījis testamentu, notārs to nolasa, un testators paziņo, ka tajā pausta viņa pēdējā griba. Testamentu paraksta testators, savukārt apliecinājumu — notārs. Apliecināšanā testatoram var būt viens vai divi liecinieki.

Privileģētiem testamentiem, ko īpašos apstākļos divu liecinieku klātbūtnē sagatavo konkrētas pilnvarotās amatpersonas, ir publiska akta pierādījuma spēks. Ja ir paredzēts novēlēt naudas summas specializētām iestādēm, jāievēro īpašas oficiālās prasības, kas noteiktas attiecīgos tiesību aktos, kuri reglamentē to organizāciju.

Testamentā **iekļauj** noteikumus par (ne)tiešā legatāra iecelšanu, sadali, atstumšanu no mantojuma, testamenta izpildītāju iecelšanu, pienākumiem, legātu atsaukšanu u. c.

Noteikumus par mirušā atstātā mantojuma/aktīvu nodošanu dēvē par legātiem. **Legāti** ir iedalīti šādās kategorijās: universālie legāti un legāti ar universālām /konkrētām īpašumtiesībām. Ar **universālo legātu** piešķir tiesības uz visu mantojumu, **savukārt no universālu īpašumtiesību legāta izriet tiesības** uz mantojuma daļu.

Sk. Civilkodeksa 1034. pantu un turpmākos pantus.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Notāram, kurš apliecina testamentu, tas jāreģistrē **Valsts notāru novēlējumu pierādījumu reģistrā (*Registrul naţional notarial de evidenţă a liberalităţilor RNNEL*)**, kurā reģistrē arī dāvinājumus.

Sk. Civilkodeksa 1046. pantu un Likuma Nr. 36/1995 par valsts notāriem un notāru darbībām 164. pantu (pārpublicētā versija).

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Mantojuma neatraidāmā daļa ir tā mantojuma daļa, uz kuru — arī pret mirušā gribu — ir tiesības neatraidāmajiem mantiniekiem (pārdzīvojušais laulātais, lejupēji radinieki un privileģēti augšupēji radinieki, t. i., mirušā vecāki). Katra neatraidāmā mantinieka neatraidāmā daļa ir puse no tās daļas, kas viņam pienāktos kā likumiskajam mantiniekam, ja testamentā nebūtu paredzēti novēlējumi vai atstumšana no mantojuma.

Sk. Civilkodeksa 1086. pantu un turpmākos pantus.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Mantojumu saņem likumiskie mantinieki, t. i., pārdzīvojušais laulātais un mirušā radinieki šādā secībā:

lejupēji radinieki — pirmās šķiras mantinieki;

augšupēji radinieki un privileģēti sānlīnijas radinieki — otrās šķiras mantinieki;

parasti augšupēji radinieki — trešās šķiras mantinieki;

parasti sānlīnijas radinieki — ceturtās šķiras mantinieki.

Lejupējiem un augšupējiem radiniekiem ir tiesības uz mantojumu neatkarīgi no to un mirušā attiecību pakāpes, savukārt sānlīnijas radiniekiem ir tiesības mantot tikai līdz ceturtajai šķirai.

Pārstāvības tiesības mantošanā ir tikai mirušā bērnu, brāļu un māsu lejupējiem radiniekiem. Pārstāvības gadījumā mantojumu sadala atbilstīgi vecāku līnijai. Ja tai ir vairāki atzari, mantojumu dala arī līnijā, vienlīdzīgi sadalot attiecīgo daļu.

Pārdzīvojušais laulātais mantošanā piedalās kopā ar visu šķiru likumiskajiem mantiniekiem un manto šādu daļu:

ceturtdaļu mantojuma, ja pārējo daļu nodod lejupējiem radiniekiem;

trešdaļu mantojuma, ja pārējo daļu nodod privileģētiem augšupējiem un privileģētiem sānlīnijas radiniekiem;

pusi mantojuma, ja pārējo daļu nodod vai nu privileģētiem augšupējiem radiniekiem, vai arī privileģētiem sānlīnijas radiniekiem;

trīs ceturtdaļas mantojuma, ja pārējo daļu nodod vai nu parastiem augšupējiem, vai arī parastiem sānlīnijas radiniekiem.

Pārdzīvojušajam laulātajam var būt tiesības dzīvot laulāto mājoklī un mantot mājsaimniecības mēbeles un kopējas mājsaimniecības ierīces.

Lejupēji radinieki — mirušā bērni un viņu tiešie pēcnācēji — izslēdz visas pārējās mantinieku kategorijas, un viņiem ir tiesības uz mantojumu atbilstīgi radniecības tuvuma pakāpei. Ja pārdzīvojušajam laulātajam ir mantošanas tiesības, lejupējie radinieki kopā saņem trīs ceturtdaļas mantojuma.

Privileģēti augšupēji radinieki ir mirušā tēvs un māte, un mantojums, kas viņiem pienākas, jāsadala līdzvērtīgi.

Privileģēti sānlīnijas radinieki ir mirušā brālis un māsa un viņu lejupējie radinieki līdz ceturtajai šķirai.

Ja pārdzīvojušais laulātais manto kopā ar privileģētiem augšupējiem un privileģētiem sānlīnijas radiniekiem, otrās šķiras mantiniekiem pienākas divas trešdaļas mantojuma, savukārt ja ir privileģēti augšupēji vai privileģēti sānlīnijas radinieki — taču ne abu veidu mantinieki —, otrās šķiras mantiniekiem pienākas puse mantojuma.

Mantojumu, kas pienākas privileģētiem augšupējiem un privileģētiem sānlīnijas radiniekiem, starp viņiem sadala atkarībā no privileģēto augšupējo radinieku skaita. Ja ir tikai viens vecāks, viņš/viņa saņem ceturtdaļu mantojuma, savukārt privileģētajiem sānlīnijas radiniekiem ir tiesības uz trim ceturtdaļām. Ja ir abi vecāki, viņi kopā saņem mantojuma pusi, bet privileģētajiem sānlīnijas radiniekiem ir tiesības uz atlikušo pusi.

Privileģēto sānlīnijas radinieku mantojumu vienlīdzīgi sadala viņu starpā vai, ja viņi piedalās mantošanā ar pārstāvības tiesībām, starp vecāku līnijām. Ja ir dažāda sānlīnijas radniecība, mantojumu vienlīdzīgi sadala starp mātes un tēva līniju, ievērojot iepriekš aprakstītos noteikumus. To sānlīnijas radinieku daļas, kuri ir mirušā radinieki abās līnijās, summē.

Ja mantinieku nav, **mantojums ir nepieprasīts**, un to saņem tā pašvaldība vai pilsēta, kurā mantojums atrodas sadales brīdī.

Sk. Civilkodeksa 970.–983. pantu un 1135.–1140. pantu.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Kompetentās struktūras, kas izskata bezstrīdus mantošanas procesus, ir notāri, savukārt par strīdus mantošanas procesu īstenošanu atbild pirmās instances tiesas (*Judecătorie*).

Mantinieks vai jebkura cita ieinteresētā persona drīkst nepastarpināti vērsties tiesā, taču pirms tam jāiesniedz notariāls apliecinājums par mantošanas reģistra ieraksta apstiprināšanu.

Sk. 103. un turpmākos pantus Likumā Nr. 36/1995 un Civilprocesa kodeksa 193. pantu.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantinieks skaidri pieņem mantojumu, kad nepārprotami pieņem mantinieka statusu/tiesības. Ja mantojumu pieņem ar aktu vai darbību, ko var sagatavot /veikt tikai personai, kurai ir mantinieka statuss, tiek pausta piekrišana klusējot (Civilkodeksa 1108. pants).
Paziņojumu par mantojuma atraidīšanu sagatavo pie notāra vai arī Rumānijas diplomātiskajā misijā vai konsulārajā pārstāvniecībā (Civilkodeksa 1120. panta 2. punkts).
Visus notariālos instrumentus, kas attiecas uz mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu, reģistrē Valsts notāru mantošanas iespēju pierādījumu reģistrā (*Registrul naţional notarial de evidenţă a opţiunilor succesorale RNNEOS*).

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Sk. 5.2. punktu.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Sk. 5.2. punktu.

Pēc mantošanas procesa sākšanas novēlējumus, ar ko ierobežo mantojuma neatraidāmās daļas, pēc neatraidāmo mantinieku, tiesību pārņēmēju un neatraidāmo mantinieku nenodrošinātu kreditoru pieprasījuma var samazināt. Ja ir vairāki neatraidāmie mantinieki, samazināšanu var veikt tikai atbilstīgi prasītāja neatraidāmās daļas apmēram un samazināšanas labuma guvējs ir tikai prasītājs. Samazināšanas rezultātā legāti var zaudēt spēku vai dāvinājumi var tikti anulēti.

Sk. Civilkodeksa 1092.–1097. pantu.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Notariālo mantošanas procesu sāk pēc pieprasījuma. Pieprasījumu reģistrē notāru palātas mantošanas reģistrā un pēc tam — notāra mantošanas reģistrā. Ieceltais notārs apstiprina teritoriālo jurisdikciju un pieprasa to personu uzaicināšanu, kurām ir tiesības uz mantojumu, un, ja pastāv testaments, uzaicina legatāru, testamenta izpildītāju, tiesiski rīcībnespējīga mantinieka likumīgo pārstāvi, uzraudzības struktūru (ja piemērojams), valsts pārvaldes pārstāvi (nepieprasīta mantojuma gadījumā). Notārs konstatē mantinieku un legatāru mantotspēju, viņu tiesību apmēru un mirušās personas atstātā mantojuma sastāvu.

Mantinieku skaitu un mantotspēju un/vai legatāra īpašumtiesības konstatē ar civilstāvokļa aktiem, testamentu un liecinieku palīdzību. Aktīvus pierāda ar oficiāliem dokumentiem / jebkādiem citiem tiesību aktos atzītiem pierādīšanas līdzekļiem.

Sk. 103.–120. pantu Likumā Nr. 36/1995 (pārpublicētā versija).

Mantinieks / cita ieinteresētā persona drīkst nepastarpināti vērsties kompetentajā tiesā, taču pirms tam jāiesniedz notariāls apliecinājums par mantojuma reģistrācijas ieraksta apstiprināšanu. Mantojumu var sadalīt, pusēm vienojoties. Ja šāda vienošanās nav panākta, tiesa nosaka aktīvu sadalīšanu, mantinieka statusu, mantojuma daļas, debitoru parādus, parādus un saistības. Tiesa var pieņemt nolēmumu par pārmērīgu novēlējumu ierobežošanu un dāvinājumu atjaunošanu. Aktīvus sadala natūrā, izveidojot mantojuma sadaļas vai piešķirot aktīvus vienam no mantiniekiem ar nosacījumu, ka pārējiem mantiniekiem tiks izmaksātas atbilstošas finansiālas kompensācijas. Tiesa var pieprasīt īpašuma pārdošanu, ko veic ar pušu piekrišanu vai tiesu izpildītājs publiskā izsolē. Tiesa pieņem nolēmumu un lemj par to summu sadalīšanu, ko viens no mantiniekiem noguldījis pārējiem un kas iegūtas no pārdošanas.

Sk. 110. pantu Likumā Nr. 36/1995 un Civilprocesa kodeksa 193. panta 3. punktu.

Notārs ar visu mantinieku atļauju var veikt **mantošanas saistību likvidāciju**, t. i., debitoru parādu iekasēšanu, parādu un saistību nomaksu, kustamā /nekustamā īpašuma pārdošanu, kā arī konkrētu legātu izpildi.

Obligātajā sākotnējā posmā notārs izsniedz **mantojuma likvidācijas apliecību**, kurā uzskaitīts mantojums (debitoru parādi un saistības), mantinieki, viņu attiecīgās daļas un mantinieku piekrišana saistību likvidācijas līdzekļiem, likvidatora iecelšanai un izpildes termiņam.

Likvidators iekasē mantojuma debitoru parādus, nomaksā parādus un pārdod aktīvus. Likvidators ieceltajam notāram iesniedz ziņojumu, kurā uzskaitītas veiktās debitoru parādu iekasēšanas darbības un parādu nokārtošanas metodes. Pēc procedūras pabeigšanas notārs izsniedz **mantinieka apliecību** un likvidācijas neto rezultātu atzīmē mantojumā.

Sk. 121.–134. pantu Likumā Nr. 36/1995 un Civilkodeksa 1114. pantu.

Kad pēc likvidācijas ir izsniegta mantinieka apliecība, **mantojumu sadala** starp mantiniekiem. Mantojumu var sadalīt brīvprātīgi. Pārdzīvojušajam laulātajam un lejupējiem radiniekiem, kuriem ir tiesības uz likumisko mantojumu, ir jāveic dāvinājumu atjaunošana, lai mantojumā no jauna iekļautu dāvinātos aktīvus, kuriem nebija piemērots atbrīvojums no šāda pienākuma.

Saistību nokārtošana. Atkāpes no tiesību aktos noteiktās mantojumā atstāto saistību sadales kārtības

Universālajiem mantiniekiem un mantiniekiem ar universālām īpašumtiesībām jāpiedalās mantojuma parādu un saistību nomaksāšanā proporcionāli to attiecīgajai mantojuma daļai.

Mantinieku personīgie kreditori un jebkura ieinteresētā persona drīkst pieprasīt mantojuma sadali un drīkst izmantot tiesības piedalīties brīvprātīgajā sadalē vai iejaukties sadalē. Kreditoru pieprasījumi ir reģistrēti Valsts notāru fizisku personu kreditoru pierādījumu un mantojuma sadales izpildes iebildumu reģistrā (*RNNEC – Registrul naţional notarial de evidenţă a creditorilor persoanelor fizice şi a opoziţiilor la efectuarea partajului succesoral*).

Universālajam mantiniekam / mantiniekam ar universālām īpašumtiesībām, kurš pārmaksājis kopējā parāda daļu, ir regresa tiesības attiecībā uz pārējiem mantiniekiem, tomēr tās attiecas vienīgi uz katram mantiniekam piedēvējamo kopējā parāda daļu arī tad, ja tā subrogēta atbilstīgi kreditoru tiesībām.

Augšupējo radinieku aktīvu sadale

Augšupējie radinieki ar dāvinājumu vai testamentu var sadalīt savus aktīvus lejupējiem radiniekiem. Ja sadalē nav iekļauti visi mantojuma aktīvi, neiekļautos aktīvus sadala atbilstīgi tiesību aktiem.

Sk. Civilkodeksa 669.–686. pantu un 1143.–1163. pantu.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Personas var mantot, ja tās ir dzīvas mantošanas procesa sākšanas brīdī un/vai ir spējīgas saņemt novēlējumus, ir tiesīgas mantot, to mantotspēja nav anulēta rīcības dēļ un tās nav atraidītas no mantojuma.

Persona, ko aicina saņemt mantojumu, to var pieņemt vai atraidīt. Legatārs, kas ir likumiskais mantinieks, var īstenot jebkuru no šīm iespējām. Ja neatraidāmā daļa nav pārkāpta un testamenta saturs liecina, ka mirušais vēlējās samazināt likumiskā mantinieka daļu, šis mantinieks var rīkoties vienīgi kā legatārs.

Sk. Civilkodeksa 957.–963., 987., 989., 993., 1074.–1076., 1100. un 1102. pantu.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Jā, sk. 6. punktu.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Pieprasījumam par reģistrāciju zemes reģistrā ir jāpievieno oriģinālais dokuments vai notariāli apliecināta tā kopija un, ja tiek pieņemts tiesas lēmums, — apliecināta kopija, uz kuras norādīts, ka tā ir galīga. Zemes reģistrators reģistrē īpašumu, ja šis dokuments atbilst vairākām oficiālām prasībām: ir norādīta attiecīgā puse un nekustamais īpašums; ir sagatavots notariāli apliecināts tulkojums (oficiāla notariāla instrumenta gadījumā to izsniedz Rumānijas notārs); ir

pievienoti izraksti no zemes reģistra; ir samaksāta nodeva u. c. Nekustamā īpašuma pirmo reģistrēšanu integrētajā kadastra un zemes reģistra informācijas sistēmā var veikt, arī pamatojoties uz mantinieka apliecību un kadastra dokumentāciju.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Brīvprātīga iecelšana

Testators var iecelt vienu vai vairākas personas, kam piešķir testamenta izpildes tiesības. Testamenta izpildītājs pārvalda mantojumu ne ilgāk kā divus gadus pēc mantošanas procesa sākšanas. Šo periodu var pagarināt ar tiesas lēmumu.

Obligāta iecelšana

Ja parādnieks nomirst pirms tiesu izpildītāja iecelšanas, obligāto piedziņu nevar sākt. Ja parādnieks nomirst pēc piedziņas sākšanas, to nevar turpināt, kamēr nav pieņemts mantojums vai iecelts mantojuma pārzinis / īpašais mantojuma pārzinis. Ja kreditors vai tiesu izpildītājs uzzina par parādnieka nāvi, viņam jāpieprasa, lai mirušā pēdējās dzīvesvietas kompetentā civiltiesību notāru palāta to reģistrētu speciālā obligātās piedziņas sākšanas reģistrā un izsniegtu apliecību. Apliecībā jānorāda, vai mantojums ir nokārtots un, ja tā, jāuzskaita mantinieki, kā arī jānorāda, vai līdz mantojuma pieņemšanai tika iecelts tā pārzinis.

Ja pastāv aktīvu pārdošanas, zaudēšanas, aizstāšanas vai iznīcināšanas risks, notārs aktīvus aizzīmogo vai nodod uzraugam.

Kamēr mantojums nav pieņemts vai ja mantinieks nav zināms, *iespējamā mantinieka tiesību aizsardzības nolūkā* notārs drīkst iecelt īpašo mantojuma pārzini.

Sk. Civilprocesa kodeksa 686. pantu, Civilkodeksa 1117. panta 3. punktu, 1136. pantu un 1077.–1085. pantu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Testamenta izpildītājs, likvidators, likumiskais mantinieks / mantinieks saskaņā ar testamentu, ieceltais uzraugs/pārzinis (sk. 9.1. apakšpunktu).

Likvidatoru, kurš savus pienākumus pilda notāra uzraudzībā, var iecelt mirušais, mantinieki vai tiesa.

Sk. 124. pantu Likumā Nr. 36/1995, Civilkodeksa 1117. panta 3. punktu un 1136. pantu.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Sk. 9.1. punktu.

Testamenta izpildītājs uzliek zīmogus, sagatavo mantojuma sarakstu, pieprasa tiesai apstiprināt aktīvu pārdošanu, nomaksā mantojuma parādus un iekasē debitoru parādus.

Sk. Civilkodeksa 1077.–1085. pantu un 103.–134. pantu Likumā Nr. 36/1995.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Notārs sagatavo pamatotus **secinājumus** un pēc mantojuma nokārtošanas pieņem sagatavo galīgo apliecinājumu, uz kura pamata izsniedz mantinieka apliecību / legatāra apliecību.

Mantinieka apliecībā norāda tiesību apmēra noteikšanas kārtību, un ar to apliecina mantinieka mantotspēju un īpašumtiesības. Notārs var izsniegt **mantinieka statusa apliecību**, kurā norāda mantinieku skaitu, mantotspēju un tiesību apmēru, taču nenorāda mantojumu.

Ja mantinieku nav, mantojumu uzskata par nepieprasītu un tiek izsniegta **apliecība par nepieprasītu mantojumu**.

Notārs var atsākt procesu, lai sagatavotu notāra galīgo apliecinājumu, kurā iekļauti izlaistie aktīvi, un pēc tam izsniedz **mantinieka apliecības papildinājumu**.

Personas, kuras uzskata, ka tām nodarīti zaudējumi, var iesniegt tiesā prasību par apliecības atcelšanu un to tiesību noteikšanu. **Atcelšanas gadījumā notārs izsniedz jaunu mantinieka apliecību, kurā ņemts vērā tiesas galīgais lēmums.** Ieinteresētās personas var arī lūgt valsts notāram sagatavot publisku aktu, ar kuru apliecina mierizlīguma panākšanu strīdā. Šādā gadījumā izsniedz jaunu mantinieka apliecību. Kamēr nav panākts mierizlīgums strīdā, to apliecinot ar notariālu aktu, vai kamēr mantinieka apliecību nav atcēlusi tiesa, jaunā apliecība ir pierādījums likumiskā mantinieka vai mantinieka saskaņā ar testamentu statusam, kā arī to mantinieku īpašumtiesībām, kuri ir tiesīgi saņemt mantojuma aktīvus atbilstīgi savai mantojuma daļai.

Universālais mantinieks / mantinieks ar universālām īpašumtiesībām var jebkurā laikā saņemt šādas mantotspējas apstiprinājumu attiecībā uz personu, kuras rīcībā bez kādām īpašumtiesībām ir mantojuma aktīvi, uzsākot **mantinieka tiesību pieprasīšanas procedūru**.

Strīdus mantošanas procesā tiesas pieņem nolēmumus, spriedumus un tiesas lēmumus. Lēmumam par sadali ir konstitutīvs spēks, un tas ir izpildāms pēc galīgās versijas pieņemšanas.

Sk. Civilkodeksa 1130.–1134. pantu un 1635.–1639. pantu, un Likuma Nr. 36/1995 113.–120. un turpmākos pantus.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 06/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Slovēnija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

a) Testamenti — testaments ir spēkā tad, ja tas taisīts Mantojuma likumā (turpmāk "*ZD*") noteiktajā veidā un atbilstīgi tā nosacījumiem.

ZD ir atzīti šādi testamentu veidi: hologrāfisks testaments, liecinieku klātbūtnē parakstīts testaments, tiesas testaments, mutisks testaments, ārvalstīs taisīts testaments, uz Slovēnijas kuģa taisīts testaments, ārkārtas situācijā vai kara laikā taisīts testaments un starptautisks testaments.

Attiecībā uz testamenta veidu *ZD* ir paredzētas turpmāk uzskaitītās prasības.

Hologrāfisks testaments ir spēkā tad, ja testators to uzrakstījis un parakstījis pats (*ZD* 63. panta 1. punkts).

Testators, kurš prot lasīt un rakstīt, taisa **liecinieku klātbūtnē parakstītu testamentu**, divu liecinieku klātbūtnē parakstot dokumentu, ko viņa vārdā ar roku sagatavojusi cita persona, un šiem lieciniekiem paziņojot, ka tajā pausta viņa griba. Lieciniekiem testamenta postskriptā parakstās ar savu vārdu un uzvārdu, lai norādītu, ka viņi parakstās kā lieciniekiem, ja šis postskripts nav testamenta apstiprināšanas nosacījums (*ZD* 64. pants).

Tiesas testamentu pēc testatora pieprasījuma var taisīt kompetentās tiesas tiesnesis, kurš vispirms noskaidro testatora identitāti. Pēc tam testators izlasa un paraksta testamentu, un tiesnesis testamentā apstiprina, ka testators to izlasīja un parakstīja viņa klātbūtnē. Ja testators neprot izlasīt tiesneša taisīto testamentu vai nespēj to izdarīt, tiesnesis nolasa testatoram testamentu divu liecinieku klātbūtnē. Tad testators to pašu liecinieku klātbūtnē paraksta testamentu vai paziņo, ka tajā pausta viņa griba un uzliek uz tā savu zīmi. Pēc tam testamentu paraksta lieciniekiem (*ZD* 65. un 66. pants).

Ārvalstīs taisītu testamentu, ievērojot noteikumus par tiesas testamentu taisīšanu, var sagatavot Slovēnijas Republikas pilsonim, kurš uzturas citā valstī, un to var darīt Slovēnijas Republikas konsulārais vai diplomātiskais pārstāvis, kas risina konsulārus jautājumus (*ZD* 69. pants).

Kuģa kapteinis, ievērojot noteikumus par tiesas testamenta taisīšanu, var **taisīt testamentu uz Slovēnijas kuģa**. Šis testaments zaudē spēku, kad ir pagājušas 30 dienas no testatora atgriešanās Slovēnijas Republikā (*ZD* 70. pants).

Ārkārtas situācijā vai kara laikā taisīts testaments — ārkārtas situācijā vai kara laikā rotas komandieris vai līdzvērtīgas vai augstākas pakāpes komandieris, vai arī jebkura cita persona komandiera klātbūtnē, ievērojot noteikumus par tiesas testamenta taisīšanu, var taisīt militārpersonas testamentu. Šis testaments zaudē spēku, kad ir pagājušas 60 dienas no ārkārtas situācijas vai kara beigām, ja testatora militārais dienests beidzas pirms vai pēc tam, vai arī, kad pagājušas 30 dienas no testatora militārā dienesta beigām (*ZD* 71. pants).

Starptautisks testaments jātaisa rakstveidā. Testatoram nav obligāti jāraksta testaments ar roku, un to var taisīt jebkurā valodā, ar roku vai citādi. Kompetentas tiesas tiesnesis pēc testatora pieprasījuma var taisīt starptautisku testamentu, taču testamentu Slovēnijas Republikas pilsonim, kurš uzturas ārvalstīs, var sagatavot *ZD* 69. pantā minētais diplomātiskais vai konsulārais pārstāvis (turpmāk "pilnvarotā persona"). Testatoram divu liecinieku un pilnvarotās personas klātbūtnē jāpaziņo, ka tas ir viņa testaments un ka testators zina tā saturu, kā arī jāparaksta testaments šo personu klātbūtnē vai, ja testaments jau parakstīts, jāpaziņo un jāapstiprina, ka tas ir viņa paraksts. Ja testators nespēj parakstīties, viņš informē pilnvaroto personu par iemeslu. Pilnvarotā persona to reģistrē testamentā. Papildus tam testators var pieprasīt, lai viņa vārdā testamentu parakstītu cita persona. Lieciniekiem un pilnvarotā persona testatora klātbūtnē pievieno savus parakstus postskriptā, kurā paziņots, ka viņi parakstījušies kā lieciniekiem vai pilnvarotā persona (*ZD* 71.a pants). Likumā arī sīkāk reglamentēts, kas var būt starptautiska testamenta lieciniekis (71.b pants), starptautiskam testamentam pievienojamie paraksti un datumi (71.c pants), starptautiska testamenta glabāšana (71.č pants), starptautiska testamenta atcelšana (71.d pants), starptautiska testamenta apstiprināšana (71. e pants), starptautiska testamenta spēkā esības apstiprināšana (71.f pants) un parakstu veida un ar tiem saistīto formalitāšu atbilstība (71.g pants).

Mutisks testaments — testators var diviem lieciniekiem mutiski apzvērēt savu pēdējo gribu un testamentu tikai tad, ja ārkārtas apstākļu dēļ viņš nevar taisīt rakstisku testamentu. Mutisks testaments zaudē spēku, kad ir pagājušas 30 dienas no brīža, kad beigušies ārkārtas apstākļi, kuros testaments taisīts (*ZD* 72. pants). Likumā arī sīkāk reglamentēts, kas var būt mutiska testamenta lieciniekis (73. pants), šā lieciniekа pienākumi (74. pants), neatbilstīga rīcība mutiskā testamentā (75. pants), termiņš, kurā testamentu var atzīt par spēkā neesošu, (76. pants) un testamenta esības pierādīšana (77. pants).

Notāru likumā (turpmāk "*ZN*") ir paredzēts arī notariāli apliecināts testaments — tas ir testaments, ko notārs taisa kā testatora nodiktētu notariālu aktu, un testaments, kuru testators, kurš pirms tam sagatavojis rakstisku paziņojumu par savu pēdējo gribu un testamentu, iesniedz notāram apstiprināšanai. Notariāli apliecinātam testamentam ir tāds pats juridiskais spēks kā tiesas testamentam (*ZN* 46. panta 1. punkts).

Papildus iepriekš uzskaitītajām oficiālajām prasībām šāda testamenta spēkā esības nosacījums ir arī testamenta taisīšanas spēja. Saskaņā ar *ZD* testamentu var taisīt ikviena persona, kam piemīt izpratne un kas ir sasniegusi 15 gadu vecumu (*ZD* 59. panta 1. punkts). Ja testators taisa testamentu draudu, spaidu, maldu vai kļūdas ietekmē, tas nav spēkā, jo dokumentā paustā griba neatbilst testatora tiesībām un patiesajai gribai (*ZD* 60. panta 1. punkts).

b) Kopīgs testaments — *ZD* nav minēti kopīgi testamenti, un, tā kā tas nav viens no tiesību aktos paredzētajiem testamentu veidiem, šāds testaments ir uzskatāms par spēkā neesošu saskaņā ar *ZD* 62. pantu. Tomēr judikatūrā par spēkā neesošu atzīts tikai tāds testaments, kurā divi cilvēki — lielākoties laulātie — ieceļ viens otru par mantiniekiem (visticamāk tāpēc, ka šāda veida testaments būtībā ir ļoti līdzīgs mantojuma līgumam, kas ir aizliegts *ZD* 103. pantā), nevis tāds testaments, ko divas personas taisījušas par labu trešajai personai (sk. prof. *K. Zupančič*, prof. *V. Žnidaršič Skubic*, *Dedno pravo* (Mantojuma tiesības), *Uradni list*, 2009., 127. un 128. lpp.).

c) Mantojuma līgums — atbilstīgi *ZD* mantojuma līgums, kurā persona novēl savu īpašumu vai tā daļu otram līguma parakstītājam vai citai personai, ir spēkā neesošs (103. pants); tāpat saskaņā ar šo likumu spēkā neesošs ir arī līgums par gaidāmo mantojumu vai legātu (104. pants) un līgums par testamenta saturu (*ZD* 105. pants).

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Nē. Likumā nav paredzēta īpaša testamenta autentiskuma apstiprināšana.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā. Neatraidāmajiem mantiniekiem ir tiesības uz to mantojuma daļu, no kuras testators nedrīkst atbrīvoties (*ZD* 26. panta 1. punkts). Šī mantojuma daļa ir "neatraidāmā daļa". Neatraidāmie mantinieki ir mirušās personas lejupējie radinieki, adoptētie bērni un viņu lejupējie radinieki, vecāki un laulātais. Tā kā *ZD* noteikumi, kas reglamentē laulāto tiesības, pienākumus, ierobežojumus un statusu, vienlīdzīgi attiecas gan uz vīrieti, gan sievieti, kas atradušies ilgstošās attiecībās, nenoslēdzot laulību, šie noteikumi pieļauj, ka viens partneris var būt otra partnera neatraidāmais mantinieks, bet tikai tad, ja nepastāv iemesli, kuru dēļ laulība starp abiem partneriem tiktu uzskatīta par spēkā neesošu. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad ārpuslaulības vai laulības partneri ir viena dzimuma (ir partneri reģistrētā vai nereģistrētā divu vīriešu vai divu sieviešu civillaulībā). Vectēvi, vecmātes, brāļi un māsas ir neatraidāmie mantinieki vienīgi tad, ja ir pastāvīgi darbnespējīgi un viņiem nav nekādu iztikas nodrošināšanai vajadzīgo līdzekļu. Iepriekš uzskaitītās personas ir neatraidāmie mantinieki, ja tām ir tiesības mantot saskaņā ar likumisko mantošanas kārtību (*ZD* 25. pants).

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Šādā gadījumā mantošana notiek atbilstīgi tiesību aktiem — mirušā atstāto mantojumu manto viņa lejupējie radinieki, adoptētie bērni un viņu lejupējie radinieki, laulātais, vecāki, adoptētājs un šīs personas radinieki, mirušā brāļi un māsas un viņu lejupējie radinieki, kā arī mirušā vectēvi un vecmātes un viņu lejupējie radinieki. Ja vīrietim un sievietei bijušas ilgstošas partnerattiecības un viņi nav noslēguši laulību, viņi var viens no otra mantot kā laulātie ar nosacījumu, ka nav iemeslu, kuru dēļ viņu abu laulība nebūtu spēkā. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad ārpuslaulības vai laulības partneri ir viena dzimuma, t. i., ir partneri reģistrētā vai nereģistrētā divu vīriešu vai divu sieviešu civillaulībā (turpmāk — civillaulība (*partnerska zveza*)). Šīs personas manto atbilstīgi mantošanas kārtībai, kurā tuvākas šķiras mantinieki izslēdz no mantojuma tālākas šķiras mantiniekus (*ZD* 10. pants).

Pirmās šķiras mantinieki

Pirmās šķiras mantinieki ir mirušā lejupējie radinieki un laulātais, kā arī ārpuslaulības partneris vai civillaulības partneris, un viņi manto vienlīdzīgas daļas pirms visiem pārējiem mantiniekiem (*ZD* 11. pants).

Pamatojoties uz *per stirpes* sadales principu, to mantojuma daļu, ko persona saņemtu, ja būtu pārdzīvojusi mantojuma atstājēju, vienlīdzīgās daļās manto tās bērni (mantojuma atstājēja mazbērni). Ja kāds no mazbērniem ir miris pirms mantojuma atstājēja, daļu, ko mazbērns saņemtu, ja pārdzīvotu mantojuma

atstājēju, vienlīdzīgās daļās manto šā mazbērna bērni (mantojuma atstājēja mazmazbērni). Šis princips ir piemērojams lejupējā secībā līdz pēdējam mantojuma atstājēja lejupējam radiniekam (*ZD* 12. pants).
Ja mantojuma atstājēja laulātajam vai ārpuslaulības partnerim vai civillaulības partnerim nav līdzekļu, kas vajadzīgi iztikas nodrošināšanai, un laulātais, ārpuslaulības partneris vai civillaulības partneris manto kopā ar citiem pirmās šķiras mantiniekiem, tiesa pēc laulātā, ārpuslaulības partnera vai civillaulības partnera pieprasījuma var nolemt, ka laulātais, ārpuslaulības partneris vai civillaulības partneris mantos arī to mantojuma daļu, kas atbilstīgi tiesību aktiem būtu jāmanto laulātā līdzmantiniekiem. Laulātais vai ārpuslaulības partneris vai civillaulības partneris var pieprasīt savas mantojuma daļas palielināšanu attiecībā uz visiem vai atsevišķiem līdzmantiniekiem. Tiesa var nolemt, ka laulātais vai ārpuslaulības partneris vai civillaulības partneris mantos visu mantojumu, ja tā vērtība ir tik maza, ka laulātajam rastos grūtības tā sadalīšanas gadījumā (*ZD* 13. panta 1. punkts).
Ja pārējiem pirmās šķiras mantiniekiem nav līdzekļu, kas vajadzīgi iztikas nodrošināšanai, un viņi manto kopā ar mantojuma atstājēja laulāto vai ārpuslaulības partneri vai civillaulības partneri, tiesa pēc viņu pieprasījuma var nolemt, ka viņi mantos arī daļu no tās mantojuma daļas, kas atbilstīgi tiesību aktiem būtu jāmanto laulātajam vai ārpuslaulības partnerim vai civillaulības partnerim. Visi vai atsevišķi līdzmantinieki var pieprasīt savas mantojuma daļas palielināšanu uz laulātā vai ārpuslaulības partnera vai civillaulības partnera daļas rēķina (*ZD* 13. panta 2. punkts).
Arī atsevišķi līdzmantinieki, kuriem nav vajadzīgo līdzekļu iztikas nodrošināšanai, var pieprasīt savas mantojuma daļas palielināšanu uz pārējo līdzmantinieku rēķina (*ZD* 13. panta 3. punkts).
Tiesa var nolemt, ka visi vai atsevišķi līdzmantinieki mantos visu mantojumu, ja tā vērtība ir tik maza, ka viņiem rastos grūtības tā sadalīšanas gadījumā (*ZD* 13. panta 4. punkts).
Pieņemot lēmumu par iepriekš minētajiem mantojuma daļas palielināšanas vai samazināšanas pieprasījumiem, tiesa pienācīgi ņem vērā visus lietas apstākļus, īpaši līdzmantinieku finansiālos apstākļus un spēju iesaistīties ienesīgā darbībā, kā arī mantojuma vērtību (*ZD* 13. panta 5. punkts).

Otrās šķiras mantinieki

Ja mirušajai personai nav dzīvu lejupējo radinieku, tās atstāto mantojumu manto otrās šķiras mantinieki, t. i., mirušā vecāki un laulātais vai vai ārpuslaulības partneris vai civillaulības partneris. Vecāki vienlīdzīgās daļās manto pusi no mantojuma, savukārt laulātais vai ārpuslaulības partneris vai civillaulības partneris — otru pusi. Ja mirušajai personai nav dzīva laulātā vai ārpuslaulības partnera vai civillaulības partnera, visu mantojumu vienlīdzīgās daļās manto mirušā vecāki (*ZD* 14. pants).
Ja kāds no mantojuma atstājēja vecākiem miris pirms mantojuma atstājēja, to mantojuma daļu, kas attiecīgajam vecākam pienāktos, ja viņš pārdzīvotu mantojuma atstājēju, atbilstīgi *per stirpes* sadales principam manto šā vecāka bērni (t. i., mantojuma atstājēja brāļi un māsas), šā vecāka mazbērni un mazmazbērni, kā arī turpmākie lejupējie radinieki, ievērojot noteikumus par gadījumiem, kad mirušā atstāto mantojumu manto bērni un citi lejupēji radinieki (15. panta 1. punkts).
Ja abi mantojuma atstājēja vecāki miruši pirms mantojuma atstājēja, to mantojuma daļu, kas katram vecākam pienāktos, ja viņš pārdzīvotu mantojuma atstājēju, manto viņu lejupējie radinieki, t. i., tēva daļu saņem tēva lejupējie radinieki, bet mātes daļu — mātes lejupējie radinieki. Jebkurā gadījumā mantojuma atstājēja pusbrāļi un pusmāsas no tēva puses manto vienlīdzīgas daļas no tēva mantotās īpašuma daļas, un pusbrāļi un pusmāsas no mātes puses manto vienlīdzīgas daļas no mātes mantotās īpašuma daļas, savukārt īstie brāļi un māsas tēva daļu manto vienlīdzīgas daļas ar pusbrāļiem un pusmāsām no tēva puses un attiecīgi pusbrāļiem un pusmāsām no mātes puses (*ZD* 15. panta 2. un 3. punkts).
Ja kāds no mantojuma atstājēja vecākiem nomirst pirms mantojuma atstājēja un šim vecākam nav dzīvu lejupēju radinieku, to mantojuma daļu, ko attiecīgais vecāks saņemtu, ja pārdzīvotu mantojuma atstājēju, manto otrs vecāks. Ja otrs vecāks ir miris pirms mantojuma atstājēja, šā vecāka lejupējie radinieki manto to mantojuma daļu, ko būtu mantojis viens vai otrs vecāks (*ZD* 15. pants). Ja abi vecāki miruši pirms mantojuma atstājēja un nevienam no viņiem nav dzīvu lejupēju radinieku, visu mantojumu manto mantojuma atstājēju pārdzīvojušais laulātais vai ārpuslaulības partneris vai civillaulības partneris (*ZD* 16. un 17. pants).

Trešās šķiras mantinieki

Ja nav personas, kura var mantot kā pirmās vai otrās šķiras mantinieks, ņem vērā trešās šķiras mantiniekus.
Ja mirušās personas lejupējie radinieki vai vecāki ir miruši un viņiem nav dzīvu lejupēju radinieku vai laulātā vai ārpuslaulības partnera vai civillaulības partnera, atstāto mantojumu manto trešās šķiras mantinieki, t. i., mirušās personas vectēvi un vecmātes. Pusi mantojuma manto vectēvs un vecmāte no tēva puses, bet otru pusi — vectēvs un vecmāte no mātes puses (*ZD* 18. pants).
Vienas puses vecmāte un vectēvs savu mantojuma daļu manto vienlīdzīgās daļās. Ja kāds no mantojuma atstājēja vienas puses vecvecākiem miris pirms mantojuma atstājēja, to mantojuma daļu, ko šis vecvecāks saņemtu, ja pārdzīvotu mantojuma atstājēju, manto šā vecvecāka bērni, mazbērni un turpmākie lejupējie radinieki saskaņā ar noteikumiem par gadījumiem, kad mirušās personas atstāto mantojumu manto bērni un citi lejupēji radinieki. Par pārējām personām jānorāda, ka noteikumus par mantojuma atstājēja vecāku un viņu lejupējo radinieku mantošanu (*ZD* 19. pants) piemēro vienas puses vectēva un vecmātes un viņu lejupējo radinieku mantojuma tiesībām.
Ja vienas puses vectēvs un vecmāte ir miruši pirms mantojuma atstājēja un viņiem nav dzīvu lejupēju radinieku, to mantojuma daļu, ko viņi saņemtu, ja pārdzīvotu mantojuma atstājēju, manto otras puses vectēvs un vecmāte un viņu bērni, mazbērni un turpmākie lejupējie radinieki, kā noteikts *ZD* 19. pantā (*ZD* 20. pants).

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Ar testamentiem saistītus jautājumus regulē Slovēnijas Republikas tiesas, un tajās piekritība pēc būtības ir vietējai tiesai (*okrajno sodišče*).

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Tiesa, izskatot testamenta lietu.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Tiesa, izskatot testamenta lietu.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Tiesa, izskatot testamenta lietu.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Ja persona nomirst vai viņu atzīst par mirušu, reģistrators, kurš atbild par nāves fakta ievadīšanu miršanas reģistrā, 30 dienu laikā nosūta miršanas apliecību testamentu tiesai (*ZD* 179. panta 1. punkts).
Procedūru sāk *ex officio*, kad tiesa saņem miršanas apliecību.
Ja saskaņā ar miršanas apliecību mirusī persona nav atstājusi mantojumu, testamentu tiesa nolemj neizskatīt testamenta lietu; tiesa šādu lēmumu pieņem arī tad, ja mirušais atstājis tikai kustamu īpašumu un neviena no personām, kurai ir tiesības mantot, nav pieprasījusi lietas izskatīšanu (*ZD* 203. panta 1. un

2. punkts). Visos pārējos gadījumos tiesa nolemj rīkot testamenta lietas izskatīšanu. Mantošanas procesa gaitā tiesa konstatē, kas ir mirušās personas mantinieki, kāds īpašums veido mantojumu un kādas ar šo mantojumu saistītas tiesības jāsaņem mantiniekiem, legatāriem un citām personām (*ZD* 162. pants).
Būtībā šis process ir bezstrīdus tiesvedība. Ja puses apstrīd kādu faktu, no kura ir atkarīgas to tiesības, tiesa aptur testamenta lietas izskatīšanu un norīko puses uzsākt civilprocesu vai administratīvo procesu (*ZD* 210. panta 1. punkts).
Kad tiesa izlēmusi, kurām personām ir tiesības uz mantojumu, tā lēmumā par mantojumu pasludina tās par mantiniekiem (*ZD* 214. panta 1. punkts). Lēmumu par mantojumu izsniedz visiem mantiniekiem un legatāriem, kā arī personām, kuras procesa laikā iesniegušas prasību par mantojumu (*ZD* 215. panta 1. punkts).
Kad pieņemts galīgais lēmums par mantojumu, tiesa liek veikt vajadzīgos ierakstus zemesgrāmatā.
Ikviens mantinieks jebkurā brīdī var pieprasīt mantojuma sadalīšanu, tomēr to nedrīkst darīt neatbilstošā laikā. Šīm tiesībām nedrīkst piemērot noilgumu. Līgums, kurā mantinieks atsakās no savām tiesībām pieprasīt mantojuma sadalīšanu, ir spēkā neesošs, tāpat kā jebkāds testamenta noteikums, ar ko šādu sadali aizliedz vai ierobežo (*ZD* 144. pants). Mantojuma likumā nav noteikumu par to, kā jāsadala mantojums; šis jautājums ir reglamentēts Īpašuma kodeksa (*Stvarnopravni zakonik — SPZ*) noteikumos par kopīpašuma sadali. Tas nozīmē, ka mantojums ir līdzmantinieku kopīpašums. Par mantojuma sadalīšanu līdzmantinieki var vienoties līgumā. Ja viņi nespēj vienoties, lēmumu par sadalīšanas metodi bezstrīdus tiesvedībā pieņem tiesa. Ja mantošanas procesa gaitā visi mantinieki ierosina sadali un sadales metodi līgumā, tiesa atsaucas uz šo līgumu lēmumā par mantojumu (*ZD* 214. panta 3. punkts).

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Saskaņā ar Mantojuma likumu mirušās personas atstātais mantojums tās nāves brīdī nonāk šajā likumā noteikto (*ipso iure*) mantinieku īpašumā (*ZD* 132. pants). Tāpēc lēmums par mantojumu, kurā mantošanas procesa beigās tiesa paziņo mantiniekus, ir tikai deklaratīvs.
Arī legatārs iegūst legātu mantojuma atstājēja nāves brīdī, ja vien legātam nepiemēro nosacījumus vai tas nav piesaistīts konkrētam laikposmam; tādā gadījumā legatārs saņem legātu, kad attiecīgais nosacījums ir izpildīts vai konkrētais laikposms ir pagājis. Legāta iegūšana nozīmē to, ka legatārs var pieprasīt legāta noteikumu izpildi. Īpašumtiesības legatāram nodod atbilstīgi vispārīgajiem *SPZ* noteikumiem.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Jā. Tomēr šī atbildība ir ierobežota. Mantinieka atbildība par mantojuma atstājēja parādiem aprobežojas ar novēlēto aktīvu vērtību. Ja ir vairāki mantinieki, viņi ir solidāri atbildīgi par mantojuma atstājēja parādiem, t. i., katra mantinieka atbildība aprobežojas ar viņa mantojuma daļas vērtību neatkarīgi no tā, vai mantojums ir jau sadalīts. Par mantinieku iekšējo sadalījuma proporciju jānorāda, ka parādus sedz proporcionāli mantinieku mantotā īpašuma daļām, ja vien testamentā nav noteikts citādi (*ZD* 142. pants).
Par mantojuma atstājēja parādiem neatbild mantinieks, kurš ir atteicies no savas mantojuma daļas (*ZD* 142. panta 2. punkts).

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Zemesgrāmatas tiesa lemj, vai ierakstu var veikt, pamatojoties uz dokumentiem, kuros pierādīts, ka iegūtajām reģistrējamajām tiesībām ir juridisks pamats, ar nosacījumu, ka ir izpildīti pārējie tiesību aktu nosacījumi.
Ierakstu par mantotu nekustamo īpašumu veic, pamatojoties uz mantošanas procesā pieņemtu tiesiski galīgu mantojuma lēmumu (Zemesgrāmatas likuma (*ZZK-1*) 40. panta 1. punkta 6. apakšpunkts). Zemesgrāmatas tiesa liek reģistrēt mantinieka īpašumtiesības zemesgrāmatā ex officio un saskaņā ar tiesiski galīgu mantojuma lēmumu.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Mantojuma pārvaldnieka iecelšana nav obligāta.
Būtībā, kamēr šis mantojums nav sadalīts, mantinieki to pārvalda un no tā atbrīvojas kopīgi. Ja mantinieki piekrīt, mantojuma apsaimniekošanu var uzticēt īpašam pārvaldniekam. Ja mantinieki nespēj vienoties par mantojuma pārvaldību, tiesa pēc jebkura mantinieka pieprasījuma ieceļ pārvaldnieku, kam jāpārvalda mantojums visu mantinieku interesēs, vai arī nosaka to mantojuma daļu, kuru katrs mantinieks pārvaldīs individuāli (*ZD* 145. pants).
Testators savā testamentā var iecelt vienu vai vairākus testamenta izpildītājus (*ZD* 95. panta 1. punkts). Testamenta izpildītājs *inter alia* pārvalda mantojumu (*ZD* 96. panta 1. punkts).

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Testators savā testamentā var iecelt vienu vai vairākus testamenta izpildītājus (*ZD* 95. panta 1. punkts). Ja testators nav norādījis citādi, testamenta izpildītāja pienākumi, jo īpaši, ir pienācīgi rūpēties par viņa pārvaldīto mantojumu, gādāt par parādu apmaksu un legātiem un, pats galvenais, izpildīt testamentu atbilstīgi testatora gribai (*ZD* 96. panta 1. punkts). Ja testamenta izpildītājs nav iecelts, mantinieki, kuri pirms mantojuma sadales to pārvalda kopīgi, var uzticēt mantojuma pārvaldību īpašam pārvaldniekam. Ja mantinieki nespēj vienoties par mantojuma pārvaldību, tiesa pēc jebkura mantinieka pieprasījuma ieceļ pārvaldnieku, kam jāpārvalda mantojums visu mantinieku interesēs, vai arī nosaka to mantojuma daļu, kuru katrs mantinieks pārvaldīs individuāli (*ZD* 145. pants).

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Ja testators savā testamentā iecēlis testamenta izpildītāju, tajā paredz arī izpildītāja pienākumus.
Ja vien testators nav noteicis citādi, piemēro šādus tiesību aktu noteikumus (*ZD* 96. panta 1. punkts):
izpildītājam pienācīgi jārūpējas par mantojumu. Konkrētāk, izpildītājam jāgādā par jebkādiem apdrošināšanas pasākumiem, mantojuma inventarizēšanu un novērtēšanu (*ZD* 184. pants), kā arī noteiktu kustamu priekšmetu saglabāšanu (*ZD* 190. un 191. pants);
izpildītājam jāpārvalda mantojums, un parastā pārvaldība ietver arī atbrīvošanos no atsevišķiem mantojuma priekšmetiem. Kamēr testamenta izpildītājs pilda šo funkciju, viņš pārvalda mantojumu vai atbrīvojas no tā priekšmetiem bez mantinieku līdzdalības;
izpildītājam jānodrošina testatora parādu nokārtošana un visu legātu noteikumu, kā arī uzdevumu (apgrūtinājumu) izpilde;
izpildītājam vispārīgi jānodrošina testamenta izpilde atbilstīgi testatora gribai (sk. prof. *K. Zupančič*, prof. *V. Žnidaršič Skubic*, *Dedno pravo* (Mantojuma tiesības), *Uradni list*, 2009., 170. un 171. lpp.).
Ja iecelti vairāki testamenta izpildītāji, viņi pilda uzticētos pienākumus kopīgi, ja vien testators nav noteicis citādi (*ZD* 96. panta 2. punkts). Testamenta izpildītājam jāiesniedz tiesai sava darba pārskats, jo viņam ir tiesības uz izdevumu atlīdzināšanu un darba samaksu, ko saskaņā ar tiesas lēmumu sedz no pieejamās mantojuma daļas (*ZD* 97. pants).
Ja testamenta izpildītājs nav iecelts, mantinieki, kuri pirms mantojuma sadales to pārvalda kopīgi, var uzticēt mantojuma pārvaldību īpašam pārvaldniekam. Ja mantinieki nespēj vienoties par mantojuma pārvaldību, tiesa pēc jebkura mantinieka pieprasījuma ieceļ pārvaldnieku, kam jāpārvalda mantojums visu mantinieku interesēs, vai arī nosaka to mantojuma daļu, kuru katrs mantinieks pārvaldīs individuāli (*ZD* 145. pants).

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Mantošanas procesa beigās tiesa pieņem lēmumu par mantojumu, t. i., tiesas lēmumu par lietas būtību. Lēmumā nosaka mantojuma apmēru un paziņo mantiniekus un legatārus, kā arī visas citas personas, kurām ir tiesības uz mantojuma daļu. Atbilstīgi *ZD* lēmumā par mantojumu jāiekļauj turpmāk uzskaitītā informācija (214. panta 2. punkts).

Mirušās personas uzvārds un vārds (un visi iepriekšējie uzvārdi) un tās tēva vārds un uzvārds, mirušās personas profesija, dzimšanas datums un valstspiederība, kā arī, ja mirusī persona ir sieviete, viņas pirmslaulības uzvārds.
Paziņojums par nekustamo īpašumu, kurā iekļauti zemesgrāmatas dati, kā arī paziņojums par kustamo īpašumu ar atsaucēm uz mantojuma sarakstu.
Mantinieka uzvārds, vārds, profesija un pastāvīgā dzīvesvieta, mantinieka un mantojuma atstājēja saistība, tas, vai mantinieks manto kā likumiskais mantinieks vai arī saskaņā ar testamentu, un, ja ir vairāki mantinieki — viņu attiecīgās mantojuma daļas.
Tas, vai ir apturēts mantinieka noteikšanas process.
Tas, vai mantinieka tiesības apturētas, jo vēl nav pienācis attiecīgais laiks vai tās izpildāmas konkrētā laikposmā, jo nav izpildīts nosacījums vai tās ir atkarīgas no atcēlējnosacījuma vai par šādu nosacījumu uzskatāma uzdevuma, vai arī tās ierobežo lietojuma tiesības; kā arī tas, kam ir piešķirtas lietojuma tiesības.
To personu uzvārds, vārds, profesija un pastāvīgā dzīvesvieta, kurām ir tiesības uz legātu, lietojumu vai jebkādas citas no mantojuma izrietošas tiesības, kā arī precīzs šo tiesību apraksts.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 16/12/2020
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Slovākija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Mantojuma līgumi un savstarpēji testamenti Slovākijas tiesību aktos nav atļauti.
Ir vairākas testamentu taisīšanas metodes.
1. Ar testatora roku rakstītam testamentam jābūt testatora parakstītam, un uz tā jānorāda datums. Šādi rakstīts testaments nav jāparaksta lieciniekiem.
2. Testaments, kas taisīts, izmantojot citu rakstīšanas metodi (piemēram, kas rakstīts ar datoru, rakstāmmašīnu vai ko uzrakstījusi persona, kura nav testators), jāparaksta divu lieciniekiu klātbūtnē, un viņiem tas jāparaksta, lai apliecinātu, ka dokumentā tiešām pausta testatora pēdējā griba. Arī šādi taisīts testaments attiecīgajai personai jāparaksta ar roku, un uz tā jānorāda datums.
3. Notariāli apliecināts testaments — par šāda testamenta atbilstību ar saturu saistītajām un oficiālajām prasībām atbild notārs. Visi notariāli apliecinātie testamenti jāreģistrē Centrālajā notāru testamentu reģistrā.
4. Īpaša veida testamentu izmanto, ja testamenta autoram ir slikts veselības stāvoklis, viņš nevar redzēt vai dzirdēt vai arī nespēj lasīt vai rakstīt. Šādā gadījumā ir jāpiedalās trim lieciniekiem. Viņiem pēc testamenta noklausīšanās tas jāapliecina ar savu parakstu. Dokumentā jānorāda persona, kura testamentu uzrakstījusi, un persona, kura to nolasījusi skaļi, kā arī jāapraksta, kā ticis noskaidrots, ka dokumentā pausta testatora patiesā griba.
Par lieciniekiem var būt tikai tiesībspējīgas un rīcībspējīgas personas. Liecinieki nevar būt neredzīgas, nedzirdīgas vai mēmas personas, personas, kuras neprot testamenta valodu, un testamentā norādītie mantinieki.
Spēkā ir tikai tāds testaments, kurā norādīts tā taisīšanas datums, mēnesis un gads. Protams, būtiska satura daļa ir to mantinieku norādīšana, kuri mantos visu mantojumu, tā proporcionālas daļas vai konkrētus priekšmetus (t. i., kurš ko saņems).
Ja testaments rakstīts ar testatora roku, testatoram ieteicams par to informēt viņam tuvas personas, lai tās zinātu, kur testaments noglabāts.
Testamentam pievienoti nosacījumi nerada juridiskas sekas.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Ex officio testamenti, kas ir notariāli akti, notāriem jāreģistrē Centrālajā notāru testamentu reģistrā, kuru uztur Notāru palāta. Testamenti, kas taisīti, kā aprakstīts iepriekš 1. punkta 1., 2. un 4. apakšpunktā, nav jāreģistrē, taču pēc testatora vai citas personas pieprasījuma notārs tos var pieņemt glabāšanā. Arī šāda glabāšana notāram jāreģistrē Centrālajā notāru testamentu reģistrā.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā. Likuma Nr. 40/1964 “Civilkodekss” (*Občiansky zákonník*) 479. pantā ir noteiktas mantojuma neatņemamās daļas un mantinieki, kam tās pienākas (tos sauc par neatraidāmiem mantiniekiem (*neopomenuteľný dedič*)): “Nepilngadīgiem lejupējiem radiniekiem jāsaņem vismaz tas, kas atbilst to likumīgajai mantojuma daļai, un pilngadīgiem lejupējiem radiniekiem jāsaņem vismaz puse no to likumīgās daļas. Ja testaments ir pretrunā šim noteikumam, tā attiecīgā daļa nav spēkā, ja vien minētie lejupējie radinieki nav atstumti no mantojuma.”

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Mantošana notiek atbilstīgi tiesību aktiem, testamentam vai abiem mehānismiem. Ja mirušais nav taisījis testamentu vai pastāv testamentā neiekļauta manta, mantošana notiek atbilstīgi tiesību aktiem un ņemot vērā mantinieku šķiras.
Pirmā šķira
Pirmās šķiras mantinieki ir mirušā bērni un laulātais, kas manto vienlīdzīgas daļas. Ja bērns nemanto, šā bērna daļu vienlīdzīgās daļās sadala viņa bērniem. Ja nemanto arī šie bērni vai kāds no viņiem, attiecīgo mantojumu vienlīdzīgās daļās manto viņu lejupējie radinieki.
Ja mirušajam nav lejupēju radinieku vai viņi nemanto (t. i., visi lejupējie radinieki atteikušies no mantošanas, neviens no viņiem nespēj mantot, visi ir likumīgi atstumti no mantojuma vai nav ņemti vērā), mantošanā iesaistās otrās šķiras mantinieki.

Otrā šķira
Ja nemanto mirušā lejupējie radinieki, otrās šķiras mantinieki ir laulātais, mirušā vecāki un ikviena persona, kura vismaz gadu pirms mirušā nāves dzīvojusi ar viņu kopējā mājsaimniecībā un tāpēc rūpējusies par kopējo mājsaimniecību vai kuru mirušais uzturējis. Otrās šķiras mantinieki manto vienlīdzīgas daļas, tomēr laulātajam vienmēr jāsaņem vismaz puse no mirušā atstātā mantojuma.
Trešā šķira
Ja nemanto ne laulātais, nedz arī kāds no vecākiem, trešās šķiras mantinieki, kuri manto vienlīdzīgas daļas, ir mirušā brāļi un māsas, kā arī ikviena persona, kura vismaz gadu pirms mirušā nāves dzīvojusi ar viņu kopējā mājsaimniecībā un tāpēc rūpējusies par kopējo mājsaimniecību vai kuru mirušais uzturējis. Ja nemanto kāds no mirušā brāļiem un māsām, šā brāļa vai māsas daļu vienlīdzīgi sadala viņa/viņas bērniem.
Ceturtā šķira
Ja nemanto neviens trešās šķiras mantinieks, ceturtā šķira ir mirušā vecvecāki, kuri manto vienlīdzīgas daļas, un, ja nemanto neviens no vecvecākiem, mantojumu vienlīdzīgās daļās saņem vecvecāku bērni.
Ja mantinieku nav, mantojumu nodod valstij kā bezmantinieku mantu.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Rajona tiesa, kuras jurisdikcijā ir mirušās personas pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī, vai — ja mirušajam nav bijis pastāvīgas dzīvesvietas Slovākijā — rajona tiesa, kuras jurisdikcijā atradusies mirušās personas manta, un, ja tādas tiesas nav, tad tiesa, kam piekritīga teritorija, kurā persona mirusi. Rajona tiesa ieceļ notāru, kas rīkojas un lemj attiecīgajā lietā. Notāra aktus uzskata par tiesas aktiem. Šāds pilnvarojums neietver ne tiesības lemt par tiesvedības sākšanu mantošanas lietā, ne tiesības prasīt juridisko palīdzību ārvalstīs, ne tiesības lemt par notāra un notāra darbinieku atsaukšanu no lietas, ne tiesības lemt par mantošanas nolēmuma atcelšanu, ja pēc tā pieņemšanas tiek konstatēts, ka persona, ko uzskatīja par mirušu, nav mirusi vai ka paziņojums par šīs personas nāvi ticis atsaukts.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantinieki notāram mutiski paziņo par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu vai arī sagatavo rakstisku paziņojumu, ko nosūta testamentu tiesai viena mēneša laikā no dienas, kad tiesa viņus informējusi par tiesībām atraidīt/pieņemt mantojumu un par attiecīgā paziņojuma sekām.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Slovākijas tiesību aktos nav paredzēti legāti.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Īpašs paziņojums par neatņemamās daļas atraidīšanu vai pieņemšanu nav paredzēts. Šī procedūra ir līdzīga paziņošanai par mantojuma pieņemšanu /atraidīšanu, taču netiek piemērots viena mēneša termiņš.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Dzimtsarakstu nodaļa paziņo kompetentajai rajona tiesai par nāvi tās darbības teritorijā. Tiklīdz tiesa uzzina, ka kāds ir miris vai atzīts par mirušu, tā sāk procesu arī pēc savas iniciatīvas. Vispirms tiesa Centrālajā notāru testamentu reģistrā pārbauda, vai mirušais atstājis testamentu, aktu par atstumšanu no mantojuma, viena vai otra minētā dokumenta atsaukumu vai paziņojumu par piemērojamo valsts tiesību izvēli atbilstoši speciālām tiesību normām, kā arī noskaidro, pie kura notāra dokumenti noglabāti. Tiesa veic sākotnējo izmeklēšanu, lai apzinātu mantiniekus, mirušā atstāto mantojumu un parādus, kā arī veic visus steidzamos mantojuma nodrošināšanas pasākumus. Mantojuma lietas izskatīšana nav jāpieprasa, ja tiesa apstiprina, ka visu mantojumu saņem viens mantinieks, vai ja mantojumu nodod valstij kā bezmantinieku mantu.
Ja mantošanu neapstrīd, notārs kā pilnvarotais tiesas komisārs izdod mantojuma rīkojumu šādos gadījumos:
mantojumu saņem viens mantinieks;
mantojumu nodod valstij kā bezmantinieku mantu;
mantinieki ir savstarpēji vienojušies par mantojuma sadali; arī mirušās personas kreditori ir šīs vienošanās puses, ja vienošanās attiecas arī uz kreditora prasījumu;
mantinieki un mirušā kreditori ir vienojušies, ka ar parādiem pārmērīgi apgrūtināto mantojumu nodos, lai nomaksātu parādus;
ja puses nespēj vienoties, notārs apstiprina katram mantiniekam piekrītošo mantojuma daļu vai sadala mantojumu mantinieku starpā un lemj, ko katrs no tiem saņems;
notārs neapstiprina vienošanos par mantojuma sadali un apstiprina katram mantiniekam piekrītošo mantojuma daļu vai sadala mantojumu mantinieku starpā un lemj, ko katrs no tiem saņems.
Īpašumtiesības tiek nodotas mantiniekiem ar galīgo mantojuma rīkojumu.
Ja nolēmums par mantošanas tiesībām ir atkarīgs no apstrīdētu faktu pārbaudīšanas un ja neizdodas panākt izlīgumu, tiesa uzdod tam mantiniekam, kura tiesības ir mazticamākas, ierosināt lietu apstrīdēto faktu pārbaudei. Tiesa arī nosaka lietas ierosināšanas termiņu, kas ir vismaz viens mēnesis.
Ja mantojums apgrūtināts ar pārmērīgiem parādiem un mantinieki un mirušā kreditori nevienojas par tā nodošanu ar mērķi nomaksāt parādus, tiesa var pieprasīt īpašuma likvidāciju. Rīkojumā par likvidāciju tiesa pieprasa, lai kreditori noteiktā laikposmā tai paziņo savus prasījumus; ja kreditori to neizdara, prasījumi zaudē spēku.
Tiesa (notārs, rīkojoties kā tiesas komisārs) likvidē ar parādiem pārmērīgi apgrūtināto mantojumu, pārdodot visu mirušā mantu par salīdzināmam īpašumam atbilstošu cenu. Pārdodot mantu, tiesas komisārs pušu interesēs rīkojas savā vārdā, taču ņem vērā visus pušu izteiktos izdevīgākos ierosinājumus par mantas realizāciju. Likvidācijā gūtos ieņēmumus notārs noglabā bankas kontā, ko tas šajā nolūkā atvēris. Ja kāda manta palikusi pāri, to nodod valstij no mirušā nāves dienas.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Mantošana notiek mirušā nāves brīdī. Mantojuma rīkojumam vai tiesas rīkojumam ir tikai deklaratīvs spēks attiecībā uz pagātnē notikušu faktu. Tomēr no visa mantojuma var atbrīvoties tikai tad, kad saņemts galīgais mantojuma rīkojums vai tiesas rīkojums.
Mirušā nāves diena jāapliecina ar miršanas apliecību, paziņojumu par nāvi, ko izsniedzis īpašs Slovākijas Iekšlietu ministrijas reģistrs, ja Slovākijas pilsonis miris ārvalstī, vai pazudušu personu gadījumā — attiecīgā tiesas procesā pieņemtu nolēmumu, kurā personu pasludina par mirušu un kurā tiesa nosaka nāves datumu. Pasludināt Slovākijas pilsoņus par mirušiem var tikai Slovākijas tiesas. Slovākijas tiesas var pasludināt par mirušiem ārvalstniekus, taču juridiskās sekas piemēro vienīgi Slovākijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem un tikai īpašumam, kas atrodas Slovākijā.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Jā. Mantinieki atbild par mirušā parādiem, un tiem ir saprātīgā apmērā jāsedz ar mirušā apbedīšanu saistītie izdevumi, taču atbildības apmērs nepārsniedz viņiem nododamā mantojuma vērtību. Mantiniekiem nav jāsedz mirušā parādi ar saviem līdzekļiem. Ja ir vairāki mantinieki, viņi atbild par mirušā apbedīšanu

un parādiem atbilstoši katra saņemtajai kopējā mantojuma proporcionālajai daļai. Ja mantojums ir pārmērīgi apgrūtināts ar parādiem, mantinieki var vienoties ar kreditoriem par mantojuma nodošanu parādu segšanai. Tiesa apstiprina šādu vienošanos, ja vien tā nav pretrunā tiesību aktu prasībām vai pieņemtajām morāles normām.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Nekustamo īpašumu reģistrē zemesgrāmatā tā rajona iestāde, kurā tas atrodas. Rajona iestāde reģistrē īpašumu pēc savas iniciatīvas vai saņemot īpašnieka vai citas pilnvarotas personas pieteikumu. Reģistrācijas pieteikums jāsagatavo rakstiski, un tajā jānorāda:
a) pieteikuma iesniedzēja vārds, uzvārds (uzņēmuma nosaukums) un pastāvīgā dzīvesvieta (vai juridiskā adrese);
b) tās rajona iestādes nosaukums, kurai pieteikums adresēts;
c) autentisks akts vai cits dokuments, kas apliecina īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu;
d) pielikumu saraksts. Reģistrācijas pieteikuma pielikumi ir šādi:
i) autentisks akts vai cits dokuments, kas apliecina īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu; ja ir jāreģistrē ķīlas tiesības, kas izriet no tiesību aktiem, tiesības apliecinošs dokuments nav jāpievieno;
ii) zemes gabala identifikācija, ja īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu nav ierakstītas īpašumtiesību apliecībā;
iii) citi dokumenti, kas procesā izmantojami kā pierādījumi.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Pārvaldnieka iecelšana nav obligāta. Tomēr, ja tas ir vajadzīgs pušu vispārīgās vai būtiskās interesēs, tiesa pēc savas iniciatīvas veic steidzamus mantojuma nodrošināšanas pasākumus un var arī iecelt pārvaldnieku. Lielākoties pārvaldnieks ir viens no mantiniekiem vai cita mirušajam tuva persona, taču tas var būt arī notārs, kurš nav attiecīgā mantojuma procesa tiesas komisārs.
Atbilstīgi Slovākijas tiesību aktiem iecelta pārvaldnieka funkcijas atšķiras no funkcijām, ko pilda saskaņā ar vispārīgajām tiesībām iecelts pārvaldnieks.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Testamentu izpilda par tiesas komisāru ieceltais notārs. Mantinieki pārvalda mantojumā iegūto īpašumu, taču, lai pirms mantojuma procesa izbeigšanas atbrīvotos no mantojumā iekļautas mantas un veiktu citas darbības, kas neietilpst ikdienas pārvaldībā, viņiem jāsaņem tiesas atļauja.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mantojuma procesa laikā pārvaldnieks, ievērojot tiesas noteiktos ierobežojumus, veic visas vajadzīgās darbības, lai saglabātu mantu, kas ir mantojuma daļa. Tiesa nosaka pilnvarojuma darbības jomu, lai pārvaldnieks varētu saglabāt mantojumu veidojošās mantas vērtību. Pārvaldnieks atbild par jebkādu kaitējumu, ko viņš nodara, pārkāpjot tiesību aktos noteiktos vai tiesas paredzētos pienākumus. Mantojuma procesa beigās pārvaldnieks iesniedz mantiniekiem galīgo ziņojumu un tiesa lemj par viņa atalgojumu, kā arī par izmaksu atlīdzināšanu; izmaksas sedz mantinieks, kurš saņem mirušā atstāto mantojumu.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Mantojuma procesa beigās notārs izsniedz mantojuma rīkojumu, kas uzskatāms par tiesas rīkojumu. Rīkojumā ir norādīti mantinieku vārdi un uzvārdi un uzskaitīta manta, ko saņem katrs mantinieks, kā arī norādītas mantojuma daļas.
Pēc mantinieka pieprasījuma notārs mantojuma procesa laikā var izsniegt mantinieku grupas apliecību. Tā ir “no lietas zināmo faktu apstiprinājums” — autentisks akts, ko izsniedz mantojuma procesa notārs; tā galvenais mērķis ir apliecināt tāda mantinieka vai citas tiesīgas personas statusu, kam nodos mirušā tiesības (piemēram, no apdrošināšanas polises izrietošu kompensāciju, dalības tiesības, vietu nepabeigtā tiesvedībā u. c.).

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 03/01/2022
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Somija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Mantojuma lietas ir reglamentētas Mantojuma kodeksā (40/1965). Vienīgais veids, kā noteikt, kas notiek ar mantojumu pēc personas nāves, ir sagatavot testamentu. Testaments jātaisa rakstiski un vienlaicīgā divu liecinieku klātbūtnē. Testatoram testaments jāparaksta tā taisīšanas brīdī vai arī jāapstiprina paraksts, ko viņš uz tā uzlika iepriekš. Lieciniekiem jāapliecina testaments ar parakstu, kad to parakstījis vai savu uz testamenta uzlikto parakstu apliecinājis testators. Dažos izņēmuma gadījumos saistošs var būt arī mutisks testaments.
Var sagatavot arī savstarpēju testamentu — vairumā gadījumu tas ir testaments, ko īpašumtiesību savstarpējas nodošanas nolūkā taisa laulātie. Savstarpējiem testamentiem piemēro tādas pašas oficiālās prasības kā citiem testamentiem. Laulāto savstarpējiem testamentiem piemērotie noteikumi attiecas arī uz reģistrētas partnerības partneru savstarpējiem testamentiem.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Somijas iestādes neuztur testamentu reģistru.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Novēlēšanas brīvība ir ierobežota mirušās personas lejupējo radinieku un laulātā interesēs. Lejupējiem radiniekiem un adoptētiem bērniem, kā arī viņu lejupējiem radiniekiem ir tiesības uz likumā noteikto neatraidāmo daļu no mirušās personas atstātā mantojuma. Neatraidāmā daļa ir puse no tās mantojuma daļas vērtības, kas attiecīgajam mantiniekam pienākas atbilstīgi likumiskajai mantošanas kārtībai.

Arī laulātais ir aizsargāts attiecībā uz pirmā mirušā laulātā taisītu testamentu. Pārdzīvojušais laulātais var paturēt nesadalīto mirušā laulātā mantojumu, ja vien no lejupēja radinieka pieprasījuma par mantojuma sadali vai no testatora testamenta neizriet citādi. Tomēr pārdzīvojušais laulātais vienmēr var nedalīti paturēt laulāto kopējo dzīvesvietu, kā arī parasto mājsaimniecības iekārtu, ja vien viņam nepieder mājvietai piemērots mājoklis.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Galvenie likumīgie mantinieki ir lejupējie radinieki, un katrs no viņiem saņem vienlīdzīgu mantojuma daļu. Ja kāds bērns ir miris, viņa vietu ieņem visi šā bērna lejupējie radinieki, un katrs ģimenes atzars saņem vienlīdzīgu daļu.

Ja mirusī persona bija precējusies un tai nav dzīvu lejupēju radinieku, galvenais mantinieks, kurš mantos visu mirušā laulātā atstāto mantojumu, ir pārdzīvojušais laulātais. Reģistrēti partneri ir tiesīgi mantot saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem, ko piemēro laulātajiem.

Ja mirušajai personai nav dzīvu lejupēju radinieku un nāves brīdī tā nebija precējusies, atstāto mantojumu uz pusēm sadala starp šīs personas tēvu un māti. Ja mirušās personas tēvs vai māte ir mirusi, attiecīgo daļu sadala starp mirušās personas brāļiem un māsām. Ja kāds no brāļiem vai māsām ir miris, viņa /viņas vietu ieņem attiecīgā brāļa vai māsas lejupējie radinieki un katrs ģimenes atzars saņem vienlīdzīgu daļu. Ja brāļu vai māsu, vai viņu lejupēju radinieku nav, taču ir dzīvs viens no mirušās personas vecākiem, šis vecāks manto visu mantojumu.

Ja mirušo personu nav pārdzīvojis neviens no minētajiem mantiniekiem, visu mantojumu saņem mirušās personas tēva un mātes vecāki. Ja mirušās personas vectēvs un vecmāte no tēva puses un vectēvs un vecmāte no mātes puses ir miruši, mantojuma daļu, ko saņemtu attiecīgais vecvecāks, manto viņa bērni. Brālēniem un māsīcām nav mantošanas tiesību.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Dažādas iestādes ir kompetentas izskatīt mantojuma lietu jautājumus. Inventāra saraksts (*perukirja*), t. i., saraksts, kurā uzskaitīti mirušās personas aktīvi un saistības, viena mēneša laikā no tā sagatavošanas ir jānosūta mirušā dzīvesvietas nodokļu inspekcijai. Labuma guvēju saraksta apstiprinājumu var iegūt arī Digitālo pakalpojumu un iedzīvotāju pakalpojumu datu aģentūrā vai Olandes provincē – Olandes Valsts departamentā. Centrālā iestāde, kas atbild par jautājumiem saistībā ar īpašuma nodošanu valstij, ir Valsts kase. Apgabaltiesa (*käräjäoikeus*), kuras jurisdikcijā bija mirušās personas dzīvesvieta, ir kompetenta izskatīt visas ar mantojumu saistītās lietas.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantojumu var saņemt, faktiski uzņemoties atbildību par attiecīgo īpašumu. Mantinieki arī var sagatavot atsevišķu pieņemšanas paziņojumu. Ja mantojums ir sadalīts, būtu jāsagatavo pieņemšanas paziņojums citiem mantiniekiem, kas ir pieņēmuši mantojumu. Ja mantojums nav sadalīts, būtu jāsagatavo paziņojums mantojuma pārvaldniekam. Šādu paziņojumu var iesniegt arī tiesai.

Nav noteiktas formas paziņojumam par mantojuma atraidīšanu, taču šāds paziņojums ir jāsagatavo rakstiski. Atraidīšanas paziņojumu var sagatavot par jebkuru personu vai personām, kam pienākas daļa no mirušās personas atstātā mantojuma, par mirušās personas atstātā mantojuma pārvaldnieku, šā mantojuma sadalītāju, testamenta izpildītāju vai visiem lejupējiem radiniekiem, kuri ieņem mirušu mantinieku vietu. Lai atraidīšana iegūtu juridisku spēku pret apķīlāšanu, ko veic kreditori, mantiniekam ir vai nu jāsagatavo paziņojums par mirušās personas atstātā mantojuma atraidīšanu, vai arī jānoglabā atraidīšanas paziņojums Digitālo pakalpojumu un iedzīvotāju pakalpojumu datu aģentūrā vai Olandes provincē – Olandes Valsts departamentā, lai to varētu pienācīgi iekļaut reģistros (Izpildes kārtības kodeksa 4. nodaļas 81. pants).

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Somijā nav paredzēts konkrēts veids, kā testamenta labumguvējiem būtu jāpaziņo par saviem nodomiem. Par novēlējuma pieņemšanu uzskatīs mantojuma pārvaldniekam vai sadalītājam iesniegtu labumguvēja pieņemšanas paziņojumu, kā arī atbilstošu pasākumu sākšanu saistībā ar konkrēto īpašumu. Novēlējuma mantinieku informēšanas nolūkā būs pietiekami norādīt, ka labumguvējs vēlas apstiprināt savas tiesības saskaņā ar testamentu.

Jebkāds paziņojums par atteikšanos no novēlējuma jāsagatavo rakstiski. Lai šāda atraidīšana iegūtu juridisku spēku pret apķīlāšanu, ko veic kreditori, labumguvējam ir vai nu rakstiski jāpaziņo par mantojuma atraidīšanu mantojuma masai vai arī jānoglabā atraidīšanas paziņojums Digitālo pakalpojumu un iedzīvotāju pakalpojumu datu aģentūrā vai Olandes provincē – Olandes Valsts departamentā, lai to varētu pienācīgi iekļaut reģistros (Izpildes kārtības kodeksa 4. nodaļas 81. pants).

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Mantiniekam jāpieprasa mantojuma likumīgā daļa labumguvējam ar tiesu izpildītāja starpniecību vai citā pierādāmā veidā sešu mēnešu laikā no brīža, kad viņam paziņots par novēlējumu. Likumīgo daļu var pieprasīt, arī par to paziņojot iepriekš norādītajā laikposmā publicētā oficiālajā vēstnesī, ja šādu pieprasījumu labumguvējam neizteica, jo varēja pieņemt, ka viņš izvairītos no informēšanas par pieprasījumu, vai nav zināma viņa adrese.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Somijā iestādes nesāk ar mantojuma lietām saistītus procesus pēc savas iniciatīvas. Pēc personas nāves vispirms sagatavo inventāra sarakstu. Inventāra saraksts ir dokuments, kurā noskaidrots mirušās personas īpašuma stāvoklis; citiem vārdiem - tas ir saraksts ar mirušās personas aktīviem un saistībām. Sarakstā norāda personas, kam pienākas daļa no mirušās personas atstātā mantojuma, pārdzīvojušā laulātā aktīvus un saistības, kā arī abu laulāto kopējos aktīvus un saistības. Inventāra saraksts jāsagatavo trīs mēnešu laikā no nāves dienas, taču nodokļu inspekcija var šo termiņu pagarināt, ja tam ir īpaši iemesli.

Šis saraksts jāsagatavo mantiniekam, kurš ir uzņēmies atbildību par mantojuma masu un kurš atbild par mantojumu veidojošā īpašuma apsaimniekošanu, vai arī jebkuram mantojuma pārvaldniekam vai testamenta izpildītājam, ja tāds ir iecelts. Šai personai jāizvēlas divi pilnvarotie, kas sagatavos inventāra sarakstu. Attiecīgajam sarakstam ir jāpievieno ziņojums par mirušās personas ciltskoku. Somijā iedzīvotāju reģistrus glabā gan baznīcas, gan publiskajos iedzīvotāju reģistros, un oficiālus reģistru izrakstus var pieprasīt Digitālo pakalpojumu un iedzīvotāju pakalpojumu datu aģentūrā vai Olandes provincē – Olandes Valsts departamentā vai mirušās personas reģistrētās dzīvesvietas draudzē. Inventāra saraksts viena mēneša laikā no sagatavošanas dienas jānosūta Somijas Nodokļu pārvaldei (*Verohallinto*).

Pēc testatora nāves testamenta labumguvējam par testamentu ar tiesu izpildītāja starpniecību vai citā pierādāmā veidā informatīvā nolūkā jāpaziņo mantiniekiem, kā arī jāiesniedz viņiem testamenta apliecināta kopija. Ja mantinieks vēlas testamentu apstrīdēt, viņam jāiesniedz sūdzība sešu mēnešu laikā no dienas, kad paziņots par testamentu.

Mantojuma sadali drīkst sākt tikai tad, kad tas ir likvidēts. Mantojuma likvidācija ietver tajā iekļautā īpašuma apmēra noteikšanu, ar visiem mirušās personas un tās atstātā mantojuma parādiem saistīto pienākumu izpildi, kā arī konkrētu mantinieku un/vai legatāru tiesību apstiprināšanu. Mantojuma likvidācijas nolūkā labumguvēji kopīgi pārvalda mantojumu, ja vien nav paredzēti īpaši noteikumi par tā pārvaldību. Kopējas pārvaldības vietā labumguvēji var lūgt, lai tiesa ieceļ attiecīgā mantojuma pārvaldnieku. Tiklīdz mantojumu nodod pārvaldnieka gādībā, labumguvējiem vairs nav tiesību pieņemt jebkādus ar mantojumu saistītus jautājumus. Mantojuma pārvaldnieka pienākums ir veikt visus šā mantojuma likvidācijas nolūkā vajadzīgos pasākumus. Kad mantojums ir likvidēts, tā pārvaldniekam būtu jāinformē labumguvēji un jāsagatavo ziņojums.

Pēc mantojuma likvidācijas katrs labumguvējs ir tiesīgs pieprasīt tā sadali. Ja mirusī persona bija precējusies vai noslēgusi reģistrētu partnerību, īpašums pirms tā izdalīšanas mantiniekiem ir jāsadala. Labumguvēji var sadalīt mantojumu veidā, par kuru ir savstarpēji vienojušies. Ir jāsagatavo sadales akts. Tas jāparaksta labumguvējiem un tā patiesums un pareizība jāapstiprina diviem objektīviem lieciniekiem.
Labumguvēji var arī pieprasīt tiesas nolēmumu, lai ieceltu mantojuma sadalītāju. Parasti tā rīkojas tad, ja labumguvēji nespēj vienoties par tā sadali.
Mantojumu sadala tā pārvaldnieks vai testamenta izpildītājs, ja vien viņš/viņa nav labumguvējs un ja labumguvēji viņam ir lūguši sadalīt mantojumu un cits mantojuma sadalītājs nav iecelts.
Mantojuma sadalītājam jānorāda mantojuma sadalīšanas laiks un vieta un uz šo sadali pierādāmā veidā jāuzaicina labumguvēji. Mantojuma sadalītājam jācenšas panākt, lai labumguvēji piekristu sadalei. Ja šāda piekrišana ir panākta, mantojums ir attiecīgi jāsadala. Ja vienošanās nav panākta, mantojuma sadalītājam mantojums jāsadala tā, lai ikviens labumguvējs saņemtu daļu no dažāda veida aktīviem, kuri veido mantojumu. Ja mantojumu nevar sadalīt citā veidā, tiesa pēc mantojuma sadalītāja pieprasījuma var nolemt, ka viņam jāpārdod atsevišķi vai, ja vajadzīgs, visi par mantojumu uzskatāmā īpašuma priekšmeti. Mantojuma sadalītājs sagatavos un parakstīs mantojuma sadales dokumentu (*perinnönjakokirja*). Jebkurš labumguvējs var apstrīdēt sadali, sešu mēnešu laikā no sadalīšanas dienas iesniedzot sūdzību pret pārējiem labumguvējiem.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Saskaņā ar tiesību aktiem mantinieks (*perillinen*) ir persona, kuras atteicības ar mirušo izriet no radniecības, laulības vai adopcijas. Legatārs (*testamentinsaaja*) var būt vai nu fiziska, vai arī juridiska persona.
Mantinieks vai legatārs var būt vienīgi tāda persona, kura bija dzīva mirušās personas nāves brīdī. Šāds nosacījums var ietvert pirms mirušās personas nāves ieņemtu bērnu, kurš pēc tam piedzimst dzīvs.
Mantiniekam vai labumguvējam, kurš vēlas apstiprināt savas tiesības, būtu jāpieņem mantojums vai jāpaziņo sava prasība personai vai personām, kuras pieņēmušas mantojumu. Ja mantojums nav sadalīts, prasība jāiesniedz mantojuma pārvaldniekam vai tiesai. Uzskata ka mantinieks vai legatārs ir pieņēmis mantojumu, ja viņš individuāli vai kopā ar citu personu uzņēmās atbildību par mantojumu, piedalījās inventāra saraksta sagatavošanā vai sadalīšanā vai veica kādus citus ar attiecīgo īpašumu saistītus pasākumus.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Labumguvējiem nav nekādas personīgas atbildības par mirušās personas parādiem. Labumguvēji, kam jāsagatavo attiecīgais inventāra saraksts, ir personīgi atbildīgi par mirušā parādiem tikai tad, ja noteiktajā termiņā tie neiesniedz inventāra sarakstu.
Mirušās personas un ar tās atstāto mantojumu saistītos parādus nokārto, izmantojot attiecīgā mantojuma aktīvus. Tomēr labumguvēji ir personīgi atbildīgi par visiem parādiem, ko tie noslēguši mantojuma vārdā.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Dokumenti, kas jāiesniedz, lai reģistrētu nekustamo īpašumu, atšķiras atkarībā no tā, vai šis īpašums iegūts mantojot vai saskaņā ar novēlējumu. Iesniedzot pieteikumu par īpašumtiesību reģistrāciju, pamatojoties uz mantojumu, pieteikumā jāiekļauj inventāra saraksts, attiecīgā mantojuma sadales dokuments, mirušās personas ciltskoks, jebkādi dokumenti par mantojuma sadalīšanu, kā arī visi ar mantotā īpašuma nodošanu saistītie dokumenti. Pieteikuma iesniedzējam arī jāpierāda, ka mantojuma sadalīšana ir juridiski stājusies spēkā, pievienojot pieteikumam vai nu pieņemšanas dokumentu, ko parakstījuši visi labumguvēji, vai arī mirušās personas dzīvesvietas kompetentās tiesas izsniegtu juridiski spēkā esošu apliecību.
Iesniedzot pieteikumu par īpašumtiesību reģistrāciju, pamatojoties uz novēlējumu, pieteikumā jāiekļauj inventāra saraksts, mirušās personas ciltskoks, testamenta oriģināls, apliecība, kas apstiprina, ka testaments ir juridiski spēkā esošs, kā arī pierādījumi par to, ka visi mantinieki ir informēti par testamentu.
Ja vajadzīgs Digitālo pakalpojumu un iedzīvotāju pakalpojumu datu aģentūras vai Olandes Valsts departamenta apstiprinājums par inventāra sarakstā iekļauto labumguvēju uzskaitījuma patiesumu un pareizību, pieteikumam nav jāpievieno ciltskoks.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Pieprasīt mantojuma pārvaldnieka iecelšanu nav obligāti. Ja tiesai iesniedz pieteikumu par mantojuma pārvaldnieka iecelšanu, tiesai jāieceļ pārvaldnieks, kurš pārvaldīs mantojumu. Pieteikumu var iesniegt mantinieks vai legatārs, vai arī testamenta izpildītājs. Mantojuma aktīvus var arī nodot mantojuma pārvaldnieka pārvaldībā saskaņā ar šā mantojuma kreditora, mirušās personas kreditora vai par mirušās personas parādiem atbildīgās personas pieteikumu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Ja vien par mirušās personas atstātā mantojuma pārvaldību nav paredzēti citi noteikumi, par mantojumu uzskatāmo īpašumu kopīgi pārvalda labumguvēji. Šie labumguvēji arī var vienoties par kopēju mantojuma pārvaldību un to, ka mantojumu nesadalīs līdz turpmākas informācijas saņemšanai vai konkrētam datumam.
Mirušās personas atstāto mantojumu ar tiesas lēmumu var nodot tā pārvaldnieka pārvaldībā. Tādā gadījumā labumguvēju kopējo pārvaldību pārtrauc, un šīs personas pēc tam vairs nevarēs pieņemt lēmumus par mirušās personas atstāto mantojumu arī tad, ja tie būs vienprātīgi.
Mirusī persona savā testamentā var iecelt konkrētu personu, kurai būs jāpārvalda mantojums kā testamenta izpildītājam. Testamenta izpildītāja uzdevums ir nodrošināt mantojuma likvidāciju un izpildīt testamentu. Tādā gadījumā izpildītājs uzņemsies tos pienākumus, kas citādi būtu jāveic labumguvējiem vai šā mantojuma pārvaldniekam. Testamenta izpildītāja iecelšana neierobežo mantojuma pārvaldnieka iecelšanu. Ja testamentā ir nosaukts tā izpildītājs, viņu iecels arī par mantojuma pārvaldnieku, ja vien nebūs pamatota iemesla to nedarīt.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mirušās personas atstātā mantojuma kopēja pārvaldība ir vienprātīga, un izņēmumi ir pieļaujami tikai dažos īpašos gadījumos. Mantojuma kopējas pārvaldības gadījumā labumguvēji pārstāv šo mantojumu darījumos ar trešajām personām un var iesniegt prasību tiesā vai kopīgi kļūt par atbildētājiem ar attiecīgo mantojumu saistītās lielās. Tomēr steidzamus pasākumus var īstenot arī tad, ja nevar saņemt visu labumguvēju piekrišanu. Labumguvēji arī var iecelt mantojuma pārvaldnieku.
Kad tiesa ieceļ mantojuma pārvaldnieku, tā izsniedz pārvaldniekam iecelšanas dokumentu, kurā norādīts, uz kādu mantojumu tas attiecas. Pārvaldniekam ir pilnvaras tikai attiecībā uz tiesas noteikto īpašumu. Kad mirušās personas atstātais mantojums ir nodots pārvaldnieka pārvaldībā, viņš/viņa to pārstāv darījumos ar trešajām personām un var iesniegt prasību tiesā ar attiecīgo mantojumu saistītās lietās. Pārvaldnieka pienākums ir veikt visus mantojuma likvidācijas nolūkā vajadzīgos pasākumus. Ja kāds konkrēts jautājums skar labumguvējus, pārvaldniekam jānoskaidro šo personu viedoklis. Tomēr arī šādos gadījumos mantojuma pārvaldnieka rīcības priekšnosacījums nav labumguvēju piekrišana.
Testamenta izpildītāja pilnvaras likvidācijas procesā ir atkarīgas no testamenta. Ja vien testamentā nav norādīts citādi, izpildītājam ir tādas pašas pilnvaras kā mantojuma pārvaldniekam.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Dokumenti, kurus izsniedz mantojuma procesa beigās un kuros norāda labumguvēju statusu un tiesības, ir inventāra saraksts un sadales dokuments. Inventāra sarakstā jāuzskaita labumguvēji;
mirušās personas aktīvi un saistības; labumguvēji un pārdzīvojušais laulātais (pat ja viņš/viņa nav labumguvējs/-a).

Mantojuma sadalīšanas pamatā ir šā mantojuma sadales dokuments. Tomēr tas nav izpildāms dokuments tādā ziņā, ka to varētu izmantot kā pamatu izpildes procedūru sākšanai vai aktīva pārvaldīšanas nodošanai. Par jebkādiem izpildes pasākumiem ir jāpieņem atsevišķs galīgais tiesas spriedums, kam ir juridisks spēks.
Somijā neatzīst dokumenta oficiālā pierādījuma spēka principu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/02/2024
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Zviedrija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Testamentu drīkst taisīt jebkura 18 gadus veca vai vecāka persona. Testaments nav spēkā, ja tas taisīts garīgas slimības ietekmē. Lai testaments būtu spēkā, tas jātaisa rakstiski un testatoram jāparaksta. Testaments jātaisa divu liecinieku klātbūtnē, un viņiem tas jāparaksta vienlaicīgi. Lieciniekiem jāzina, ka dokuments, ko viņi apstiprina, ir testaments, taču viņi nav jāinformē par tā saturu.
Abiem lieciniekiem jābūt vecākiem par 15 gadiem, un viņi nedrīkst būt testatora laulātais, kopdzīves partneris, brālis vai māsa, tiešs radinieks vai radinieks. Liecinieks nedrīkst būt arī tāda persona, kurai pašai vai kuras laulātajam, kopdzīves partnerim, brālim vai māsai, tiešam radiniekam vai radiniekam, testamentā atstāj mantojumu.
Testators var taisīt "privileģētu testamentu" (*nödstestamente*), ja slimības vai citas ārkārtas situācijas dēļ viņš nevar izveidot testamentu iepriekš aprakstītajā veidā. Tādā gadījumā testamentu var izteikt mutiski divu liecinieku klātbūtnē vai testators var to uzrakstīt ar roku un parakstīt.
Ja puse vēlas atcelt testamentu, tai jāiesniedz testamenta apstrīdēšanas pieteikums tiesā. Šis pieteikums jāiesniedz sešu mēnešu laikā no testamenta saņemšanas brīža.
Ar mantojumu drīkst rīkoties tikai atbilstīgi noteikumiem par testamentiem. Tāpēc mantojuma līgumi vai citas vienošanās par īpašuma nodošanu pēc nāves ir aizliegtas.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Zviedrijā nav paredzēti testamentu reģistrēšanas noteikumi.
Lai nodrošinātu, ka tiek uzzināts par testamenta esību un to varētu izmantot pēc testatora nāves, viņam vai viņai būtu jāinformē uzticama persona par to, kur testaments noglabāts. Parasti testamentus glabā jurista birojā vai bankā. Ja pēc testatora nāves nevar atrast testamentu, ievēro tiesību aktos noteikto mantošanas kārtību. Ja testamentu atrod vēlāk, mantojumu var pārdalīt. Noilguma periods ir desmit gadi.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā, ja persona ir precējusies un/vai tai ir bērni, tiesības novēlēt mantojumu ir ierobežotas.
Ja testators bija precējies, pārdzīvojušais laulātais ir tiesīgs saņemt īpašumu, kas kopā ar to daļu, ko pārdzīvojušais laulātais saņēma pēc viņu kopīpašuma sadales vai kas ir laulātā atsevišķais īpašums, atbilst četrkārtīgai Apdrošināšanas kodeksa 2. nodaļas 6. un 7. pantā noteiktajai cenas bāzes summai. (2014. g.: SEK 44 400 x 4 = SEK 177 600) (bāzes summas princips). Šīs tiesības ir spēkā, ja īpašumam ir pietiekama vērtība. Tas nozīmē – ja īpašumam šādas vērtības nav, pārdzīvojušais laulātais manto visu esošo īpašumu. Testamenti, kuros šīs tiesības ir ierobežotas, šajā gadījumā nav spēkā.
Mirušā bērnus un mazbērnus dēvē par mantiniekiem, un viņi ir tiesīgi saņemt savu likumīgo minimālo mantojuma daļu. Likumīgā daļa ir puse no tās mantojuma daļas, kas bērniem un mazbērniem pienākas likumiskās mantošanas kārtībā, ja nav testamenta, uz kuru bērniem un mazbērniem ir vienlīdzīgas tiesības. Testamenti, kuros likumīgā daļa ir ierobežota, šajā gadījumā nav spēkā. Lai bērns vai mazbērns saņemtu savu likumīgo daļu, viņam sešu mēnešu laikā no testamenta saņemšanas jāpieprasa tā grozīšana.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja attiecībā uz mantojumu nav paredzēts īpašs rīkojums, mantojumu sadala atbilstīgi tiesību aktos noteiktajai mantošanas kārtībai. Saskaņā ar vienu no mantotspējas nosacījumiem attiecīgajai personai mirušās personas nāves brīdī jābūt dzīvai. Tiesības uz mantojumu ir arī tādai personai, kura tika ieņemta pirms mirušās personas nāves un piedzimusi pēc tās.
Tiesību aktos ir noteiktas trīs mantinieku šķiras. Pirmās šķiras mantinieki ir mirušās personas bērni vai mazbērni. Otrās šķiras mantinieki ir mirušā vecāki, kā arī brāļi un māsas, savukārt trešās šķiras mantinieki ir mirušā vecvecāki un viņu bērni, t. i., mirušās personas vecāku brāļi un māsas. Mantojumu vienlīdzīgi sadala starp visiem atzariem. Otrās šķiras mantinieki nemanto, ja ir kāds dzīvs pirmās šķiras mantinieks. Trešās šķiras mantinieki manto tad, ja visi pirmās vai otrās šķiras mantinieki ir miruši.
Ja mirusī persona bija precējusies, atstāto mantojumu saņem pārdzīvojušais laulātais. Pēc pārdzīvojušā laulātā nāves atstāto mantojumu kopīgi manto bērni vai mazbērni un, ja nav bērnu vai mazbērnu, — otrās vai trešās šķiras mantinieki. Tādējādi šiem mantiniekiem pēc pārdzīvojušā laulātā nāves ir tiesības uz sekundāru mantojumu.
Ja mirušajai personai ir bērni, kas nav pārdzīvojušā laulātā bērni, viņi ir tiesīgi saņemt savu likumīgo daļu pēc mirušās personas nāves.
Ja mantinieku nav, mirušā atstāto mantojumu nodod Mantojuma fondam.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Mantojumu parasti sadala bez iestāžu līdzdalības. Mirušā atstāto mantojumu pēc viņa nāves kopīgi sadala personas, kuras ir tiesīgas saņemt šo mantojumu, t. i., mirušā atstātā mantojuma kopīpašnieki. Mantojuma puses ir pārdzīvojušais laulātais vai kopdzīves partneris, mantinieki un universālie legatāri. Trīs mēnešu laikā no mirušā nāves Nodokļu aģentūrā (*Skatteverket*) ir jāiesniedz mantojuma saraksts. Šajā mantojuma sarakstā uzskaita mirušā atstātā mantojuma aktīvus un parādus, kā arī norāda cilvēkus, kuri ir pilnvaroti pārstāvēt mantojumu. Ja mantinieka atrašanās vieta nav zināma, Nodokļu aģentūra ir arī kompetenta šo mantinieku, kura atrašanās vieta nav zināma, meklēt, ievietojot paziņojumu *Post- och Inrikes Tidningar*.

Pēc kādas mantojuma puses pieprasījuma tiesa var nolemt, ka īpašums jānodod mantojuma oficiāla pārvaldnieka pārvaldībā, un šādu pārvaldnieku (*boutredningsman*) iecelt. Ja puses nespēj vienoties par mantojuma sadali, tiks iecelts īpašs mantojuma sadalītājs (*skiftesman*). Šī persona var veikt attiecīgā mantojuma piespiedu sadali. Mantojuma sadalītāju ieceļ parastā kompetentās jurisdikcijas tiesa.

Parastā kompetentās jurisdikcijas tiesa arī izskata mantojuma strīdus.

Ja kāda no mantojuma pusēm ir nepilngadīga vai juridiski nekompetenta, tiks iecelts aizbildnis. Aizbildni (*god man*) ieceļ galvenais aizbildnis (*överförmyndaren*).

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Mantiniekam nav īpaši jāizsaka savu tiesību pieņemšana. Tomēr viņam par sevi jāpaziņo un, ja viņš ir mantojuma puse, jāpalīdz pārvaldīt atstāto mantojumu. Ja personai ir tiesības uz mantojumu saskaņā ar testamentu, tām, ja viņas vēlas apstiprināt savas tiesības, jāpaziņo par testamentu likumiskajiem mantiniekiem. Tas nozīmē apstiprinātas testamenta kopijas nodošanu mantiniekam(iem) un viņa(u) sniegtu saņemšanas apstiprinājumu. Sešu mēnešu laikā pēc testamenta paziņošanas dienas visi mantinieki, kuri uzskata, ka testaments būtu jāpasludina par spēkā neesošu, mantinieki, kuri vēlas grozīt testamentu, lai saņemtu savu likumīgo daļu, vai pārdzīvojušais laulātais, kurš vēlas piemērot bāzes summas principu, var iesniegt protesta pieteikumu tiesā. Mirušā bērns vai mazbērns var atteikties no savām tiesībām uz mantojumu par labu pārdzīvojušajam laulātajam. Šādi mantinieks nevis atsakās no mantojuma, bet gan atliek savu tiesību īstenošanu uz vēlāku laiku. Šim mantiniekam būs tiesības uz sekundāro mantojumu no pārdzīvojušā laulātā atstātā mantojuma, un mantinieks saņems savu minimālo mantojuma daļu pēc pārdzīvojušā laulātā nāves. Ja šis mantinieks nepārdzīvos pārdzīvojušo laulāto, viņa vietā mantojumu saņems viņa paša mantinieki.

Mantinieks vai legatārs var atteikties no savām tiesībām uz mantojumu, par to informējot personu, kas atstāj īpašumu, pirms viņa/viņas nāves. Ja vien nav norādīts citādi, šādas atteikšanās iespējas ir paša mantinieka mantiniekiem. Tomēr bērns vai mazbērns vai viņa mantinieki vienmēr ir tiesīgi saņemt savu likumīgo daļu.

Ja mantinieks vai legatārs atsakās no mantojuma vai to nepieprasa, Zviedrijas Nodokļu aģentūra var prasīt, lai viņš apstiprinātu savas tiesības sešu mēnešu laikā no dienas, kad viņam tas pieprasīts. Ja mantinieks vai legatārs neapstiprina savas tiesības uz mantojumu, viņš tās zaudē. Persona var atteikties no savām tiesībām uz mantojumu līdz mantojuma sadalīšanas brīdim.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Pēc mirušās personas nāves mantojuma pusēm, t. i., pārdzīvojušajam laulātajam vai kopdzīves partnerim un mantiniekiem vai universālajiem legatāriem, kopīgi jāpārvalda mirušā īpašums. Viņiem jāizveido mantojuma saraksts (*bouppteckning*) un tas jāiesniedz Nodokļu aģentūrai. Ja aktīvi pārsniedz parādus, pārpalikuma summu sadala atbilstīgi tiesību aktiem vai saskaņā ar testamentu. Mantojumu sadala, izmantojot mantinieku un universālo legatāru izstrādāto mantojuma sadales dokumentu (*arvskifte*). Šis dokuments jāsagatavo rakstiski, un uz tā jābūt mantinieku parakstiem. Ja mantinieki nevar vienoties par sadali, var iecelt mantojuma sadalītāju (*skiftesman*) un veikt piespiedu sadali. Ja ir iecelts testamenta izpildītājs (*testamentsexekutor*), viņš atbild arī par mantojuma sadali.

Ja mirusī persona bija precējusies vai dzīvoja kopā ar partneri, parasti veic pāra kopīpašuma sadali. Tā notiek pirms mirušā atstātā mantojuma sadalīšanas.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Persona kļūst par mantinieku (*arvinge*) saskaņā ar tiesību aktiem. Lai kļūtu par mantinieku, personai testatora nāves brīdī jābūt dzīvai vai arī ieņemtai pirms testatora nāves un dzimušai pēc tās. Personas, kurām ir tiesības uz mantojumu, iedala trijās dažādās mantinieku šķirās (vairāk informācijas sk. atbildē uz 4. jautājumu).

Persona kļūst par legatāru (*testamentstagare*), ja tai novēlēts īpašums spēkā esošā testamentā. Ja legatārs nav pārdzīvojis testatoru, legatāra vietu ieņem viņa radinieki, kas ir tiesīgi mantot saskaņā ar tiesību aktos noteikto mantošanas kārtību.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Nē, mantinieki neatbild par mirušā parādiem. Pēc personas nāves tās aktīvi un saistības kļūst par mantojumu (*dödsbo*). Mantojums ir juridiska persona pats par sevi ar savām tiesībām un pienākumiem. Ja parādu apmērs pārsniedz aktīvus, mantojums bankrotē un mantojumu nevar sadalīt.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Ikvienam, kas ieguvis nekustamo īpašumu ar īpašumtiesībām, jāpiesakās tā reģistrēšanai (īpašumtiesību reģistrācija) Valsts zemes dienestā (https://www.lantmateriet.se/). Parasti tas jāizdara trīs mēnešu laikā no īpašuma ieguves brīža. Personai, kura piesakās īpašumtiesību reģistrācijai, jāiesniedz ieguvi apliecinošs dokuments un citi dokumenti, kas vajadzīgi šo tiesību ieguves pierādīšanai. Tas nozīmē, ka, piemēram, pirkuma gadījumā, papildus citiem dokumentiem jāiesniedz arī pirkumu apstiprinošs dokuments. Ja īpašums ir iegūts kā mantojums, dažkārt (ja ir tikai viena mantojuma puse) ir pietiekami iesniegt tikai reģistrētā mantojuma saraksta oriģinālu un apliecinātu kopiju. Citos gadījumos ir jāiesniedz mantojuma sadales dokumenta oriģināls un apliecināta kopija. Iespējams, būs jāiesniedz arī citi dokumenti, piemēram, galvenā aizbildņa piekrišana, ja kāda no mantojuma pusēm ir nepilngadīga vai juridiski nekompetenta. Dažkārt persona var pieteikties īpašumtiesību reģistrācijai, mantojuma sadales dokumenta vietā iesniedzot testamentu, kas ieguvis juridisku spēku.

Par īpašuma īpašnieku uzskata personu, kura pēdējā pieteikusies īpašumtiesību reģistrācijai.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Oficiāls mantojuma pārvaldnieks obligāti jāieceļ tad, ja to pieprasa mantojuma puse. Oficiālu attiecīgā mantojuma pārvaldnieku var pieprasīt arī legatārs, t. i., persona, kurai testamentā novēlēts konkrēts īpašums. Mantojuma pārvaldnieku ieceļ kompetentās jurisdikcijas tiesa. Mantojuma pārvaldniekam ir jābūt zināšanām, kas vajadzīgas mantojuma pārvaldīšanai.

Testators savā testamentā var noteikt, ka mantinieku un universālo legatāru vietā viņa atstāto mantojumu pārraudzīs testamenta izpildītājs.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Pirmkārt, mantojuma puses, t. i., pārdzīvojušais laulātais vai kopdzīves partneris, mantinieki un universālie legatāri. Mantojuma puses ir jāuzskaita mantojuma sarakstā. Ja ir iecelts oficiāls mantojuma pārvaldnieks vai testamenta izpildītājs, viņiem ir pilnvaras pārstāvēt attiecīgo mantojumu tā pušu vietā.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mantojuma oficiālā pārvaldnieka uzdevums ir analizēt mantojuma aktīvus un parādus un pārvaldīt īpašumu. Ir arī jānosaka, kuri mantinieki vai legatāri piedalās mantošanā, lai pēc tam sadalītu mantojumu atbilstīgi likumiskajai mantošanas kārtībai vai testamentam. Tāpēc mantojuma pārvaldnieks ir pilnvarots parakstīt šajā nolūkā vajadzīgos juridiskos dokumentus. Mantojuma pārvaldnieka pilnvarām piemēro arī dažus ierobežojumus, piemēram, pārdodot nekustamo īpašumu, mantojuma pārvaldniekam jāsaņem visu kopīpašnieku rakstiska piekrišana vai, ja to nevar saņemt, kompetentās apgabaltiesas atļauja.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Visizplatītākie dokumenti ir mantojuma saraksts un mantojuma sadales dokuments.

Mantojuma saraksts (*boupptеckning*) — pēc mantojuma inventarizācijas, uz kuru jāaicina visi mantinieki un legatāri, izveido mantojuma sarakstu, kas jāiesniedz Nodokļu aģentūrai. Sarakstā *inter alia* norāda, kas ir mantinieki un legatāri, kā arī mantojuma aktīvus un parādus. Personai, kura vislabāk pārzina mantojumu, t. i., šā mantojuma saraksta izveidotājam, ir nopietni jāapliecina sarakstā sniegtās informācijas pareizība. Divām personām ir jāapliecina, ka mantojuma sarakstā viss ir norādīts pareizi. Šim sarakstam jāpievieno testaments un pirmslaulības līgums. Mantojuma sarakstu reģistrē Nodokļu aģentūra. Šā saraksta reģistrēšana ir būtiska no civiltiesību aspekta. Šo dokumentu — gan atsevišķi, gan kopā ar mantojuma sadales dokumentu —īpašuma puses var uzrādīt kā īpašumtiesību apliecinājumu, ko var izmantot, piemēram, lai izņemtu naudu no mirušās personas bankas konta(iem) vai iesniegtu pieteikumu īpašumtiesību reģistrēšanai.

Mantojuma sadales dokuments (*arvsskifte*)— sadalot mantojumu, ir jāizveido tā sadales dokuments. Šis dokuments jāsagatavo rakstiski, un uz tā jābūt mantinieku un/vai legatāru parakstiem. Mantojuma sadales dokuments ir būtisks arī no civiltiesību aspekta, un īpašuma puses to var uzrādīt kā īpašumtiesību apliecinājumu.

Zviedrijas tiesību aktos ir paredzēta pierādījumu brīvā novērtēšana, t. i., nav īpašu noteikumu par to, kāds ir konkrētu dokumentu pierādījuma spēks.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/12/2020
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Anglija un Velsa

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Pēdējās gribas rīkojumu uzraksta testators vai testatori. Nav prasības, ka būtu nepieciešama jurista konsultācija vai praktizējoša jurista iesaiste.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Nav prasības par testamenta reģistrēšanu.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Nē, bet atsevišķi mirušās personas ģimenes locekļi un viņas apgādībā bijušas personas var vērsties tiesā ar lūgumu piešķirt uzturlīdzekļus no mantojuma masas atbilstīgi 1975. gada Mantošanas (ģimenes un apgādājamo nodrošināšana) likuma prasībām (Inheritance (Provision for Family and Dependants) Act 1975).

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Personas nāves gadījumā mirušās personas mantojuma masu ar derīgu testamentu nodod testamenta izpildītājiem (mirušās personas personīgajiem pārstāvjiem). Ar to vēl nenodod īpašumu mantojuma saņēmējiem.

Ja mirusī persona nav atstājusi derīgu testamentu vai tādā apmērā, kādā mirušās personas atstātais testaments nav derīgs, mantojuma masa tiks sadalīta atbilstīgi 1925. gada Mantojumu administrēšanas likuma (ar grozījumiem) normām par likumisko mantošanu (Administration of Estates Act 1925 (ar grozījumiem)).

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Mirušās personas mantojums tiek nodots mirušās personas personīgajiem pārstāvjiem, kuri var pieņemt paziņojumus par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu. Viņi var vērsties tiesā ar lūgumu izsniegt apstiprinājumu (testamenta gadījumā – atzīt to par spēkā esošu, likumiskās mantošanas gadījumā – izdot pilnvaru pārvaldīt mirušās personas īpašumu). Izsniegtais apstiprinājums apliecinās viņu pilnvaras kārtot mantojuma lietas atbilstīgi testamentam vai normām par likumisko mantošanu atkarībā no situācijas. Strīdus par mantojuma tiesībām vai izsniegto apstiprinājumu var izskatīt tiesā. Tiesvedībai piemērojami Noteikumi par testamenta atzīšanu par spēkā esošu bezstrīdus kārtībā (Non-Contentious Probate Rules) vai Civilprocesa noteikumi (Civil Procedure Rules).

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Personīgie pārstāvji atbild par mirušās personas mantojumā ietilpstošo aktīvu apzināšanu un apkopošanu, par mirušās personas parādu nomaksu (tostarp mantojuma nodokļa nomaksu (inheritance tax)) un par atlikuma sadalīšanu mantojuma saņēmējiem atbilstīgi testamentam vai normām par likumisko mantošanu.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Sastādot derīgu testament, testators var norādīt mantojuma saņēmējus, kuri mantos mantojuma masu. Ja nav derīga testaments, mantojuma saņēmējus nosaka atbilstoši normām par likumisko mantošanu. Mantojuma saņēmēji ir tiesīgi saņemt mantojumu mantojuma atstājēja nāves gadījumā vai, ja mantojuma saņēmējs nomirst mantojuma administrēšanas laikā – tiesības saņemt mantojumu šīs personas, kam bija iepriekšējas tiesības uz mantojumu, nāves gadījumā pāriet nākamajiem mantojuma saņēmējiem.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Nē. Atbilstība gulst uz mirušās personas atstāto mantojuma masu.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Kā minēts atbildē uz 5. jautājumu, mirušās personas mantojuma masa tiek nodota mirušās personas personīgajiem pārstāvjiem. Personīgie pārstāvji mantojuma administrēšanas gaitā nodos nekustamo īpašumu mantojuma saņēmējam, kuram ir tiesības to saņemt. Mantojuma saņēmējs pierādījumus par testamenta atzīšanu par spēkā esošu un par nodošanu iesniegs Zemes reģistram atbilstīgi attiecīgajiem Zemes reģistrācijas noteikumiem.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Sk. atbildi uz 9. jautājumu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Sk. atbildi uz 9. jautājumu.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Sk. atbildi uz 9. jautājumu.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Personīgie pārstāvji administrē mantojuma masu un sadala neto aktīvus. Aktīvu nodošanas veids būs atkarīgs no aktīvu veida. Dažas lietas var nodot citai personai, nododot tās valdījumā. Naudu var samaksāt ar čeku. Sk. atbildi uz 9. jautājumu attiecībā uz zemes nodošanu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 31/08/2021
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Ziemeļīrija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Īpašuma sadale pēc personas nāves var notikt uz likuma pamata (piem., ja nav testamenta) vai saskaņā ar testamentu. Nav prasības par obligātu testamenta sagatavošanu. Taču, ja testaments ir sagatavots, tam jābūt paša testatora sagatavotam, to darot ar praktizējoša jurista palīdzību vai bez tās. Nav prasības, ka būtu nepieciešama jurista konsultācija vai praktizējoša jurista iesaiste.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Nav prasības par testamenta reģistrēšanu. Ziemeļīrijas Augstā Tiesa glabā testamentu, par to jāmaksā nodeva.
Personas nāves gadījumā mirušās personas mantojuma masu ar testamentu nodod testamenta izpildītājiem (mirušās personas personīgajiem pārstāvjiem). Ar to neatsavina īpašumu.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā, uz īpašuma sadali attiecas ierobežojumi, Piemēram, tā īpašuma daļa, kas tika turēta kā kopīpašums, automātiski pāries pārdzīvojušam(-iem) kopīpašniekam(-iem) (pārdzīvošanas klauzula).

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja mirusī persona nav atstājusi derīgu testamentu vai tādā apjomā, kādā mirušās personas atstātais testaments nav derīgs, mantojuma masa tiks sadalīta atbilstīgi 1955. gada Mantojumu administrēšanas likuma (Ziemeļīrija; ar grozījumiem) normām par likumisko mantošanu (Administration of Estates Act (Northern Ireland) 1955 (ar grozījumiem)).

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Mirušās personas mantojums tiek nodots mirušās personas personīgajiem pārstāvjiem. Viņi var vērsties tiesā ar lūgumu izsniegt apstiprinājumu (testamenta gadījumā – atzīt to par spēkā esošu, likumiskās mantošanas gadījumā – izdot pilnvaru pārvaldīt mirušās personas īpašumu). Izsniegtais apstiprinājums

apliecinās viņu pilnvaras kārtot mantojuma lietas atbilstīgi testamentam vai normām par likumisko mantošanu atkarībā no situācijas. Strīdus par mantojuma tiesībām vai izsniegto apstiprinājumu var izskatīt tiesā. Tiesvedībai piemērojami 1981. gada Ziemeļīrijas Grāfistes tiesas noteikumi (County Court Rules (NI) 1981) un 1980. gada Ziemeļīrijas Judikatūras tiesas noteikumi (Rules of the Court of Judicature (NI) 1980).

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Personīgie pārstāvji atbild par mirušās personas mantojumā ietilpstošo aktīvu apzināšanu un apkopošanu, par mirušās personas parādu nomaksu (tostarp mantojuma nodokļa nomaksu (inheritance tax)) un par atlikuma sadalīšanu mantojuma saņēmējiem atbilstīgi testamentam vai normām par likumisko mantošanu.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Kad nomirst mantojuma atstājējs vai, ja mantojuma saņēmēji nomirst mantojuma administrēšanas laikā – kad nomirst persona, kam bija iepriekšējas tiesības uz mantojumu.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Nē. Atbilstība gulst uz mirušās personas atstāto mantojuma masu.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Personīgie pārstāvji mantojuma administrēšanas gaitā nodos nekustamo īpašumu mantojuma saņēmējam, kuram ir tiesības to saņemt. Mantojuma saņēmējam var būt jāiesniedz pierādījumi par testamenta atzīšanu par spēkā esošu un par nodošanu Zemes reģistram vai Aktu reģistram atbilstīgi 1994. gada Zemes reģistrācijas noteikumiem (Ziemeļīrija) (Land Registration Rules (Northern Ireland) 1994) vai 1997. gada Noteikumiem par aktu reģistrāciju (Ziemeļīrija) (Registration of Deeds Regulations (Northern Ireland) 1997).

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Sk. atbildi uz 9. jautājumu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Sk. atbildi uz 9. jautājumu.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Sk. atbildi uz 9. jautājumu..

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Personīgie pārstāvji administrē mantojumu un sadala neto aktīvus. Aktīvu nodošanas veids būs atkarīgs no aktīvu būtības. Dažas lietas var nodot citai personai, nododot tās valdījumā. Naudu var samaksāt ar čeku. Sk. atbildi uz 9. jautājumu attiecībā uz zemes nodošanu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 24/08/2021
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Skotija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Persona var novēlēt mantu citai personai savas nāves gadījumā, novēlējumu ierakstot testamentā. 1995. gada (Skotijas) Rakstveida formas likums (Writing (Scotland) Act 1995) paredz, ka testamentiem, kas sastādīti pēc 1995. gada 1. augusta, jābūt rakstveidā un novēlētāja parakstītiem.
Kustams un nekustams īpašums var atrasties fizisku personu kā kopīpašnieku turējumā, paredzot kopīpašuma nodošanu pārdzīvojušajam kopīpašniekam (to parasti dēvē par “klauzulu par kopīpašumu, kas nododams pārdzīvojušam kopīpašniekam”).
Fiziskas personas var arī turēt kustamu un nekustamu īpašumu savā vārdā vai kopīgi ar citām personām, paredzot īpašu klauzulu par personas mantas vai tās daļas novēlēšanu par labu citai personai novēlētāja nāves gadījumā.
Ja nav testamenta, klauzulas par kopīpašumu, kas nododams pārdzīvojušajam kopīpašniekam, vai īpašas klauzulas par personas mantas vai tās daļas novēlēšanu par labu citai personai novēlētāja nāves gadījumā, īpašums tiks nodots atbilstīgi 1964. gada (Skotijas) Mantošanas likuma prasībām (Succession (Scotland) Act 1964).

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Tiesības uz nekustamu īpašumu, tostarp tiesības ar īpašu klauzulu par personas mantas vai tās daļas novēlēšanu par labu citai personai novēlētāja nāves gadījumā vai ar klauzulu par kopīpašumu, kas nododams pārdzīvojušajam kopīpašniekam, tiks reģistrētas vai nu Dzimtīpašumu reģistrā (Register of Sasines), vai Skotijas Zemes reģistrā (Land Register of Scotland.
Dažos gadījumos tiesības uz kustamu īpašumu, tostarp tiesības ar īpašu klauzulu par personas mantas vai tās daļas novēlēšanu par labu citai personai novēlētāja nāves gadījumā vai ar klauzulu par kopīpašumu, kas nododams pārdzīvojušajam kopīpašniekam, tiks reģistrētas, piemēram, sabiedrības akcionāru reģistrā.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Atbilstīgi Skotijas tiesībām bērns vai pārdzīvojušais dzīvesbiedrs vai partneris reģistrētās partnerattiecībās var prasīt likumiskās tiesības no kustamā īpašuma viņu vecāka / dzīvesbiedra / partnera reģistrētās partnerattiecībās nāves gadījumā, pat ja mirusī persona ir atstājusi testamentu. Likumiskās tiesības ir aizsardzība pret atstumšanu no mantojuma. Bērniem ir tiesības uz vienu trešo daļu no mirušās personas kustamā īpašuma (nauda, akcijas u. c.), ja ir pārdzīvojušais dzīvesbiedrs vai partneris reģistrētās partnerattiecībās, vai vienu pusi, ja pārdzīvojušā dzīvesbiedra vai partnera reģistrētās partnerattiecībās nav. Pārdzīvojušajam dzīvesbiedram vai partnerim reģistrētās partnerattiecībās ir tiesības uz vienu trešo daļu no mirušās personas kustamā īpašuma (nauda, akcijas u. c.), ja ir bērni, vai uz vienu pusi no tās, ja bērnu nav.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Īpašums tiks nodots saskaņā ar 1964. gada (Skotijas) Mantošanas likumu atbilstīgi turpmāk izklāstītajai kārtībai.

a) PIRMTIESĪBAS

Atraitnei, atraitnim vai pārdzīvojušajam partnerim reģistrētās partnerattiecībās (pārdzīvojušajam) ir pirmtiesības uz viņa vai viņas nelaiķa dzīvesbiedra vai partnera reģistrētās partnerattiecībās mantojuma masu.

Ja mirušajai personai piederējusi māja un pārdzīvojušais tur dzīvojis, viņam vai viņai ir tiesības uz māju un mājas iekārtu un mēbelēm, bet ar dažiem ierobežojumiem. Pārdzīvojušais var pieprasīt:

māju, ja vien tās vērtība ir mazāka par GBP 473 000;

iekārtu un mēbeles, kuru vērtība nepārsniedz GBP 29 000;

ja mirušajai personai ir palikuši bērni vai pēcnācēji, pārdzīvojušajam ir tiesības uz pirmajām GBP 50 000 no mantojuma masas. Ja mirušajai personai nav palikuši bērni vai pēcnācēji, pārdzīvojušajam ir tiesības uz pirmajām GBP 89 000.

b) LIKUMISKĀS TIESĪBAS

Ja pēc "pirmtiesību" apmierināšanas paliek pāri mantojuma masa, uz pārdzīvojušais dzīvesbiedrs vai partneris reģistrētās partnerattiecībās un bērni var izmantot noteiktas "likumiskās tiesības" attiecībā uz mirušās personas "kustamo mantu", ievērojot kārtību, kas izklāstīta atbildē uz 3. jautājumu.

c) BRĪVĀ MANTOJUMA MASA

Pēc pirmtiesību un likumisko tiesību apmierināšanas pārējais likumiski mantojamais mantojums atbilstoši tiesību aktu normām tiek "nodots" šādā secībā:

bērniem;

ja ir pārdzīvojušie vecāki un brāļi/māsas, pusi vecākiem un pusi – brāļiem un māsām;

brāļiem un māsām, ja nav pārdzīvojušu vecāku;

vecākiem, ja nav pārdzīvojušu brāļu un māsu;

pārdzīvojušajam dzīvesbiedram vai partnerim reģistrētās partnerattiecībās;

tēvočiem vai tantēm (no jebkura vecāka puses);

vecvecākiem (no jebkura vecāka puses);

vecvecāku brāļiem un māsām (no jebkura vecāka puses);

citi priekštečiem, kas ir attālāki par vecvecākiem;

valsts kasei.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Attiecībā uz lielāko daļu mantojuma masas ir nepieciešams, lai izpildītājs (kas ir vai nu minēts mirušās personas testamentā, vai ir šerifa tiesas (*sheriff court*) iecelts) saņemtu "apstiprinājumu" no šerifa tiesas. Piešķirts apstiprinājums dod izpildītājam tiesības administrēt mantojumu, kas uzskaitīts mantojuma sarakstā, kurš pievienots apstiprinājuma pieteikumam, un arī dod izpildītājam pilnvaras kārtot visus mantošanas jautājumus saistībā ar konkrēto mantojuma masu.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Lielākajā daļā gadījumu mantojuma masa administrēšanai nepieciešams ar testamentu iecelts vai šerifa tiesas iecelts administrators (tiesas iecelts izpildītājs), ja nav derīga testamenta vai ja norādītie izpildītāji nespēj vai nevēlas rīkoties.

Lielākajā daļā gadījumu izpildītājam(-iem) jāvēršas pie šerifa tiesas, lai saņemtu apstiprinājumu.

Tiesas ieceltam izpildītājam pirms mantojuma masas administrēšanas uzsākšanas būs jāiegādājas zaudējumu atlīdzināšanas apdrošināšana (apdrošināšana pret mantojuma sadalīšanu nepareizajiem saņēmējiem), izņēmums ir gadījumi, kad uz mantojuma masu neattiecas mazas mantojuma masas procedūra, un daži citi ierobežoti apstākļi.

Apstiprinājuma pieteikumam jāpievieno mantojuma saraksts, kurā uzskaitīti visas mantojuma masā ietilpstošās vienības, un testaments, ja tāds ir.

Tiesa izsniedz apstiprinājumu saistībā ar mantojuma sarakstā minētajām mantojuma masas vienībām, un tas ir pilnvarojums izpildītājam apkopot šīs vienības.

Tiklīdz mantojuma masa ir apkopota, izpildītājam ir jānomaksā parādi un maksājamie nodokļi pirms mantojuma masas sadalīšanas atbilstīgi testamenta vai 1964. gada (Skotijas) Mantošanas likuma noteikumiem.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Ja ir testaments, tajā būs norādīti mantojuma saņēmēji vai mantojuma saņēmēju kategorijas, kam vajadzētu mantot visu mantojumu vai tā daļu, ievērojot likumisko tiesību prasības.

Ja testamenta nav, mantotāju tiesības un secība ir izklāstītas 1964. gada (Skotijas) Mantošanas likumā.

Ja testamenta nav, pārdzīvojušais dzīvesbiedrs arī var sešu mēnešu laikā pēc mantojuma atstājēja nāves vērsties tiesā, prasot piešķīrumu no mantojuma atbilstīgi 2006. gada (Skotijas) Ģimenes tiesību likumam (Family Law (Scotland) Act 2006).

"Nodošana" ir brīdis, kurā mantojuma saņēmējs iegūst "īpašuma tiesības" attiecībā uz legātu. Atbilstīgi 1964. gada (Skotijas) Mantošanas likumam mantojums tiek nodots izpildītājam administrēšanas nolūkā. Šajā brīdī mantojuma saņēmējs iegūst personiskas tiesības pret izpildītāju par legāta priekšmeta nodošanu viņam par labu. Kad legāta priekšmets tiek nodots mantojuma saņēmējam, mantojuma saņēmējs iegūst "reālas tiesības".

Nodošanas brīdis ir atkarīgs no mirušās personas nolūka, ko tā noteikusi savā testamentā.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Izpildītājs ir atbildīgs par visu mantojuma parādu nomaksu pirms mantojuma sadalīšanas mantojuma saņēmējiem. Mantojumu nevajadzētu sadalīt agrāk par sešiem mēnešiem kopš mantojuma atstājēja nāves dienas, lai dotu kreditoriem laiku prasību iesniegšanai. Ja kreditors neiesniedz prasību sešu mēnešu laikā un izpildītājs sadala mantojumu, mantojuma saņēmēji teorētiski atbild par parādiem sava legāta apmērā.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Tiesības uz nekustamu īpašumu var nodot mantojuma saņēmējam ar pēdējās gribas rīkojumu, kas būtu jāreģistrē Skotijas Zemes reģistrā, vai ar apstiprinājumam (vai apstiprinājuma sertifikātam) pievienotu parakstītu dokumentu (pavaddokumentu).

Ja ir klauzula par kopīpašumu, kas nododams pārdzīvojušajam kopīpašniekam, tiesības uz īpašumu automātiski pāriet pārdzīvojušajam īpašniekam un īpašumtiesības apliecinošajiem dokumentiem būtu jāpievieno izraksts no miršanas apliecības.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Ne visiem mantojumiem nepieciešams tiesas apstiprinājums — daži fondu turētāji veiks izmaksas bez apstiprinājuma. Ja apstiprinājums ir nepieciešams, jāieceļ izpildītājs — vai nu testamentā norādīts izpildītājs, vai arī iecelšanai jānotiek, iesniedzot pieteikumu par tiesas iecelta izpildītāja norīkošanu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Mantojuma masu administrēs izpildītājs, kas ir ar testamentu vai tiesas iecelts izpildītājs un kam ir tiesas izsniegts apstiprinājums. Taču dažos gadījumos fondu turētāji nodos mirušās personas īpašumu citām personām, neprasot apstiprinājumu.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Apkopot mantojuma masu, kas minēta apstiprinājuma pieteikumam pievienotajā mantojuma sarakstā.

Nomaksāt parādus un nodokļus.

Sadalīt atlikušo mantojumu mantojuma saņēmējiem atbilstīgi testamentam vai, ja testamenta nav, atbilstīgi 1964. gada (Skotijas) Mantošanas likumam.

Piedzīt mirušās personas debitoru parādus.

Ja mirusī persona pirms savas nāves ir cietusi personisku aizskārumu, šīs personas testamenta izpildītājam ir tādas pašas tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību kā mirušajai personai.

Izpildītājam ir tiesības turpināt tādu prasību par zaudējumu piedziņu par personisku aizskārumu, ko mirusī persona cēlusi pirms savas nāves un kas nav pabeigta.

Ja mirusī persona ir cēlusi prasību par zaudējumu atlīdzināšanu par neslavas celšanu un viņas nāves brīdī lieta nav pabeigta, tiesības prasīt zaudējumu atlīdzināšanu var nodot izpildītājam.

Ja mirušajai personai bija tiesības prasīt zaudējumu atlīdzināšanu par līgumpārkāpumu, tās var būt tādas prasības priekšmets, ko turpina uzturēt vai ceļ izpildītājs.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Nav nepieciešams izsniegt dokumentus, kas apliecinātu mantojuma saņēmēju statusu un tiesības. Mantojuma masas vienības mantojuma saņēmējiem nodos izpildītājs, kas administrē mantojuma masu, un dažos gadījumos tas ietvers oficiālu nodošanu un, iespējams, tiesību reģistrēšanu. Kā minēts iepriekš, ja ir klauzula par kopīpašumu, kas nododams pārdzīvojušajam kopīpašniekam, tiesības uz īpašumu automātiski pāriet pārdzīvojušajam īpašniekam, un īpašumtiesības apliecinošajiem dokumentiem būtu jāpievieno izraksts no miršanas apliecības. Apstiprinājuma procesa ietvaros Skotijā būs jāiesniedz mantojuma nodokļa veidlapa, pat ja mantojuma nodoklis nav jāmaksā.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 30/08/2021
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mantošana - Gibraltārs

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Pēdējās gribas rīkojumu uzraksta testators vai testatori. Nav prasības, ka būtu nepieciešama jurista konsultācija vai praktizējoša jurista iesaiste.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Nav prasības par testamenta reģistrēšanu.

Personas nāves gadījumā mirušās personas mantojuma masu ar testamentu nodod testamenta izpildītājiem (mirušās personas personīgajiem pārstāvjiem). Ar to neatsavina īpašumu.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Nē.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja mirusī persona nav atstājusi derīgu testamentu vai tādā apjomā, kādā mirušās personas atstātais testaments nav derīgs, mantojuma masa tiks sadalīta atbilstīgi 1933. gada Mantojumu administrēšanas likuma (ar grozījumiem) normām par likumisko mantošanu (Administration of Estates Act 1933 (ar grozījumiem)).

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Mirušās personas mantojums tiek nodots mirušās personas personīgajiem pārstāvjiem. Viņi var vērsties tiesā ar lūgumu izsniegt apstiprinājumu (testamenta gadījumā – atzīt to par spēkā esošu, likumiskās mantošanas gadījumā – izdot pilnvaru pārvaldīt mirušās personas īpašumu). Izsniegtais apstiprinājums apliecinās viņu pilnvaras kārtot mantojuma lietas atbilstīgi testamentam vai normām par likumisko mantošanu atkarībā no situācijas. Strīdus par mantojuma tiesībām vai izsniegto apstiprinājumu var izskatīt tiesā. Tiesvedībai piemērojami Noteikumi par testamenta atzīšanu par spēkā esošu bezstrīdus kārtībā (Non-Contentious Probate Rules) vai Civilprocesa noteikumi (Civil Procedure Rules).

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Personīgie pārstāvji atbild par mirušās personas mantojumā ietilpstošo aktīvu apzināšanu un apkopošanu, par mirušās personas parādu nomaksu un par atlikuma sadalīšanu mantojuma saņēmējiem atbilstīgi testamentam vai normām par likumisko mantošanu.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Kad nomirst mantojuma atstājējs vai, ja mantojuma saņēmēji nomirst mantojuma administrēšanas laikā – kad nomirst persona, kam bija iepriekšējas tiesības uz mantojumu.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Nē. Atbilstība gulst uz mirušās personas atstāto mantojuma masu.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Personīgie pārstāvji mantojuma administrēšanas gaitā nodos nekustamo īpašumu mantojuma saņēmējam, kuram ir tiesības to saņemt. Mantojuma saņēmējs iesniegs pierādījumus par testamenta atzīšanu par spēkā esošu un par nodošanu Zemes reģistram atbilstīgi 2011. gada Gibraltāra Zemes tiesību likumam (Gibraltar Land Titles Act 2011).

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Sk. atbildi uz 9. jautājumu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Sk. atbildi uz 9. jautājumu.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Sk. atbildi uz 9. jautājumu.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Personīgie pārstāvji administrē mantojumu un sadala neto aktīvus. Aktīvu nodošanas veids būs atkarīgs no aktīvu būtības. Dažas lietas var nodot citam, nododot tās valdījumā. Naudu var samaksāt ar čeku. Sk. atbildi uz 9. jautājumu attiecībā uz zemes nodošanu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/12/2020
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.